

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Lapin yliopiston
harjoittelukoulun
perusopetuksen
opetussuunnitelma
2016

Opetus vuosiluokilla
7-9

27. VUOSILUOKAT 7-9

27.1 Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe sekä vuosiluokkien 7-9 tehtävä

Perusopetuksen kullakin vuosiluokkakokonaisuudella on yhteisten tehtävien lisäksi oma erityinen tehtävänsä. Sen hoitaminen edellyttää oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen huomioonottamista sekä huolenpitoa oppilaiden sujuvista siirtymistä koulupolun nivelvaiheissa.

Vuosiluokkien 6 ja 7 välinen siirtymävaihe

Siirtyminen kuudennelta seitsemännelle luokalle edellyttää koulun tai koulujen henkilöstön suunnitelmallista yhteistyötä, opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon siirtämistä sekä oppimisympäristöjen, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen tuntemista. Kodin ja koulun välisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu siirtymävaiheessa. Siirtymä tarkoittaa oppilaille usein uuteen ryhmään sopeutumista, uusiin opettajiin ja ympäristöön tutustumista. Koulun tehtävä on huolehtia, että myös näillä vuosiluokilla työskentelytavat ja arviointikäytännöt ovat oppilaiden ikäkauteen ja edellytyksiin soveltuvia. Tärkeää on, että kotona ja koulussa huolehditaan myös oppilaiden mahdollisuudesta tuntea olonsa turvallisiksi samalla kun heitä rohkaistaan uusien asioiden kohtaamiseen. Monet tulevaisuuteen vaikuttavat valinnat tulevat ajankohtaisiksi. Oppilaiden kuunteleminen ja arvostaminen sekä heidän osallisuutensa omista asioista ja valinnoista päättämiseen on tärkeää.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä.

Vuosiluokat 7-9: Yhteisön jäsenenä kasvaminen

Vuosiluokkien 7-9 erityisenä tehtävänä on ohjata ja tukea oppilaita näiden voimakkaiden kehitysvuosien aikana, huolehtia perusopetuksen oppimäärän opiskelun loppuunsaattamisesta ja kannustaa kaikkia oppilaita opintojen jatkamiseen. Erityistä huolta pidetään siitä, että jokainen oppilas saisi mahdollisimman hyvät edellytykset perusopetuksen jälkeisille opinnoille ja osaisi pohtia ratkaisujaan realistisesti ja tietoon perustuen. Oppilaiden väliset yksilölliset kehityserot, myös poikien ja tyttöjen usein erilainen kehitysrytmi, alkavat näkyä aiempaa selvemmin ja vaikuttavat koulutyöhön. Oppilaita ohjataan oman kehityksensä ymmärtämiseen ja rohkaistaan itsensä hyväksymiseen sekä vastuunottoon itsestä ja omista opinnoista, kavereista ja lähiympäristöstä. Oppilaita tuetaan yhteisöllisyyteen, joka ei hyväksy minkäänlaista kiusaamista, seksuaalista häirintää, rasismia eikä muuta syrjintää. Välittämisellä, yksilöllisellä kohtaamisella sekä työskentelytapojen ja oppimisympäristöjen monimuotoisuudella vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Opintojen aikaisen arvioinnin ja palautteen antamisen käytännöt suunnitellaan ja toteutetaan siten, että ne ovat vuorovaikutteisia ja oppimista ohjaavia sekä kannustavat oppilaita työskentelemään tavoitteellisesti yksilöinä ja ryhmänä. Kodin ja koulun yhteistyö saa uusia muotoja ja sisältöjä. Se on edelleen kasvavan nuoren tärkeä tuki. Yhteisistä pelisäännöistä ja hyvistä käytöstavoista sopiminen oppilaiden ja huoltajien kanssa luo turvallisuutta ja edistää koulutyön onnistumista.

Vuosiluokkien 7-9 aikana oppilaat luovat perustaa aikuisidentiteetilleen, kartuttavat osaamistaan sekä suuntautuvat ja valmistautuvat perusopetuksen jälkeiseen elämään. Opetuksessa syvennetään, rikastetaan ja laajennetaan alemmilla vuosiluokilla opittua. Uusina yhteisinä oppiaineina alkavat kotitalous ja oppilaanohjaus. Fysiikan ja kemian, biologian ja maantiedon sekä terveystiedon opetus eriytyy ympäristöopista viideksi eri oppiaineeksi. Oppilaille tarjoutuu lisää valinnaisia aineita. Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja valinnaiset aineet tarjoavat mahdollisuuksia oppilaiden kiinnostuksen kohteiden syventämiseen ja vapaa-ajalla opitun yhdistämiseen koulutyöhön. Ne luovat tilaisuuksia itsenäisyyden ja vastuullisuuden harjoitteluun esimerkiksi taiteellisissa produktioissa, tutkimushankkeissa tai yhteiskunnallisissa projekteissa.

Perusopetuksen päättäminen ja seuraavaan koulutusvaiheeseen siirtyminen

Perusopetuksen ja toisen asteen nivelvaiheessa oppilaat suuntautuvat jatko-opintoihin ja tekevät päätöksiä koulutus- ja uravalinnoistaan. Siirtyminen edellyttää suunnitelmallista ja monialaista yhteistyötä sekä vuorovaikutusta oppilaiden ja huoltajien kanssa. Tavoitteena on antaa oppilaille mahdollisimman hyvät valmiudet edetä perusopetuksesta seuraavaan koulutusvaiheeseen sekä turvata opiskelun edellytykset ja hyvinvointi. Siirtyminen kohti uutta elämänvaihetta edellyttää nuorilta lisääntyvää elämänhallintaa, itsenäisyyttä ja vastuullisuutta. Koulu tukee oppilaita tässä kehitysprosessissa, jolloin oppilaanohjauksen ja oppilashuollon merkitys korostuu. Oppilaat tarvitsevat runsaasti tietoa erilaisista peruskoulun jälkeisistä mahdollisuuksista sekä monipuolista ohjausta niin opinto-ohjaajalta kuin eri oppiaineiden opettajiltakin. On tärkeä varata aikaa keskustella oppilaiden kanssa heidän suunnitelmistaan ja auttaa oppilaita ymmärtämään jatko-opintojen asettamia vaatimuksia sekä tekemään realistisia valintoja.

27.2 Laaja-alainen osaaminen vuosiluokilla 7-9

Laaja-alaisen osaamisen yleistavoitteet on määritellyt luvussa 3. Tässä kuvataan, mitkä tavoitenäkökulmat painottuvat vuosiluokilla 7-9.

Edellytykset laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle vahvistuvat oppilaiden kasvun myötä. Toisaalta oppiaineiden välisen yhteistyön ja kouluarjen hallinnan haasteet lisääntyvät. Koulu voi parhaimmillaan tarjota yhteisön, jonka murrosiässä oleva nuori voi kokea itselleen merkitykselliseksi ja joka auttaa jäsentämään sekä omaa kehitystä että ympäröivää maailmaa. Erityisen tärkeää on luoda mahdollisuuksia itsetuntoa vahvistaviin osaamisen ja onnistumisen kokemuksiin sekä ohjata jokaista oppilasta tunnistamaan oma erityislaatunsa ja omat vahvuutensa ja näkemään realistisesti myös kehittymistarpeensa.

Näinä vuosina jatketaan kestävä elämäntavan ja hyvinvoinnin pohjan rakentamista ja pohditaan oppilaiden kanssa kestävä kehityksen sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia sekä kulttuurisia ja ekologisia edellytyksiä. Opetukseen tuodaan esimerkkejä, käytäntöjä ja teoreettista pohdintaa siitä, miten kestävä kehityksen eri ulottuvuudet ovat yhteydessä toisiinsa ja mitä kestävä elämäntapa käytännössä merkitsee. Laaja-alaisen osaamisen kehittämistä tuetaan kaikissa oppiaineissa kullekin oppiaineelle luontevalla tavalla. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteuttaminen yhdessä oppilaiden kanssa tähtää erityisesti laaja-alaisen osaamisen kehittämiseen ja syventämiseen.

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Koulutyössä vahvistetaan oppilaiden aktiivista roolia oppimisprosessissa ja luodaan edellytyksiä oppimista tukeville myönteisille kokemuksille ja tunteille. Oppilaita kannustetaan ottamaan vastuuta opiskeluun liittyvien tavoitteiden asettamisesta, työn suunnittelusta ja oman työskentelyprosessin ja etenemisen arvioinnista. Heitä ohjataan tunnistamaan omat oppimis- ja opiskelustrategiansa ja kehittämään niitä tietoisesti. Oppilaat tarvitsevat keinoja tarkkaavaisuutensa ja keskittyneisyytensä ylläpitämiseen sekä ohjausta teknologian ja muiden apuvälineiden hyödyntämiseen opiskelussaan.

Oppilaita kannustetaan luottamaan itseensä ja näkemyksiinsä, perustelemaan ajatuksiaan ja soveltamaan koulun ulkopuolella opittuja taitoja koulutyössä. On tärkeää oppia kuuntelemaan itseä ja toisia, näkemään asioita toisten silmin sekä löytämään vaihtoehtoja ja luovia ratkaisuja. Rohkaisua tarvitaan epäselvän ja ristiriitaisen tiedon kohtaamiseen ja käsittelyyn. Tiedon rakentumisen erilaisia tapoja tutkitaan yhdessä ja oppilaita rohkaistaan tuomaan esille omaa kokemustietoaan ja pohtimaan sen merkitystä ajattelulleen. Oppilailla tulee olla mahdollisuus tehdä havaintoja ja harjaannuttaa havaintoherkkyyttään, hakea monipuolisesti tietoa sekä tarkastella käsillä olevaa asiaa kriittisesti eri näkökulmista. Oppilaita rohkaistaan käyttämään kuvittelukykyään uuden oivaltamiseen ja luomiseen, yhdistelemään ennakkoluulottomasti erilaisia näkökulmia sekä rakentamaan uutta tietoa ja näkemystä. Oppilaiden omia ideoita tuetaan. Ajattelun taitoja kehitetään lisäksi luomalla monimuotoisia tilaisuuksia itsenäiseen ja yhteiseen ongelmanratkaisuun,

argumentointiin, päättelyyn ja johtopäätösten tekemiseen sekä asioiden välisten vuorovaikutussuhteiden ja keskinäisten yhteyksien huomaamiseen ja siten systeemiseen ajatteluun. Eettisen ajattelun kehittymistä tuetaan pohtien oikeaa ja väärää, hyvää elämää ja hyveitä sekä eettisen toiminnan periaatteita. Taiteet syventävät eettistä ja esteettistä ajattelua herättämällä tunteita ja luomalla uusia oivalluksia.

Oppiainerajat ylittävä, kokeileva, tutkiva ja toiminnallinen työskentely oppilaita kiinnostavien ilmiöiden tarkastelemiseksi on tärkeää paitsi ajattelun taitojen myös oppimisen motivaation ja perusopetuksen jälkeisiin opintoihin liittyvien valintojen kannalta. Eri oppiaineiden tunneilla pohditaan opiskelun sekä omien ajattelu- ja työskentelytapojen merkitystä tulevaisuudelle. Oppilaita autetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista ja tekemään valintansa perustellusti omia taipumuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan arvostaen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Koulutyössä tuetaan oppilaiden kulttuuri-identiteetin muodostumista ja kulttuurisesti kestävästä elämäntapaa, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Oppilaita ohjataan näkemään kulttuurinen moninaisuus lähtökohtaisesti myönteisenä voimavarana. Samalla heitä ohjataan tunnistamaan, miten kulttuurit, uskonnot ja katsomukset vaikuttavat yhteiskunnassa ja arjessa sekä pohtimaan, millaisia asioita ei voida ihmisoikeuksien vastaisina hyväksyä. Koulutyössä edistetään suunnitelmallisesti kunnioitusta ja luottamusta muita ihmisryhmiä ja kansoja kohtaan. Tutustutaan keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin ja niiden merkitykseen ja toteutumiseen maailmassa.

Oppilaita ohjataan lukemaan ympäristön kulttuurisia viestejä, tuntemaan ja arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä sekä tunnistamaan siihen liittyviä arvoja. Mediaympäristöä analysoidaan ja sen vaikutuksia opitaan arvioimaan. Kulttuuriperintöön tutustutaan monipuolisesti ja osallistutaan sen ylläpitoon ja uusintamiseen. Oppilaat saavat mahdollisuuksia kokea ja tulkita taidetta, kulttuuria ja kulttuuriperintöä ja oppivat huomaamaan niiden merkityksen yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnille. Toimimalla yhteistyössä muiden tahojen kanssa koulu tarjoaa oppilaille monenlaisia tilaisuuksia ilmaista kulttuurista osaamistaan ja vaikuttaa esimerkiksi taiteen keinoin.

Kouluyhteisössä ja sen ulkopuolella tapahtuvan vuorovaikutuksen sekä kansainväliseen yhteistyöhön liittyvien kokemusten kautta oppilaiden maailmankuva avartuu ja taito käydä dialogia kehittyy. Oppilaat harjoittelevat ilmaisemaan mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan osaamistaan soveltaen monenlaisissa esiintymis-, yhteistyö- ja vuorovaikutustilanteissa. Oppilaita ohjataan asettumaan toisen asemaan ja kasvatetaan kohtaamaan arvostavasti muita ihmisiä sekä noudattamaan hyviä tapoja. Oppilaita rohkaistaan ilmaisemaan itseään monipuolisesti. Heitä ohjataan myös arvostamaan ja hallitsemaan omaa kehoaan ja käyttämään sitä tunteiden, näkemysten, ajatusten ja ideoiden ilmaisemiseen. Koulutyöhön sisällytetään runsaasti mahdollisuuksia luovaan toimintaan. Oppilaita kannustetaan edistämään toiminnallaan esteettisyyttä ja nauttimaan sen eri ilmenemismuodoista.

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Oppilaiden itsenäistymistä tuetaan yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan ottamaan vastuuta itsestä, toisista ja arjen sujumisesta. Lisätään oppilaiden mahdollisuuksia osallistua koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun ja toteuttamiseen. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omaa ja yhteistä hyvinvointia edistäviä ja haittaavia tekijöitä ja harjaantumaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Erityistä huomiota kiinnitetään unen ja levon, tasapainoisen päivärutmin, liikkumisen ja monipuolisen ravinnon sekä päihitteettömyyden merkitykseen ja hyvien tapojen tärkeyteen elämässä. Sosiaalisia taitoja harjoitellaan ja tuetaan tunnetaitojen kehittymistä. Käsitellään yhdessä ristiriitaisten tunteiden ja ajatusten kohtaamista ja hallintaa. Oppilaat saavat valmiuksia suojata yksityisyyttään ja henkilökohtaisia rajojaan. He oppivat ennakoimaan ja välttämään vaaratilanteita ja toimimaan onnettomuustilanteissa tarkoituksenmukaisesti. Oppilaita ohjataan toimimaan kestävästi ja vastuullisesti myös liikenteen erilaisissa tilanteissa, erityisesti pyörällä ja mopolla liikuttaessa, sekä huolehtimaan turvavarusteiden käytöstä ja päihitteettömyydestä liikenteessä.

Eri oppiaineiden opetuksessa ja muussa koulutyössä oppilaat oppivat ymmärtämään teknologian kehitystä, monimuotoisuutta ja merkitystä omassa elämässä, kouluyhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opetetaan ymmärtämään myös teknologian toimintaperiaatteita ja kustannusten muodostumista sekä harjoittelemaan sen vastuullista käyttöä ja teknologisten ideoiden kehittämistä ja mallintamista. Oppilaiden kanssa pohditaan teknologiaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Oppilaita ohjataan tarkastelemaan kulutustottumuksiaan kestävän tulevaisuuden näkökulmasta, tarkastelemaan mainosviestintää analyttisesti ja toimimaan kriittisinä ja vastuullisina kuluttajina. Heitä opastetaan vahvistamaan edellytyksiään oman talouden suunnitteluun ja taloudesta huolehtimiseen. Perusopetuksen aikana oppilaat harjaantuvat kestävän elämäntavan mukaisiin valintoihin ja toimintatapoihin elämän eri alueilla.

Monilukutaito (L4)

Oppilaita ohjataan monilukutaitoisuuden syventämiseen laajentamalla tekstien kirjoja kaikkien oppiaineiden opetuksessa. Teksteillä tarkoitetaan tässä sanallisten, kuvallisten, audiivien, numeeristen ja kinesteettisten symbolijärjestelmien sekä näiden yhdistelmien avulla ilmaista tai ilmenevää tietoa. Harjoittelun painopiste on analyttisessä, kriittisessä ja kulttuurisessa lukutaidossa. Oppilaat harjaantuvat kaikkien aistialueiden ja tietämisen tapojen monipuoliseen hyödyntämiseen oppimisessa. Tiedon tuottamisen, tulkinnan ja välittämisen taitoja harjoitellaan eri oppiaineille ominaisilla tavoilla sekä oppiaineiden yhteistyönä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tarjotaan runsaasti tilaisuuksia näiden taitojen yhteistoiminnalliseen harjoitteluun.

Monilukutaidon kehittämisessä siirrytään aikaisempaa enemmän eri tilanteissa ja eri yhteyksissä käytettäviin teksteihin. Oppilaiden monilukutaitoa syvennetään tutustuttamalla heidät kertoviin, kuvaaviin, ohjaaviin, kantaa ottaviin ja pohtiviin tekstilajeihin. Opetuksessa vahvistetaan kulttuurista ja katsomuksellista lukutaitoa sekä ympäristölukutaitoa. Siinä tarkastellaan ja tulkitaan myös työelämään liittyviä tekstejä. Kuluttaja- ja talousosaamista kehitetään aihepiiriä monipuolisesti käsittelevien tekstien sekä niiden käyttöyhteyksiin tutustumalla. Numeraalista lukutaitoa hyödynnetään esimerkiksi arvioitaessa gallupien luotettavuutta tai ostotarjousten edullisuutta. Oppilaita ohjataan kehittämään kuvanlukutaitoa käyttämällä erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja esittämisen tapoja. Medialukutaitoa syvennetään osallistumalla ja työskentelemällä eri medioiden parissa. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan näkemyksiään monipuolisten viestinnän ja vaikuttamisen keinojen avulla.

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

Tieto- ja viestintäteknologian käyttö on luonteva osa oppilaan omaa ja yhteisön oppimista. Oppilaat syventävät taitojaan ja hyödyntävät opiskelussaan koulun ulkopuolella opittua. Heille muodostuu käsitys siitä, miten tieto- ja viestintäteknologiaa voi hyödyntää eri oppiaineiden opiskelussa, myöhemmissä opinnoissa ja työelämässä sekä yhteiskunnallisessa toiminnassa ja vaikuttamisessa. Oppimistehtävien yhteydessä tarkastellaan tv:n merkitystä yhteiskunnassa ja vaikutuksia kestäväan kehitykseen.

Käytännön taidot ja oma tuottaminen: Oppilaita kannustetaan oma-aloitteiseen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen erilaisissa oppimistehtävissä sekä eri tehtäviin sopivien työtapojen ja välineiden valintaan. Heidän käsityksensä eri laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen käyttö- ja toimintalogiikasta syvenee. He harjaantuvat systematisoimaan, organisoimaan ja jakamaan tiedostoja sekä valmistamaan erilaisia digitaalisia tuotoksia itsenäisesti ja yhdessä. Ohjelmointia harjoitellaan osana eri oppiaineiden opintoja. *Vastuullinen ja turvallinen toiminta:* Oppilaita ohjataan turvalliseen ja eettisesti kestäväan tieto- ja viestintäteknologian käyttöön. He oppivat, miten suojaudutaan mahdollisilta tietoturvariskeiltä ja välttämään tiedon häviämistä. Vastuulliseen toimintaan ohjataan pohtimalla, mitä esimerkiksi käsitteet tietosuoja ja tekijänoikeus tarkoittavat, ja mitä seurauksia vastuuttomasta ja lainvastaisesta toiminnasta voi olla. Oppilaita opastetaan terveellisten ja ergonomisten työtapojen omaksumiseen. *Tiedonhallinta sekä tutkiva ja luova työskentely:* Oppilaita ohjataan monipuoliseen tiedon hankintaan ja tuottamiseen sekä tietolähteiden monipuoliseen käyttöön tutkivan ja luovan työskentelyn pohjana. Samalla harjoitellaan lähdekriittisyyttä ja

opitaan arvioimaan omaa ja muiden - myös erilaisten hakupalveluiden ja tietokantojen - tapaa toimia ja tuottaa tietoa. *Vuorovaikutus ja verkostoituminen*: Opetuksessa käytetään yhteisöllisiä palveluita ja koetaan yhteistyön ja vuorovaikutuksen merkitys oppimiselle, tutkivalle työskentelylle ja uuden luomiselle. Oppilaita opastetaan käyttämään erilaisia viestintäkanavia ja -tyylejä tarkoituksenmukaisesti. Harjoitellaan tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämistä myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa ja opitaan hahmottamaan sen merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Tieto- ja viestintätekniikka on luonnollinen osa opetusta, opiskelua ja oppimista. Harjoittelukoulut toimivat pedagogisena asiantuntijayhteisöinä ja suunnannäyttäjinä tieto- ja viestintätekniikan laaja-alaisessa hyödyntämisessä opetuksessa, opetusharjoittelussa sekä tutkimus-, kokeilu- ja kehittämistoiminnassa. Harjoittelukoulut toimivat myös opetustekniikan soveltamisen edelläkävijöinä ja koulutuskeskuksina. Harjoittelukoulujen opettajilla, oppijoilla ja opetusharjoittelijoilla on hyvät valmiudet toimia yhteiskunnassa aktiivisina monimuotoisen median käyttäjinä ja tuottajina. Oppijan rooli oman oppimisensa vastuunkantajana on kasvanut. Oppijat saavat jatko-opiskelun ja työelämän kannalta tarvittavia ja monipuolisia opiskelutaitoja. Oppimisessa hyödynnetään digitaalisia ympäristöjä ja oppimista tapahtuu kokonaisvaltaisesti oppiainerajoja ylittäen. Oppimisympäristö tukee yhteisöllistä oppimista ja oman osaamisen jakamista. Opettajilla, oppijoilla ja opetusharjoittelijoilla on käytössään pedagogiikkaa tukeva ajanmukainen tekniikka sekä pääsy verkkoon myös omilla laitteilla.

Harjoittelukoulujen tv-t – strategia, osaamistasotaulukko ja ohjelmointipolku löytyvät www-sivulta:

<http://www.enorssi.fi/tvt-ja-opetus/tvt-strategiat-1/tvt-strategia-2016-2018>

<http://www.enorssi.fi/tvt-ja-opetus/tvt-strategiat-1/osaamistasot>

<http://www.enorssi.fi/tvt-ja-opetus/tvt-strategiat-1/ohjelmointipolku>

Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Opetuksessa edistetään oppilaiden kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietopohjaa. Oppilaita opetetaan tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erityispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Huolehditaan siitä, että viimeistään tässä vaiheessa oppilaat saavat kokemuksia työelämästä ja yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Tällöin harjoitellaan myös työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja ja huomataan kielitaidon ja vuorovaikutustaitojen merkitys. Koulutyöhön sisältyy toimintamuotoja, joissa tarjoutuu tilaisuus oppia tuntemaan erilaisia ammatteja ja työaloja sekä yritystoimintaa. Tällaisia ovat mm. työelämään tutustumisjaksot, koulussa vierailevien henkilöiden kanssa käytävät keskustelut, vierailut yrityksissä ja erilaisissa organisaatioissa sekä harjoitusyritystoiminta ja vapaaehtoistyö.

Koulussa harjoitellaan projektityöskentelyä ja verkostoitumista omassa yhteisössä, lähialueella ja Suomessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös kansainvälisesti. Toiminnallisissa opiskelutilanteissa opitaan suunnittelemaan työprosesseja, asettamaan hypoteeseja, kokeilemaan erilaisia vaihtoehtoja, tekemään johtopäätöksiä ja löytämään uusia ratkaisuja olosuhteiden muuttuessa. Samalla opitaan tarttumaan tehtäviin aloitteellisesti, ennakoimaan työskentelyn mahdollisia vaikeuksia, arvioimaan ja ottamaan hallittuja riskejä, kohtaamaan myös epäonnistumisia ja pettymyksiä sekä viemään työ sisukkaasti loppuun. Näin oppilaat saavat tilaisuuksia oppia oman kokemuksensa kautta työn, yrittäjämäisen toimintatavan sekä yrittäjyyden merkityksen yhteisössä ja yhteiskunnassa. Oppilaita opastetaan ottamaan selvää opintoihin ja työhön liittyvistä mahdollisuuksista ja uravalinnoista. Heitä rohkaistaan tunnistamaan ja kehittämään omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään opintoihin ja työhön liittyvät valintansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset tiedostaen.

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Opetuksessa vahvistetaan ja syvennetään oppilaiden kiinnostusta yhteisiä ja yhteiskunnallisia asioita kohtaan ja harjoitellaan toimintaa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä. Omassa luokkayhteisössä ja eri opiskeluryhmissä, oppilaskunnassa sekä kouluyhteisössä tapahtuva monimuotoinen osallistuminen ja siitä saatavat kuulluksi ja arvostetuksi tulemisen kokemukset auttavat näkemään vaikuttamisen mahdollisuuksia ja oppimaan vaikuttamisen tapoja. Oppilaat saavat tietoja ja kokemuksia yhteiskuntaa rakentavan osallistumisen keinoista ja muodoista kuten tukioppilastoiminnasta, ympäristötoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä tai median, taide-elämän, julkisen sektorin, kansalaisjärjestöjen ja poliittisten puolueiden kautta vaikuttamisesta. Kokemukset tukevat oppilaiden itsetuntoa, oma-aloitteisuutta ja rohkaistumista vastuulliseen toimintaan. Osallistumalla oppilaat voivat harjaantua ilmaisemaan näkemyksensä rakentavasti, etsimään ratkaisuja yhteistyössä toisten kanssa sekä pohtimaan erilaisten toimintatapojen oikeutusta eri näkökulmista. Toiminnassa opitaan neuvottelemista, sovittelemista ja ristiriitojen ratkaisemista. Ympäristön ja toisten ihmisten hyväksi tehdyt konkreettiset teot ja yhteistyöprojektit laajentavat vastuun piiriä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään omien valintojen ja tekojen merkitys itselle sekä lähiyhteisölle, yhteiskunnalle ja luonnolle. Yhdessä pohditaan menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden välisiä yhteyksiä ja erilaisia tulevaisuusvaihtoehtoja. Oppilaat saavat valmiuksia sekä omien että yhteisön ja yhteiskunnan toimintatapojen ja -rakenteiden arviointiin ja muuttamiseen kestävää hyvinvointia edistäviksi. Perusopetuksen aikana muodostuu näkemys siitä, miksi opiskelu ja osallistuminen ovat tärkeitä, mitä kestävä elämäntapa merkitsee ja miten koulussa hankittua osaamista voi käyttää kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

27.3 Oppiaineet vuosiluokilla 7-9

Näissä opetussuunnitelman perusteissa oppiaineista määritellään tehtävä, tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet. Lisäksi määritellään tavoitteet, jotka koskevat oppimisympäristöihin ja työtapoihin sekä ohjaukseen, eriyttämiseen ja tukeen ja oppimisen arviointiin liittyviä erityisiä näkökulmia kussakin oppiaineessa.

Oppiaineosuuksissa käytetään lyhenteitä. Tavoitteet on numeroitu T1, T2 jne. Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet on numeroitu S1, S2 jne. ja niihin viitataan tavoitetaulukoissa. Laaja-alaiset osaamisalueet on numeroitu L1, L2 jne. ja niihin viitataan oppiaineiden tavoitetaulukoissa.

- L1 Ajattelu ja oppimaan oppiminen
- L2 Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu
- L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot
- L4 Monilukutaito
- L5 Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen
- L6 Työelämätaidot ja yrittäjyys
- L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen

ÄIDINKIELEN JA KIRJALLISUUDEN ERI OPPIMÄÄRIEN JA TOISEN KOTIMAISEN KIELEN OPISKELU

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineeseen on näissä opetussuunnitelman perusteissa määritelty kaksitoista eri oppimäärää, jotka ovat seuraavat: suomen kieli ja kirjallisuus, ruotsin kieli ja kirjallisuus, saamen kieli ja kirjallisuus, romanikieli ja kirjallisuus, viittomakieli ja kirjallisuus, muu oppilaan äidinkieli, suomi ja ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus, suomi ja ruotsi saamenkielisille sekä suomi ja ruotsi viittomakielisille. Muuna oppilaan äidinkielenä on mahdollista opettaa opetuksen järjestäjän tarjoamana ja huoltajan valitsemana jotakin edellä mainitsematonta äidinkieltä koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai valtioneuvoston asetuksen 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä. Lisäksi erillisrahoitettuna voidaan tarjota oppilaan omaa äidinkieltä. Toisessa kotimaisessa kielessä on ruotsin ja suomen kielessä määritelty A- ja B-oppimäärät sekä kaksikielisille oppilaille tarkoitetut äidinkielenomaiset oppimäärät.

Oppilas opiskelee äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa ja toisessa kotimaisessa kielessä seuraavassa taulukossa mainittuja oppimääriä sen mukaan kuin opetuksen järjestäjä tarjoaa ja oppilaan huoltaja valitsee. Taulukossa oppilaan äidinkielellä tarkoitetaan koulun opetuskieltä (suomi, ruotsi ja saame) tai muuta huoltajan ilmoittamaa kieltä.

Oppilaan äidinkieli	Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärä	Toinen kotimainen kieli	
		yhteinen	valinnainen
suomi	suomen kieli ja kirjallisuus	ruotsi	-
ruotsi	ruotsin kieli ja kirjallisuus	suomi	-
saame	saamen kieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi saamenkielisille	-	suomi tai ruotsi
saame	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä saamen kieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	

romani	suomen tai ruotsin kieli ja kirjallisuus sekä romanikieli ja kirjallisuus	ruotsi tai suomi	-
viittomakieli	viittomakieli ja kirjallisuus sekä suomi tai ruotsi viittomakielisille	-	ruotsi tai suomi
muu äidinkieli	muu äidinkieli koko äidinkielen ja kirjallisuuden tuntimäärällä tai VA 422/2012 8 §:n mukaisesti järjestettynä sekä suomi tai ruotsi toisena kielenä	-	ruotsi tai suomi

27.3.1 ÄIDINKIELI JA KIRJALLISUUS

KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnassa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Oppiaineen tehtävä

Tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat kaikkia äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääriä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitoja ja ohjata heitä kiinnostumaan kielestä, kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista ja tulemaan tietoiseksi itsestään viestijöinä ja kielenkäyttäjinä. Oppilaiden arjen kieli- ja tekstitaitoja laajennetaan niin, että he saavat valmiuksia havaintojen ja ilmiöiden käsitteellistämiseen, ajattelunsa kielentämiseen ja luovuutensa kehittämiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus vastaa yhteistyössä muiden oppiaineiden ja kotien kanssa oppilaiden kielikasvatuksesta ja auttaa heitä rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä monikulttuurisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen taito-, tieto- ja kulttuuriaine. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen. Keskeisiä ovat monimuotoisten tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen sekä tiedon hankinnan ja jakamisen taidot. Ikäkaudelle ja kielitaidolle soveltuva kirjallisuus vahvistaa luovuuden ja mielikuvituksen monipuolista kehittymistä ja laajentaa oppilaiden käsitystä oman kielellisen ilmaisunsa mahdollisuuksista. Kirjallisuus yhdistää oppilaan kulttuuriinsa ja avartaa käsitystä muista kulttuureista.

Oppilaita rohkaistaan rakentamaan ja vastuulliseen vuorovaikutukseen erilaisissa viestintäympäristöissä. Osana eettistä kasvatusta oppilaita ohjataan ymmärtämään omien kielellisten ja viestinnällisten valintojen vaikutuksia toisiin ihmisiin. Metakognitiivisista taidoista äidinkielen opetuksessa painottuvat tekstien tulkitsemisen ja tuottamisen strategiset taidot. Kielitiedon opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja kielen havainnoinnin taitoja. Opetus perustuu yhteisölliseen ja funktionaaliseen näkemykseen kielestä: kielen rakenteita opiskellaan ikäkaudelle tyypillisten kielenkäyttötilanteiden ja tekstilajien yhteydessä. Opetuksessa edetään portaittain oppilaiden kehitysvaiheen mukaan.

Opetus tutustuttaa moniin kulttuurisisältöihin, joista keskeisiä ovat sanataide, media, draama, teatteritaide sekä puhe- ja viestintäkulttuurit. Sanataiteeseen kuuluu kaunokirjallisten tekstien kirjoittaminen ja tulkitseminen. Kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on lukemiseen innostaminen, elämysten saaminen ja jakaminen, kulttuurintuntemuksen syventäminen, eettisen kasvun tukeminen sekä oppilaiden kielen ja mielikuvituksen rikastaminen. Draama vahvistaa oppiaineen toiminnallista, kokemuksellista, elämyksellistä ja esteettistä luonnetta. Mediakasvatus tähtää mediasisältöjen tulkitsemiseen ja tuottamiseen ja niiden ymmärtämiseen kulttuurisena ilmiönä. Puhe- ja viestintäkulttuurien opetus vahvistaa vuorovaikutus- ja viestintätaitoja.

Keskeisiä motivaatiotekijöitä äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisessa ovat opittavien asioiden merkityksellisyys oppilaille ja osallisuuden kokemukset. Oppilaiden kiinnostusta vahvistetaan luomalla mahdollisuuksia aktiiviseen toimijuuteen ja omiin valintoihin sekä ottamalla huomioon oppilaiden tekstimaailma ja kokemukset sekä laajentamalla niitä. Opetuksessa, oppimisympäristön luomisessa ja opetusmenetelmien valinnassa otetaan huomioon oppilaiden erilaisuus, yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo ja tuetaan niin edistyneitä kuin oppimisvaikeuksien kanssa ponnistelevia. Äidinkielen eri oppimäärät tekevät yhteistyötä.

Vuosiluokilla 7–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävänä on edistää oppilaiden kielellisiä ja kulttuurisia taitoja monimuotoisissa viestintäympäristöissä. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja monimediaisissa ympäristöissä niin, että he hahmottavat oman viestijäkuvansa ja pystyvät osaltaan vaikuttamaan myönteiseen viestintäilmiöpiiriin. Opetuksen tehtävänä on rohkaista oppilaita oma-aloitteiseksi ja osallistuviksi kansalaisiksi, jotka osaavat perustella näkemyksiään ja vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteiskuntaan eri viestintävälineitä hyödyntäen. Tekstien valikoima laajenee yhteiskunnallisten sekä opiskelu- ja työelämässä tarvittavien tekstien suuntaan. Oppilaita ohjataan puhutun ja kirjoitetun kielen normien hallintaan ja taitoon käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä. Kirjallisuuden analyysin ja tulkinnan taitoja syvennetään. Oppilaita ohjataan kirjallisuuden lukemiseen, oman lukuharrastuksen syventämiseen ja lukuelämysten hankkimiseen.

Äidinkielen ja kirjallisuus -oppiaineen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Tavoitteena on rakentaa yhteisöllinen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä edistävä oppimisympäristö, joka tarjoaa runsaasti kielellisiä virikkeitä sekä mahdollisuuksia etsiä, käyttää ja tuottaa tietoa laajoistakin tekstikokonaisuuksista myös monimediaisissa ympäristöissä. Äidinkielen oppimisympäristöön kuuluu myös koulun ulkopuolinen kulttuuri- ja mediatarjonta. Työtavat valitaan niin, että luetun ymmärtämisen strategioiden hallinta vahvistuu ja tekstin tuottamisen prosessit sujuvoituvat. Tekstejä tuotetaan yksin ja yhdessä myös viestintäteknologiaa hyödyntäen. Opetusta eheytetään prosessi- ja projektityöskentelyn avulla ja valitaan työtavat niin, että oppiaineen sisältöalueet integroituvat luontevasti toisiinsa. Draamaa integroidaan eri sisältöalueiden, erityisesti kirjallisuuden, ja muiden oppiaineiden opetukseen. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus integroituu luontevasti esimerkiksi vieraiden kielten, historian, maantiedon ja kuvataiteen opetukseen. Jokaisen oppilaan viestijäkuvaa vahvistetaan vuorovaikutusharjoituksin.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden koulussa ja koulun ulkopuolella tapahtuvaa oppimista auttamalla häntä löytämään ja käyttämään itselleen sopivia opiskelustrategioita sekä tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Oppilaita ohjataan löytämään ja valitsemaan itseään kiinnostavaa ja omalle lukutaidolle ja -tavalle soveltuvia tekstejä monimuotoisten tekstien joukosta ja kannustetaan kirjallisuuden ja muiden tekstien omaehtoiseen lukemiseen. Oppilaita ohjataan myös turvalliseen ja vastuulliseen mediaympäristössä toimimiseen. Vuorovaikutustaitojen ja tekstien tuottamistaitojen kehittämiseksi annetaan yksilöllistä ohjausta ja palautetta. Oppilaat saavat ohjausta ja tukea

mahdollisissa kielellisissä oppimisvaikeuksissa, käsitteiden oppimisessa ja ajatusten kielentämisessä. Myös kielellisesti lahjakkaita tuetaan esimerkiksi lukuhaasteiden ottamisessa ja itselleen soveltuvien työtapojen löytämisessä ja tavoitteiden asettamisessa. Tekstit ja työtavat valitaan niin, että oppilaiden yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo toteutuu.

Oppilaan oppimisen arviointi äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa vuosiluokilla 7–9

Vuosiluokilla 7-9 oppilaan oppimisen arviointi on monipuolista, ohjaavaa ja kannustavaa. Kannustava ja rakentava palaute tukee oppilaiden motivaation rakentumista ja kielellisten valmiuksien kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa tavoitteisiin. Arviointi nivotaan kiinteäksi osaksi oppimisprosessia. Oppimista tukevan ja erittelevän palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan, tiedoistaan ja työskentelyprosesseistaan ja annetaan välineitä niiden kehittämiseen. Vuosiluokilla 7–9 opetuksen kaikki neljä tavoitealuetta ovat oppilaiden oppimisen arvioinnissa yhtä tärkeitä. Niiden arviointi perustuu monipuolisiin suullisiin ja kirjallisiin näyttöihin sekä opettajan havaintoihin erilaisissa kielenkäyttö- ja tekstianalyysitilanteissa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Itsearviointin lisäksi harjoitellaan vertaisarviointia.

Päätösarviointi sijoittuu siihen luvuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso asianomaisen oppimäärän valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyä kumulatiivisesti. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

SUOMEN KIELI JA KIRJALLISUUS

Oppimäärän erityinen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtäväkuvaus, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet sekä ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppilaan oppimisen arviointi koskevat myös suomenkieli ja kirjallisuus -oppimäärää.

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on kehittää oppilaiden suomen kielen, moniluku- sekä vuorovaikutustaitoja ja tutustuttaa kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Opetus tukee oppilaiden monilukutaidon, kielitietoisuuden ja kielellisen identiteetin rakentumista. Opetuksessa ohjataan oppilaita ymmärtämään suomen kielen, kirjallisuuden ja muun kulttuurin merkitystä ja asemaa monikulttuurisessa ja monikielisessä yhteiskunnassa. Oppilaita ohjataan huomaamaan koulun ulkopuolella opitun kieli-, media- ja kulttuuritietouden merkitys suomen kielen oppimisen tukena.

Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielten asema kansalliskielinä ja suomen asema enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Suomen kieli on paitsi opetuksen kohde myös väline muiden oppiaineiden opiskelussa, ja opetuksessa vahvistuvat keskeiset oppimaan oppimisen ja ajattelun taidot. Tehdään yhteistyötä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärien kanssa.

Vuosiluokilla 7–9 erityisenä tehtävänä on monipuolistaa oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Opetuksessa ohjataan tilanteeseen sopivaan kielenkäyttöön, ilmaisuun ja viestintään eri ympäristöissä. Jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavat kielelliset ja vuorovaikutusvalmiudet otetaan huomioon. Kirjallisuudenopetuksessa kannustetaan elämykselliseen ja monipuoliseen lukemiseen.

SUOMEN KIELEN JA KIRJALLISUUS
VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	7.-9. luokka: Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Tehdään erilaisia vuorovaikutusharjoituksia, harjoitellaan toisten kuuntelemista ja oman viestinnän vaikutusta toisiin.	L2, L3, L6, L7
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja viestinnällisiä valintojaan	7. luokka: Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Harjoitellaan ideointia ryhmässä ja muita ryhmäviestintätaitoja sekä tutkitaan ryhmässä ilmeneviä rooleja 8. luokka: Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Harjoitellaan väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteita. Oppilasta ohjataan perustelemaan mielipiteitään. 9. luokka: Vahvistetaan oppilaan ryhmäviestintätaitoja monipuolisilla ryhmätyöskentelytilanteilla.	L1, L2, L3, L7
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan taitojaan ilmaista itseään erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	7. luokka: Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita. Tutustutaan draamaan kirjallisuuden lajina. 8. luokka: Harjoitellaan valmisteltujen puhe- esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan spontaanin puheenvuoron käyttämistä mielipidekeskustelussa. 9. luokka: Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla.	L1, L2, L3, L7
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan	7. luokka: Oppilasta ohjataan oman viestinnän havainnointiin myös sähköisessä vuorovaikutuksessa. 8. luokka: Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita myös sähköisissä viestintäympäristöissä.	L1, L2, L6, L7

vahvuuksiaan sekä kehittämälalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	9. luokka: Harjoitellaan valmisteltujen puhe- esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Pidetään juhla- tai vaikuttava puhe. Syvennetään taitoa arvioida omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita saadun palautteen pohjalta.	
S2 Tekstien tulkitseminen		
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien ymmärtämisessä, tulkinnassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	7.-9. luokka: Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. 7. luokka: Esim. runo, uutinen, näytelmä, novelli, tietoteksti. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Harjoitellaan muistiinpanotekniikoita, ajatuskartan, määritelmän ja tiivistelmän tekemistä. 8. luokka: Esim. mielipideteksti, vastine, arvostelu, verkkojulkaisu sekä esimerkkejä fantasiasta, scifistä, dekkarista, kauhusta ja rakkauskirjallisuudesta. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. 9. luokka: Esim. artikkeli, kolumni ja näytteitä kotimaisesta kirjallisuudesta.	L1, L2, L4
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	7. luokka: Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. 8. luokka: Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Harjoitellaan pohjatekstin referoimista. 9. luokka: Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä.	L1, L2, L4, L5
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisa	7. luokka: Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Esim. kirjallisuuden peruskäsitteiden kertaaminen ja niiden käyttäminen tekstianalyysissä. 8. luokka: Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostuttelun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun,	L1, L2, L4

käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	henkilöön viittaamisen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Pohditaan mainonnan ja mielipidetekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä sekä harjoitellaan arvioimaan niitä kriittisesti. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. 9. luokka: Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten suostuttelun ja asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Syvennetään oppilaan kriittistä ja erittelevää lukutaitoa.	
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	7. luokka: Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta. Esim. lähdeviitteiden käyttäminen omissa teksteissä. 8. luokka: Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta. Hyödynnetään ajankohtaisia aiheita ja harjoitellaan aineistopohjaista referoimista. 9. luokka: Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta. Harjoitellaan lähteisiin viittaamista ja lähdeluettelon kokoamista.	L2, L4, L5, L6
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	7. luokka: Kannustetaan lukudiplomin suorittamiseen ja kirjaston käyttöön. Kirjastopolun mukainen käynti kirjastossa 7. luokille. 8. luokka: Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Esim. genrekirjallisuus. Kirjaston palveluiden hyödyntäminen esimerkiksi kirja- ja mediavinkkausten muodossa. 9. luokka: Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Esimerkiksi lyriikan ja draaman analysoiminen sekä pohdiskellaan ja vertaillaan tekstejä valitusta näkökulmasta.	L1, L2, L4, L5
S3 Tekstien tuottaminen		
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuotta- malla	7. luokka: Harjoitellaan tunnistamaan faktan ja fiktion ero ja tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Esimerkiksi kertomus, tiivistelmä, runo, uutinen.	L2, L4, L5, L7

monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	8. luokka: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Esimerkiksi mielipidekirjoitus, referaatti, arvostelu, tarina. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaihteittain. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä. 9. luokka: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Esimerkiksi novelli, kirjallisuus- /novellianalyysi, raportti, kirjallisuustutkielma ja pohdiskeleva essee. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Tutkitaan kirjoitettujen tekstien elementtejä, sekä hyödynnetään tätä tietoa omissa teksteissä.	
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	7. luokka: Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Harjoitellaan referoimista ja selostamista. 8. luokka: Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Esimerkiksi pohtiva teksti tai aineistopohjainen teksti kaunokirjallisuuden pohjalta. 9. luokka: Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. Tutkitaan opiskeltavien tekstityyppien elementtejä ja hyödynnetään opittuja tietoja omissa teksteissä. Opiskellaan kertoville, kuvaaville, ohjaaville ja erityisesti pohtiville ja kantaa ottaville teksteille tyypillisiä tekstuaalisia, visuaalisia ja kielellisiä piirteitä ja hyödynnetään tätä tietoa tuotettaessa omia tekstejä. Harjoitellaan asiointikirjoittamista ja kehitetään työelämässä tarvittavia kielellisiä taitoja. Esimerkiksi CV:n, raportin, anomuksen ja hakemuksen laatiminen	L2, L4, L5
T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä	7. luokka: Harjoitellaan tekstien tuottamista vaihteittain. Harjoitellaan erilaisia muistiinpanotekniikoita sekä itse- ja vertaisarviointia. 8. luokka: Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa. Perehdytään erityyppisten tekstien tavoitteisiin ja arviointikriteereihin. Harjoitellaan tekstien kohdentamista ja jäsentämistä ja kielen ja muiden ilmaisutapojen mukauttamista eri kohderyhmille ja eri tarkoituksiin sopiviksi. 9. luokka: Annetaan ja vastaanotetaan palautetta tekstin tuottamisen eri vaiheissa.	L2, L4, L5, L6

arvioida itseään tekstin tuottajana	Tuotetaan laajempi teksti vaiheittain. Oppilas saa ohjaavaa ja kannustavaa palautetta prosessin aikana.	
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	7. luokka: Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (erilaiset kappalerakenteet, pää- ja sivulauseet) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Tarkastellaan erilaisia ajan ja suhtautumisen ilmaisutapoja, sekä harjoitellaan niiden käyttöä omista teksteistä. Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Kerrataan virke ja lause. Tunnistetaan pää- ja sivulauseet. Harjoitellaan kappalejakoa. Kerrataan aikamuodot. Kerrataan oikeinkirjoituksen perusasiat. 8. luokka: Opitaan käyttämään kirjoitetun yleiskielen konventioita omien tekstien tuottamisessa ja muokkauksessa. Vahvistetaan opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. Tutkitaan sanastoon liittyviä rekisteri- ja tyylipiirteitä ja opitaan valitsemaan kuhunkin tekstiin sopivat ilmaisutavat. Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (pää- ja sivulauseet, lauseenjäsenet, lauseke) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Hahmotetaan lauseiden ja virkkeiden rakenteita (lauseenjäsenet ja lauseke). Tarkastellaan suhtautumisen ilmaisutapoja ja harjoitellaan niiden käyttämistä omassa tekstissä (modukset). Syvennetään oikeinkirjoituksen hallintaa. 9. luokka: Syvennetään ymmärrystä kirjoitetun yleiskielen piirteistä: hahmotetaan kappaleiden, virkkeiden ja lauseiden rakenteita (lauseenvastikkeet) ja opitaan käyttämään asioiden välisten suhteiden ilmaisukeinoja sekä ilmaisemaan viittaussuhteita. Harjoitellaan lauseenvastikkeiden käyttöä omassa tekstissä. Tarkastellaan oikeinkirjoituksen ongelmakohtia (esimerkiksi kapulakielisyys ja rektio) sekä vahvistetaan oppilaan kykyä tuottaa sujuvaa asiatekstiä.	L2, L4, L5, L6
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen	7.-8. luokka: Perekäytetään tekijänoikeuksiin ja noudatetaan tekijänoikeuksia omia tekstejä tuottaessa. Vahvistetaan, kuten referoimista, tiivistämistä, muistiinpanojen tekoa ja lähteiden käyttöä. 9. luokka: Syvennetään opiskelussa tarvittavien tekstien tuottamisen taitoja, syvennetään tietämystä tekijänoikeuksista ja	L2, L4, L5, L7

hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen	vahvistetaan oikeanlaisten lähdemerkintöjen käyttöä.	
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	7.-8. luokka: Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyli- ja sävyille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. 7. luokka: Tarkastellaan kieltä erityisesti sanaluokkien ja sanojen taipumisen näkökulmasta. 8. luokka: Tarkastellaan kieltä erityisesti lauseenjäsenten ja suhtautumisen ilmaisemisen näkökulmasta. 9. luokka: Tehdään havaintoja kielen eri rekistereille ja tyyli- ja sävyille ominaisista piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin.	L1, L2, L4
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksensä, tutustuttaa häntä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa häntä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen	7.-9. luokka: Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Oppilas lukee sovitut kirjat. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen. Huomioidaan Rovaniemen kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelma. 7. luokka: Hyödynnetään kirjastopolku-suunnitelmaa 7. luokan mukaisesti. Esimerkiksi opastus verkkokirjaston käyttäminen. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin ja joihinkin alalajeihin. 8. luokka: Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhe- ja mediakulttuuriin ja eri muotoihin. Tutustutaan kirjallisuuden keskeisiin tyyli- ja sävyilmiöihin (valistus, romantiikka ja realismi) sekä kauhu-, rikos-, tietois- ja fantasiakirjallisuuteen. 9. luokka: Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhe- ja mediakulttuuriin ja eri muotoihin. Monipuoliset teatterivierailut ovat osa draamakasvatusta.	L1, L2, L4

T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tiedostumaan omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	7.-9. luokka: Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Huomioidaan Rovaniemen kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelma. 7. luokka: Ohjataan oppilasta tutustumaan kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Tutustutaan kulttuurin eri ilmenemismuotoihin. 8. luokka: Tutustutaan Suomen monimuotoiseen kulttuuriin paikallisuus huomioiden. 9. luokka: Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimitysten tasolla. Tutustutaan keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Tutustutaan suomalaisen kirjallisuuden historiaan.	L2, L4, L6, L7
---	---	-----------------------

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Vahvistetaan taitoa toimia erilaisissa, myös koulun ulkopuolisissa, vuorovaikutustilanteissa ja havainnoidaan omasta ja muiden viestinnästä syntyviä vaikutelmia ja merkityksiä. Harjoitellaan kuuntelemisen ja puhumisen taitoja ideointi-, väittely-, neuvottelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa. Tehdään havaintoja viestintätilanteille tyypillisistä kielen keinoista ja omaksutaan niitä osaksi omaa kielenkäyttöä. Tutustutaan teatteriin taidemuotona ja teatteri-ilmaisun keinoihin draaman toimintamuotojen avulla. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä sekä havainnollistamista. Harjoitellaan arvioimaan omia vuorovaikutustaitoja ja viestintätapoja ja havaitsemaan niiden kehittämiskohteita.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tekstien tulkinnan taitoja syvennetään lukemalla ja tutkimalla fiktiivisiä, media- ja asiatekstejä eri muodoissaan: kaunokirjallisuutta, tietokirjallisuutta sekä erilaisia painetun, sähköisen ja audiovisuaalisen median tekstejä. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja seurataan lukutaidon kehittymistä. Tutustutaan erilaisiin pohtiviin ja kantaa ottaviin teksteihin sekä niiden vaikutuskeinoihin ja keskeisiin kielellisiin piirteisiin, kuten mielipiteen ja faktan erottamiseen, suostutteluun, varmuusasteiden, asenteiden ja affektiivisuuden ilmaisuun, henkilöön viittaamiseen suoriin ja epäsuoriin keinoihin, referointiin, asioiden välisten suhteiden osoittamiseen perustelukeinoihin ja retorisiin keinoihin. Tutustutaan kuvaa, ääntä ja kirjoitusta yhdistäviin teksteihin ja niiden ilmaisutapoihin. Pohditaan tekstien tarkoitusperiä ja kohderyhmiä ja esitetään kriittisen lukijan kysymyksiä. Eläydytään luettuun, reflektoidaan omaa elämää luetun avulla ja jaetaan lukukokemuksia. Laajennetaan lukuharrastusta nuortenkirjallisuudesta yleiseen kauno- ja tietokirjallisuuteen. Harjoitellaan kirjallisuuden analyysi- ja tulkintataitoja ja lisätään käsitteiden käyttöä tekstien tarkastelussa ja vertailussa. Tunnistetaan ja tulkitaan kielen kuvallisuutta ja symboliikkaa ja syvennetään fiktion kielen ja kerronnan keinojen tuntemusta. Tutustutaan tiedonhaun vaiheisiin, erilaisiin tietolähteisiin ja arvioidaan niiden luotettavuutta.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä tekstejä eri muodoissaan: kielellisinä, visuaalisina, audiovisuaalisina ja verkkoteksteinä. Harjoitellaan tekstien tuottamista vaihteittain.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja niiden rakentamia merkityksiä ja käytetään käsitteitä, joiden avulla kieltä voidaan tarkastella. Tehdään tekstejä eritellen havaintoja kielen rakenteista, eri rekistereille ja tyyille tyypillisistä piirteistä ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin tyyliin ja sävyyn. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen, kielten sukulaisuussuhteisiin, suomen sukukieliin ja suomen kielen vaihteluun ja vaiheisiin sekä kielen ohjailun periaatteisiin. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutustutaan suomen kielelle tyypillisiin äänne-, muoto- ja lauserakenteen piirteisiin. Tutkitaan kielten vaikutusta toisiinsa sanaston ja nimistön tasolla. Tutustutaan kulttuurin käsitteeseen ja sen eri ilmenemismuotoihin, kuten kansanperinteeseen, elokuvaan, teatteriin, puhekulttuuriin ja mediakulttuurin eri muotoihin. Tarjotaan mahdollisuuksia tuottaa kulttuuria itse. Tutustutaan kirjallisuuden päälajeihin, joihinkin alalajeihin, keskeisiin tyylivirtauksiin ja sekä yleisen että suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Luetaan monipuolisesti nuortenkirjoja, klassikoita ja nykykirjallisuutta, myös tietokirjoja. Kannustetaan aktiiviseen ja monipuoliseen kirjaston tarjonnan hyödyntämiseen.

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta laajentamaan taitoaan toimia tavoitteellisesti, motivoituneesti, eettisesti ja rakentavasti erilaisissa viestintäympäristöissä	S1	Vuorovaikutus erilaisissa viestintäympäristöissä	Oppilas osaa toimia tavoitteen mukaisesti erilaisissa viestintäympäristöissä ja -tilanteissa, osoittaa ymmärtävänsä muiden puheenvuoroja ja osaa tarkkailla oman viestintänsä vaikutuksia muihin.
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan ryhmäviestintätaitojaan ja kehittämään taitojaan perustella näkemyksiään sekä kielellisiä ja	S1	Vuorovaikutus ryhmässä	Oppilas osaa ilmaista mielipiteensä ja perustella sen uskottavasti. Oppilas ottaa toisten näkemykset

viestinnällisiä valintojaan			huomioon ja tekee yhteistyötä heidän kanssaan vuorovaikutustilanteissa.
T3 ohjata oppilasta monipuolistamaan kokonaisilmaisun taitojaan erilaisissa viestintä- ja esitystilanteissa, myös draaman keinoin.	S1	Kokonaisilmaisun ja esiintymisen taidot	Oppilas osaa ilmaista itseään ja käyttää tavoitteen ja tilanteen mukaisesti kokonaisilmaisun keinoja. Oppilas osaa esittää sekä spontaanin että valmistellun puheenvuoron tai puheesityksen ja ottaa esittäessään huomioon yleisönsä ja käyttää joitakin havainnollistamisen keinoja.
T4 kannustaa oppilasta syventämään viestijäkuvaansa niin, että hän oppii havainnoimaan omaa viestintäänsä, tunnistamaan vahvuuksiaan sekä kehittämisalueitaan erilaisissa, myös monimediaisissa viestintäympäristöissä	S1	Vuorovaikutustaitojen kehittäminen	Oppilas osaa arvioida omia vuorovaikutustaitojaan saamansa palautteen pohjalta ja nimetä kehittämiskohteita.
Tekstien tulkitseminen			
T5 ohjata oppilasta kehittämään tekstien lukemisessa, ymmärtämisessä, tulkinassa ja analysoimisessa tarvittavia strategioita ja metakognitiivisia taitoja sekä taitoa arvioida oman lukemisensa kehittämistarpeita	S2	Tekstinymmärtämisen strategiat	Oppilas osaa käyttää tekstinymmärtämisen strategioita itsenäisesti. Oppilas osaa arvioida omaa lukutaitoaan ja nimetä kehittämiskohteita.
T6 tarjota oppilaalle monipuolisia mahdollisuuksia valita, käyttää, tulkita ja arvioida monimuotoisia kaunokirjallisia, asia- ja mediatekstejä	S2	Tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas osaa käyttää ja tulkita ohjatusti erityyppisiä, monimuotoisia ja myös itselleen uudenlaisia tekstejä.
T7 ohjata oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa, harjaannuttaa oppilasta tekemään havaintoja teksteistä ja tulkitsemaan niitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä vakiinnuttamaan ja laajentamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Tekstien erittely ja tulkinta	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti, tunnistaa tekstilajeja ja osaa kuvailla joitakin, pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä tarkoituksenmukaisia

			käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksperiä.
T8 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan arvioida erilaisista lähteistä hankkimaansa tietoa ja käyttämään sitä tarkoituksenmukaisella tavalla	S2	Tiedonhankintataidot ja lähdekriittisyys	Oppilas osaa nimetä tiedonhaun keskeiset vaiheet ja tietää, mistä ja miten tietoa voidaan hakea. Oppilas osaa arvioida tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.
T9 kannustaa oppilasta laajentamaan kiinnostusta itselle uudenlaisia fiktiivisiä kirjallisuus- ja tekstilajityyppejä kohtaan ja monipuolistamaan luku-, kuuntelu- ja katselukokemuksiaan ja niiden jakamisen keinoja sekä syventämään ymmärrystä fiktion keinoista	S2	Fiktiivisten tekstien erittely ja tulkinta ja lukukokemusten jakaminen	Oppilas osaa tulkita fiktiivisiä tekstejä, käyttää keskeisimpiä käsitteitä puhuessaan teksteistä ja osaa liittää tekstit johonkin kontekstiin. Oppilas löytää itsenäisesti itselleen ja tilanteeseen sopivaa luettavaa, kuunneltavaa ja katseltavaa. Oppilas lukee useita kirjoja ja osaa jakaa lukukokemuksiaan.
Tekstien tuottaminen			
T10 rohkaista oppilasta ilmaisemaan ajatuksiaan kirjoittamalla ja tuottamalla monimuotoisia tekstejä sekä auttaa oppilasta tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan tekstin tuottajana	S3	Ajatusten ilmaiseminen, tekstimaailman monipuolistuminen ja monilukutaito	Oppilas tuottaa ohjatusti myös itselleen uudenlaisia tekstejä, kokeilee erilaisia tapoja ja keinoja tuottaa tekstiä ja ilmaista näkemyksiään. Oppilas osaa kuvailla itseään tekstien tuottajana.
T11 tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä, myös monimediaisissa ympäristöissä, ja auttaa oppilasta valitsemaan kuhunkin tekstilajiin ja tilanteeseen sopivia ilmaisutapoja	S3	Tekstilajien hallinta	Oppilas osaa ohjatusti tuottaa kertovia, kuvaavia, ohjaavia ja erityisesti pohtivia ja kantaa ottavia tekstejä ja käyttää niille tyypillisiä ilmaisutapoja.

T12 ohjata oppilasta vahvistamaan tekstin tuottamisen prosesseja, tarjota oppilaalle tilaisuuksia tuottaa tekstiä yhdessä muiden kanssa sekä rohkaista oppilasta vahvistamaan taitoa antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä arvioida itseään tekstin tuottajana	S3	Tekstien tuottamisen prosessien hallinta	Oppilas osaa nimetä tekstien tuottamisen prosessin vaiheita ja osaa työskennellä niiden mukaisesti sekä yksin että ryhmässä. Oppilas antaa ja vastaanottaa palautetta teksteistä ja osaa arvioida omia tekstintuottamisen taitojaan ja nimetä niiden kehittämiskohteita.
T13 ohjata oppilasta edistämään kirjoittamisen sujuvoittamista ja vahvistamaan tieto- ja viestintätekniikan käyttötaitoa tekstien tuottamisessa, syventämään ymmärrystään kirjoittamisesta viestintänä ja vahvistamaan yleiskielen hallintaa antamalla tietoa kirjoitetun kielen konventioista	S3	Kirjoitetun kielen konventioiden hallinta ja kirjoitustaito	Oppilas tuntee kirjoitettujen tekstien perusrakenteita ja kirjoitetun yleiskielen piirteitä ja osaa hyödyntää tietoa tekstejä kirjoittaessaan ja muokatessaan. Oppilas kirjoittaa sujuvasti käsin ja tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen.
T14 harjaannuttaa oppilasta vahvistamaan tiedon hallinnan ja käyttämisen taitoja ja monipuolistamaan lähteiden käyttöä ja viittaustapojen hallintaa omassa tekstissä sekä opastaa oppilasta toimimaan eettisesti verkossa yksityisyyttä ja tekijänoikeuksia kunnioittaen.	S3	Tiedon esittäminen, hallinta ja eettinen viestintä	Oppilas osaa käyttää omissa teksteissään muualta hankittua tietoa. Oppilas osaa tehdä muistiinpanoja, tiivistää hankkimaansa tietoa ja käyttää lähteitä omassa tekstissään. Oppilas noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa merkitä lähteet.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T15 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyyli- ja sävy- ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtia niiden merkityksiä ja kuvata eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.
T16 kannustaa oppilasta avartamaan kirjallisuus- ja kulttuurinäkemyksiään, tutustuttaa	S4	Kirjallisuuden tuntemuksen, kulttuuritietoisuuden	Oppilas tuntee ja ymmärtää kulttuurin monimuotoisuutta sekä

hän­tä kirjallisuuden historiaan ja nykykirjallisuuteen, kirjallisuuden eri lajeihin sekä auttaa hän­tä pohtimaan kirjallisuuden ja kulttuurin merkitystä omassa elämässään, tarjota oppilaalle mahdollisuuksia luku- ja muiden kulttuurielämysten hankkimiseen ja jakamiseen		ja lukuharrastuksen kehittyminen	osaa kuvata omia kulttuurikokemuksiaan. Oppilas tuntee kirjallisuuden vaiheita ja suomalaisen kulttuurin juuria. Oppilas tuntee kirjallisuuden pää­lajit ja on lukenut sovitut kirjat.
T17 ohjata oppilas tutustumaan Suomen kielelliseen ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen, suomen kielen taustaan ja piirteisiin ja auttaa oppilasta pohtimaan äidinkielen merkitystä sekä tulemaan tietoiseksi omasta kielellisestä ja kulttuurisesta identiteetistään sekä innostaa oppilasta aktiiviseksi kulttuuritarjonnan käyttäjäksi ja tekijäksi	S4	Kielen merkityksen ja aseman hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla Suomen kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Oppilas osaa kuvailla äidinkielen merkitystä ja suomen kielen piirteitä ja asemaa muiden kielten joukossa.

SUOMI TOISENA KIELENÄ JA KIRJALLISUUS

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet, ohjaus, eriyttäminen ja tuki sekä oppimisen arviointi koskevat myös suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää.

Oppimäärän erityinen tehtävä

Tuntijakoasetuksen mukaan koulun opetuskielen mukaan määräytyvän äidinkielen ja kirjallisuuden sijasta maahanmuuttajille voidaan opettaa joko kokonaan tai osittain suomen tai ruotsin kieltä erityisen maahanmuuttajille tarkoitetun oppimäärän mukaisesti. Tämän oppimäärän tehtävänä on tukea lapsen ja nuoren kasvua kieliyhteisön täysivaltaiseksi jäseneksi, jolla on kielelliset valmiudet jatko-opintoihin. Opetuksen avulla pyritään monilukutaitoon, jonka avulla oppilas osaa hakea tietoa sekä ymmärtää, tuottaa, arvioi ja analysoi erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja suomenkielisiä tekstejä päivittäisessä vuorovaikutuksessa, koulutyöskentelyssä ja yhteiskunnassa. Opetuksessa tuetaan kielitaidon eri osa-alueiden sekä eri tiedonalojen kielen kehittymistä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on tukea oppilaan monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus ja tarjota välineitä kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Yhteistyössä kotien, oman äidinkielen opetuksen sekä muiden oppiaineiden kanssa suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetus auttaa oppilasta rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään kulttuurisesti monimuotoisessa ja monimediaisessa yhteiskunnassa.

Suomen kielen oppiminen tukee kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetuksen lähtökohtana ovat oppilaille merkitykselliset ja tarpeelliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet, joiden avulla kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä tutkitaan ja opitaan analysoimaan. Kielitaitoa kehitetään kaikilla kielen käytön osa-alueilla, joita ovat kuullun ymmärtäminen, puhuminen, luetun ymmärtäminen ja kirjoittaminen. Ymmärtämis- ja

tuottamistaitojen kehittyminen nivoutuvat toisiinsa. Oppilaiden kielen osaaminen laajenee arkielämän konkreettisesta kielestä käsitteellisen ajattelun kieleen. He saavat valmiudet havaintojen ja ilmiöiden sekä oman ajattelunsa, tunteidensa ja mielipiteidensä ilmaisemiseen tilanteeseen sopivalla tavalla. Opetuksessa arvostetaan ja hyödynnetään oppilaiden osaamia kieliä.

Kunkin oppilaan tarpeen suomi toisena kielenä -oppimäärään määrittävät oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaan huoltaja päättää oppimäärää koskevista valinnoista. Koska opetus tulee järjestää oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti, oppimäärän valinnassa on keskeistä, että oppilas saa hänelle parhaiten soveltuvan oppimäärän mukaista opetusta. Oppilas voi opiskella suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää, jos hänen äidinkieltensä ei ole suomi, ruotsi tai saame tai hänellä on muutoin monikielinen tausta. Oppimäärän tarpeen selvittämisessä huomioidaan myös seuraavat näkökulmat:

- oppilaan suomen kielen peruskielitaidossa on puutteita jollakin tai joillakin kielitaidon osa-alueilla, jolloin oppilaan osaaminen ei vielä anna edellytyksiä yhdenvertaiseen kouluyhteisön jäsenenä toimimiseen päivittäisessä vuorovaikutuksessa ja koulutyöskentelyssä tai
- oppilaan suomen kielen taito ei vielä anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun.

Kun oppilas opiskelee suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, hänelle opetetaan suomea tai ruotsia toisena kielenä joko kokonaan tai osittain suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen sijaan. Opetusjärjestelyiden lähtökohtana ovat oppilaan oppimistarpeet ja kielenoppimisen vaihe. Mikäli oppilaan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, hänen edistymistään ja suoriutumistaan arvioidaan suhteessa tämän oppimäärän tavoitteisiin ja kriteereihin riippumatta siitä, minkä opetusryhmän yhteydessä kyseinen opetus on järjestetty. Tärkeää on, että oppilas tulee osalliseksi samoista teksteistä ja tekstilajeista kuin luokkatasonsa muutkin oppilaat. Kesken perusopetuksen Suomeen muuttaneiden oppilaiden opetuksen tavoitteiden asettamisessa ja sisältöjen valinnassa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaito sekä aiemmin opitut tiedot ja taidot. Tarvittaessa laaditaan oppimissuunnitelma. Opetuksessa hyödynnetään tavoitteellisesti erilaisia oppimisympäristöjä, jotka tukevat kielitaidon monipuolista kehittymistä sekä koulussa että sen ulkopuolella. Oppilas voi siirtyä opiskelemaan suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan, jos hänellä on riittävät edellytykset sen tavoitteiden mukaiseen opiskeluun.

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on vakiinnuttaa ja monipuolistaa suomen kielen taitoa, oppimaan oppimisen ja vuorovaikutuksen taitoja ja monilukutaitoa. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden kielitaito ja vahvuudet. Oppilaiden kielitietoutta, tekstimaailmaa ja kulttuurintuntemusta laajennetaan. Kehitetään kielellisiä valmiuksia jatko-opintoja, yhteiskuntaa ja työelämää varten. Kirjallisuuden opetuksessa kannustetaan monipuoliseen, elämykselliseen ja erittelevään lukemiseen.

SUOMI TOISENA KIELENÄ VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan	7.-9. luokka: Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista,	L1, L2, L4

toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. 7. luokka: Harjoitellaan ennalta tehdyn suunnitelman mukainen vuorovaikutteinen esitys (esim. esitelmä). 8. luokka: Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Esimerkiksi väittelyt. 9. luokka: Harjoitellaan erilaisia ryhmä- ja suunnittelutilanteita. Esimerkiksi työelämätilanteet, paneelikeskustelu, juhlapuhe.	
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetus- puheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä. 7. luokka: Harjoitellaan asioimistilanteita ja kuuntelutaitoja. 8. luokka: Sovelletaan opittuja asioita esimerkiksi väittelytilanteessa. 9. luokka: Analysoidaan toisten puheita. Harjoitellaan erilaisia puhetilanteita.	L2, L4, L5
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisu-keinoja hyödyntäen	7.-9. luokka: Harjoitutetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. 7. luokka: Harjoitellaan kulttuurisidonnaisia puheviestintätilanteita (tervehtiminen, puhutteleminen, esittäytyminen, kiittäminen, anteeksi pyytäminen ja puhelinkäyttäytyminen). 8. luokka: Harjoitellaan keskustelu- ja ongelmanratkaisutaitoja. 9. luokka: Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa.	L2
S2 Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan,	7. luokka: Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa.	L1, L2, L4

käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipillisten vihjeiden perusteella	8. luokka: Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. 9. luokka: Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Esimerkiksi kaunokirjallisuuden tyylipiirteiden tunnistaminen.	
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä	7. luokka: Harjoitellaan ymmärtävän lukemisen tekniikoita. Jaetaan lukukokemuksia suullisesti ja kirjallisesti. 8. luokka: Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista. 9. luokka: Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista. Esimerkiksi tutkitaan erilaisia kaunokirjallisia tekstejä aikansa ilmentäjinä ja mielipiteen ilmaisun välineenä (kirjallisuuden aikakaudet).	L1, L2, L4
S3 Tekstien tuottaminen		
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	7.-9. luokka: Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kielipillisiä rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamis- prosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. 7. luokka: Harjoitellaan kirjoittamisprosessien eri vaiheiden hallintaa. 8.-9. luokka: Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä.	L1, L2, L4

T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kielipiillisten rakenteiden hallintaa	7. luokka: Harjoitellaan eri tyyllilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan tunnistamaan kirjoitetun ja puhutun kielen eroja. 8. luokka: Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat. Opitaan tunnistamaan ja erottamaan erilaisten tekstilajien päätyyppejä. Opitaan tunnistamaan lauseenjäsenet tekstien lauseista. 9. luokka: Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat. Harjoitellaan tunnistamaan nominaalimuodot. Harjoitellaan tunnistamaan lauseenvastikkeet ja käyttämään niitä tiiviin ilmaisun keinona. Kerrataan kielenhuollon asioita.	L2, L3
S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	7. luokka: Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsenitys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Kerrataan sanaluokat sekä nominien ja verbien taivutus. 8. luokka: Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsenitys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa. 9. luokka: Opetellaan tunnistamaan nominaalimuotoja, lauseenvastikkeita ja lauselyhenteitä teksteistä. Harjoitellaan sanojen johtamisen pääperiaatteita.	L4
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	7.-9. luokka: Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Huomioidaan Rovaniemen kaupungin kulttuurikasvatussuunnitelma. 8. luokka: Harjoitellaan vaikuttavan kielen keinojen etsimistä myös omalla äidinkielellä. 9. luokka: Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan maailman kirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden vaiheisiin. Käytetään kirjastoa sekä tieto- ja viestintätekniikkaa apuna laajemmassa kirjallisessa työssä (esim. kirjallisuusportfolio tai kirjallisuustutkielma).	L2
T10 auttaa oppilasta avartamaan	7. luokka: Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.	L2

kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta	8. luokka: Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. 9. luokka: Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Perehdytään suomen kielen vaihteluun ja tutkitaan suomen kielitilannetta.	
S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	7.-9. luokka: Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena. Esimerkiksi oman äidinkielen vertailu suomen kieleen, sanakirjat sekä muiden tukimateriaalien käyttö oman oppimisen tukena.	L1, L2, L7
T12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	7. luokka: Perehdytään puhe- ja kirjakielen eroihin. 8. luokka: Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. 9. luokka: Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja.	L1, L4, L6
T13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	7.-9. luokka: Vahvistetaan tieto- ja viestintätekniikan käyttötaitoja tiedonhankinnassa, oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista sekä oman työn muokkaamista saadun palautteen pohjalta. 7. luokka: Harjoitellaan muistiinpanojen tekemistä sekä käsin että sähköisesti kirjoittaen. 8. luokka: Harjoitellaan lähdeviittausten merkitsemistä. 9. luokka: Harjoitellaan useiden lähdeviittausten merkitsemistä.	L1, L5, L6

Suomi toisena kielenä -oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Oppilaan kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilas voi laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan muodollisempia vuorovaikutustilanteita, argumentointia, selostamista, referointia sekä puhe-esityksen pitämistä ja havainnollistamista. Vahvistetaan taitoja työskennellä keskustellen erilaisten aiheiden ja tekstien parissa. Tutkitaan ja käytetään kieltä osana toimintaa: kussakin toiminnassa tarvittavat kiteytyneet fraasit ja ilmaukset, tuttavallisuuden ja muodollisuuden ilmaiseminen, modaalisuus sekä vahvistaminen ja pehmentäminen mielipiteen ilmaisussa, tiivistämisen keinot ja toisen puheeseen viittaaminen. Harjoitellaan kriittistä suhtautumista kuultuun sekä kuullun käyttöä oman ilmaisun mallina. Harjoitetaan oppilaiden kykyä käyttää puheen ja kokonaisilmaisun keinoja (kehon, äänen, tilan ja ajan keinoja) itseilmaisussa. Harjoitellaan valmisteltujen puhe-esitysten pitämistä.

S2 Tekstien tulkitseminen: Syvennetään opiskelun, yhteiskunnan ja kulttuurin kannalta merkityksellisten tekstien monipuolista lukemista ja analysointia. Tekstejä tarkastellaan niissä esiintyvien arvojen, ideologioiden ja vaikuttamiskeinojen kannalta (näkökulman, lauseen rakenteen, henkilöiden ja asioiden nimeämisen, kielikuvien ja ironian vaikutus tekstin tulkintaan). Vakiinnutetaan lukustrategioiden joustavaa soveltamista ja laajennetaan sana- ja käsitevarantoa. Harjoitellaan erittelemään erityisesti pohtivien, kantaa ottavien ja ohjaavien tekstilajien kielellisiä piirteitä sekä tunnistamaan kirjallisuuden tyylivirtauksia teksteissä. Harjoitellaan omien ja muiden tekstien analysointia, palautteen antoa ja vastaanottamista.

S3 Tekstien tuottaminen: Tuotetaan erityisesti pohtivia, kantaaottavia ja ohjaavia tekstejä tekstilajivalikoimaa laajentaen ja ohjataan käyttämään sanastoa, fraseologiaa ja kieliopillisia rakenteita monipuolisesti (mm. infiniittiset rakenteet tiiviin ilmaisun keinoina). Vakiinnutetaan kirjoittamisprosessin eri vaiheiden hallintaa sekä erilaisten tietolähteiden käyttöä. Harjoitellaan eri tyylilajeja ja rekistereitä sekä erilaisia tapoja ilmaista persoonaa ja aikaa johdonmukaisesti tekstissä. Opitaan valitsemaan tekstiin sopivat ilmaisutavat.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutkitaan tekstejä ja tehdään päätelmiä kielen merkityksistä, rakenteista (lauseenjäsennys, modaalisuus, rektio) ja kielellisten valintojen vaikutuksesta tekstin sävyyn. Vertaillaan suomea oppilaille tuttuihin kieliin ja tutkitaan, miten kielet vaikuttavat toisiinsa. Tutustutaan Suomen kielitilanteeseen ja kielen kehityksen päävaiheisiin. Tutustutaan kirjallisuuteen, elokuvaan, teatteriin ja mediakulttuuriin. Vahvistetaan kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärrystä vertailemalla kulttuurisia kokemuksia eri puolilta maailmaa ja eri aikoina. Tutkitaan kriittisesti median toimintatapoja omassa elämässä ja yhteiskunnassa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tuetaan eri tiedonalojen tekstien lukemisen, kirjoittamisen, kuuntelemisen ja puhumisen taitoja. Vertaillaan arkikieltä ja eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä. Vahvistetaan tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja tiedonhankinnassa,

oppimisessa ja oman oppimisen arvioinnissa. Syvennetään oppilaan taitoa käyttää omaa äidinkieltään ja muita osaamiaan kieliä kaiken oppimisen tukena.

Suomi toisena kielenä -oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 rohkaista oppilasta kehittämään taitoaan toimia tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen koulun ja yhteiskunnan vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustaidot	Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteissa rakentavasti.
T2 ohjata oppilasta syventämään muodollisten puhetilanteiden, opetuspuheen ja median puhuttujen tekstien ymmärtämistaitoja	S1	Ymmärtämistaidot vuorovaikutustilanteissa	Oppilas ymmärtää muodollisia puhetilanteita, opetuspuhetta ja mediaa.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään esiintymistaitojaan ja taitoaan ilmaista itseään erilaisissa tilanteissa tavoitteellisesti ja erilaisia ilmaisukeinoja hyödyntäen	S1	Esiintymistaidot	Oppilas osaa valmistella itsenäisesti esityksen ja osaa esiintyä ja ilmaista itseään tilanteen mukaisesti.
Tekstien tulkitseminen			
T4 ohjata oppilasta hyödyntämään tekstilajitietoutta tekstien tulkinnassa, laajentamaan sana- ja käsitevarantoaan, käyttämään tehokkaasti lukustrategioita ja päättämään tekstin merkityksiä tekstuaalisten, sanastollisten ja kielipollisten vihjeiden perusteella	S2	Tekstilajitaidot tekstien tulkinnassa	Oppilas osaa tarkastella tekstejä kriittisesti ja tunnistaa tekstilajeja. Oppilas osaa kuvailla kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteitä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen. Oppilas ymmärtää, että teksteillä on erilaisia tavoitteita ja tarkoituksiperiä.
T5 ohjata oppilasta kriittiseen tekstien	S2	Tekstien tulkinta	Oppilas osaa tehdä tekstistä päätelmiä ja kriittisiä kysymyksiä.

tulkintaan itsenäisesti ja ryhmässä			
Tekstien tuottaminen			
T6 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoa suunnitella, tuottaa ja muokata tekstejä itsenäisesti ja ryhmässä sekä hyödyntämään eri tekstilajeja omien tekstien malleina ja lähteinä	S3	Tekstilajitaidot tekstien tuottamisessa	Oppilas hyödyntää tekstien kirjallisessa ja suullisessa tuottamisessa tietoa kertovan, kuvaavan, ohjaavan, kantaa ottavan ja pohtivan tekstin tekstilajipiirteistä.
T7 auttaa oppilasta vakiinnuttamaan kirjoitetun yleiskielen normien ja eri tekstilajeissa tarvittavan sanaston ja kieliopillisten rakenteiden hallintaa	S3	Kirjoitetun kielen hallinta	Oppilas tuottaa ymmärrettäviä ja koherentteja tekstejä, tuntee pääosin kirjoitetun kielen perussäännöt ja soveltaa niitä kirjoittaessaan.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T8 ohjata oppilasta syventämään kielitietoisuuttaan ja kiinnostumaan kielen ilmiöistä, auttaa oppilasta tunnistamaan kielen rakenteita, eri rekistereitä, tyylipiirteitä ja sävyjä ja ymmärtämään kielellisten valintojen merkityksiä ja seurauksia	S4	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla tekstien kielellisiä ja tekstuaalisia piirteitä, pohtii niiden merkityksiä ja osaa kuvailla eri rekisterien ja tyylien välisiä eroja.
T9 innostaa oppilasta tutustumaan kirjallisuuden lajeihin, suomalaiseen kirjallisuuteen, sen historiaan ja yhteyksiin maailmankirjallisuuteen sekä ohjata tunnistamaan tekstin suhteita toisiin teksteihin	S4	Kirjallisuuden ja sen vaiheiden tuntemus	Oppilas tuntee suomalaista kirjallisuutta, osaa nimetä sen tärkeimpiä vaiheita ja sen yhteyksiä maailmankirjallisuuteen.
T10 auttaa oppilasta avartamaan kulttuurinäkemystään ja erittelemään koulun ja yhteiskunnan monikielisyyttä ja kulttuurista	S4	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kulttuurin monimuotoisuutta ja perustella yhteiskunnan monikielisyyden merkitystä.

monimuotoisuutta sekä tunnistamaan kulttuurien samanlaisuuksia ja erilaisten ilmiöiden kulttuurisidonnaisuutta			
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T 11 ohjata oppilasta vakiinnuttamaan myönteistä käsitystä itsestään viestijänä, lukijana, tekstien tuottajana sekä kielenoppijana, ohjata häntä näkemään ja vertaamaan erilaisia oppimistyyliä ja tapoja sekä oppimaan muilta	S5	Viestijäkuvan kehittyminen ja oman kielenoppimisen reflektointi	Viestijäkuvan kehittymistä ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilas tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa kielenoppijana ja osaa asettaa itselleen oppimistavoitteita.
T 12 ohjata oppilasta havainnoimaan, miten kieltä käytetään eri tiedonaloilla	S5	Eri tiedonalojen kielen havainnointi	Oppilas tunnistaa eri tiedonalojen tapoja käyttää kieltä.
T 13 kannustaa oppilasta kehittämään tiedonhankintataitoja, oman työskentelyn suunnittelua, jäsentämistä ja arviointia itsenäisesti ja ryhmässä	S5	Tiedonhankinta sekä oman työskentelyn suunnittelu, jäsentäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa monipuolisesti eri lähteistä sekä pystyy suunnittelemaan, jäsentämään ja arvioimaan työskentelyään itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä.

27.3.2 TOINEN KOTIMAINEN KIELI

KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä sekä monilukutaidon kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus tukee oppilaiden monikielisyyttä hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää vähäistäkin kielitaitoaan rohkeasti. Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

TOINEN KOTIMAINEN KIELI (RUOTSI)

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Toisen kotimaisen kielen opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisissa kieliympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Toisen kotimaisen kielen opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla Pohjoismaita. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

RUOTSIN KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7-9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3–6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Ruotsin kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun ruotsin kielellä eri oppiaineissa.

RUOTSI A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet Alleviivatut väliotsikot ovat arviointikriteereitä (kts. erillinen arviointikriteeristö).	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen S1		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	7. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan, millaisia asenteita ruotsin kieleen liittyy. - Keskustellaan lähiympäristön monikielisydestä ja ruotsin merkityksestä siinä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Pohditaan Suomen ja Ruotsin eroja ja yhtäläisyyksiä. Kielellinen päättely - Opetellaan ja kerrataan kielitiedon peruskäsitteitä. 8. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan ruotsin ja sen sukulaiskielen yhtäläisyyksiä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Laajennetaan tietoja muista Pohjoismaista, niiden historiasta ja kulttuurista. Kielellinen päättely - Syvennetään tietoja kielitiedon peruskäsitteistä.	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa		L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita		L1, L4

ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	• Pyritään itse havaitsemaan ja päättämään kielen säännönmukaisuuksia. 9. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> • Seurataan ajankohtaisia ruotsiin liittyviä keskusteluita tai ilmiöitä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> • Seurataan ajankohtaisia tapahtumia ruotsinkielisellä kielialueella. • Tutustutaan opiskeluun ja työelämään ruotsinkielisellä alueella. <u>Kielellinen päättely</u> • Opetellaan itse huomaamaan ruotsin säännönmukaisuuksia. • Laajennetaan kielitiedon käsitteiden osaamista. • Verrataan ruotsin kielen rakenteita muihin tuttuihin kieliin.	
Kielenopiskelutaidot S2		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	7. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Harjoitellaan omien oppimistavoitteiden asettelua. • Opetellaan arvioimaan ja seuraamaan omaa oppimista. • Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja yhteistyötaitoja erilaisissa työskentelykokoonpanoissa. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> • Vahvistetaan omia oppimisvahvuuksia. 8. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Asetetaan omia oppimistavoitteita ja arvioidaan niiden toteutumista. • Harjoitellaan yhteistyötä ja palautteen antamista. • Pohditaan omaa ja muiden työskentelyä ryhmän jäsenenä. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> • Tarkkaillaan oppilaiden mahdollisuuksia hyödyntää ruotsin kieltä koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, kesätöiden haussa tai TET-paikan haussa. 9. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Asetetaan pidemmän aikavälin oppimistavoitteita. • Tarkkaillaan omaa oppimista ja arvioidaan omaa kielitaitoa. • Annetaan ja vastaanotetaan kannustavaa palautetta. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u>	L1, L3
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	9. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Asetetaan pidemmän aikavälin oppimistavoitteita. • Tarkkaillaan omaa oppimista ja arvioidaan omaa kielitaitoa. • Annetaan ja vastaanotetaan kannustavaa palautetta. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u>	L1

	- Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä ja tulevaisuudessa, opinnoissa ja työelämässä. - Tutustutaan ruotsin kielen merkitykseen jossakin lähialueen yrityksessä, työpaikassa, järjestössä tai yhteisössä.	
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa S3		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	7. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> - Aihealueina minä ja lähiympäristöni, koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, rahankäyttö ja ostokset. Keskustellaan aiheista ja havainnoidaan aiheisiin liittyviä vuorovaikutustilanteita. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> - Kannustetaan aktiiviseen viestintään. - Opetellaan tukeutumaan puhekumppanin apuun. - Opetellaan korvaamaan puuttuvaa kielitaitoa elein, ilmein ja muilla tavoilla. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> - Tarkkaillaan viestinnän kulttuurisia erikoispiirteitä ja tilanteeseen sopivuutta. 8. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> - Aihealueina matkustamiseen ja Pohjoismaissa toimimiseen ja asumiseen liittyvät tilanteet, hyvinvointi, ystävyys ja ihmissuhteet sekä muut oppilaita kiinnostavat teemat, kuten elokuva ja musiikki. - Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua kohteliaasti. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> - Harjoitellaan käyttämään korvaavia ilmauksia tai selittämään sama asia eri tavoin. - Harjoitellaan tapoja selvittää viestintätilanteessa vieras sana tai ilmaus. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> - Huomioidaan eri Pohjoismaissa esiintyvä vaihtelu kielenkäytössä. 9. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> - Havainnoidaan ja harjoitellaan työelämässä ja jatko-opinnoissa tarvittavia viestintätaitoja. - Harjoitellaan sujuvaa, ruotsin kielelle ominaista viestintää erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. - Pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteydenpitoon.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota		L4, L6
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista		L2

	<u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Vahvistetaan aiemmin opittuja taitoja. • Tutustutaan joihinkin ruotsinkielisiin sanontoihin ja idiomeihin. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Keskustellaan ruotsalaisuuteen liittyvistä asenteista ja mielikuvista ja opetellaan mielipiteiden tilanteeseen sopivaa ilmaisua. Oppimäärän päättyessä hyvän osaamisen taitotaso A2.2 Kehittyvä peruskielitaito	
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä S3		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	7.luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tutustutaan monipuolisiin teksteihin, joiden aiheina ovat oppilaan lähipiiriin kuuluvat asiat, kuten koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, rahankäyttö sekä ruotsalainen kulttuuri. • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia tekstejä. • Opetellaan ymmärtämään ruotsin foneettista tarkekirjoitusta. 8. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Perehdytään erilaisiin kirjoitettuihin, äänitettyihin tai muihin teksteihin, joiden aiheina ovat matkailu Pohjoismaissa, ystävät ja ihmissuhteet, hyvinvointi ja muut oppilaita kiinnostavat teemat, kuten musiikki ja elokuva. • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia ja heille merkityksellisiä tekstejä. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin erilaisissa teksteissä. 9. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tulkitaan tekstejä, jotka käsittelevät oppilaan tulevaisuutta, kuten opintoja ja työelämää, ympäristöä, mediaa, tunteita ja ihmissuhteita tai muita ajankohtaisia, yhteiskunnallisia aiheita. • Tutustutaan viesteihin monenlaisissa toimintaympäristöissä. Huomioidaan myös tekstit, jotka ovat esimerkiksi audio- tai videomuodossa. • Hyödynnetään monenlaisia apuvälineitä tekstien tulkinnassa. • Havainnoidaan kielen rakenteita teksteistä. Oppimäärän päättyessä hyvän osaamisen taitotaso A2.2 Kehittyvä	L4

	peruskielitaito	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä S3		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	7. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Kiinnitetään erityisen paljon huomiota ääntämiseen, sana- ja lausepainoon ja puherytmiin. • Harjoitellaan kertomaan puhuen ja kirjoittaen itselle merkityksellisistä asioista. • Opetellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja puhekumppanin mielipiteeseen vastaamista. • Harjoitellaan asioiden kuvailua ja vertailua. • Harjoitellaan menneistä tapahtumista kertomista. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin omissa tuotoksissa. 8. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Opetellaan kertomaan omasta vapaa-ajasta. • Harjoitellaan menneistä ja tulevista tapahtumista kertomista. • Harjoitellaan kertomaan omasta kotimaasta ja Lapista. • Tarkkaillaan rakenteiden oikeellisuutta omissa tuotoksissa. • Tarkkaillaan omaa ääntämistä. • Harjoitellaan esiintymistä ruotsin kielellä. 9.luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Opetellaan tuottamaan tekstejä, joita tarvitaan jatko-opinnoissa ja työelämässä. • Valmistellaan omia tekstejä, jotka käsittelevät ympäristöä, mediaa, kulttuuria tai muuta ajankohtaista aihetta. • Tarkkaillaan omissa tuotoksissa rakenteiden monipuolisuutta ja oikeellisuutta. • Opetellaan tarkkailemaan ja arvioimaan omaa ääntämistä. Hyödynnetään myös digitaalisia työkaluja ääntämisen havainnoinnissa. Oppimäärän päättyessä hyvän osaamisen taitotaso A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe	L5, L6

Ruotsin kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat toimimaan ruotsinkielisissä ympäristöissä Suomessa ja muualla.

Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Ruotsin kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä: pari- ja ryhmätehtävät, draama, pelit, leikit, laulut, nauhoittaminen, videointi, tieto- ja viestintäteknologiset apuvälineet ja sovellukset ja oppimisympäristöt, näyttötyöskentely (esim. kielisalkku, portfolio), ajankohtaisten teemojen ja tapahtumien seuraaminen verkkoa hyödyntäen, kansainvälinen yhteistyö, kontaktit kohdekieltä äidinkielenä puhuviin, arki- ja lähiympäristön hyödyntäminen, yhteistyö yhdistysten, järjestöjen ja matkailuyritysten kanssa, vierailut, vierailijat.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin arvioitaviin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa

erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso ruotsin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppiaineen arvioinnissa käytettävä kielitaidon arviointiasteikko löytyy osoitteesta:

http://www.oph.fi/download/111628_KIELITAIDON_TASOJEN_KUVAUSASTEIKKO.pdf

Ruotsin kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia ruotsin kansalliskielen asemaan liittyviä ilmiöitä sekä antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	S1	Kieli- ja kulttuuriympäristön ja kielen merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ruotsin kielen asemaa Suomessa ja Pohjoismaissa ja maailman kielten joukossa ja pohtia kielen merkitystä yksilölle.
T2 kannustaa oppilasta löytämään kiinnostavia ruotsinkielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen ruotsin taitoa hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia ruotsinkielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.

kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena			
Kielenopiskelutaidot			
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia	S2	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A2.2 T6 – T8
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
T8 ohjata oppilasta	S3	Viestinnän kulttuurinen	Oppilas osaa käyttää kieltä

kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista		sopivuus	yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A2.2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A2.1
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

RUOTSIN KIELI, B1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7 - 9

Oppilaita rohkaistaan käyttämään ruotsin kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokalla 6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

RUOTSI B1-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet Alleviivatut väliotsikot ovat arviointikriteereitä (ks. erillinen arviointikriteeristö).	Laaja- alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen S1		
T1 ohjata oppilasta hyödyntämään kielitiedon käsitteitä ja tekemään johtopäätöksiä siitä, miten eri kielissä ilmaistaan samankaltaisia asioita ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	7. luokka <u>Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen</u> • Perehdytään ruotsin kielen asemaan Suomessa ja Pohjoismaissa. • Havainnoidaan Suomen ja Ruotsin kulttuurin ominaispiirteitä. • Tutustutaan ruotsinkielisen kielialueen kulttuuriin. <u>Kielellinen päättely</u> • Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja. • Opetellaan keskeisiä kielitiedon käsitteitä ja vertaillaan niitä muihin tuttuihin kieliin. 8. luokka <u>Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen</u> • Pyritään seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia. <u>Kielellinen päättely</u> • Verrataan ruotsin kielen sanastoa ja rakenteita muihin oppilaille tuttuihin kieliin.	L1 L4
T2 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaille valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyään	9.luokka <u>Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen</u> • Tutustutaan pohjoismaisen kielialueen kulttuuriin ja ominaispiirteisiin. • Pohditaan, mitkä ovat Pohjoismaita yhdistäviä tekijöitä ja mitä ovat pohjoismaiset kielenkäyttöympäristöt. • Havainnoidaan pohjoismaisten kielten yhtäläisyyksiä ja eroja. <u>Kielellinen päättely</u> • Laajennetaan tietoa keskeisistä kielitiedon käsitteistä. • Harjoitellaan kielellistä päättelyä: opetellaan tekemään ja soveltamaan johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista. • Vertaillaan ruotsin kielen säännönmukaisuuksia muihin tuttuihin kieliin.	L2
Kielenopiskelutaidot S2		
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen	7.luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Harjoitellaan asettamaan omia oppimistavoitteita. • Opetellaan palautteen antamista ja vastaanottamista. • Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja pari- ja ryhmätöissä. • Tehdään näkyväksi se, mitä jo osataan (esim. osaamiskartan, salkkutyöskentelyn tai muun kokoavan työkalun avulla).	L1, L3

vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	<u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> • Rohkaistaan oppilaita tunnistamaan omia oppimisvahvuuksia. • Pohditaan, miten ruotsin kieli näkyy oppilaiden arjessa. • Tutkitaan, miten ruotsin kieltä voi hyödyntää koulun ulkopuolella.	
T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää kohdekieltä omassa elämässään sekä käyttämään kieltä rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella.	8.luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Asetetaan omia oppimistavoitteita. • Opetellaan palautteen antamista ja vastaanottamista. • Vahvistetaan vuorovaikutustaitoja pari- ja ryhmätöissä. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> • Hyödynnetään omia oppimisvahvuuksia. 9.luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Harjoitellaan omien oppimistavoitteiden pitkäjänteistä asettelua ja reflektointia. • Annetaan ja vastaanotetaan monipuolista ja kannustavaa palautetta. • Ohjataan oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä kriittiseen tiedonhankintaan. • Muistetaan pitää näkyvänä se, mitä jo osataan (esim. osaamiskartan, salkkutyöskentelyn tai muun kokoavan työkalun avulla). <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> • Hyödynnetään omia oppimisvahvuuksia. • Perehdytään ruotsin kielen asemaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.	L3, L4
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa S3		
T5 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	7. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Teemoina arkipäivän sosiaaliset tilanteet, kuten kaupassa ja kahvilassa asiointi ja matkustamiseen liittyvät tilanteet sekä oppilaiden kiinnostuksen kohteiden mukaiset aiheet, kuten harrastukset, musiikki ja media. • Harjoitellaan monipuolisesti erilaisia viestinnällisiä tilanteita. • Harjoitellaan keskustelemaan menneistä tapahtumista. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Ohjataan oppilaita olemaan aktiivisia viestintätilanteissa. • Harjoitellaan ilmeiden ja eleiden käyttöä viestinnän tukena. • Harjoitellaan puhekumppanin apuun tukeutumista. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Tutustutaan yleisimpiin kohteliaisuuden ilmauksiin.	L4
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä		L2, L4
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan		L2, L4, L6

	8. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Harjoitellaan arkipäiväisten vuorovaikutustilanteiden sanaston ja fraasien käyttöä viestinnässä. • Valitaan oppilaille läheisiä ja kiinnostavia, mahdollisuuksien mukaan ajankohtaisia aiheita, joista käydään pieniä dialogeja tai esitetään omia mielipiteitä. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Ohjataan oppilaita olemaan aktiivisia viestintätilanteissa. • Harjoitellaan selviytymiskeinoja (avun pyytäminen, apuvälineet, kuvat, eleet, ilmeet). <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Käytetään luontevia ruotsinkielisiä fraaseja luokkatilanteissa. 9. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Harjoitellaan arkipäiväisten vuorovaikutustilanteiden sanastoa ja fraaseja suullisesti ja kirjallisesti. • Keskustellaan sosiaalisen median käytöstä ja siihen liittyvistä ongelmista, mahdollisuuksista ja vastuista. • Tarjotaan mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Harjoitellaan aktiivisena kuuntelijana toimimista, hyödynnetään puhekumppanilta viestintätilanteessa saatua kielitaitoa. • Pyydetään tarvittaessa toistoa tai selvennystä. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Harjoitellaan yleisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia. • Harjoitellaan kohteliaista viestintää arkipäivän sosiaalisissa tilanteissa. Peruskoulun päättyessä hyvän osaamisen taitotaso A1.3 Toimiva alkeiskielitaito.	
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä S3		
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	7. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Aihealueena arkipäivän asioimistilanteet, matkustaminen ja oppilaan lähipiiri, kuten harrastukset ja media, joihin liittyviä erilaisia tekstejä kuunnellaan ja luetaan. • Harjoitellaan rajatun tiedon löytämistä tekstistä. • Pohditaan, miten kuvaa, videota, taulukoita ym. asiayhteydessä esiintyviä tietoja, voi hyödyntää tekstien tulkinnassa.	L4

	• Tarkkaillaan ruotsin kielen sana- ja lausepainoa ja puherytmiä puhutuissa teksteissä. • Opetellaan hyödyntämään erilaisia apuvälineitä tekstien tulkinnassa. 8. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tulkitaan oppilaita kiinnostavia tekstejä. • Harjoitellaan keskeisimmän tiedon löytämistä tekstistä. 9.luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Aihealueina oppilaan elämään ja lähitulevaisuuteen liittyvät aiheet, kuten opiskelu ja työelämä, Pohjoismaat sekä ajankohtaiset kulttuuriset ja yhteiskunnalliset teemat. • Kuunnellaan ja luetaan monenlaisia tekstejä, muistetaan myös digitaaliset tekstit, videot ja audiot. • Harjoitellaan löytämään tarvittu tieto tekstistä ja sietämään sitä, että koko tekstiä ei vielä ymmärretä. • Opetellaan tukeutumaan asiayhteyteen ja hyödynnetään apuvälineitä tekstejä tulkitessa. Peruskoulun päättyessä hyvän osaamisen taitotaso A1.3 Toimiva alkeiskielitaito.	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä S3		
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	7. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Aihealueina asioimistilanteet ja oppilaan oma elämä ja lähipiiri, joihin liittyviä tekstejä tuotetaan suullisesti ja kirjallisesti. • Keskitytään erityisesti suullisten tuotosten harjoitteluun. Muistetaan digitaaliset mahdollisuudet suullisessa tuottamisessa. • Ääntämisessä kiinnitetään huomiota ruotsin kielen erityispiirteisiin sallivassa ja kannustavassa ilmapiiriissä. • Harjoitellaan perussanaston ja keskeisten ilmausten kirjoittamista. • Opetellaan käyttämään ruotsin kielen perusrakenteita omissa tuotoksissa. • Harjoitellaan kertomaan menneistä tapahtumista. • Perehdytään apuvälineiden käyttöön omissa tuotoksissa, erityisesti suunnitellaan ja tarkastellaan tiedonhankintaa (mm. hakukoneiden ja sanakirjojen monipuolinen hyödyntäminen). 8. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u>	L4 L5

	• Vahvistetaan jo opittujen perusrakenteiden osaamista. • Vahvistetaan keskeisimmän sanaston ja ilmaisujen osaamista. • Tarjotaan mahdollisuus myös haastavampiin tuotoksiin ja esityksiin. 9. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Harjoitellaan keskeisimpiä rakenteita monenlaisia tekstejä tuottaen (kirjallisesti, äänellisesti, kuvallisesti). • Ääntämisessä kiinnitetään huomiota ruotsin kielen erityispiirteisiin. • Harjoitellaan yksinkertaisten, oppilaan kannalta tärkeiden viestinnällisten tekstien kirjoittamista. • Tutustutaan kielitaitoon, jota tarvitaan omista tulevaisuudensuunnitelmista kertomisessa sekä tulevissa opinnoissa ja työelämässä. • Tutustutaan kielitaitoon, jota tarvitaan keskusteltaessa oppilaille merkityksellisistä yhteiskunnallisista aiheista, kuten sosiaalinen media, oma talous tai ympäristöteemat. • Perehdytään kielitaitoon, jota tarvitaan kerrottaessa omasta kotikaupungista ja kotimaasta. Peruskoulun päättyessä hyvän osaamisen taitotaso A1.3 Toimiva alkeiskielitaito.	
--	--	--

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tehdään ja raportoidaan havaintoja pohjoismaisista kielenkäyttöympäristöistä, Suomen, Ruotsin ja muiden Pohjoismaiden kulttuurin ominaispiirteistä sekä Pohjoismaita yhdistävistä tekijöistä. Havainnoidaan suomenruotsin ja ruotsinruotsin eroja sekä verrataan ruotsin kieltä oppilaiden aiemmin opiskelemiin kieliin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja ruotsin kielen opiskelussa.

S2 Kielenopiskelutaidot: Käytetään erilaisia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään itsenäiseen, pitkäjänteiseen työskentelyyn ja kriittiseen tiedonhankintaan ohjaavia toimintatapoja. Harjoitetaan vuorovaikutustaitoja ja rohkaistaan oppilaita monipuoliseen kielen käytön harjoittamiseen erilaisissa tilanteissa.

S3 Kehittyvä kielitaito: taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta ruotsin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä. Harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Ruotsin kielen B1-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Ruotsin kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä: pari- ja ryhmätehtävät, draama, pelit, leikit, laulut, nauhoittaminen, videointi, tieto- ja viestintäteknologiset apuvälineet ja sovellukset ja oppimisympäristöt, näyttötyöskentely (esim. kielisalkku, portfolio), ajankohtaisten teemojen ja tapahtumien seuraaminen verkkoa hyödyntäen, kansainvälinen yhteistyö, kontaktit kohdekieltä äidinkielenä puhuviin, arki- ja lähiympäristön hyödyntäminen, yhteistyö yhdistysten, järjestöjen ja matkailuyritysten kanssa, vierailut, vierailijat.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai ruotsin kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi ruotsin kielen B1-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua. Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut ruotsin kielen B1-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso oppiaineen valtakunnallisiin ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppiaineen arvioinnissa käytettävä kielitaidon arviointiasteikko löytyy osoitteesta:

http://www.oph.fi/download/111628_KIELITAIDON_TASOJEN_KUVAUSASTEIKKO.pdf

Ruotsin kielen B1-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 ohjata oppilasta tutustumaan pohjoismaiseen kieliympäristöön sekä Pohjoismaita yhdistäviin arvoihin	S1	Pohjoismaisen kieliympäristön ja arvojen hahmottaminen	Oppilas osaa kertoa, mitä kieliä Pohjoismaissa puhutaan ja kuvailla Pohjoismaita yhdistäviä arvoja.
T2 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia ruotsin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä ruotsin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee ruotsin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T3 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T4 kannustaa ja ohjata oppilasta huomaamaan mahdollisuuksia käyttää ruotsin kieltä omassa elämässään sekä käyttämään ruotsia rohkeasti erilaisissa tilanteissa koulussa ja koulun ulkopuolella	S2	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää ruotsin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso: A1.3 T6 – T7
T5 järjestää oppilaille tilaisuuksia harjoitella eri	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista

viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta			viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T6 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T7 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			A1.3 T7
T8 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			A1.3
T9 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista erilaisista aiheista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Oppilas pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä. Oppilas ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.

27.3.3 VIERAAT KIELET

KIELIKASVATUS

Kielikasvatusta koskevat tavoitteet sekä toisen kotimaisen ja vieraiden kielten opiskelun mahdollisuudet on määritelty toisen kotimaisen kielen opetusta koskevassa osuudessa.

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja jokainen opettaja on kielen opettaja. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen identiteetin muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.

Kielten opetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään kiinnostus kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä rohkaistaan viestimään autenttisisa ympäristöissä. Koulussa ohjataan arvostamaan eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen.

Opetus vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Myös työelämässä tarvittavaan kielitaitoon kiinnitetään huomiota tekstien ja tehtävien valinnassa. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

ENGLANTI, A-OPPIMÄÄRÄ

Oppilaita rohkaistaan käyttämään englantia monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Useat oppilaat käyttävät englantia kasvavassa määrin vapaa-aikanaan. Tämä oppilaiden informaalin

oppimisen kautta hankkima taito otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja sisältöjä valittaessa.

Englannin opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun englannin kielellä eri oppiaineissa.

ENGLANTI A-OPPIMÄÄRÄ

VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet Alleviivatut väliotsikot ovat arviointikriteereitä (ks. erillinen arviointikriteeristö).	Laaja- alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen S1		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	7. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Keskustellaan lähiympäristön monikielisyydestä ja englannin merkityksestä oppilaiden elämässä. <u>Maaillankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä</u> - Pohditaan englannin asemaa ja merkitystä maailmankielenä. <u>Kielellinen päättely</u> - Tutustutaan keskeisiin kielitiedon käsitteisiin. - Opetellaan päättelämään kielen säännönmukaisuuksia.	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	8. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Hankitaan tietoa englanninkielisistä maista. - Pohditaan englannin kielen vaikutusta maailman muihin kieliin. <u>Maaillankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä</u> - Tutustutaan englanninkielisten maiden kulttuuriin erityispiirteisiin. - Pohditaan, missä kaikkialla englannin kielen taitoa Rovaniemellä tarvitaan ja millainen englannin kielen taito on kotimaassa ja Lapissa hyödyllistä. <u>Kielellinen päättely</u> - Laajennetaan käsitystä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja vertaillaan niitä muihin kieliin. - Laajennetaan tietoa englannin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä.	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	9. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Hankitaan tietoa englannin kielen eri varianteista, niiden asemasta ja arvostuksesta. - Laajennetaan tietoa maista, joissa englantia on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli.	L1, L3

	● Perehdytään joidenkin maiden kielellisiin oikeuksiin ja haasteisiin ja pohditaan, mitkä ovat oppilaan omia kielellisiä oikeuksia. <u>Maaillmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä</u> ● Perehdytään siihen, millaista englannin kielen taitoa jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvitaan. ● Tutkitaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteydenpitoon. <u>Kielellinen päättely</u> ● Harjoitellaan kielellisten säännönmukaisuuksien soveltamista vapaammissa tuotoksissa. ● Opetellaan vertailemaan englannin kielen ominaisuuksia muihin kieliin. ● Laajennetaan tietoa englannin kielen keskeisistä kielitiedon käsitteistä.	
Kielenopiskelutaidot S2		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	7. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> ● Harjoitellaan omien oppimistavoitteiden asettelua. ● Opetellaan arvioimaan ja seuraamaan omaa oppimista. ● Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja yhteistyötaitoja erilaisissa työskentelykokoonpanoissa. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> ● Vahvistetaan omia oppimisvahvuuksia. 8. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> ● Asetetaan omia oppimistavoitteita ja arvioidaan niiden toteutumista. ● Harjoitellaan kannustavaa yhteistyötä ja palautteen antamista. ● Pohditaan omaa ja muiden työskentelyä ryhmän jäsenenä. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> ● Tarkkaillaan mahdollisuuksia hyödyntää englannin kieltä koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, kesätöiden haussa tai TET-paikan haussa. 9. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> ● Asetetaan pidemmän aikavälin oppimistavoitteita. ● Tarkkaillaan omaa oppimista ja arvioidaan omaa kielitaitoa. ● Annetaan ja vastaanotetaan kannustavaa palautetta. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> ● Pohditaan englannin kielen merkitystä omassa elämässä ja tulevaisuudessa. ● Tutustutaan englannin kielen merkitykseen jossakin lähialueen yrityksessä, työpaikassa, järjestössä tai yhteisössä.	L1, L3
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kieltenopiskelun valmiuksia		L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa S2		

T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	7. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Aihealueina minä ja lähiympäristöni, koulunkäynti, lemmikit, harrastukset, ystävyys, rahankäyttö ja ostokset. Harjoitellaan kertomaan ja keskustelemaan aiheista ja havainnoidaan aiheisiin liittyviä vuorovaikutustilanteita. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Kannustetaan aktiiviseen viestintään. • Opetellaan tukeutumaan puhekumppanin apuun. • Opetellaan korvaamaan puuttuvaa kielitaitoa elein, ilmein ja muin keinoin. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Tarkkaillaan viestinnän kulttuurisia erikoispiirteitä ja tilanteeseen sopivuutta. Huomioidaan esimerkiksi englanninkieliselle keskustelulle tyypillinen aktiivinen kuunteleminen.	L4
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	8. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Harjoitellaan matkustamiseen ja englanninkielisissä maissa toimimiseen liittyviä tilanteita. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Harjoitellaan käyttämään korvaavia ilmauksia tai selittämään sama asia eri tavoin. • Harjoitellaan tapoja selvittää viestintätilanteessa vieras sana tai ilmaus. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Huomioidaan eri maissa esiintyvä vaihtelu kohteliaassa kielenkäytössä ja kohteliaisuustavoissa. • Pohditaan suomalaisiin ja suomalaisuuteen liittyviä ennakkokäsityksiä.	L4, L6
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaan rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	9. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Havainnoidaan ja harjoitellaan työelämässä ja jatko-opinnoissa tarvittavia viestintätaitoja. • Harjoitellaan sujuvaa, englannin kielelle ominaista viestintää erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. • Pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteydenpitoon. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Tutustutaan joihinkin, myös haastavampiin, englanninkielisiin idiomeihin ja sanontoihin. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Vahvistetaan monenlaisissa sosiaalisissa tilanteissa tarvittavia viestintätaitoja. Harjoitellaan tilanteeseen sopivia, kohteliaita toimintatapoja. Oppimäärän päättyessä hyvän osaamisen taitotaso B1.1 Toimiva peruskielitaito.	L2

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä S3		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	7.luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> - Tutustutaan monipuolisiin teksteihin, joiden aiheina ovat oppilaan lähipiiriin kuuluvat asiat, kuten koulunkäynti ja vapaa-aika ym. - Valitaan tekstejä yhdessä, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaisuus huomioiden. - Opetellaan ymmärtämään englannin foneettista kirjoitusta. 8. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> - Perehdytään erilaisiin kirjoitettuihin ja äänitettyihin teksteihin, joiden aiheina ovat matkustaminen ja elämä englanninkielisissä maissa ja kulttuureissa, sekä matkailu Lapissa. - Valitaan tekstejä yhdessä, oppilaiden kiinnostuksen kohteet ja ajankohtaisuus huomioiden. - Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin erilaisissa teksteissä. 9. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> - Tulkitaan tekstejä, jotka käsittelevät oppilaan tulevaisuutta, kuten opintoja ja työelämää. - Tutustutaan viesteihin ja erilaisiin teksteihin monenlaisissa sähköisissä medioissa. Huomioidaan myös tekstit, jotka ovat esimerkiksi audio- tai videomuodossa. - Perehdytään teksteihin, jotka käsittelevät ympäristöä tai muita ajankohtaisia, yhteiskunnallisia aiheita. - Hyödynnetään monenlaisia apuvälineitä, kuten sanastotyökaluja, tekstien tulkinnassa. - Havainnoidaan monipuolisesti kielen rakenteita teksteistä. Oppimäärän päättyessä hyvän osaamisen taitotaso B1.1 Toimiva peruskielitaito.	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä S3		
T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään	7. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> - Kiinnitetään erityisen paljon huomiota ääntämiseen, sana- ja lausepainoon ja puherytmiin. - Harjoitellaan kertomaan puhuen ja kirjoittaen itselle merkityksellisistä asioista, kuten koulunkäynnistä ja vapaa-ajasta. - Opetellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja puhekunppanin mielipiteeseen vastaamista. - Harjoitellaan asioiden kuvailua. - Harjoitellaan menneistä ja tulevista tapahtumista kertomista.	L5, L6

ääntämiseen	• Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin omissa tuotoksissa. 8. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Harjoitellaan kertomaan omasta kotimaasta ja Lapista. • Opetellaan kertomaan matkustamiseen liittyvistä asioista. • Harjoitellaan menneistä ja tulevista tapahtumista kertomista. • Tarkkaillaan rakenteiden oikeellisuutta omissa tuotoksissa. • Tarkkaillaan omaa ääntämistä, esimerkiksi nauhoittamisen avulla. • Omia tekstejä tehdessä arvioidaan eri tietolähteitä kriittisesti ja huolehditaan oikeista lähdeviittauksista. 9.luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Opetellaan tuottamaan suullisia ja kirjallisia tekstejä, joita tarvitaan jatko-opinnoissa ja työelämässä. Harjoitellaan esimerkiksi työhakemuksen sisältöä ja muotoilua. • Valmistellaan omia tekstejä, jotka käsittelevät ympäristöä, mediaa, kulttuuria tai muuta ajankohtaista aihetta. • Tarkkaillaan omissa tuotoksissa rakenteiden monipuolisuutta ja oikeellisuutta. • Harjoitellaan esiintymistä englannin kielellä. • Opetellaan tarkkailemaan ja arvioimaan omaa ääntämistä. Hyödynnetään digitaalisia työkaluja. Oppimäärän päättyessä hyvän osaamisen taitotaso B1.1 Toimiva peruskielitaito.	
-------------	--	--

Englannin A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Tutkitaan englannin kielen kehittymistä globaaliksi lingua francaksi. Otetaan selkoa joidenkin sellaisten maiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa englanti on keskeisin yhteiskunnassa käytetty kieli. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita englannin kielen opiskelussa sekä kielten välisessä vertailussa. Hankitaan tietoa joistakin englannin kielen varianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä, tiedon hakemista ja tiedon luotettavuuden arviointia.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta englannin kielellä eri yhteisöissä, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon sekä oppilaiden osallisuus ja toimijuus paikallisesti ja globaalisti. Otetaan huomioon englannin kielen levinneisyys ja asema globaalin kommunikaation kielenä. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Englannin A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Englantia käytetään aina kun se on mahdollista.

Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä: pari- ja ryhmätehtävät, draama, pelit, leikit, laulut, nauhoittaminen, videointi, tieto- ja viestintäteknologiset apuvälineet ja sovellukset ja oppimisympäristöt, näyttötyöskentely (esim. kielisalkku, portfolio), ajankohtaisten teemojen ja tapahtumien seuraaminen verkkoa hyödyntäen, kansainvälinen yhteistyö, kontaktit kohdekieltä äidinkielenä puhuviin, arki- ja lähiympäristön hyödyntäminen, yhteistyö yhdistysten, järjestöjen ja matkailuyritysten kanssa, vierailut, vierailijat.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai englantia entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi englannin A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut englannin kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso englannin kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppiaineen arvioinnissa käytettävä kielitaidon arviointiasteikko löytyy osoitteesta:
http://www.oph.fi/download/111628_KIELITAIDON_TASOJEN_KUVAUSASTEIKKO.pdf

Englannin A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia englannin asemaan ja variantteihin liittyviä ilmiöitä ja arvoja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurienvälistä toimintakykyä	S1	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa kuvata pääpiirteittäin, missä englantia puhutaan ja mainita englannin levinneisyyden syitä sekä pohtia englannin kielen asemaan, variantteihin ja arvostukseen liittyviä ilmiöitä. Oppilas osaa pohtia kielen ja kulttuurin suhdetta englannin osalta. Oppilas havaitsee, että arvot vaihtelevat riippuen yksilöllisestä kokemuksesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia englanninkielisiä sisältöjä ja toimintaympäristöjä, jotka laajentavat käsitystä globalisoituvasta maailmasta ja siinä toimimisen mahdollisuuksista	S1	Maailmankansalaisen taitojen kehittäminen englannin kieltä hyödyntämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista toimia ja oppia englanninkielisissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia englannin kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä englannin kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee englannin kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia englantia ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen			
T5 kehittää oppilaan itsenäisyyttä soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia	S2	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää englannin taitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso B1.1 T6 – T8
T6 rohkaista oppilasta osallistumaan keskusteluihin monenlaisista oppilaiden ikätasolle ja elämäkokemukseen sopivista aiheista, joissa käsitellään myös mielipiteitä	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.
T7 tukea oppilaan aloitteellisuutta viestinnässä, kompensatiokeinojen käytössä ja merkitysneuvottelun käymisessä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin sekä kiertää tai korvata tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Oppilas pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.
T8 auttaa oppilasta tunnistamaan viestinnän kulttuurisia piirteitä ja tukea oppilaiden rakentavaa kulttuurienvälistä viestintää	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Oppilas pystyy ottamaan vuorovaikutuksessaan huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso B1.1
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia kuulla ja lukea monenlaisia itselleen merkityksellisiä yleiskielisiä ja yleistajuisia tekstejä erilaisista lähteistä sekä tulkita niitä käyttäen erilaisia strategioita	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä ja ymmärtää yhteiseen kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Oppilas löytää pääajatuksen, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso B1.1

T10 ohjata oppilasta tuottamaan sekä puhuttua että kirjoitettua tekstiä erilaisiin tarkoituksiin yleisistä ja itselleen merkityksellisistä aiheista kiinnittäen huomiota rakenteiden monipuolisuuteen ja ohjaten hyvään ääntämiseen	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista käyttäen melko laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Oppilas osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
---	----	--------------------------	---

MUU VIERAS KIELI, A-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7-9 (ESPANJA, ITALIA, RANSKA, SAAME, SAKSA, VENÄJÄ)

Oppilaita rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemissaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 4-6 saavutettujen taitojen syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä

Vieraan kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun kyseisellä kielellä eri oppiaineissa.

ESPANJA, A2 -OPPIMÄÄRÄ

ESPANJA A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet Alleviivatut väliotsikot ovat arviointikriteereitä (ks. erillinen arviointikriteeristö).	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen S1		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	7. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan, millaisia asenteita espanjan kieleen liittyy. - Keskustellaan lähiympäristön monikielisyydestä ja espanjan merkityksestä siinä. <u>Maaillmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Pohditaan Suomen ja Espanjan eroja ja yhtäläisyyksiä. <u>Kielellinen päättely</u> - Opetellaan ja kerrataan kielitiedon peruskäsitteitä.	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	8. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan espanjan ja sen sukulaiskielten yhtäläisyyksiä. <u>Maaillmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Laajennetaan tietoja espanjankielisistä maista	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	<u>Kielellinen päättely</u> - Syvennetään tietoja kielitiedon peruskäsitteistä. - Pyritään itse havaitsemaan ja päättämään kielen säännönmukaisuuksia. 9. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Seurataan ajankohtaisia espanjankielisiin maihin liittyviä keskusteluita tai ilmiöitä. <u>Maaillmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Seurataan ajankohtaisia tapahtumia espanjankielisissä maissa. - Tutustutaan opiskeluun ja työelämään espanjankielisissä maissa. <u>Kielellinen päättely</u> - Opetellaan itse huomaamaan espanjan säännönmukaisuuksia. - Laajennetaan kielitiedon käsitteiden osaamista. - Verrataan espanjan kieltä muihin tuttuihin kieliin.	L1, L4
Kielenopiskelutaidot S2		

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	7. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> ● Harjoitellaan omien oppimistavoitteiden asettelua. ● Opetellaan arvioimaan ja seuraamaan omaa oppimista. ● Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja yhteistyötaitoja erilaisissa työskentelykokoonpanoissa. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> ● Vahvistetaan omia oppimisvahvuuksia. 8. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> ● Asetetaan omia oppimistavoitteita ja arvioidaan niiden toteutumista. ● Harjoitellaan yhteistyötä ja palautteen antamista. ● Pohditaan omaa ja muiden työskentelyä ryhmän jäsenenä. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> ● Tarkkaillaan oppilaiden mahdollisuuksia hyödyntää espanjaa koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, kesätöiden haussa tai TET-paikan haussa.	L1, L3
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	9. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> ● Asetetaan pidemmän aikavälin oppimistavoitteita. ● Tarkkaillaan omaa oppimista ja arvioidaan omaa kielitaitoa. ● Annetaan ja vastaanotetaan kannustavaa palautetta. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> ● Pohditaan espanjan kielen merkitystä omassa elämässä ja tulevaisuudessa, opinnoissa ja työelämässä. ● Tutustutaan espanjan kielen merkitykseen jossakin lähialueen yrityksessä, työpaikassa, järjestössä tai yhteisössä esimerkiksi matkailun näkökulmasta.	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa S3		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	7. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> ● Aihealueina minä ja lähiympäristöni, koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävyys, rahankäyttö ja ostokset. Harjoitellaan kertomaan ja keskustelemaan aiheista ja havainnoidaan aiheisiin liittyviä vuorovaikutustilanteita. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> ● Kannustetaan aktiiviseen viestintään. ● Opetellaan tukeutumaan puhekumppanin apuun. ● Opetellaan korvaamaan puuttuvaa kielitaitoa elein, ilmein ja muin keinoin.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttä kohdekielisiä viestinnän keinoja,	<u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> ● Tarkkaillaan viestinnän kulttuurisia erikoispiirteitä ja tilanteeseen sopivuutta. 8. luokka	L4, L6

vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	<u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Aihealueina matkustamiseen ja espanjankielisissä maissa toimimiseen ja asumiseen liittyvät tilanteet. • Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua kohteliaasti. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Harjoitellaan käyttämään korvaavia ilmauksia tai selittämään sama asia eri tavoin. • Harjoitellaan tapoja selvittää viestintätilanteessa vieras sana tai ilmaus. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Huomioidaan eri espanjankielisissä maissa esiintyvä vaihtelu kielenkäytössä.	
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista	9. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Havainnoidaan ja harjoitellaan työelämässä ja jatko-opinnoissa tarvittavia viestintätaitoja. • Harjoitellaan sujuvaa, espanjan kielelle ominaista viestintää erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. • Pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteydenpitoon. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Vahvistetaan aiemmin opittuja taitoja. • Tutustutaan joihinkin espanjankielisiin sanontoihin ja idiomeihin. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Keskustellaan Suomen ja Espanjan kulttuurieroista ja niiden vaikutuksesta kanssakäymiseen	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä S3		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	7.luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tutustutaan monipuolisiin teksteihin, joiden aiheina ovat oppilaan lähipiiriin kuuluvat asiat, kuten koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävät, rahankäyttö sekä espanjalainen kulttuuri. • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia tekstejä. • Opetellaan ymmärtämään espanjan foneettista tarkekirjoitusta. 8. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Perehdytään erilaisiin kirjoitettuihin, äänitettyihin tai muihin teksteihin, joiden aiheina ovat matkailu espanjankielisellä alueella, matkustaminen ja vapaa-aika sekä matkailu Lapissa. • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia ja heille merkityksellisiä tekstejä. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin erilaisissa teksteissä. 9. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u>	L4

	• Tulkitaan tekstejä, jotka käsittelevät oppilaan tulevaisuutta, kuten opintoja ja työelämää. • Perehdytään teksteihin, jotka käsittelevät ympäristöä tai muita ajankohtaisia, yhteiskunnallisia aiheita. • Tutustutaan erilaisiin teksteihin monenlaisissa sähköisissä medioissa. Huomioidaan myös tekstit, jotka ovat esimerkiksi audio- tai videomuodossa. • Hyödynnetään monenlaisia apuvälineitä tekstien tulkinassa. • Havainnoidaan kielen rakenteita teksteistä.	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä S3		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	7. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Kiinnitetään erityisen paljon huomiota ääntämiseen, sana- ja lausepainoon ja puherytmiin. • Harjoitellaan kertomaan puhuen ja kirjoittaen itselle merkityksellisistä asioista. • Opetellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja puhekuppanin mielipiteeseen vastaamista. • Harjoitellaan asioiden kuvailua ja vertailua. • Harjoitellaan menneistä tapahtumista kertomista. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin omissa tuotoksissa. 8. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Opetellaan kertomaan omasta vapaa-ajasta. • Harjoitellaan menneistä ja tulevista tapahtumista kertomista. • Harjoitellaan kertomaan omasta kotimaasta ja Lapista. • Tarkkaillaan rakenteiden oikeellisuutta omissa tuotoksissa. • Tarkkaillaan omaa ääntämistä. 9.luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Opetellaan tuottamaan tekstejä, joita tarvitaan jatko-opinnoissa ja työelämässä. • Valmistellaan omia tekstejä, jotka käsittelevät ympäristöä, mediaa, kulttuuria tai muuta ajankohtaista aihetta. • Tarkkaillaan omissa tuotoksissa rakenteiden monipuolisuutta ja oikeellisuutta. • Harjoitellaan esiintymistä espanjan kielellä. • Opetellaan tarkkailemaan ja arvioimaan omaa ääntämistä. Hyödynnetään myös digitaalisia työkaluja ääntämisen havainnoinnissa.	L5, L6

ITALIA, A2-OPPIMÄÄRÄ

ITALIA A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet Alleviivatut väliotsikot ovat arviointikriteereitä (ks. erillinen arviointikriteeristö).	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen S1		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	7. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan, millaisia asenteita italian kieleen liittyy. - Keskustellaan lähiympäristön monikielisyydestä ja italian merkityksestä siinä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Pohditaan Suomen ja Italian eroja ja yhtäläisyyksiä. <u>Kielellinen päättely</u> - Opetellaan ja kerrataan kielitiedon peruskäsitteitä.	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	8. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan italian ja sen sukulaiskielten yhtäläisyyksiä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Laajennetaan tietoja italiankielisestä kielialueesta. <u>Kielellinen päättely</u> - Syvennetään tietoja kielitiedon peruskäsitteistä. - Pyritään itse havaitsemaan ja päättelemään kielen säännönmukaisuuksia.	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	9. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Seurataan ajankohtaisia Italiaan liittyviä keskusteluita tai ilmiöitä. - Tutkitaan italialaisen kulttuurin ja historian vaikutusta oppilaiden arkiympäristöön. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Seurataan ajankohtaisia tapahtumia Italiassa. - Tutustutaan opiskeluun ja työelämään Italiassa. <u>Kielellinen päättely</u> - Opetellaan itse huomaamaan italian säännönmukaisuuksia. - Laajennetaan kielitiedon käsitteiden osaamista. - Verrataan italian kieltä muihin tuttuihin kieliin.	L1, L4
Kielenopiskelutaidot S2		

T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	7. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> ● Harjoitellaan omien oppimistavoitteiden asettelua. ● Opetellaan arvioimaan ja seuraamaan omaa oppimista. ● Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja yhteistyötaitoja erilaisissa työskentelykokoonpanoissa. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> ● Vahvistetaan omia oppimisvahvuuksia. 8. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> ● Asetetaan omia oppimistavoitteita ja arvioidaan niiden toteutumista. ● Harjoitellaan yhteistyötä ja palautteen antamista. ● Pohditaan omaa ja muiden työskentelyä ryhmän jäsenenä. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> ● Tarkkaillaan oppilaiden mahdollisuuksia hyödyntää italiaa koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, kesätöiden haussa tai TET-paikan haussa.	L1, L3
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	9. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> ● Asetetaan pidemmän aikavälin oppimistavoitteita. ● Tarkkaillaan omaa oppimista ja arvioidaan omaa kielitaitoa. ● Annetaan ja vastaanotetaan kannustavaa palautetta. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> ● Pohditaan italian kielen merkitystä omassa elämässä ja tulevaisuudessa, opinnoissa ja työelämässä. ● Tutustutaan italian kielen merkitykseen jossakin lähialueen yrityksessä, työpaikassa, järjestössä tai yhteisössä esimerkiksi matkailun näkökulmasta.	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa S3		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	7. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> ● Aihealueina minä ja lähiympäristöni, koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävyys, rahankäyttö ja ostokset. Harjoitellaan kertomaan ja keskustelemaan aiheista ja havainnoidaan aiheisiin liittyviä vuorovaikutustilanteita. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> ● Kannustetaan aktiiviseen viestintään. ● Opetellaan tukeutumaan puhekumppanin apuun. ● Opetellaan korvaamaan puuttuvaa kielitaitoa elein, ilmein ja muin keinoin.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja,	<u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> ● Tarkkaillaan viestinnän kulttuurisia erikoispiirteitä ja tilanteeseen sopivuutta. 8. luokka	L4, L6

vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	<u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Aihealueina matkustamiseen ja Italiassa toimimiseen ja asumiseen liittyvät tilanteet. • Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua kohteliaasti. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Harjoitellaan käyttämään korvaavia ilmauksia tai selittämään sama asia eri tavoin. • Harjoitellaan tapoja selvittää viestintätilanteessa vieras sana tai ilmaus. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Huomioidaan eri italiankielisillä alueilla esiintyvä vaihtelu kielenkäytössä ja kulttuurissa.	
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista	9. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Havainnoidaan ja harjoitellaan työelämässä ja jatko-opinnoissa tarvittavia viestintätaitoja. • Harjoitellaan sujuvaa, italian kielelle ominaista viestintää erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. • Pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteydenpitoon. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Vahvistetaan aiemmin opittuja taitoja. • Tutustutaan joihinkin italiankielisiin sanontoihin ja idiomeihin. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Keskustellaan Suomen ja Italian kulttuurieroista ja niiden vaikutuksesta kanssakäymiseen	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä S3		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	7.luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tutustutaan monipuolisiin teksteihin, joiden aiheina ovat oppilaan lähipiiriin kuuluvat asiat, kuten koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävät, rahankäyttö sekä italialainen kulttuuri. • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia tekstejä. • Opetellaan ymmärtämään italian foneettista tarkekirjoitusta. 8. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Perehdytään erilaisiin kirjoitettuihin, äänitettyihin tai muihin teksteihin, joiden aiheina ovat matkailu italiankielisellä alueella, matkustaminen ja vapaa-aika sekä matkailu Lapissa. • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia ja heille merkityksellisiä tekstejä. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin erilaisissa teksteissä. 9. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tulkitaan tekstejä, jotka käsittelevät oppilaan tulevaisuutta, kuten opintoja ja työelämää.	L4

	● Perehdytään teksteihin, jotka käsittelevät ympäristöä tai muita ajankohtaisia, yhteiskunnallisia aiheita. ● Tutustutaan erilaisiin teksteihin monenlaisissa sähköisissä medioissa. Huomioidaan myös tekstit, jotka ovat esimerkiksi audio- tai videomuodossa. ● Hyödynnetään monenlaisia apuvälineitä tekstien tulkinassa. ● Havainnoidaan kielen rakenteita teksteistä.	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä S3		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	7. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> ● Kiinnitetään erityisen paljon huomiota ääntämiseen, sana- ja lausepainoon ja puherytmiin. ● Harjoitellaan kertomaan puhuen ja kirjoittaen itselle merkityksellisistä asioista. ● Opetellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja puhekuppanin mielipiteeseen vastaamista. ● Harjoitellaan asioiden kuvailua ja vertailua. ● Harjoitellaan menneistä tapahtumista kertomista. ● Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin omassa tuotoksissa. 8. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> ● Opetellaan kertomaan omasta vapaa-ajasta. ● Harjoitellaan menneistä ja tulevista tapahtumista kertomista. ● Harjoitellaan kertomaan omasta kotimaasta ja Lapista. ● Tarkkaillaan rakenteiden oikeellisuutta omassa tuotoksissa. ● Tarkkaillaan omaa ääntämistä. 9.luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> ● Opetellaan tuottamaan tekstejä, joita tarvitaan jatko-opinnoissa ja työelämässä. ● Valmistellaan omia tekstejä, jotka käsittelevät ympäristöä, mediaa, kulttuuria tai muuta ajankohtaista aihetta. ● Tarkkaillaan omassa tuotoksissa rakenteiden monipuolisuutta ja oikeellisuutta. ● Harjoitellaan esiintymistä italiankielellä. ● Opetellaan tarkkailemaan ja arvioimaan omaa ääntämistä. Hyödynnetään myös digitaalisia työkaluja ääntämisen havainnoinnissa.	L5, L6

RANSKA A2-OPPIMÄÄRÄ
VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet Alleviivatut väliotsikot ovat arviointikriteereitä (ks. erillinen arviointikriteeristö).	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen S1		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	7. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan, millaisia asenteita ranskan kieleen liittyy. - Keskustellaan lähiympäristön monikielisydestä ja ranskan merkityksestä siinä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Pohditaan Suomen ja Ranskan eroja ja yhtäläisyyksiä.	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	<u>Kielellinen päättely</u> - Opetellaan ja kerrataan kielitiedon peruskäsitteitä. 8. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan ranskan ja sen sukulaiskielten yhtäläisyyksiä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u>	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	- Laajennetaan tietoja ranskankielisistä maista <u>Kielellinen päättely</u> - Syvennetään tietoja kielitiedon peruskäsitteistä. - Pyritään itse havaitsemaan ja päättelämään kielen säännönmukaisuuksia. 9. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Seurataan ajankohtaisia ranskankielisiin maihin liittyviä keskusteluita tai ilmiöitä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Seurataan ajankohtaisia tapahtumia ranskankielisissä maissa. - Tutustutaan opiskeluun ja työelämään ranskankielisissä maissa. <u>Kielellinen päättely</u> - Opetellaan itse huomaamaan ranskan säännönmukaisuuksia. - Laajennetaan kielitiedon käsitteiden osaamista. - Verrataan ranskan kieltä muihin tuttuihin kieliin.	L1, L4
Kielenopiskelutaidot S2		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan	7. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u>	L1, L3

tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	• Harjoitellaan omien oppimistavoitteiden asettelua. • Opetellaan arvioimaan ja seuraamaan omaa oppimista. • Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja yhteistyötaitoja erilaisissa työskentelykokoonpanoissa. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> • Vahvistetaan oppimistyyliä.	
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	8. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Asetetaan omia oppimistavoitteita ja arvioidaan niiden toteutumista. • Harjoitellaan yhteistyötä ja palautteen antamista. • Pohditaan omaa ja muiden työskentelyä ryhmän jäsenenä. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> • Tarkkaillaan oppilaiden mahdollisuuksia hyödyntää ranskaa koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, kesätöiden haussa tai TET-paikan haussa. 9. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Asetetaan pidemmän aikavälin oppimistavoitteita. • Tarkkaillaan omaa oppimista ja arvioidaan omaa kielitaitoa. • Annetaan ja vastaanotetaan kannustavaa palautetta. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> • Pohditaan ranskan kielen merkitystä omassa elämässä ja tulevaisuudessa, opinnoissa ja työelämässä. • Tutustutaan ranskan kielen merkitykseen mahdollisuuksien mukaan jossakin lähialueen yrityksessä, työpaikassa, järjestössä tai yhteisössä esimerkiksi matkailun näkökulmasta.	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa S3		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	7. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Aihealueina minä ja lähiympäristöni, koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävyys, rahankäyttö ja ostokset. Harjoitellaan kertomaan ja keskustelemaan aiheista ja havainnoidaan aiheisiin liittyviä vuorovaikutustilanteita. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Kannustetaan aktiiviseen viestintään. • Opetellaan tukeutumaan puhekumppanin apuun. • Opetellaan korvaamaan puuttuvaa kielitaitoa elein, ilmein ja muin keinoin. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Tarkkaillaan viestinnän kulttuurisia erikoispiirteitä ja tilanteeseen sopivuutta.	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja	8. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u>	L4, L6

muuta kompensaatiota	• Aihealueina matkustamiseen ja ranskankielisissä maissa toimimiseen ja asumiseen liittyvät tilanteet. • Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua kohteliaasti.	
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	<u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Harjoitellaan käyttämään korvaavia ilmauksia tai selittämään sama asia eri tavoin. • Harjoitellaan tapoja selvittää viestintätilanteessa vieras sana tai ilmaus esim. englannin tai puhejumppanin avulla. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Huomioidaan eri ranskankielisissä maissa esiintyvä vaihtelu kielenkäytössä. 9. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Havainnoidaan ja harjoitellaan työelämässä ja jatko-opinnoissa tarvittavia viestintätaitoja. • Harjoitellaan ranskan kielelle ominaista viestintää erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. • Pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteydenpitoon. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Vahvistetaan aiemmin opittuja taitoja. • Tutustutaan joihinkin ranskankielisiin sanontoihin ja idiomeihin. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Keskustellaan Suomen ja Ranskan kulttuurieroista ja niiden vaikutuksesta kanssakäymiseen.	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä S3		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	7.luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tutustutaan monipuolisiin teksteihin, joiden aiheina ovat oppilaan lähipiiriin kuuluvat asiat, kuten koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävät, rahankäyttö sekä ranskalainen kulttuuri. • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia tekstejä. • Opetellaan ymmärtämään ranskan foneettista tarkekirjoitusta. 8. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Perehdytään erilaisiin kirjoitettuihin, äänitettyihin tai muihin teksteihin, joiden aiheina ovat matkailu ranskankielisellä alueella, matkustaminen ja vapaa-aika sekä matkailu Lapissa. • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia ja heille merkityksellisiä tekstejä. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin erilaisissa teksteissä. 9. luokka	L4

	<u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tulkitaan tekstejä, jotka käsittelevät oppilaan tulevaisuutta, kuten opintoja ja työelämää. • Perehdytään teksteihin, jotka käsittelevät ympäristöä tai muita ajankohtaisia, yhteiskunnallisia aiheita. • Tutustutaan erilaisiin teksteihin monenlaisissa sähköisissä medioissa. Huomioidaan myös tekstit, jotka ovat esimerkiksi audio- tai videomuodossa. • Hyödynnetään monenlaisia apuvälineitä tekstien tulkinnassa. • Havainnoidaan kielen rakenteita teksteistä.	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä S3		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	7. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Kiinnitetään erityisen paljon huomiota ääntämiseen, sana- ja lausepainoon ja puherytmiin. • Harjoitellaan kertomaan puhuen ja kirjoittaen itselle merkityksellisistä asioista. • Opetellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja puhekumppanin mielipiteeseen vastaamista. • Harjoitellaan asioiden kuvailua ja vertailua. • Harjoitellaan menneistä tapahtumista kertomista. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin omissa tuotoksissa. 8. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Opetellaan kertomaan omasta vapaa-ajasta. • Harjoitellaan menneistä ja tulevista tapahtumista kertomista. • Harjoitellaan kertomaan omasta kotimaasta ja Lapista. • Tarkkaillaan rakenteiden oikeellisuutta omissa tuotoksissa. • Tarkkaillaan omaa ääntämistä. 9. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Opetellaan tuottamaan tekstejä, joita tarvitaan jatko-opinnoissa ja työelämässä. • Valmistellaan omia tekstejä, jotka käsittelevät ympäristöä, mediaa, kulttuuria tai muuta ajankohtaista aihetta. • Tarkkaillaan omissa tuotoksissa rakenteiden monipuolisuutta ja oikeellisuutta. • Harjoitellaan esiintymistä ranskan kielellä. • Opetellaan tarkkailemaan ja arvioimaan omaa ääntämistä. Hyödynnetään myös digitaalisia työkaluja ääntämisen havainnoinnissa.	L5, L6

SAAMEN KIELI, A2-OPPIMÄÄRÄ

Oppilaita rohkaistaan käyttämään saamen kieltä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on tukea oppilasta vuosiluokilla 3-6 saavutettujen taitojen

syventämisessä, kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielellä.

Saamen kielen opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen ja päinvastoin. Oppilaita rohkaistaan tiedonhakuun saamen kielellä eri oppiaineissa.

Tarpeen mukaisesti opetussuunnitelmaa voidaan soveltaa pohjois-, inarin- tai kolttasaamen opetuksessa.

SAAME A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet Alleviivatut väliotsikot ovat arviointikriteereitä (ks. erillinen arviointikriteeristö).	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen S1		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	7. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan, millaisia asenteita saamen kieleen liittyy. - Keskustellaan lähiympäristön monikielisyydestä ja saamen merkityksestä siinä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u>	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	- Pohditaan saamelaisen kielialueen kulttuuria. <u>Kielellinen päättely</u> - Opetellaan ja kerrataan kielitiedon peruskäsitteitä. 8. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan eri saamen kielten yhtäläisyyksiä. - Tunnistetaan saamen kielten asema vähemmistö- ja uhanalaisena kielenä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Laajennetaan tietoja saamelaiskulttuurista ja saamen kielistä. - Pyritään aktiiviseen saamen kielen käyttöön. <u>Kielellinen päättely</u> - Syvennetään tietoja kielitiedon peruskäsitteistä. - Pyritään itse havaitsemaan ja päättellemään kielen säännönmukaisuuksia.	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	9. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u>	L1, L4

	• Seurataan ajankohtaisia saamelaisalueeseen ja saamen kieleen liittyviä keskusteluita tai ilmiöitä. • Ymmärretään kielenelvytyksen-perusperiaatteet ja oma rooli kielenelvyttäjänä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> • Seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja tilaisuuksia saamen kielellä. • Tutustutaan saamen kielen taidon tarjoamiin mahdollisuuksiin työelämässä ja opinnoissa. <u>Kielellinen päättely</u> • Opetellaan itse huomaamaan saamen säännönmukaisuuksia. • Laajennetaan kielitiedon käsitteiden osaamista. • Verrataan saamen kieltä muihin tuttuihin kieliin.	
Kielenopiskelutaidot S2		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	7. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Harjoitellaan omien oppimistavoitteiden asettelua. • Opetellaan arvioimaan ja seuraamaan omaa oppimista. • Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja yhteistyötaitoja erilaisissa työskentelykokoonpanoissa. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> • Vahvistetaan omia oppimisvahvuuksia.	L1, L3
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	8. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Asetetaan omia oppimistavoitteita ja arvioidaan niiden toteutumista. • Harjoitellaan yhteistyötä ja palautteen antamista. • Pohditaan omaa ja muiden työskentelyä ryhmän jäsenenä. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> • Tarkkaillaan oppilaiden mahdollisuuksia hyödyntää saamea koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, kesätöiden haussa tai TET-paikan haussa. 9. luokka S2 <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> • Asetetaan pidemmän aikavälin oppimistavoitteita. • Tarkkaillaan omaa oppimista ja arvioidaan omaa kielitaitoa. • Annetaan ja vastaanotetaan kannustavaa palautetta. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u>	L1

	• Pohditaan saamen kielen merkitystä omassa elämässä ja tulevaisuudessa, opinnoissa ja työelämässä. • Tutustutaan saamen kielen merkitykseen jossakin lähialueen yrityksessä, työpaikassa, järjestössä tai yhteisössä, esimerkiksi Rovaniemen saamenkielisessä päiväkodissa taikka Lapin yliopistolla.	
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa S3		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	7. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Aihealueina minä ja lähiympäristöni, koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävyys, rahankäyttö ja ostokset. Harjoitellaan kertomaan ja keskustelemaan aiheista ja havainnoidaan aiheisiin liittyviä vuorovaikutustilanteita. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Kannustetaan aktiiviseen viestintään. • Opetellaan tukeutumaan puhekumppanin apuun. • Opetellaan korvaamaan puuttuvaa kielitaitoa elein, ilmein ja muin keinoin. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Tarkkaillaan viestinnän kulttuurisia erikoispiirteitä ja tilanteeseen sopivuutta. 8. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Aihealueina matkustamiseen ja saamen kielellä toimimiseen ja asumiseen liittyvät tilanteet. • Harjoitellaan oman mielipiten ilmaisua kohteliaasti. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Harjoitellaan käyttämään korvaavia ilmauksia tai selittämään sama asia eri tavoin. • Harjoitellaan tapoja selvittää viestintätilanteessa vieras sana tai ilmaus. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Huomioidaan eri saamenkielisillä alueilla esiintyvä vaihtelu kielenkäytössä ja tavoissa. 9. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Havainnoidaan ja harjoitellaan työelämässä ja jatko-opinnoissa tarvittavia viestintätaitoja. • Harjoitellaan sujuvaa, saamen kielelle ominaista viestintää erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. • Pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteydenpitoon. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u>	L4
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota		L4, L6
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista		L2

	• Vahvistetaan aiemmin opittuja taitoja. • Tutustutaan joihinkin saamenkielisiin sanontoihin ja idiomeihin. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Keskustellaan saamelaisten historiasta ja sen vaikutuksesta nykypäivään	
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä S3		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	7.luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tutustutaan monipuolisiin teksteihin, joiden aiheina ovat oppilaan lähipiiriin kuuluvat asiat, kuten koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävät, rahankäyttö • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia tekstejä. • Opetellaan ymmärtämään saamen foneettista kirjoitusta. 8. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Perehdytään erilaisiin kirjoitettuihin, äänitettyihin tai muihin teksteihin, joiden aiheet laajentavat oppilaiden saamelaiskulttuurin tuntemusta • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia ja heille merkityksellisiä tekstejä. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin erilaisissa teksteissä. 9. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tulkitaan tekstejä, jotka käsittelevät oppilaan tulevaisuutta, kuten opintoja ja työelämää. • Perehdytään teksteihin, jotka käsittelevät ympäristöä tai muita ajankohtaisia, yhteiskunnallisia aiheita. • Tutustutaan viesteihin ja erilaisiin teksteihin monenlaisissa sähköisissä medioissa. Huomioidaan myös tekstit, jotka ovat esimerkiksi audio- tai videomuodossa. • Hyödynnetään monenlaisia apuvälineitä tekstien tulkinnassa. • Havainnoidaan kielen rakenteita teksteistä.	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä S3		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös	7. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Kiinnitetään erityisen paljon huomiota ääntämiseen, sana- ja lausepainoon ja puherytmiin.	L5, L6

keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	● Harjoitellaan kertomaan puhuen ja kirjoittaen itselle merkityksellisistä asioista. ● Opetellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja puhekumppanin mielipiteeseen vastaamista. ● Harjoitellaan asioiden kuvailua ja vertailua. ● Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin omissa tuotoksissa. 8. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> ● Opetellaan kertomaan omasta vapaa-ajasta. ● Harjoitellaan menneistä ja tulevista tapahtumista kertomista. ● Harjoitellaan kertomaan omasta kotimaasta ja Lapista. ● Tarkkaillaan rakenteiden oikeellisuutta omissa tuotoksissa. ● Tarkkaillaan omaa ääntämistä. 9.luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> ● Opetellaan tuottamaan tekstejä, joita tarvitaan jatko-opinnoissa ja työelämässä. ● Valmistellaan omia tekstejä, jotka käsittelevät ympäristöä, mediaa, kulttuuria tai muuta ajankohtaista aihetta. ● Tarkkaillaan omissa tuotoksissa rakenteiden monipuolisuutta ja oikeellisuutta. ● Harjoitellaan esiintymistä saamen kielellä. ● Opetellaan tarkkailemaan ja arvioimaan omaa ääntämistä. Hyödynnetään myös digitaalisia työkaluja ääntämisen havainnoinnissa.	
---	---	--

Saamen kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Opetuksessa valitaan sellaisia sisältöjä ja toimintatapoja, jotka rohkaisevat tutustumaan saamelaiskulttuurin eri ilmiöihin. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja saamen kielen opiskelussa. Perehdytään yksilön kielellisiin oikeuksiin.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kieltenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana ovat ajankohtaisuus sekä nuoren toiminta saamenkielisissä yhteisöissä, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista,

kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti ääntämistä ja puhumista sekä erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Saamen kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Saamen kieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä: pari- ja ryhmätehtävät, draama, pelit, leikit, laulut, nauhoittaminen, videointi, tieto- ja viestintäteknologiset apuvälineet ja sovellukset ja oppimisympäristöt, näyttötyöskentely (esim. kielisalkku, portfolio), ajankohtaisten teemojen ja tapahtumien seuraaminen verkkoa hyödyntäen, kansainvälinen yhteistyö, kontaktit kohdekieltä äidinkielenä puhuviin, arki- ja lähiympäristön hyödyntäminen, yhteistyö yhdistysten, järjestöjen ja matkailuyritysten kanssa, vierailut, vierailijat.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyville tai saamen kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi saamen kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saamen kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso saamen kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyä kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan

kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppiaineen arvioinnissa käytettävä kielitaidon arviointiasteikko löytyy osoitteesta:

http://www.oph.fi/download/111628_KIELITAIDON_TASOJEN_KUVAUSASTEIKKO.pdf

Saamen kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia saamen kielen asemaan alkuperäiskansan kielenä liittyviä arvoja ja ilmiöitä sekä vahvistaa oppilaan taitoa ja halukkuutta toimia saamenkielissä ja saamelaiskulttuuria vaalivissa ympäristöissä	S1	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas tietää, että maailma on kielellisesti ja kulttuurisesti monimuotoinen ja että jokaisella on oikeus käyttää ja kehittää omaa kieltään. Oppilaalla on käsitys saamen kielten asemasta alkuperäiskansan kielenä.
T2 kannustaa oppilasta löytämään mahdollisuuksia käyttää saamen kieltä erilaisissa yhteisöissä ja toimintaympäristöissä ja löytää itseään kiinnostavia saamelaiskulttuurin ja saamelaisen elämänmuodon sisältöjä ja ilmiöitä	S1	Saamen kielen taidon hyödyntäminen	Oppilas osaa kertoa, missä saamen kielen taitoa voi hyödyntää.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia saamen kielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä saamen kielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee saamen kielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.

ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen			
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksia	S2	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää saamentaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A2.2 T6 – T8
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää saamenkielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään ja käyttää tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A2.2
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen ja ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A2.1
T10 tarjota oppilaalle	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista

mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen ja kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin			sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.
--	--	--	--

SAKSA, A2-OPPIMÄÄRÄ

SAKSA A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKAT 8-9

Tavoitteet	Sisältöalueet Alleviivatut väliotsikot ovat arviointikriteereitä (ks. erillinen arviointikriteeristö).	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen S1		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	7. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan, millaisia asenteita saksan kieleen liittyy. - Keskustellaan lähiympäristön monikielisyydestä ja saksan merkityksestä siinä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Pohditaan Suomen ja Saksan eroja ja yhtäläisyyksiä. <u>Kielellinen päättely</u> - Opetellaan ja kerrataan kielitiedon peruskäsitteitä. 8. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Pohditaan saksan ja sen sukulaiskielten yhtäläisyyksiä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> - Laajennetaan tietoja Sveitsistä ja Itävalasta. <u>Kielellinen päättely</u> - Syvennetään tietoja kielitiedon peruskäsitteistä. - Pyritään itse havaitsemaan ja päättelämään kielen säännönmukaisuuksia. 9. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> - Seurataan ajankohtaisia saksaan liittyviä keskusteluita tai ilmiöitä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä</u>	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa		L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä		L1, L4

oppimisensa tukena	<u>käyttämällä</u> - Seurataan ajankohtaisia tapahtumia saksankielisissä maissa. - Tutustutaan opiskeluun ja työelämään saksankielisellä alueella. <u>Kielellinen päättely</u> - Opetellaan itse huomaamaan saksan säännönmukaisuuksia. - Laajennetaan kielitiedon käsitteiden osaamista. - Verrataan saksan kieltä muihin tuttuihin kieliin.	
Kielenopiskelutaidot S2		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	7. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> - Harjoitellaan omien oppimistavoitteiden asettelua. - Opetellaan arvioimaan ja seuraamaan omaa oppimista. - Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja yhteistyötaitoja erilaisissa työskentelykokoonpanoissa. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> - Vahvistetaan omia oppimisvahvuuksia. 8. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> - Asetetaan omia oppimistavoitteita ja arvioidaan niiden toteutumista. - Harjoitellaan yhteistyötä ja palautteen antamista. - Pohditaan omaa ja muiden työskentelyä ryhmän jäsenenä. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> - Tarkkaillaan oppilaiden mahdollisuuksia hyödyntää saksan kieltä koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, kesätöiden haussa tai TET-paikan haussa.	L1, L3
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	9. luokka S2 <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> - Asetetaan pidemmän aikavälin oppimistavoitteita. - Tarkkaillaan omaa oppimista ja arvioidaan omaa kielitaitoa. - Annetaan ja vastaanotetaan kannustavaa palautetta. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> - Pohditaan saksan kielen merkitystä omassa elämässä ja tulevaisuudessa, opinnoissa ja työelämässä. - Tutustutaan saksan kielen merkitykseen jossakin lähialueen yrityksessä, työpaikassa, järjestössä tai yhteisössä esimerkiksi matkailun näkökulmasta.	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa S3		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan	7. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> Aihealueina minä ja lähiympäristöni, koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävyys, rahankäyttö ja ostokset. Harjoitellaan kertomaan ja keskustelemaan aiheista ja havainnoidaan aiheisiin liittyviä vuorovaikutustilanteita. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u>	L4

niissä aloitteellisesti	• Kannustetaan aktiiviseen viestintään. • Opetellaan tukeutumaan puhekuppanin apuun. • Opetellaan korvaamaan puuttuvaa kielitaitoa elein, ilmein ja muin keinoin.	
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttäen kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	<u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Tarkkaillaan viestinnän kulttuurisia erikoispiirteitä ja tilanteeseen sopivuutta. 8. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Aihealueina matkustamiseen ja saksankielisissä maissa toimimiseen ja asumiseen liittyvät tilanteet. • Harjoitellaan oman mielipiten ilmaisua kohteliaasti. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u>	L4, L6
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista	• Harjoitellaan käyttämään korvaavia ilmauksia tai selittämään sama asia eri tavoin. • Harjoitellaan tapoja selvittää viestintätilanteessa vieras sana tai ilmaus. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Huomioidaan eri saksankielisissä maissa esiintyvä vaihtelu kielenkäytössä. 9. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Havainnoidaan ja harjoitellaan työelämässä ja jatko-opinnoissa tarvittavia viestintätaitoja. • Harjoitellaan sujuvaa, saksan kielelle ominaista viestintää erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. • Pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteydenpitoon. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Vahvistetaan aiemmin opittuja taitoja. • Tutustutaan joihinkin saksankielisiin sanontoihin ja idiomeihin. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Keskustellaan Suomen ja Saksan välisestä historiasta ja sen vaikutuksesta kulttuuriseen kohtaamiseen.	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä S3		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja	7.luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tutustutaan monipuolisiin teksteihin, joiden aiheina ovat oppilaan lähipiiriin kuuluvat asiat, kuten koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävät, rahankäyttö sekä saksalainen kulttuuri. • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia tekstejä. • Opetellaan ymmärtämään saksan foneettista tarkekirjoitusta. 8. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u>	L4

keskeisen sisällön ymmärtämistä	• Perehdytään erilaisiin kirjoitettuihin, äänitettyihin tai muihin teksteihin, joiden aiheina ovat matkailu saksankielisellä alueella, Sveitsi ja Itävalta, matkustaminen ja vapaa-aika sekä matkailu Lapissa. • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia ja heille merkityksellisiä tekstejä. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin erilaisissa teksteissä. 9. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tulkitaan tekstejä, jotka käsittelevät oppilaan tulevaisuutta, kuten opintoja ja työelämää. • Perehdytään teksteihin, jotka käsittelevät ympäristöä tai muita ajankohtaisia, yhteiskunnallisia aiheita. • Tutustutaan viesteihin ja erilaisiin teksteihin monenlaisissa sähköisissä medioissa. Huomioidaan myös tekstit, jotka ovat esimerkiksi audio- tai videomuodossa. • Hyödynnetään monenlaisia apuvälineitä tekstien tulkinassa. • Havainnoidaan kielen rakenteita teksteistä.	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä S3		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	7. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Kiinnitetään erityisen paljon huomiota ääntämiseen, sana- ja lausepainoon ja puherytmiin. • Harjoitellaan kertomaan puhuen ja kirjoittaen itselle merkityksellisistä asioista. • Opetellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja puhekumppanin mielipiteeseen vastaamista. • Harjoitellaan asioiden kuvailua ja vertailua. • Harjoitellaan menneistä tapahtumista kertomista. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin omissa tuotoksissa. 8. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Opetellaan kertomaan omasta vapaa-ajasta. • Harjoitellaan menneistä ja tulevista tapahtumista kertomista. • Harjoitellaan kertomaan omasta kotimaasta ja Lapista. • Tarkkaillaan rakenteiden oikeellisuutta omissa tuotoksissa. • Tarkkaillaan omaa ääntämistä. 9.luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Opetellaan tuottamaan tekstejä, joita tarvitaan jatko-opinnoissa ja työelämässä. • Valmistellaan omia tekstejä, jotka käsittelevät ympäristöä, mediaa, kulttuuria tai muuta ajankohtaista aihetta. • Tarkkaillaan omissa tuotoksissa rakenteiden monipuolisuutta ja oikeellisuutta. • Harjoitellaan esiintymistä saksan kielellä.	L5, L6

	• Opetellaan tarkkailemaan ja arvioimaan omaa ääntämistä. Hyödynnetään myös digitaalisia työkaluja ääntämisen havainnoinnissa.	
--	--	--

VENÄJÄ, A2-OPPIMÄÄRÄ

VENÄJÄ A2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet Alleviivatut väliotsikot ovat arviointikriteereitä (ks. erillinen arviointikriteeristö).	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen S1		
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	7. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> • Pohditaan, millaisia asenteita venäjän kieleen liittyy. • Keskustellaan lähiympäristön monikielisyydestä ja venäjän merkityksestä siinä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> • Pohditaan Suomen ja Venäjän eroja ja yhtäläisyyksiä. <u>Kielellinen päättely</u> • Opetellaan ja kerrataan kielitiedon peruskäsitteitä.	L1, L2
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	8. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> • Pohditaan venäjän ja sen sukulaiskielten yhtäläisyyksiä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> • Laajennetaan tietoja venäläisestä kulttuurista. <u>Kielellinen päättely</u> • Syvennetään tietoja kielitiedon peruskäsitteistä. • Pyritään itse havaitsemaan ja päättelemään kielen säännönmukaisuuksia.	L1, L2
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan	9. luokka <u>Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky</u> • Seurataan ajankohtaisia Venäjään ja venäjän kieleen liittyviä keskusteluja tai ilmiöitä. <u>Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä</u> • Seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja tilaisuuksia Venäjällä.	L1, L4

muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena	- Tutustutaan opiskeluun ja työelämään Venäjällä sekä venäjän taidon tarjoamiin mahdollisuuksiin Suomessa. <u>Kielellinen päättely</u> - Opetellaan itse huomaamaan venäjän säännönmukaisuuksia. - Laajennetaan kielitiedon käsitteiden osaamista. - Verrataan venäjän kieltä muihin tuttuihin kieliin.	
Kielenopiskelutaidot S2		
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	7. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> - Harjoitellaan omien oppimistavoitteiden asettelua. - Opetellaan arvioimaan ja seuraamaan omaa oppimista. - Harjoitellaan vuorovaikutustaitoja ja yhteistyötaitoja erilaisissa työskentelykokoonpanoissa. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> - Vahvistetaan omia oppimisvahvuuksia. 8. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> - Asetetaan omia oppimistavoitteita ja arvioidaan niiden toteutumista. - Harjoitellaan yhteistyötä ja palautteen antamista. - Pohditaan omaa ja muiden työskentelyä ryhmän jäsenenä. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> - Tarkkaillaan oppilaiden mahdollisuuksia hyödyntää venäjää koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, kesätöiden haussa tai TET-paikan haussa.	L1, L3
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	9. luokka <u>Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö</u> - Asetetaan pidemmän aikavälin oppimistavoitteita. - Tarkkaillaan omaa oppimista ja arvioidaan omaa kielitaitoa. - Annetaan ja vastaanotetaan kannustavaa palautetta. <u>Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen</u> - Pohditaan venäjän kielen merkitystä omassa elämässä ja tulevaisuudessa, opinnoissa ja työelämässä. - Tutustutaan venäjän kielen merkitykseen jossakin lähialueen yrityksessä, työpaikassa, järjestössä tai yhteisössä esimerkiksi matkailun näkökulmasta.	L1
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa S3		
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä	7. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> - Aihealueina minä ja lähiympäristöni, koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävyys, rahankäyttö ja ostokset. Harjoitellaan kertomaan ja keskustelemaan aiheista ja havainnoidaan aiheisiin liittyviä vuorovaikutustilanteita. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> - Kannustetaan aktiiviseen viestintään.	L4

aloitteellisesti	• Opetellaan tukeutumaan puhekumppanin apuun. • Opetellaan korvaamaan puuttuvaa kielitaitoa elein, ilmein ja muin keinoin.	
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttä kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensatiota	<u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Tarkkaillaan viestinnän kulttuurisia erikoispiirteitä ja tilanteeseen sopivuutta. 8. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Aihealueina matkustamiseen ja Venäjällä toimimiseen ja asumiseen liittyvät tilanteet. • Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisua kohteliaasti. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Harjoitellaan käyttämään korvaavia ilmauksia tai selittämään sama asia eri tavoin. • Harjoitellaan tapoja selvittää viestintätilanteessa vieras sana tai ilmaus. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Huomioidaan eri venäjänkielillä alueilla esiintyvä vaihtelu kielenkäytössä ja tavoissa.	L4, L6
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiintuomista	9. luokka <u>Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa</u> • Havainnoidaan ja harjoitellaan työelämässä ja jatko-opinnoissa tarvittavia viestintätaitoja. • Harjoitellaan sujuvaa, venäjän kielelle ominaista viestintää erilaisissa digitaalisissa ympäristöissä. • Pyritään tarjoamaan mahdollisuuksia kansainväliseen yhteydenpitoon. <u>Viestintästrategioiden käyttö</u> • Vahvistetaan aiemmin opittuja taitoja. • Tutustutaan joihinkin venäjänkielisiin sanontoihin ja idiomeihin. <u>Viestinnän kulttuurinen sopivuus</u> • Keskustellaan Suomen ja Venäjän välisestä historiasta ja sen vaikutuksesta kulttuuriseen kohtaamiseen.	L2
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä S3		
T9 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinnassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön	7.luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tutustutaan monipuolisiin teksteihin, joiden aiheina ovat oppilaan lähipiiriin kuuluvat asiat, kuten koulunkäynti, vaatetus, harrastukset, ystävät, rahankäyttö sekä venäläinen kulttuuri. • Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia tekstejä. • Opetellaan ymmärtämään venäjän foneettista tarkekirjoitusta. 8. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Perehdytään erilaisiin kirjoitettuihin, äänitettyihin tai muihin teksteihin, joiden aiheina ovat matkustaminen ja vapaa-aika sekä matkailu Lapissa.	L4

ymmärtämistä	• Valitaan yhdessä oppilaita kiinnostavia ja heille merkityksellisiä tekstejä. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin erilaisissa teksteissä. 9. luokka <u>Tekstien tulkintataidot</u> • Tulkitaan tekstejä, jotka käsittelevät oppilaan tulevaisuutta, kuten opintoja ja työelämää. • Perehdytään teksteihin, jotka käsittelevät ympäristöä tai muita ajankohtaisia, yhteiskunnallisia aiheita. • Tutustutaan viesteihin ja erilaisiin teksteihin monenlaisissa sähköisissä medioissa. Huomioidaan myös tekstit, jotka ovat esimerkiksi audio- tai videomuodossa. • Hyödynnetään monenlaisia apuvälineitä tekstien tulkinnassa. • Havainnoidaan kielen rakenteita teksteistä.	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä S3		
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	7. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Kiinnitetään erityisen paljon huomiota ääntämiseen, sana- ja lausepainoon ja puherytmiin. • Harjoitellaan kertomaan puhuen ja kirjoittaen itselle merkityksellisistä asioista. • Opetellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja puhekumppanin mielipiteeseen vastaamista. • Harjoitellaan asioiden kuvailua ja vertailua. • Kiinnitetään huomiota kielen rakenteisiin omassa tuotoksissa. 8. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Opetellaan kertomaan omasta vapaa-ajasta. • Harjoitellaan menneistä ja tulevista tapahtumista kertomista. • Harjoitellaan kertomaan omasta kotimaasta ja Lapista. • Tarkkaillaan rakenteiden oikeellisuutta omassa tuotoksissa. • Tarkkaillaan omaa ääntämistä. 9. luokka <u>Tekstien tuottamistaidot</u> • Opetellaan tuottamaan tekstejä, joita tarvitaan jatko-opinnoissa ja työelämässä. • Valmistellaan omia tekstejä, jotka käsittelevät ympäristöä, mediaa, kulttuuria tai muuta ajankohtaista aihetta. • Tarkkaillaan omassa tuotoksissa rakenteiden monipuolisuutta ja oikeellisuutta. • Harjoitellaan esiintymistä venäjän kielellä. • Opetellaan tarkkailemaan ja arvioimaan omaa ääntämistä. Hyödynnetään myös digitaalisia työkaluja ääntämisen havainnoinnissa.	L5 L6

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Rakennetaan ymmärrystä maailman moni- ja rinnakkaiskielisyydestä sekä kielellisistä oikeuksista. Otetaan selkoa niiden maiden tai alueiden kulttuureista ja elämänmuodoista, joissa opiskeltavaa kieltä puhutaan. Käytetään sellaisia kielitiedon käsitteitä, jotka auttavat oppilaita kielten välisessä vertailussa ja kohdekielen opiskelussa. Hankitaan tarvittaessa tietoa kyseisen kielen päävarianteista.

S2 Kielenopiskelutaidot: Vahvistetaan edelleen kielenopiskelutaitoja. Harjoitellaan oppimateriaalin monipuolista käyttöä, sanastojen käyttöä, kokonaisuuksien hahmottamista, ryhmittelyä ja tiedon hakemista.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä: Sisältöjä yhdessä valittaessa näkökulmana on nuoren toiminta kohdekielellä eri yhteisöissä ja maailmassa, ajankohtaisuus, oppilaiden kiinnostuksen kohteet, suuntautuminen toisen asteen opintoihin sekä tutustuminen nuorten työelämässä ja opiskelussa tarvittavaan kielitaitoon. Lisäksi otetaan huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema sekä kielialueen elämänmuoto. Sanastoa ja rakenteita opetellaan monenlaisista teksteistä, kuten kertovista, kuvaavista tai vaikuttavista teksteistä.. Havainnoidaan ja harjoitellaan runsaasti erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia hyödyntäen.

Vieraan kielen A-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7 - 9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Teksteistä hankitaan tietoa, niitä jaetaan ja julkaistaan. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja monikulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä: pari- ja ryhmätehtävät, draama, pelit, leikit, laulut, nauhoittaminen, videointi, tieto- ja viestintäteknologiset apuvälineet ja sovellukset ja oppimisympäristöt, näyttötyöskentely (esim. kielisalkku, portfolio), ajankohtaisten teemojen ja tapahtumien seuraaminen verkkoa hyödyntäen, kansainvälinen yhteistyö, kontaktit kohdekieltä äidinkielenä puhuviin, arki- ja lähiympäristön hyödyntäminen, yhteistyö yhdistysten, järjestöjen ja matkailuyritysten kanssa, vierailut, vierailijat.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7 - 9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kieliin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai kieltä entuudestaan osaaville oppilaille.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen A-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksyttyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvin osin ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisumuotoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaista autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Oppilaita rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen A-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen A-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyä kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppiaineen arvioinnissa käytettävä kielitaidon arviointiasteikko löytyy osoitteesta:

http://www.oph.fi/download/111628_KIELITAIDON_TASOJEN_KUVAUSASTEIKKO.pdf

Vieraan kielen A-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 edistää oppilaan taitoa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä arvoja ja ilmiöitä, ja antaa oppilaalle valmiuksia kehittää kulttuurien välistä toimintakykyään	S1	Kielten statuksiin liittyvien kysymysten huomaaminen ja kulttuurienvälinen toimintakyky	Oppilas osaa pohtia opiskeltavan kielen asemaan liittyviä ilmiöitä.
T2 kannustaa löytämään kiinnostavia kohdekielisiä toimintaympäristöjä, jotka laajentavat oppilaan maailmankuvaa	S1	Maailmankansalaisen taitojen kehittyminen opiskeltavaa kieltä käyttämällä	Oppilas osaa tehdä havaintoja mahdollisuuksista oppia kohdekielissä toimintaympäristöissä.
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan, millaisia säännönmukaisuuksia kohdekielessä on, miten samoja asioita ilmaistaan	S1	Kielellinen päättely	Oppilas osaa tehdä havaintojensa perusteella johtopäätöksiä kohdekielen säännönmukaisuuksista ja soveltaa johtopäätöksiään sekä

muissa kielissä sekä käyttämään kielitiedon käsitteitä oppimisensa tukena			verrata sitä, miten sama asia ilmaistaan jossakin muussa kielessä. Oppilas tuntee kohdekielen keskeisiä kielitiedon käsitteitä.
Kielenopiskelutaidot			
T4 rohkaista oppilasta asettamaan tavoitteita, hyödyntämään monipuolisia tapoja oppia kieliä ja arvioimaan oppimistaan itsenäisesti ja yhteistyössä sekä ohjata oppilasta myönteiseen vuorovaikutukseen, jossa tärkeintä on viestin välittyminen	S4	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa asettaa omia kielenopiskelutavoitteitaan ja arvioida opiskelutapojaan. Oppilas osaa toimia vuorovaikutustilanteessa toisia kannustaen.
T5 tukea oppilaan itsenäisyyttä ja taitoa soveltaa luovasti kielitaitoaan sekä kehittää elinikäisen kielenopiskelun valmiuksiaan	S4	Elinikäisen kielenopiskelun valmiuksien kehittyminen	Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			Taitotaso A2.2 T6 – T8
T6 rohkaista oppilasta harjoittelemaan monenlaisia jokapäiväisiä viestintätilanteita sekä toimimaan niissä aloitteellisesti	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviää jo kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista. Oppilas pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteessa.
T7 ohjata oppilasta olemaan aktiivinen viestintätilanteessa sekä syventämään taitoaan käyttää kohdekielisiä viestinnän keinoja, vakiintuneita fraaseja, kierto- ja täyteilmauksia ja muuta kompensaatiota	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäänsä tarkennusta avainsanoista. Oppilas joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin ja käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki)
T8 ohjata oppilasta kiinnittämään huomiota kulttuurisesti sopivaan kielenkäyttöön viestinnässä, johon liittyy mielipiteiden ja asenteiden esiin tuomista	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Oppilas pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutineja.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A2.2
T9 tarjota oppilaalle	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas pystyy seuraamaan hyvin

mahdollisuuksia tulkita erilaisia tekstejä, myös selväpiirteisiä asiatekstejä, joista hankitaan tietoa, ja ohjata käyttämään tulkinassa päättelytaitoa ja keskeisen sisällön ymmärtämistä			summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Oppilas osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A2.1
T10 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tuottaa puhetta ja kirjoitusta aihepiirejä laajentaen sekä kiinnittäen huomiota myös keskeisiin rakenteisiin ja ääntämisen perussääntöihin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Oppilas osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita. Oppilas osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.

MUU VIERAS KIELI, B2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKILLA 7-9 (ESPANJA, ITALIA, RANSKA, SAKSA, VENÄJÄ)

B2-kieli on oppilaalle äidinkielen jälkeen kolmas tai neljäs opiskeltava kieli, joten oppilaalla on jo paljon kokemusta kielten opiskelusta. Hän-kykenee käyttämään aiemmin hankkimaansa tietoa ja taitoa oppimisensa tukena. Oppilasta rohkaistaan käyttämään kaikkia opiskelemiaan kieliä monipuolisessa vuorovaikutuksessa ja tiedonhankinnassa. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä. Myös tunteiden käsittelylle annetaan tilaa, ja tarpeen mukaan vaikeita asioita voidaan käsitellä myös koulun opetuskielillä.

Opetusta voidaan integroida eri oppiaineiden ja monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetukseen. Oppilaita rohkaistaan tiedon hakuun opetettavalla kielellä eri oppiaineissa.

ESPANJA B2-OPPIMÄÄRÄ

ESPANJA B2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKAT 8-9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		

T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisuuden kehittymistä	8. luokka • Tutustutaan espanjan kielen levinneisyyteen ja asemaan. • Tutustutaan espanjan sanoihin, joiden merkitys on arvattavissa oppilaiden entuudestaan tuntemien kielten perusteella ja keskustellaan yhtäläisyyksistä. • Verrataan espanjalle tyypillisiä piirteitä ja eroja muihin, oppilaille tuttuihin kieliin. • Tutustutaan Espanjan kielellisiin ja kulttuurisiin erityispiirteisiin, esim. ruokakulttuuriin, musiikkiin, arkielämään. 9. luokka • Seurataan espanjalaisen kielialueen ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä. • Syvennetään tuntemusta espanjan kielen erityispiirteistä. • Syvennetään tietoa espanjankielisistä maista ja espanjan kielen levinneisyydestä.	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	8. luokka • Tutustutaan erilaisiin itselle sopiviin kielenoppimistapoihin. • Kiinnitetään huomiota siihen, miten espanjan kieli näkyy ja kuuluu oppilaiden arkiympäristössä. • Tutustutaan eri mahdollisuuksiin hyödyntää espanjan kieltä. • Etsitään oppilaita kiinnostavaa espanjankielistä aineistoa. • Harjoitellaan asettamaan omia oppimistavoitteita, sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta. 9. luokka • Hyödynnetään itselle sopivimpia oppimistapoja. • Syvennetään tietoa siitä, missä espanjan kieltä voi hyödyntää, erityisesti huomioidaan Rovaniemellä matkailun tarjoamat mahdollisuudet. • Harjoitellaan antamaan ohjaavaa palautetta. • Tutkitaan, miten espanjaa voi hyödyntää peruskoulun jälkeen.	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	8. luokka • Opetellaan tervehtimään, esittäytymään, hyvästelemään, pyytämään ja kiittämään kohteliaasti. • Tutustutaan teittelyyn • Opetellaan kysymään yksinkertaisia kysymyksiä tutustuttaessa uuteen henkilöön ja vastaamaan itseä koskeviin kysymyksiin, esim. nimi, ikä, asuinpaikka, harrastukset, perhe, ystävät, koulu, ajanilmaisut. • Harjoitellaan puhelumppanin apuun tukeutumista suullisessa vuorovaikutuksessa.	L4
T4 tukea oppilasta		L4

kielellisten viestintästrategioiden käytössä	Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa puuttuvan kielitaidon kompensoimista elein tai muunlaisin keinoin.	
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan	9. luokka - Aiheina oppilaille läheiset aiheet, kuten vapaa-ajan vietto sekä elämä ja matkailu espanjankielisessä ympäristössä sekä terveyteen liittyvät teemat - Harjoitellaan toimimaan tilanteissa, joita tarvitaan matkaillessa, esim. lipunosto, hotelli, ravintola, opastaminen, kaupassa asioiminen. - Valitaan lisäksi aiheiksi oppilaita kiinnostavia ja ajankohtaisia teemoja - Opetellaan pyytämään selvennystä tai toistoa. - Harjoitellaan reagoimaan tarvittaessa elein, äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. - Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan paikallisissa yrityksissä ja tutustutaan espanjan käyttöön matkailussa.	L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	8. luokka - Aiheina oppilaille läheiset aiheet, kuten minä itse, perhe, ystävät, harrastukset ja koulu. - Opetellaan tunnistamaan espanjan kirjoitusmerkkejä ja foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä. - Harjoitellaan tunnistamaan yksinkertaisen puhutun tai kirjoitetun tekstin pääasiat. - Havainnoidaan espanjan kielen erityisiä äänteitä, rytmiä ja intonaatiota. 9. luokka - Aiheina oppilaan oma elämä ja lähipiiri, matkailu ja elämä espanjankielisissä maissa. - Harjoitellaan tarvitun tiedon löytämistä lyhyestä tekstistä. - Syvennetään tietoutta espanjan foneettisista erityispiirteistä. - Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös autenttisia tekstejä.	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja	8. luokka - Harjoitellaan espanjan ääntämisen erityispiirteitä suullisesti. - Harjoitellaan espanjan erikoismerkkejä, myös sähköisesti. - Tutustutaan apuvälineiden tukeutumiseen omissa tuotoksissa. - Opetellaan kertomaan itsestä, perheestä, harrastuksista ja vapaa-ajasta omissa teksteissä (suullisesti, kirjallisesti, kuvallisesti). - Tutustutaan omissa tuotoksissa tarvittaviin espanjan kielen	L5

kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	perusrakenteisiin. • Opetellaan muodostamaan yksinkertaisia lauseita nykyajassa. • Opetellaan kuvailemaan asioita ja ihmisiä. 9. luokka • Harjoitellaan ja tarkkaillaan käytettävien ilmaisujen ääntämistä. • Harjoitellaan arkipäiväisissä tilanteissa tarvittavien ilmaisujen tuottamista. • Harjoitellaan oman viestin suunnittelua. • Harjoitellaan apuvälineiden käyttöä omista tuotoksista. • Opetellaan kertomaan Rovaniemestä ja Lapista. • Harjoitellaan esittelemään itselle tärkeitä ja tuttuja asioita lyhyesti. • Laajennetaan perusrakenteiden osaamista. • Laajennetaan kuvailemisen ja mielipiteen ilmaisemisen taitoja. • Harjoitellaan lauseiden muodostamista myös menneessä ajassa.	
---	---	--

ITALIA, B2-OPPIMÄÄRÄ

ITALIA B2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKAT 8-9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	8. luokka • Tutustutaan italian kielen levinneisyyteen ja asemaan. • Tutustutaan italian sanoihin, jotka esiintyvät oppilaiden arkiympäristössä tai joiden merkitys on arvattavissa oppilaiden entuudestaan tuntemien kielten perusteella. • Verrataan italialle tyypillisiä piirteitä ja eroja muihin, oppilaille tuttuihin kieliin. • Tutustutaan Italian kielellisiin ja kulttuurisiin erityispiirteisiin, esim. ruokakulttuuriin, musiikkiin, arkielämään. 9. luokka • Seurataan italialaisen kielialueen ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä. • Syvennetään tuntemusta italian kielen erityispiirteistä. • Tutustutaan Italian historiaan ja italialaisen kielialueen kulttuuriseen moninaisuuteen.	L1, L2, L4

Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	8. luokka - Etsitään itselle sopivimpia kielenoppimistapoja. - Kiinnitetään huomiota siihen, miten italian kieli näkyy ja kuuluu oppilaiden arkiympäristössä. - Tutustutaan eri mahdollisuuksiin hyödyntää italian kieltä. - Etsitään oppilaita kiinnostavaa italiankielistä aineistoa. - Harjoitellaan asettamaan omia oppimistavoitteita, sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta. 9. luokka - Hyödynnetään itselle sopivimpia oppimistapoja. - Syvennetään tietoa siitä, missä italian kieltä voi hyödyntää, erityisesti huomioidaan Rovaniemellä matkailun tarjoamat mahdollisuudet. - Harjoitellaan antamaan ohjaavaa palautetta. - Tutkitaan, miten italiaa voi hyödyntää peruskoulun jälkeen.	L3
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	8. luokka - Opetellaan tervehtimään, esittäytymään, hyvästelemään, pyytämään ja kiittämään kohteliaasti. - Tutustutaan teittittelyyn. - Opetellaan kysymään yksinkertaisia kysymyksiä tutustuttaessa uuteen henkilöön ja vastaamaan itseä koskeviin kysymyksiin, esim. nimi, ikä, asuinpaikka, harrastukset, perhe, ystävät, koulu, ajanilmaisut. - Harjoitellaan puhekuppanin apuun tukeutumista suullisessa vuorovaikutuksessa. - Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa puuttuvan kielitaidon kompensoimista elein tai muunlaisin keinoin. 9. luokka - Aiheina oppilaille läheiset aiheet, kuten vapaa-ajan vietto sekä elämä ja matkailu italiankielisessä ympäristössä sekä terveyteen liittyvät teemat. - Harjoitellaan toimimaan tilanteissa, joita tarvitaan matkaillessa, esim. lipunosto, hotelli, ravintola, opastaminen, kaupassa asioiminen.	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä		L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan		L4, L6

	• Valitaan lisäksi aiheiksi oppilaita kiinnostavia ja ajankohtaisia teemoja. • Opetellaan pyytämään selvennystä tai toistoa. • Harjoitellaan reagoimaan tarvittaessa elein, äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. • Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan paikallisissa yrityksissä ja tutustutaan italian käyttöön matkailussa.	
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	8. luokka • Aiheina oppilaille läheiset aiheet, kuten minä itse, perhe, ystävät, harrastukset ja koulu. • Opetellaan tunnistamaan italian kirjoitusmerkkejä. • Opetellaan foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä. • Harjoitellaan tunnistamaan yksinkertaisen puhutun tai kirjoitetun tekstin pääasiat. • Havainnoidaan italian kielen erityisiä äännejä, rytmiä, painotusta ja intonaatiota. 9.luokka • Aiheina oppilaan oma elämä ja lähipiiri, matkailu ja elämä italiakielisissä maissa. • Harjoitellaan tarvittavan tiedon löytämistä lyhyestä tekstistä. • Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös autenttisia tekstejä.	L4
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisiin rakenteisiin	8. luokka • Harjoitellaan italian ääntämisen erityispiirteitä suullisesti. • Tutustutaan apuvälineiden käyttöön omissa tuotoksissa. • Opetellaan kertomaan itsestä, perheestä, harrastuksista ja vapaa-ajasta omilla teksteillä (suullisesti, kirjallisesti, kuvallisesti). • Tutustutaan omilla tuotoksissa tarvittaviin italian kielen perusrakenteisiin. 9. luokka • Harjoitellaan ja tarkkaillaan käytettävien ilmaisujen ääntämistä. • Harjoitellaan arkipäiväisissä tilanteissa kuten matkailussa tai digitaalisessa ympäristössä tarvittavia ilmaisuja sekä esitellään itselle tärkeitä ja tuttuja asioita lyhyesti.	L5

	● Harjoitellaan oman viestin suunnittelua. ● Harjoitellaan apuvälineiden käyttöä omissa tuotoksissa. ● Laajennetaan perusrakenteiden osaamista.	
--	---	--

RANSKA, B2-OPPIMÄÄRÄ

RANSKA B2-OPPIMÄÄRÄ

VUOSILUOKAT 8-9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	8. luokka ● Tutustutaan ranskan kielen levinneisyyteen ja asemaan maailmassa. ● Tutustutaan ranskan sanoihin, joiden merkitys on arvattavissa oppilaille entuudestaan tuttujen kielten avulla ja keskustellaan yhtäläisyyksistä. ● Verrataan ranskalle tyypillisiä piirteitä ja eroja muihin, oppilaille tuttuihin kieliin. Tutkitaan ranskan ja englannin yhteistä sanastoa. ● Tutustutaan Ranskan kielellisiin ja kulttuurisiin erityispiirteisiin, esim. ruokakulttuuriin, musiikkiin, arkielämään. 9. luokka ● Seurataan ranskalaisen kielialueen ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä. ● Syvennetään tietoa ranskan kielen levinneisyydestä ja ranskankielisistä maista. ● Kannustetaan oppilaita hyödyntämään ranskan ja englannin kielten yhtäläisyyksiä.	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	8. luokka ● Etsitään itselle sopivimpia kielenoppimistapoja. ● Kiinnitetään huomiota siihen, miten ranskan kieli näkyy ja kuuluu oppilaiden arkiympäristössä. ● Tutustutaan eri mahdollisuuksiin hyödyntää ranskan kieltä. ● Etsitään kiinnostavaa ranskankielistä aineistoa. ● Harjoitellaan asettamaan omia oppimistavoitteita, sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta. 9. luokka	L3

	• Hyödynnetään omia oppimistapoja ja -tyylejä. • Syvennetään tietoa siitä, missä ranskan kieltä voi hyödyntää, erityisesti huomioidaan Rovaniemellä matkailun tarjoamat mahdollisuudet. • Harjoitellaan antamaan ohjaavaa palautetta. • Tutkitaan, miten ranskaa voi hyödyntää peruskoulun jälkeen.	
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	8. luokka • Opetellaan tervehtimään, esittäytymään, hyvästelemään, pyytämään ja kiittämään kohteliaasti. • Opetellaan kysymään yksinkertaisia kysymyksiä tutustuttaessa uuteen henkilöön ja vastaamaan itseä koskeviin kysymyksiin, esim. nimi, ikä, asuinpaikka, harrastukset, perhe, ystävät, koulu, ajanilmaisut. • Harjoitellaan puhekumppanin apuun tukeutumista suullisessa vuorovaikutuksessa. • Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa puuttuvan kielitaidon kompensoimista elein tai muunlaisin keinoin. 9. luokka • Aiheina oppilaille läheiset aiheet, kuten vapaa-ajan vietto sekä elämä ja matkailu ranskankielisessä ympäristössä. • Harjoitellaan toimimaan tilanteissa, joita tarvitaan matkaillessa, esim. lipunosto, hotelli, ravintola, opastaminen, kaupassa asioiminen. • Valitaan lisäksi aiheiksi oppilaita kiinnostavia ja ajankohtaisia teemoja. • Opetellaan pyytämään selvennystä tai toistoa. • Harjoitellaan reagoimaan tarvittaessa elein, äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. • Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan paikallisissa yrityksissä ja tutustutaan ranskan käyttöön matkailussa.	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä		L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan		L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	8. luokka • Aiheina oppilaille läheiset aiheet, kuten minä itse, perhe, ystävät, harrastukset ja koulu. • Opetellaan tunnistamaan ranskan kirjoitusmerkkejä ja foneettisen tarkekirjoituksen	L4

	merkkejä. • Harjoitellaan tunnistamaan yksinkertaisen puhutun tai kirjoitetun tekstin pääasiat. • Havainnoidaan ranskan kielen erityisiä äänteitä, rytmiä ja intonaatiota. 9.luokka • Aiheina oppilaan oma elämä ja lähipiiri, matkailu ja elämä ranskankielisissä maissa. • Harjoitellaan tarvittua tiedon löytämistä lyhyestä tekstistä. • Syvennetään tietoutta ranskan foneettisista erityispiirteistä. • Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös autenttisia tekstejä.	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	8. luokka • Harjoitellaan ranskan ääntämisen erityispiirteitä suullisesti. • Harjoitellaan tuottamaan ranskan kirjoitusmerkkejä sekä käsin että sähköisesti. • Tutustutaan apuvälineiden käyttöön omissa tuotoksissa. • Opetellaan kertomaan itsestä, perheestä, harrastuksista ja vapaa-ajasta omissa teksteissä (suullisesti, kirjallisesti, kuvallisesti). • Tutustutaan omissa tuotoksissa tarvittaviin ranskan kielen perusrakenteisiin. 9. luokka • Harjoitellaan ja tarkkaillaan käytettävien ilmaisujen ääntämistä. • Harjoitellaan arkipäiväisissä tilanteissa, kuten matkailussa tai digitaalisessa ympäristössä tarvittavia ilmaisuja. • Harjoitellaan oman viestin suunnittelua. • Harjoitellaan apuvälineiden käyttöä omissa tuotoksissa. • Harjoitellaan esittelemään itselle tärkeitä ja tuttuja asioita lyhyesti, sekä suullisesti että kirjallisesti. • Laajennetaan ja syvennetään perusrakenteiden osaamista.	L5

SAKSA, B2-OPPIMÄÄRÄ

SAKSA B2-OPPIMÄÄRÄ VUOSILUOKAT 8-9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	8. luokka - Tutustutaan saksan kielen levinneisyyteen ja asemaan Euroopassa. - Tutustutaan saksan sanoihin, joiden merkitys on arvattavissa englannin tai ruotsin avulla ja keskustellaan syistä yhtäläisyyksiin. - Verrataan saksalle tyypillisiä piirteitä ja eroja muihin, oppilaille tuttuihin kieliin. - Tutustutaan Saksan kielellisiin ja kulttuuriin erityispiirteisiin, esim. ruokakulttuuriin, musiikkiin, arkielämään. 9. luokka - Seurataan saksalaisen kielialueen ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä. - Syvennetään tuntemusta saksan kielen erityispiirteistä. - Tutustutaan Sveitsin ja Itävallan kielellisiin ja kulttuuriin erityispiirteisiin.	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	8. luokka - Etsitään itselle sopivimpia kielenoppimistapoja. - Kiinnitetään huomiota siihen, miten saksan kieli näkyy ja kuuluu oppilaiden arkiympäristössä. - Tutustutaan eri mahdollisuuksiin hyödyntää saksan kieltä. - Etsitään kiinnostavaa saksankielistä aineistoa. - Harjoitellaan asettamaan omia oppimistavoitteita, sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta. 9. luokka - Hyödynnetään omia oppimistapoja ja -tyylejä. - Syvennetään tietoa siitä, missä saksan kieltä voi hyödyntää, erityisesti huomioidaan Rovaniemellä matkailun tarjoamat mahdollisuudet. - Harjoitellaan antamaan ohjaavaa palautetta.	L3

	Tutkitaan, miten saksaa voi hyödyntää peruskoulun jälkeen, esimerkiksi jatko-opinnoissa tai yritysmaailmassa.	
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	8. luokka - Opetellaan tervehtimään, esittäytymään, hyvästelemään, pyytämään ja kiittämään kohteliaasti. - Tutustutaan teittelyyn. - Opetellaan kysymään yksinkertaisia kysymyksiä tutustuttaessa uuteen henkilöön ja vastaamaan itseä koskeviin kysymyksiin, esim. nimi, ikä, asuinpaikka, harrastukset, perhe, ystävät, koulu, ajanilmaisut. - Harjoitellaan puhekumppanin apuun tukeutumista suullisessa vuorovaikutuksessa. - Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa puuttuvan kielitaidon kompensoimista elein tai muunlaisin keinoin. 9. luokka - Aiheina oppilaille läheiset aiheet, kuten vapaa-ajan vietto sekä elämä ja matkailu saksankielisessä ympäristössä sekä terveyteen liittyvät teemat - Harjoitellaan toimimaan tilanteissa, joita tarvitaan matkaillessa, esim. lipunosto, hotelli, ravintola, opastaminen, kaupassa asiointi. - Valitaan lisäksi aiheiksi oppilaita kiinnostavia ja ajankohtaisia teemoja - Opetellaan pyytämään selvennystä tai toistoa. - Harjoitellaan reagoimaan tarvittaessa elein, äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. - Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan paikallisissa yrityksissä ja tutustutaan saksan käyttöön matkailussa.	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä		L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan		L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	8. luokka - Aiheina oppilaille läheiset aiheet, kuten minä itse, perhe, ystävät, harrastukset ja koulu. - Opetellaan tunnistamaan saksan kirjoitusmerkkejä ja foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä. - Harjoitellaan tunnistamaan yksinkertaisen puhutun tai kirjoitetun tekstin pääasiat.	L4

	● Havainnoidaan saksan kielen erityisiä äänteitä, rytmiä ja intonaatiota. 9.luokka ● Aiheina oppilaan oma elämä ja lähipiiri, matkailu ja elämä saksankielisissä maissa. ● Harjoitellaan tarvitun tiedon löytämistä lyhyestä tekstistä. ● Syvennetään tietoutta saksan foneettisista erityispiirteistä. ● Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös autenttisia tekstejä.	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	8. luokka ● Harjoitellaan saksan ääntämisen erityispiirteitä suullisesti, esimerkiksi <i>sch, ch, v, r, eu/äu, ei</i>. ● Harjoitellaan tuottamaan saksan <i>ß</i> ja <i>ü</i> sekä käsin että sähköisesti. ● Tutustutaan apuvälineiden tukeutumiseen omissa tuotoksissa. ● Opetellaan kertomaan itsestä, perheestä, harrastuksista ja vapaa-ajasta omissa teksteissä (suullisesti, kirjallisesti, kuvallisesti). ● Tutustutaan omissa tuotoksissa tarvittaviin saksan kielen perusrakenteisiin. 9. luokka ● Harjoitellaan ja tarkkaillaan käytettävien ilmaisujen ääntämistä. ● Harjoitellaan arkipäiväisissä tilanteissa, kuten matkailussa tai digitaalisessa ympäristössä tarvittavia ilmaisuja. ● Harjoitellaan oman viestin suunnittelua. ● Harjoitellaan apuvälineiden käyttöä omissa tuotoksissa. ● Harjoitellaan esittelemään itselle tärkeitä ja tuttuja asioita lyhyesti. ● Laajennetaan perusrakenteiden osaamista.	L5

VENÄJÄ, B2-OPPIMÄÄRÄ**VENÄJÄ B2-OPPIMÄÄRÄ
VUOSILUOKAT 8-9**

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen		
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	8. luokka - Tutustutaan venäjän kielen levinneisyyteen ja asemaan. - Tutustutaan venäjän kielen sanoihin, joiden merkitys on arvattavissa oppilaille entuudestaan tuttujen kielten avulla ja keskustellaan syistä yhtäläisyyksiin. - Verrataan venäjälle tyypillisiä piirteitä ja eroja muihin, oppilaille tuttuihin kieliin. - Hyödynnetään oppilaan tuntemusta aiemmista kielistä. - Tutustutaan Venäjän kielellisiin ja kulttuurisiin erityispiirteisiin. 9. luokka - Seurataan venäläisen kielialueen ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä. - Syvennetään tuntemusta venäjä kielen erityispiirteistä. - Tutustutaan venäläiseen nimisysteemiin.	L1, L2, L4
Kielenopiskelutaidot		
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä ja kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	8. luokka - Etsitään itselle sopivimpia kielenoppimistapoja. - Kiinnitetään huomiota siihen, miten venäjän kieli näkyy ja kuuluu oppilaiden arkiympäristössä. - Tutustutaan eri mahdollisuuksiin hyödyntää venäjän kieltä. - Etsitään oppilaita kiinnostavaa venäjänkielistä aineistoa. - Harjoitellaan asettelemaan omia oppimistavoitteita, sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta. 9. luokka - Hyödynnetään omia oppimistapoja ja -tyylejä. - Syvennetään tietoa siitä, missä venäjän kieltä voi hyödyntää, erityisesti huomioidaan Rovaniemellä matkailun tarjoamat mahdollisuudet. - Harjoitellaan antamaan ohjaavaa palautetta.	L3

	Tutkitaan, miten venäjää voi hyödyntää peruskoulun jälkeen.	
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa		
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	8. luokka - Opetellaan tervehtimään, esittäytymään, hyvästelemään, pyytämään ja kiittämään kohteliaasti. - Tutustutaan teitittelyyn. - Opetellaan kysymään yksinkertaisia kysymyksiä tutustuttaessa uuteen henkilöön ja vastaamaan itseä koskeviin kysymyksiin, esim. nimi, ikä, asuinpaikka, harrastukset, perhe, ystävät, koulu. - Harjoitellaan puhekeskustelun apuun tukeutumista suullisessa vuorovaikutuksessa. - Harjoitellaan vuorovaikutustilanteissa puuttuvan kielitaidon kompensoimista elein tai muunlaisin keinoin. 9. luokka - Aiheina oppilaille läheiset aiheet kuten vapaa-ajanvietto sekä elämä ja matkailu venäjänkielisessä ympäristössä. - Harjoitellaan toimimaan tilanteissa, joita tarvitaan matkaillessa, esim. lipunosto, kahvila, ravintola, opastaminen. - Valitaan lisäksi aiheiksi oppilaita kiinnostavia ja ajankohtaisia teemoja - Harjoitellaan viestimistä arkipäivän tilanteissa monipuolisesti eri viestintäkanavia käyttäen. - Opetellaan pyytämään selvennystä tai toistoa. - Harjoitellaan reagoimaan tarvittaessa elein, äännähdyksin tai muunlaisella minimipalautteella. - Pyritään vierailemaan paikallisissa yrityksissä ja tutustumaan venäjä käyttöön matkailussa.	L4
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä		L4
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien ilmausten tuntemustaan		L4, L6
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä		
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	8. luokka - Aiheina oppilaille läheiset aiheet, kuten minä itse, perhe, ystävät, harrastukset ja koulu. - Opetellaan tunnistamaan kyrilliset paino- ja kirjoituskirjaimet. - Harjoitellaan tunnistamaan yksinkertaisen puhutun tai kirjoitetun tekstin pääasiat. - Havainnoidaan venäjän kielen erityisiä äänteitä, rytmiä ja intonaatiota. 9. luokka	L4

	• Aiheina oppilaan oma elämä ja lähipiiri, matkailu ja elämä venäjänkielisissä maissa. • Harjoitellaan tarvittun tiedon löytämistä lyhyestä tekstistä. • Syvennetään tietoutta venäjä foneettisista erityispiirteistä. • Hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan myös autenttisia tekstejä.	
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä		
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	8. luokka • Harjoitellaan tuottamaan kyrilliset kirjaimet sekä käsin että sähköisesti. • Opetellaan kertomaan itsestä, perheestä, harrastuksista ja vapaa-ajasta omista teksteissä (suullisesti, kirjallisesti, kuvallisesti). • Harjoitellaan venäjän ääntämisen erityispiirteitä suullisesti. • Tehdään erityisesti suullisia tuotoksia, myös sähköisiä apuvälineitä hyödyntäen. • Tutustutaan apuvälineiden käyttöön omista tuotoksissa. • Tutustutaan venäjän kielen perusrakenteisiin. 9. luokka • Opetellaan kertomaan omasta lähipiiristä, suvusta ja perheestä, ystävistä. • Harjoitellaan arkipäiväisissä tilanteissa, kuten matkailussa tai digitaalisessa ympäristössä tarvittavia ilmaisuja. • Harjoitellaan ja tarkkaillaan käytettävien ilmaisujen ääntämistä. • Harjoitellaan oman viestin suunnittelua. • Harjoitellaan apuvälineiden käyttöä omista tuotoksissa. • Laajennetaan perusrakenteiden osaamista.	L5

Vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen: Tutkitaan ja vertaillaan piirteitä, jotka ovat opiskeltavalle kielelle luonteenomaisia ja jotka erottavat sitä tai tekevät siitä tunnistettavan aiemmin opitun perustelleella. Muodostetaan käsitys lähisukukielistä, tutustutaan opiskeltavan kielen levinneisyyden taustaan, etsitään oppilaita kiinnostavaa tietoa kielialueen kulttuurisista ja muista ilmiöistä. Pohditaan mahdollisia kyseiseen kieleen ja kulttuuriin liittyviä ennako-oletuksia.

S2 Kielenopiskelutaidot: Tutkitaan yhdessä, mikä edistää parhaiten kohdekielen oppimista, mihin kieltä voi käyttää ja mistä löytyy kiinnostavaa kohdekielistä aineistoa. Asetetaan omia tavoitteita, opetellaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

S3 Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa, taito tulkita tekstejä, taito tuottaa tekstejä:

Valitaan erilaisia kielenkäyttötarkoituksia ja erilaisia tekstejä lähinnä epämuodollisissa tilanteissa. Tarpeen mukaan opetellaan myös muodollisempaa kielenkäyttöä. Valitaan oppilaita kiinnostavia kielenkäytön aihepiirejä näkökulmana minä, me ja maailma. Opetellaan kuulemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan kohdekieltä monenlaisista aiheista. Keskeisiä aiheita ovat minä itse, perheeni, ystäväni, koulu, harrastukset ja vapaa-ajan vietto sekä elämä kohdekielisessä ympäristössä. Lisäksi valitaan aiheita yhdessä. Valittaessa tekstejä ja aiheita otetaan jossain määrin huomioon opiskeltavan kielen maantieteellinen levinneisyys ja asema. Havainnoidaan kohdekielen rytmiä, intonaatiota ja muita ääntämisen piirteitä ja harjoitellaan ääntämään luontevasti. Harjoitellaan tunnistamaan opiskeltavan kielen foneettisen tarkekirjoituksen merkkejä sekä tuottamaan tarvittavia kirjoitusmerkkejä.

Vieraan kielen B2-oppimäärän oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että kielenkäyttö olisi mahdollisimman asianmukaista, luonnollista ja oppilaille merkityksellistä. Työskentelyssä korostuu pari- ja pienryhmätyö sekä yhdessä oppiminen erityyppisissä oppimisympäristöissä. Monikielisyys- ja kielikasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan opettajien yhteistyötä. Pelillisyyden, musiikin ja draaman avulla oppilaat saavat mahdollisuuden kokeilla kasvavaa kielitaitoaan ja käsitellä myös asenteita. Opetuksessa käytetään monipuolisesti eri oppimisympäristöjä, viestintäkanavia ja -välineitä. Oppilaita ohjataan aktiiviseen toimijuuteen ja itsenäiseen vastuun ottoon omasta oppimisestaan Eurooppalaisen kielisalkun tai vastaavan työvälineen avulla. Oppilaat tutustuvat ympäröivän yhteisön monikielisyyteen ja -kulttuurisuuteen kotikansainvälisyyden avulla. Heille tarjotaan myös mahdollisuuksia harjoitella kansainvälistä yhteydenpitoa. Kohdekieltä käytetään aina kun se on mahdollista.

Esimerkkejä työtavoista ja oppimisympäristöistä: pari- ja ryhmätehtävät, draama, pelit, leikit, laulut, nauhoittaminen, videointi, tieto- ja viestintäteknologiset apuvälineet ja sovellukset ja oppimisympäristöt, näyttötyöskentely (esim. kielisalkku, portfolio), ajankohtaisten teemojen ja tapahtumien seuraaminen verkkoa hyödyntäen, kansainvälinen yhteistyö, kontaktit kohdekieltä äidinkielenä puhuviin, arki- ja lähiympäristön hyödyntäminen, yhteistyö yhdistysten, järjestöjen ja matkailuyritysten kanssa, vierailut, vierailijat.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppilaita ohjataan käyttämään kielitaitoaan rohkeasti. Rungas viestinnällinen harjoittelu tukee oppilaiden kielitaidon kehittymistä. Oppilaita kannustetaan opiskelemaan myös muita koulun tarjoamia kieliä. Oppilaille, joilla on kielisiin liittyviä oppimisvaikeuksia, tarjotaan tukea. Opetus suunnitellaan niin, että se tarjoaa haasteita myös muita nopeammin edistyneille tai kieltä entuudestaan osaaville.

Oppilaan oppimisen arviointi vieraan kielen B2-oppimäärässä vuosiluokilla 7-9

Oppimista arvioidaan monin eri tavoin myös itse- ja vertaisarvioinnin keinoin. Arviointi kohdistuu kaikkiin tavoitteisiin, ja arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Niiden arviointi perustuu Eurooppalaiseen viitekehykseen ja sen pohjalta laadittuun suomalaiseen sovellukseen. Kansainvälisesti hyväksytyjä kielikohtaisia viitekehyksiä noudatetaan soveltuvien osien ei-eurooppalaisten kielten opetuksessa. Arvioinnissa välineenä voidaan käyttää esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua tai vastaavaa työkalua.

Arviointi on monipuolista ja antaa oppilaille mahdollisuuden painottaa itselleen luontevia ilmaisu- ja oppimistapoja. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla oppilaita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Heitä rohkaistaan käyttämään oppimaansa erilaisissa viestintätilanteissa. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut vieraan kielen B2-oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso vieraan kielen B2-oppimäärän valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen kielitaidon eri osa-alueilla kehittyy kumuloituvasti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Oppiaineen arvioinnissa käytettävä kielitaidon arviointiasteikko löytyy osoitteesta:

http://www.oph.fi/download/111628_KIELIT Aidon_TASOJEN_KUVAUSASTEIKKO.pdf

Vieraan kielen B2-oppimäärän päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 auttaa oppilasta hahmottamaan uuden opiskeltavan kielen suhde aiemmin opiskelemiinsa kieliin, tutustumaan kyseisen kielen kielialueeseen ja elämänmuodon / joihinkin keskeisiin piirteisiin sekä tukea oppilaan kielellisen päättelykyvyn, uteliaisuuden ja monikielisyyden kehittymistä	S1	Opiskeltavan kielen aseman, keskeisten erityispiirteiden ja kielialueen hahmottaminen	Oppilas tuntee opiskeltavan kielen asemaa maailman kielten joukossa ja keskeisimpiä kielen erityispiirteitä. Oppilas osaa luonnehtia joitakin opiskeltavan kielen kielialueen kulttuurisia ja muita ilmiöitä.
Kielenopiskelutaidot			
T2 rohkaista oppilasta näkemään opiskeltavan kielen taito osana elinikäistä oppimista ja oman kielivarannon karttumista, ohjata oppilasta löytämään itselleen ja ikäkaudelleen parhaiten sopivia tapoja oppia kieliä sekä kannustaa häntä käyttämään vähäistäkin taitoaan myös oppituntien ulkopuolella	S2	Tavoitteiden asettaminen, oppimisen reflektointi ja yhteistyö	Oppilas osaa arvioida omia kielenopiskelutavoitteitaan ja opiskelutapojaan. Oppilas huomaa, mihin hän voi käyttää kielitaitoaan myös koulun ulkopuolella ja osaa pohtia, miten hän voi käyttää taitoaan koulun päätyttyä.
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa	S3		Taitotaso A1.3
T3 järjestää oppilaalle tilaisuuksia harjoitella eri viestintäkanavia käyttäen suullista ja kirjallista vuorovaikutusta	S3	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	Oppilas selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaniin.
T4 tukea oppilasta kielellisten viestintästrategioiden käytössä	S3	Viestintästrategioiden käyttö	Oppilas osallistuu viestintään, mutta tarvitsee vielä usein apukeinoja. Oppilas osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Oppilas joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.
T5 auttaa oppilasta laajentamaan kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvien	S3	Viestinnän kulttuurinen sopivuus	Oppilas osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa

ilmausten tuntemustaan			rutiininomaisissa sosiaalisissa tilanteissa.
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			Taitotaso A1.3
T6 rohkaista oppilasta tulkitsemaan ikätasolleen sopivia ja itseään kiinnostavia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä	S3	Tekstien tulkintataidot	Oppilas ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Oppilas pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.
Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä			Taitotaso A1.2
T7 tarjota oppilaalle runsaasti tilaisuuksia harjoitella ikätasolle sopivaa pienimuotoista puhumista ja kirjoittamista kiinnittäen huomiota myös ääntämiseen ja tekstin sisällön kannalta oleellisimpiin rakenteisiin	S3	Tekstien tuottamistaidot	Oppilas pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Oppilas ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi. Oppilas osaa hyvin suppean perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.

27.3.4 MATEMATIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden loogista, täsmällistä ja luovaa matemaattista ajattelua. Opetus luo pohjan matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden ymmärtämiselle sekä kehittää oppilaiden kykyä käsitellä tietoa ja ratkaista ongelmia. Matematiikan kumulatiivisesta luonteesta johtuen opetus etenee systemaattisesti. Konkretia ja toiminnallisuus ovat keskeinen osa matematiikan opetusta ja opiskelua. Oppimista tuetaan hyödyntämällä tieto- ja viestintäteknologiaa.

Matematiikan opetus tukee oppilaiden myönteistä asennetta matematiikkaa kohtaan ja positiivista minäkuvausta matematiikan oppijoina. Se kehittää myös viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Matematiikan opiskelu on tavoitteellista ja pitkäjänteistä toimintaa, jossa oppilaat ottavat vastuuta omasta oppimisestaan.

Opetus ohjaa oppilaita ymmärtämään matematiikan hyödyllisyyden omassa elämässään ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetus kehittää oppilaiden kykyä käyttää ja soveltaa matematiikkaa monipuolisesti.

Vuosiluokkien 7–9 matematiikan opetuksen tehtävänä on vahvistaa matemaattista yleissivistystä. Opetuksessa syvennetään matemaattisten käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien ymmärtämistä. Opetus innostaa oppilaita löytämään ja hyödyntämään matematiikkaa omassa elämässään. Oppilaiden valmiuksiin kuuluvat ongelmien matemaattinen mallintaminen ja ratkaiseminen. Matematiikan opetus ohjaa oppilaita tavoitteelliseen, täsmälliseen, keskittyneeseen ja pitkäjänteiseen toimintaan. Oppilaita rohkaistaan esittämään ratkaisujaan ja keskustelemaan niistä. Opetuksessa kehitetään oppilaiden yhteistyötaitoja.

MATEMATIIKKA

VUOSILUOKKA 7

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohde
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvausta ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys	L1, L3, L5	
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien		L3, L7	Vastuunottaminen opiskelusta
Työskentelyn taidot			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset	L1, L4	Opittujen asioiden yhteydet

ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys		
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti		L1, L2, L4, L5	Matemaattinen ilmaisu
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä		L1, L3, L4, L5, L6	Ongelmanratkaisutaito
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä		L1, L3, L4, L6	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa		L1 - L7	Matematiikan soveltaminen
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analyysitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Sovelletaan valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua. S4 Funktiot Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä	L1, L4, L5	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu

	todennäköisyys Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa.		
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys	L5	Tieto- ja viestintä- teknologian käyttö
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. S2 Luvut ja laskutoimitukset Harjoitellaan päässälaskuja myös negatiivisilla luvuilla, murtoluvuilla ja desimaaliluvuilla	L1, L3, L4	Päättely- ja laskutaito
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2 Luvut ja laskutoimitukset Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan luvun pyöristämisen taitoa		
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2 Luvut ja laskutoimitukset Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Varmistetaan murtoluvun,	L1, L3, L6	Prosentin käsite

	desimaaliluvun ja prosentin välisien yhteyksien ymmärtäminen.		
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3 Algebra Perehdytään lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeita ja sieventämään niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä.	L1, L4	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkitsemista ja tuottamista	S3 Algebra Perehdytään muuttujan käsitteeseen.	L1, L4, L5	Muuttujan käsite
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5 Geometria Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia.	L1, L4, L5	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5 Geometria Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.	L1, L4, L5	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen

T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5 Geometria Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Varmennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L4	Pinta-alojen laskutaito
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.	L1, L4, L5, L6	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot

MATEMATIIKKA
VUOSILUOKKA 8

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohde
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria	L1, L3, L5	

T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys	L3, L7	Vastuunottaminen opiskelusta
Työskentelyn taidot			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys	L1, L4	Opittujen asioiden yhteydet
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti		L1, L2, L4, L5	Matemaattinen ilmaisu
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä		L1, L3, L4, L5, L6	Ongelman-ratkaisutaito
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä		L1, L3, L4, L6	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa		L1 - L7	Matematiikan soveltaminen
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti.	L1, L4, L5	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu

	Sovelletaan valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua. S4 Funktiot Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa.		
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys	L5	Tieto- ja viestintä- teknologian käyttö
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. S2 Luvut ja laskutoimitukset Päätellään prosenttiosuuksia ja prosenttiluvun osoittamaa määrää kokonaisuudesta. Harjoitellaan päässälaskien potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku.	L1, L3, L4	Päättele- ja laskutaito
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2 Luvut ja laskutoimitukset Vahvistetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia eri lukualueilla. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.		
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen	S2 Luvut ja laskutoimitukset Lukualuetta laajennetaan reaalityihin.	L1, L4	Lukukäsite

ymmärtämistä reaalilukuihin			
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2 Luvut ja laskutoimitukset Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti.	L1, L3, L6	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitoja n	S3 Algebra Syvennetään oppilaiden taitoa laskea lausekkeen arvoa. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Vahvistetaan ensimmäisen asteen yhtälöiden ratkaisutaitoa. Muodostetaan ja ratkaistaan vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa. S4 Funktiot Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.	L1, L4	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisu- taidot
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5 Geometria Syvennetään suorien, kulmien ja monikulmioiden ominaisuuksiin liittyvää tietoutta.	L1, L4, L5	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään	S5 Geometria Opitaan käyttämään Pythagoraan lausetta ja sen käänteislausetta.	L1, L4, L5	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien

suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia			hahmottaminen
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5 Geometria Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja. Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.	L1, L4	Pinta-alojen laskutaito
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.	L1, L4, L5, L6	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot

MATEMATIIKKA
VUOSILUOKKA 9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohde
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuva ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys	L1, L3, L5	
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien		L3, L7	Vastuunottaminen opiskelusta
Työskentelyn taidot			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys	L1, L4	Opittujen asioiden yhteydet
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti		L1, L2, L4, L5	Matemaattinen ilmaisu
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä		L1, L3, L4, L5, L6	Ongelmanratkaisutaito
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä		L1, L3, L4, L6	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja

T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa		L1 - L7	Matematiikan soveltaminen
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analysointitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Sovelletaan valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua. S4 Funktiot Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa.	L1, L4, L5	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät S2 Luvut ja laskutoimitukset S3 Algebra S4 Funktiot S5 Geometria S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys	L5	Tieto- ja viestintä-tekniologian käyttö
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella.	L1, L3, L4	Päättele- ja laskutaito
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2 Luvut ja laskutoimitukset Vahvistetaan taitoa laskea peruslaskutoimituksia eri lukualueilla.		

T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys Harjoitellaan määrittämään suhteellinen frekvenssi.	L1, L3, L6	Prosentin käsite
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3 Algebra Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. S4 Funktiot Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen.	L1, L4	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkittamista ja tuottamista	S4 Funktiot Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.	L1, L4, L5	Funktion käsite sekä kuvaajien tulkittaminen ja tuottaminen
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5 Geometria Syvennetään yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita.	L1, L4, L5	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien hahmottaminen
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5 Geometria Opitaan käyttämään trigonometrisia funktioita. Vahvistetaan ympyrägeometriaan liittyvien käsitteiden osaamista.	L1, L4, L5	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen
T18 kannustaa	S5 Geometria	L1, L4	Pinta-alojen

oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	Vahvistetaan ympyrägeometriaan liittyvien laskujen osaamista. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia. Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.		laskutaito
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiärvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tulkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.	L3, L4, L5	Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen	S1 Ajattelun taidot ja menetelmät Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä.	L1, L4, L5, L6	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot

	Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.		
--	---	--	--

Matematiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Ajattelun taidot ja menetelmät: Harjoitellaan loogista ajattelua vaativia toimintoja kuten sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja esittämistä täsmällisesti. Pohditaan ja määritetään vaihtoehtojen lukumääriä. Vahvistetaan oppilaiden päättelykykyä ja taitoa perustella. Harjoitellaan matemaattisen tekstin tulkitsemista ja tuottamista. Tutustutaan todistamisen perusteisiin. Harjoitellaan väitelauseiden totuusarvon päättelyä. Syvennetään algoritmista ajattelua. Ohjelmoidaan ja samalla harjoitellaan hyviä ohjelmointikäytäntöjä. Sovelletaan itse tehtyjä tai valmiita tietokoneohjelmia osana matematiikan opiskelua.

S2 Luvut ja laskutoimitukset: Harjoitellaan peruslaskutoimituksia myös negatiivisilla luvuilla. Vahvistetaan laskutaitoa murtoluvuilla ja opitaan murtoluvun kertominen ja jakaminen murtoluvulla. Tutustutaan vastaluvun, käänteisluvun ja itseisarvon käsitteisiin. Lukualuetta laajennetaan reaalityyppisiin. Perehdytään lukujen jaollisuuteen ja jaetaan lukuja alkutekijöihin. Syvennetään desimaalilukujen laskutoimituksien osaamista. Vahvistetaan ymmärrystä tarkan arvon ja likiarvon erosta sekä pyöristämisestä. Varmistetaan prosentin käsitteen ymmärtäminen. Harjoitellaan prosenttiosuuden laskemista ja prosenttiluvun osoittaman määrän laskemista kokonaisuudesta. Lisäksi opitaan laskemaan muuttunut arvo, perusarvo sekä muutos- ja vertailuprosentti. Harjoitellaan potenssilaskentaa, kun eksponenttina on kokonaisluku. Perehdytään neliöjuuren käsitteeseen ja käytetään neliöjuurta laskutoimituksissa.

S3 Algebra: Perehdytään muuttujan käsitteeseen ja lausekkeen arvon laskemiseen. Harjoitellaan potenssilausekkeiden sieventämistä. Tutustutaan polynomin käsitteeseen ja harjoitellaan polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolaskua. Harjoitellaan muodostamaan lausekkeitä ja sieventämään niitä. Muodostetaan ja ratkaistaan ensimmäisen asteen yhtälöitä ja vaillinaisia toisen asteen yhtälöitä. Ratkaistaan yhtälöpareja graafisesti ja algebrallisesti. Tutustutaan ensimmäisen asteen epäyhtälöihin ja ratkaistaan niitä. Syvennetään oppilaiden taitoa tutkia ja muodostaa lukujonoja. Käytetään verrantoa tehtävien ratkaisussa.

S4 Funktiot: Kuvataan riippuvuuksia sekä graafisesti että algebrallisesti. Tutustutaan suoraan ja kääntäen verrannollisuuteen. Perehdytään funktion käsitteeseen. Piirretään suoria ja paraabeleja koordinaatistoon. Opitaan suoran kulmakertoimen ja vakiotermin käsitteet. Tulkitaan kuvaajia esimerkiksi tutkimalla funktion kasvamista ja vähenemistä. Määritetään funktioiden nollakohtia.

S5 Geometria: Laajennetaan pisteen, janan, suoran ja kulman käsitteiden ymmärtämistä ja perehdytään viivan ja puolisuoran käsitteisiin. Tutkitaan suoriin, kulmiin ja monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia. Vahvistetaan yhdenmuotoisuuden ja yhtenevyyden käsitteiden ymmärtämistä. Harjoitellaan geometrista konstruointia. Opitaan käyttämään Pythagoraa lausetta, Pythagoraa

lauseen käänteislausetta ja trigonometrisia funktioita. Opitaan kehä- ja keskuskulma sekä tutustutaan Thaleen lauseeseen.

Lasketaan monikulmioiden piirejä ja pinta-aloja.

Harjoitellaan laskemaan ympyrän pinta-ala, kehän ja kaaren pituus sekä sektorin pinta-ala.

Tutkitaan kolmiulotteisia kappaleita. Opitaan laskemaan pallon, lieriön ja kartion pinta-aloja ja tilavuuksia.

Varmennetaan ja laajennetaan mittayksiköiden ja yksikkömuunnosten hallintaa.

S6 Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys: Syvennetään oppilaiden taitoja kerätä, jäsentää ja analysoida tietoa. Varmistetaan keskiarvon ja tyyppiarvon ymmärtäminen. Harjoitellaan määrittämään frekvenssi, suhteellinen frekvenssi ja mediaani. Tutustutaan hajonnan käsitteeseen. Tutkitaan ja tuotetaan erilaisia diagrammeja. Lasketaan todennäköisyyksiä.

Matematiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen lähtökohdat valitaan oppilaita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Konkretia toimii edelleen tärkeänä osana matematiikan opiskelua. Rohkaistaan oppilaita käyttämään ajattelua tukevia piirroksia ja välineitä. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja. Ongelmia matematisoidaan, ratkaistaan ja tulkitaan yksin ja yhdessä. Yhdessä työskennellessä jokainen toimii sekä itsensä että ryhmän hyväksi. Oppimispelit ovat yksi motivoiva työtapo. Tieto- ja viestintäteknologiaa, kuten taulukkolaskentaa ja dynaamista geometriaohjelmistoa, hyödynnetään opetuksen, oppimisen, tuottamisen, arvioinnin sekä luovuuden välineenä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Jokaisella oppilaalla tulee olla mahdollisuus saada opetusta myös aiempien vuosiluokkien keskeisimmistä sisällöistä, jos hän ei hallitse niitä riittävästi. Lisäksi annetaan ennakoivaa tukea tarvittaessa uusien sisältöjen oppimiseksi. Oppilaiden matematiikan osaamista ja taitojen kehittymistä seurataan jatkuvasti yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilaille korostetaan asioiden ymmärtämisen tärkeyttä. Oppilaita tuetaan suurempien asiakokonaisuuksien hahmottamisessa ja yhteyksien löytämisessä. Eriyttämisessä otetaan huomioon jokaisen oppilaan osaaminen ja annetaan mahdollisuus onnistumisen elämyksiin.

Sisältöjä voidaan rikastuttaa syventämällä yhteisesti käsiteltävää aihetta oppilaiden kiinnostuksen ja taitotason mukaan. Taitavia oppilaita tuetaan tarjoamalla heille vaihtoehtoisia työskentelymuotoja, kuten esimerkiksi erilaisia projekteja ja ongelmalähtöisiä tutkimustehtäviä oppilaita kiinnostavista matemaattisista aiheista.

Oppilaan oppimisen arviointi matematiikassa vuosiluokilla 7-9

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä ja ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Palaute tukee oppilaiden myönteistä minäkuvausta matematiikan oppijana. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin matematiikan tavoitteisiin. Arviointi ohjaa oppilaita kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Palaute auttaa oppilaita huomaamaan, mitä tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää ja miten.

Oppilailla on aktiivinen rooli arvioinnissa. Itsearviointissa oppilaat oppivat asettamaan tavoitteita oppimiselleen ja havainnoimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin. Lisäksi oppilaita ohjataan

kiinnittämään huomiota tapansa työskennellä sekä tiedostamaan asennettaan matematiikan opiskelua kohtaan.

Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin. Arvioinnin kohteena ovat matemaattiset tiedot ja taidot sekä niiden soveltaminen. Lisäksi arvioinnissa kiinnitetään huomiota tekemisen tapaan ja taitoon perustella ratkaisuja sekä ratkaisujen rakenteeseen ja oikeellisuuteen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös taito hyödyntää välineitä mukaan lukien tieto- ja viestintäteknologiaa.

Yhdessä työskenneltäessä arvioidaan sekä ryhmän jäsenten että koko ryhmän toimintaa ja tuotosta. Tuotoksen arvioinnissa kiinnitetään huomiota tuotoksen matemaattiseen sisältöön ja esitystapaan. Palautteella ohjataan oppilaita ymmärtämään jokaisen ryhmän jäsenen työskentelyn ja kehittymisen merkitys. Oppilaita ohjataan tuotosten ja toiminnan arvioimiseen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona matematiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut matematiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso matematiikan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Matematiikassa oppilaan osaaminen kehittyy eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta

Matematiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 vahvistaa oppilaan motivaatiota, myönteistä minäkuvaa ja itseluottamusta matematiikan oppijana	S1 – S6		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilaita ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta matematiikan oppimisesta sekä yksin että yhdessä toimien	S1 – S6	Vastuunottaminen opiskelusta	Oppilas ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja osallistuu rakentavasti ryhmän toimintaan.
Työskentelyn taidot			
T3 ohjata oppilasta havaitsemaan ja ymmärtämään oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä	S1 – S6	Opittujen asioiden yhteydet	Oppilas havaitsee ja selittää oppimiensa asioiden välisiä yhteyksiä
T4 kannustaa oppilasta harjaantumaan täsmälliseen matemaattiseen ilmaisuun suullisesti ja kirjallisesti	S1 – S6	Matemaattinen ilmaisu	Oppilas osaa ilmaista matemaattista ajatteluaan sekä suullisesti että kirjallisesti.
T5 tukea oppilasta loogista ja luovaa ajattelua vaativien matemaattisten tehtävien ratkaisemisessa ja siinä tarvittavien taitojen kehittämisessä	S1 – S6	Ongelmanratkaisutaito	Oppilas osaa jäsentää ongelmia ja ratkaista niitä hyödyntäen matematiikkaa.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan ja kehittämään matemaattisia ratkaisujaan sekä tarkastelemaan kriittisesti tuloksen mielekkyyttä	S1 – S6	Taito arvioida ja kehittää matemaattisia ratkaisuja	Oppilas osaa arvioida matemaattista ratkaisuaan ja tarkastelee kriittisesti tuloksen mielekkyyttä
T7 rohkaista oppilasta soveltamaan matematiikkaa muissakin oppiaineissa ja ympäröivässä yhteiskunnassa	S1 – S6	Matematiikan soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa matematiikkaa eri ympäristöissä
T8 ohjata oppilasta kehittämään tiedonhallinta- ja analyysitaitojaan sekä opastaa tiedon kriittiseen tarkasteluun	S1, S4, S6	Tiedon analysointi ja kriittinen tarkastelu	Oppilas osaa itse hankkia, käsitellä ja esittää tilastotietoa
T9 opastaa oppilasta soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan opiskelussa sekä ongelmien ratkaisemisessa	S1 – S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa soveltaa tieto- ja viestintäteknologiaa matematiikan

			opiskelussa
Käsitteelliset ja tiedonalakohtaiset tavoitteet			
T10 ohjata oppilasta vahvistamaan päättely- ja päässälaskutaitoa ja kannustaa oppilasta käyttämään laskutaitoaan eri tilanteissa	S1, S2	Päättely- ja laskutaito	Oppilas käyttää aktiivisesti päättely- ja päässälaskutaitoa eri tilanteissa
T11 ohjata oppilasta kehittämään kykyään laskea peruslaskutoimituksia rationaaliluvuilla	S2	Peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla	Oppilas osaa sujuvasti peruslaskutoimitukset rationaaliluvuilla
T12 tukea oppilasta laajentamaan lukukäsitteen ymmärtämistä reaalitylukuihin	S2	Lukukäsite	Oppilas tunnistaa reaalityluvut ja osaa kuvailla niiden ominaisuuksia
T13 tukea oppilasta laajentamaan ymmärrystään prosenttilaskennasta	S2, S6	Prosentin käsite ja prosenttilaskenta	Oppilas osaa kertoa prosenttien käsitteen käytöstä. Oppilas osaa laskea prosenttiosuuden, prosenttiluvun osoittaman määrän kokonaisuudesta sekä muutos- ja vertailuprosentin. Oppilas osaa käyttää tietojään eri tilanteissa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään tuntemattoman käsite ja kehittämään yhtälönratkaisutaitojaan	S3, S4	Tuntemattoman käsite ja yhtälönratkaisutaidot	Oppilas osaa ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön symbolisesti. Oppilas osaa ratkaista vaillinaisen toisen asteen yhtälön esimerkiksi pääättelemällä tai symbolisesti.
T15 ohjata oppilasta ymmärtämään muuttujan käsite ja tutustuttaa funktion käsitteeseen. Ohjata oppilasta harjoittelemaan funktion kuvaajan tulkittamista ja tuottamista	S3, S4	Muuttujan ja funktion käsitteet sekä kuvaajien tulkittaminen ja tuottaminen	Oppilas ymmärtää muuttujan ja funktion käsitteen sekä osaa piirtää ensimmäisen ja toisen asteen funktion kuvaajan. Oppilas osaa tulkita kuvaajia monipuolisesti.
T16 tukea oppilasta ymmärtämään geometrian käsitteitä ja niiden välisiä yhteyksiä	S5	Geometrian käsitteiden ja niiden välisten yhteyksien	Oppilas osaa nimetä ja kuvailla suoriin, kulmiin ja

		hahmottaminen	monikulmioihin liittyviä ominaisuuksia sekä niiden välisiä yhteyksiä
T17 ohjata oppilasta ymmärtämään ja hyödyntämään suorakulmaiseen kolmioon ja ympyrään liittyviä ominaisuuksia	S5	Suorakulmaisen kolmion ja ympyrän ominaisuuksien hahmottaminen	Oppilas osaa käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometrisia funktioita. Oppilas ymmärtää kehäkulman ja keskuskulman käsitteet.
T18 kannustaa oppilasta kehittämään taitoaan laskea pinta-aloja ja tilavuuksia	S5	Pinta-alojen ja tilavuuksien laskutaito	Oppilas osaa laskea tasokuvioiden pinta-aloja ja kappaleiden tilavuuksia. Oppilas osaa pinta-ala- ja tilavuusyksiköiden muunnoksia.
T19 ohjata oppilasta määrittämään tilastollisia tunnuslukuja ja laskemaan todennäköisyyksiä	S6	Tilastolliset tunnusluvut ja todennäköisyyslaskenta	Oppilas hallitsee keskeiset tilastolliset tunnusluvut ja osaa antaa niistä esimerkkejä. Oppilas osaa määrittää sekä klassisia että tilastollisia todennäköisyyksiä.
T20 ohjata oppilasta kehittämään algoritmista ajatteluaan sekä taitojaan soveltaa matematiikkaa ja ohjelmointia ongelmien ratkaisemiseen.	S1	Algoritminen ajattelu ja ohjelmointitaidot	Oppilas osaa soveltaa algoritmisen ajattelun periaatteita ja osaa ohjelmoida yksinkertaisia ohjelmia.

27.3.5 BIOLOGIA

Oppiaineen tehtävä

Biologian opetuksen tehtävänä on auttaa oppilaita ymmärtämään elämää ja sen kehittymistä, kartuttaa oppilaan luonnontuntemusta sekä ohjata oppilaita ymmärtämään ekosysteemien toimintaa, ihmisen elintoimintoja sekä perinnöllisyyden ja evoluution perusteita.

Biologian opetuksessa työskennellään myös luonnossa ja ohjataan oppilaita tutkivan oppimisen avulla tutustumaan biologisen tiedonhankinnan luonteeseen. Luonnon tutkimisessa käytetään sekä maasto- että laboratoriotyömenetelmiä. Elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen virittää oppimisen iloa ja herättää kiinnostusta tarkkailla elinympäristön tilaa ja siinä tapahtuvia muutoksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa biologian opetuksessa.

Biologian opetuksessa tuetaan oppilaiden ongelmanratkaisu- ja yhteistyötaitojen sekä yhteisöllisyyden kehittymistä ja annetaan valmiuksia biologiaa hyödyntävien alojen opiskeluun sekä työelämään.

Biologian opetus auttaa oppilaita ymmärtämään, miten biologian tietoja ja taitoja voidaan soveltaa ja hyödyntää omassa elämässä, eettisissä pohdinnoissa, ajankohtaisten biologiaan liittyvien uutisten seurannassa sekä siinä, kuinka yhteiskunnalliseen päätöksentekoon voidaan vaikuttaa. Biologian opetus kehittää oppilaiden ympäristötietoisuutta ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Oppilaat saavat valmiuksia vaikuttaa ja osallistua oman lähiympäristönsä kehittämiseen ja sen säilymiseen elinvoimaisena. Oppilaita ohjataan kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ymmärtämiseen.

BIOLOGIA

VUOSILUOKKA 7

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Esimerkkejä oppimisympäristöstä, työtavoista ja arvioinnista
Biologinen tieto ja ymmärrys			
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja.	- Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön: Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. - Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta, keskeiset käsitteet. - Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. - Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä.	L4, L5	

T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta.	- Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. - Opetukseen sisältyy kasvien kasvatusta. - Kasvisolun erityispiirteet, kasvin elintoiminnot eli fotosynteesi ja soluhengitys sekä vesitalous. - Kasvien rakenne ja lisääntyminen.	L4, L5	Mikroskopointi.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle.	- Kasvupaikkatekijät. - Vuodenaikojen vaihtelu ja sen merkitys.	L4, L7	
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys.	- Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin. - Metsien monikäyttö, jokamiehenoikeudet, metsien suojelu, metsien kehitys, ekosysteemipalvelut, monimuotoisuuden väheneminen, uhanalaisuus.	L4, L7	
Biologiset taidot			
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä.	- Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. - Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä. - Kasvuolosuhteiden vaikutus metsätyyppiin. - Fotosynteesi ja soluhengitys. - Ravintoketjut ja ravintoverkot.	L1	
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tietoja viestintäteknologiaa.	- Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita. - Maastoretket, näytteiden tutkiminen mikroskooppien ja tutkimusvälineistön avulla. - Työselostuksen laatiminen (tvv- välineistöä hyödyntäen).	L1, L5	
T9 ohjata oppilasta	Opetukseen sisältyy eliökokoelman	L5, L6, L7	Kasvin kasvatusta

koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi.	koostaminen. Kasvion laatiminen.		(siementen kylvö, sipulien istutus, puun taimet yms..)
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella.	- Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. - Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi. - Tutkimussuunnitelman laatiminen ja tutkimuksen tekeminen (tvv- välineistöä hyödyntäen).	L1, L5	
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.	- Ajankohtaisten ympäristöteemojen seuraaminen metsä-, suo-, ja tunturiluonnon osalta. - Luonnonsuojelun tavoitteet.	L2, L3, L7	Roolipelit
Biologian asenne- ja arvotavoitteet			
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta.	- Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin. - Luontokokemusten ja -elämysten tarjoaminen.	L7	Retket: Ranuan eläinpuisto, Koivusaaren luontopolku, Ounasvaaran luontopolku, Napapiirin retkeilyalue, lähialueen kansallispuistot. Luontopolun laatiminen koulun lähiympäristöön (isommat oppilaat voivat opettaa pienempiä). Fenologiset ilmiöt ja niiden seuranta. Erilaisiin teemapäiviin ja luontotapahtumien osallistuminen (esim. metsäpäivä, sieninäyttely) Lintujen

			ruokintapaikka koulun lähimaastossa, Suomen luonnonpäivän juhlistaminen.
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja.	Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä.	L7	
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestäväan tulevaisuuden rakentamiseksi.	- Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita sekä kestäväan ravinnontuotantoa. - Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta.		Asiantuntijavierailut, virtuaalivierailut. Harrastuskortti tms.

BIOLOGIA

VUOSILUOKKA 8

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Esimerkkejä oppimisympäristöistä, työtavoista ja arvioinnista
Biologinen tieto ja ymmärrys			
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja.	- Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön: Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajintuntemusta sekä vesiekosysteemien tutkimista. - Vesien lajistoa ja niiden välisiä vuorovaikutussuhteita (esim. kasvit, selkärangattomat, linnut ja kalat).	L4, L5	Retkiä lähivesistöihin, näytteiden otto. Arvioinnissa korostuu ryhmässä työskentelyn taidot.
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta.	- Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. - Solun rakenne ja toiminta, erilaisten solujen vertailu.	L4, L5	Selkärangattomien ja kasvien tutkiminen ja tunnistus. Planktonien tutkiminen ja tunnistus

			mikroskoopin avulla, mikroskooppipreparaatin teko. Preparointi (simpukka, rapu, kala) Arvionnissa korostuu ryhmässä työskentelyn taidot.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle.	• Eliöiden sopeutuminen elinympäristöönsä. • Luonnon monimuotoisuus ja sen merkitys.	L4, L7	
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution peruseräitä.	• Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. • Evoluution käsite ja merkitys. • Elämän synty ja kehitys.	L1	
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalvelujen merkitys.	• Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin. • Vesiluonnon suojelu: happamoituminen, rehevöityminen, vesistöjen ja rantojen rakentaminen ja muokkaaminen. • Vesi ja vesistöjen eliöt luonnonvarana (esim. vastuullinen kalastus).	L4, L7	LUKE:n tutkimushankkeet lähialueilla, Ely-keskus, Luma-keskus, vedenpuhdistuslaitos
Biologiset taidot			
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä.	• Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä. • Elämän perusilmiöt kuten fotosynteesi, soluhengitys ja lisääntyminen. • Ympäristön muutokset esim. lähiympäristössä.	L1	ELY-keskus, LUKE, Arktinen keskus Veden kemialliset ja fysikaaliset mittaukset ja ympäristön tilan vaikutukset eliöihin.

T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.	• Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita. • Maastoretket, näytteiden tutkiminen mikroskooppien ja tutkimusvälineistön avulla. • Työselostuksen laatiminen (tvv- välineistöä hyödyntäen).	L1, L5	Esim. luontoportti.fi, rktl.fi, pinkka.fi, lintuatlas.fi
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella.	• Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. • Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi. • Tutkimussuunnitelman laatiminen ja tutkimuksen tekeminen (tvv- välineistöä hyödyntäen).	L1, L5	
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.	• Ajankohtaisten ympäristöteemojen seuraaminen, lähivesistöjen tila ja niiden käyttö.	L2, L3, L7	
Biologian asenne- ja arvotavoitteet			
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta.	• Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin. • Retket ja vierailut lähialueen kohteisiin. • Oppilaan harrastuneisuuden huomioiminen ja kannustaminen.	L7	Maastoretket, vierailut esim. vedenpuhdistamo, kalanviljelylaitos, voimalaitos, kalatapahtuma, pilkkiminen, lasten lintuviikko. Asiantuntijavierailut, virtuaalivierailut. Harrastuskortti tms.
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja.	• Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin ympäristössä.	L7	

T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.	• Oppilaskunta osana koulun kestävän kehityksen suunnittelua ja toteutusta.	Oppilaskunnan ympäristövastavat, jotka organisoivat kierrätystä, tapahtumia ja tiedotusta, kuten esim. Tuikkujahti, Älä osta mitään -päivä, Vuoden turhake, Earth Hour, koulun 'Vuoden luontokuva' yms.
--	---	--

BIOLOGIA
VUOSILUOKKA 9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja- alainen osaaminen	Esimerkkejä oppimisympäris- töistä, työtavoista ja arvioinnista
Biologinen tieto ja ymmärrys			
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta.	Syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista.	L4, L5	Elimien tutkiminen (sydän, munuainen, keuhkot, maksa, luu)
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle.	Ihmisen fysiologinen sopeutuminen erilaisiin ympäristöihin ja muutoksiin.	L4, L7	
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusteet.	- Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. - Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.	L1	
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja.	- Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. - Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita.	L3	
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä.	Toteutuu kaikissa sisällöissä.	L1	
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.	- Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita. - Elimistön tilan seurantaa ja mittaamista. - Mikroskoopin käyttö.	L1, L5	Verenpaineen ja hemoglobiinin mittaaminen, spirometri, veriryhmämääritys, punavihersokeus testi

			Valmispreparaatit, oman solun tutkiminen
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia sekä koulussa että koulun ulkopuolella.	- Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. - Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi. - Tutkimussuunnitelman laatiminen ja tutkimuksen tekeminen (tvv- välineistöä hyödyntäen).	L1, L5	Tutkimus esim. piilosokerista, oman rokotusohjelman perehtyminen, luokan luunmurtumat merkitään yhteen luurankoon, aistitestejä, muistikokeet
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa.	Oman elimistön toiminnan ja terveellisten elämäntapojen vaikutuksen ymmärtäminen.	L2, L3, L7	Yhteistyö terveydenhoitoalan ammattilaisten kanssa, asiantuntijavierailut
Biologian asenne- ja arvotavoitteet			
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.	- Kestävä tulevaisuus on ihmisen olemassaolon elinehto. - Ihmisarvon ja elämän kunnioittaminen ja ihmisten tasa-arvon korostaminen. - Vastuu ympäristöstä ja omasta kehosta.		

Biologian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että biologinen tutkimus (S1) ja tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Biologinen tutkimus: Sisältöjä valitaan siten, että biologisen tutkimuksen vaiheet tulevat oppilaan oman toiminnan kautta tutuiksi.

S2 Tutkimusretkiä luontoon ja lähiympäristöön: Sisältöjä valittaessa painotetaan vastuullista luonnossa liikkumista, lajituntemusta sekä metsän ja muiden ekosysteemien tutkimista ja vertailua. Maastotyöskentelyssä havainnoidaan ja arvioidaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisen vaikutusta niihin.

S3 Ekosysteemin perusrakenne ja toiminta: Sisällöt painottuvat suomalaisen metsäekosysteemin

rakenteeseen ja toimintaan sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin niissä. Lisäksi käsitellään perustietoja vesi-, suo-, tunturi- ja kaupunkiekosysteemeistä. Tutustutaan lajien ekologiaan ja niiden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Opetukseen sisältyy eliökokoelman koostaminen. Sisältöjä valittaessa painotetaan ekosysteemien monimuotoisuuden tärkeyttä.

S4 Mitä elämä on?: Sisällöissä keskitytään tutkimaan elämän perusilmiöitä biologialle tyypillisin tutkimusmenetelmin. Opetukseen sisällytetään kasvien kasvatusta. Eliökunnan rakenteeseen ja monimuotoisuuteen perehdytään vertailemalla eliöiden rakenteita, elintoimintoja ja elinympäristöjä. Tutustutaan perinnöllisyyden ja evoluution perusteisiin. Tarkastellaan bioteknologian mahdollisuuksia ja haasteita.

S5 Ihminen: Sisällöissä keskitytään tutkimaan ihmiskehon toimintaa ja syvennetään tietämystä ihmisen rakenteesta, elintoiminnoista ja säätelyjärjestelmistä. Tarkastellaan kasvuun, kehitykseen ja terveyteen vaikuttavien biologisten tekijöiden perusteita. Tutustutaan, miten perimä ja ympäristö vaikuttavat ihmisen eri ominaisuuksien kehittymiseen.

S6 Kohti kestävää tulevaisuutta: Sisällöt liittyvät luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen, ilmastonmuutokseen, luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja muutoksiin lähiympäristössä. Pohditaan luonnonvarojen kestäväan käytön ekologiaa, sosiaalisia, taloudellisia ja eettisiä periaatteita, kestävää ravinnontuotantoa sekä eläinten hyvinvointia. Käsitellään biotalouden ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestäväan tulevaisuuden kannalta. Tutustutaan luonnonsuojelun tavoitteisiin, keinoihin ja saavutuksiin.

Biologian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on, että biologian opetuksessa oppilaille on mahdollisuus työskennellä erilaisissa tutkimuksellisuutta tukevista oppimisympäristöissä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maasto- ja laboratoriotyöskentelyssä oppilaita ohjataan havainnoimaan ja käyttämään biologialle ominaisia tutkimusmenetelmiä. Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on, että oppilaita ohjataan käyttämään myös sähköisiä oppimisympäristöjä biologisen tiedon hankinnassa, käsittelyssä, tulkinnaissa ja esittämisessä.

Biologian työtapoja valittaessa painotetaan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä ottaen huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet. Monipuolisten työtapojen avulla jokainen oppilas saa erilaisia kokemuksia, pystyy omaksumaan luonnontieteelle luonteenomaisia tutkimusmenetelmiä ja harjaantuu tekemään johtopäätöksiä sekä raportoimaan ja soveltamaan oppimaansa. Biologian opetuksen tavoitteiden mukaisesti elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja toiminnallisuus kehittävät oppilaiden taitoa pohtia omia arvovalintoja. Lisäksi oppilaille kehittyy taito tarkastella kriittisesti ilmiöitä ja erilaisia tietolähteitä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita omakohtaiseen havainnointiin ja tutkimiseen itsenäisesti ja ryhmissä sekä erilaisissa oppimisympäristöissä. Maasto- ja laboratoriotyöskentely toteutetaan siten, että turvallisuuskysymykset otetaan huomioon. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet huomioidaan erilaisten työmenetelmien valinnassa. Kasvua, kehitystä sekä oppimisen iloa tukevat tutkimuksellisuus, yhdessä tekeminen, vastuullisuus omasta työskentelystä, luontosuhteen syveneminen sekä tiedon liittäminen jo ennestään opittuun. Biologian tavoitteiden kannalta on keskeistä tiedostaa oppilaiden mahdolliset vaikeudet laboratorio- ja maastotyöskentelyssä. Oppilaita tuetaan työskentelyssä kunkin omien vahvuuksien pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaiden taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttäminen on mahdollista yhteisissä tutkimustehtävissä, joissa oppilaat toimivat erilaisissa rooleissa ja etenevät yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi biologiassa vuosiluokilla 7-9

Biologian opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa jokaista löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin biologian tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa biologista tietoa. Biologian arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaan tiedolliseen osaamiseen että biologisiin taitoihin erilaisissa oppimistilanteissa ja -ympäristöissä. Opettaja seuraa oppilaan taitoa tehdä havaintoja, kerätä, käsitellä, tulkita, arvioida ja esittää erilaisia aineistoja. Lisäksi arvioidaan oppilaan taitoa käyttää biologialle ominaista välineistöä, tieto- ja viestintäteknologiaa sekä taitoa toteuttaa pienimuotoisia kokeita ja tutkimuksia koulussa ja sen ulkopuolella. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona biologian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut biologian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso biologian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Biologiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Biologian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Biologian opetuksen tavoitteena on	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Biologinen tieto ja ymmärrys			
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään ekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä vertailemaan erilaisia ekosysteemejä ja tunnistamaan lajeja	S1-S4, S6	Ekosysteemin rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata metsäekosysteemin perusrakennetta ja toimintaa sekä tunnistaa erilaisia ekosysteemejä ja niiden ravintoverkkojen lajeja. Oppilas osaa kuvata monimuotoisuuden merkitystä ekosysteemien toiminnalle sekä pohtia metsien kestävän käytön merkitystä eliöille ja ihmiselle.
T2 auttaa oppilasta kuvailemaan eliöiden rakenteita ja elintoimintoja sekä ymmärtämään eliökunnan rakennetta	S1-S5	Eliökunnan rakenteen ja eliöiden rakenteen ja elintoimintojen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata eliökunnan luokittelun periaatteita, osaa nimetä eliöiden rakenteita sekä osaa kuvata eliöiden elintoimintoja. Oppilas osaa vertailla eri eliöryhmien sukulaisuutta rakenteellisten ja toiminnallisten sopeutumien pohjalta sekä tunnistaa, luokittelee ja vertailee eliöryhmiä.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan eliöiden	S1-S4, S6	Eliöiden sopeutumisen ja	Oppilas osaa tehdä havaintoja lajien esiintymisestä ja osaa kuvata lajien

sopeutumista eri elinympäristöihin ja ymmärtämään erilaisten elinympäristöjen merkitys luonnon monimuotoisuudelle		elinympäristöjen monimuotoisuuden hahmottaminen	sopeutumista eri elinympäristöihin. Oppilas tunnistaa lähiympäristön tyypillisiä eliölajeja ja ymmärtää niiden merkityksen luonnon monimuotoisuudelle.
T4 ohjata oppilasta ymmärtämään perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteita	S1, S4, S5	Perinnöllisyyden ja evoluution perusperiaatteiden hahmottaminen	Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata perimän ja ympäristön vaikutusta eliöiden yksilönkehityksessä. Oppilas osaa kuvata miten elämä ja luonnon monimuotoisuus ovat kehittyneet maapallolla evoluution tuloksena.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen kehitystä ja elimistön perustoimintoja	S5	Ihmiselimistön rakenteen ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmiselimistön perusrakenteita ja elintoimintoja sekä osaa selostaa ihmisen kasvun ja kehittymisen pääperiaatteita.
T6 ohjata oppilasta arvioimaan luonnonympäristössä tapahtuvia muutoksia ja ihmisen vaikutusta ympäristöön sekä ymmärtämään ekosysteemipalveluiden merkitys	S6	Luonnonympäristössä tapahtuvien muutosten havainnointi	Oppilas osaa tehdä havaintoja ja pieniä tutkimuksia omassa lähiympäristössä tapahtuvista luonnollisista ja ihmisen toiminnan aiheuttamista luonnonympäristön muutoksista. Oppilas ymmärtää maapallon luonnonvarojen rajallisuuden ja ekosysteemipalveluiden merkityksen sekä tuntee kestävän elämäntavan perusteet ja jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet.
T7 ohjata oppilasta kehittämään luonnontieteellistä ajattelutaitoa sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämistä	S1-S6	Luonnontieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa esittää mielekkäitä kysymyksiä luonnosta ja luonnonilmiöistä, osaa käyttää biologialle ominaisia peruskäsitteitä sekä tutkimus- ja tiedonhankintamenetelmiä. Oppilas osaa esittää perusteltuja luonnontieteellisiä käsityksiä ja päätelmiä.
T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa	S1-S5	Biologisen tutkimusvälineistön ja teknologian käyttö	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti ja tavoitteellisesti laboratoriossa ja maastossa. Oppilas osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti biologian tutkimusvälineistöä ja tieto- ja viestintäteknologiaa.
T9 ohjata oppilasta koostamaan eliökokoelma ja kasvattamaan kasveja biologisten ilmiöiden ymmärtämiseksi	S1-S4, S6	Eliökokoelman laatiminen ja kasvien kokeellinen kasvattaminen	Oppilas osaa koostaa ohjeiden mukaisesti perinteisen tai digitaalisen kasvikoelman tai muun digitaalisen eliökokoelman. Oppilas toteuttaa ohjatusti kasvatuskokeen.
T10 ohjata oppilasta tekemään tutkimuksia	S1-S6	Biologisen tutkimuksen	Oppilas osaa havainnoida ja tallentaa keräämiään tietoja laboratoriossa ja

sekä koulussa että koulun ulkopuolella		tekeminen	maastossa. Oppilas osaa esittää hypoteeseja ja tehdä ohjatusti pienimuotoisen biologisen tutkimuksen ja osaa raportoida sen tuloksia.
T11 kannustaa oppilasta soveltamaan biologian tietoja ja taitoja omassa elämässä sekä yhteiskunnallisessa keskustelussa ja päätöksenteossa	S6	Biologisten tietojen ja taitojen soveltaminen arjessa	Oppilas osaa kuvata, miten biologisia tietoja ja taitoja voi hyödyntää omassa arjessa ja yhteiskunnassa sekä osaa perustella näkemyksiä biologisen tietämyksen pohjalta. Oppilas osallistuu lähiluonnon vaalimisprojektiin, sen toteuttamiseen ja tulosten raportointiin.
Biologian asenne- ja arvotavoitteet			
T12 innostaa oppilasta syventämään kiinnostusta luontoa ja sen ilmiöitä kohtaan sekä vahvistamaan luontosuhdetta ja ympäristötietoisuutta	S1-S6	Luontosuhteen ja ympäristötietoisuuden merkityksen hahmottaminen	Oppilaan osaa perustella esimerkkien avulla miten luonnossa toimitaan kestävällä ja luonnon monimuotoisuutta säilyttävällä tavalla.
T13 ohjata oppilasta tekemään eettisesti perusteltuja valintoja	S6	Eettisten kysymysten pohdinta	Oppilas osaa hyödyntää biologian tietoja ja taitoja ihmiseen ja ympäristöön liittyvien vastuukysymysten arvioinnissa ja esittää perusteluja eettisesti kestäville valinnoille.
T14 innostaa oppilasta vaikuttamaan ja toimimaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi	S6	Kestävän tulevaisuuden rakentamisen tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvata, miten toimitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi.

27.3.6 MAANTIETO

Oppiaineen tehtävä

Maantiedon opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden maailmankuvan rakentumista. Oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä ja koko maailmassa sekä autetaan oppilaita sijoittamaan uutiset maailman tapahtumista maantiedon opetuksessa saamaansa alueelliseen kehikkoon.

Maantieto on monitieteinen ja eri tiedonaloja integroiva oppiaine, jossa tutkitaan maapalloa ja sen alueita, luontoa, ihmisen toimintaa sekä erilaisia kulttuureita. Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon luonnontieteiden, ihmistieteiden ja yhteiskuntatieteiden näkökulmat. Näin rakennetaan eheää kokonaiskuvaa monimuotoisesta maailmasta ja sen toiminnasta.

Maantiedon opetuksessa käsitellään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta ja sen yhteyttä ympäristön tilaan sekä luodaan perustaa ymmärtää erilaisia alueellisia näkökulmia ja ristiriitoja maapallolla. Maantieteellisten syy- ja seuraussuhteiden sekä ympäristömuutosten ymmärtäminen ja analysointi aktivoivat oppilasta toimimaan vastuullisesti omassa arjessa.

Maantiedon opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden oma elämismaailma. Opetus tarjoaa toiminnallisia kokemuksia erilaisissa oppimisympäristöissä, joissa oppilaat tekevät havaintoja ja tutkimuksia. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa. Teknologian käyttö edistää myös oppilaiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa oppimisessa.

Maantiedon opetuksessa vahvistetaan oppilaiden valmiuksia kestävästä kehityksestä edistävään toimintatapaan. Opetus harjaannuttaa oppilaiden osallistumis- ja vaikuttamistaitoja ja antaa oppilaille keinoja aktiiviseen kansalaisuuteen ja kestävästä tulevaisuudesta rakentamiseen.

MAANTIETO

VUOSILUOKKA 7

Yleismaantiede, Maapallo kotiplaneettana

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Esimerkkejä oppimisympäristöistä, työtavoista ja arvioinnista
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys			
T1 tukea oppilaan jäsenytneen karttakuvan rakentumista maapallosta.	- Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. - Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen.	L1, L4, L5	Oppilaiden omat matkakertomukset, lyhyt uutiskatsaus, Scale of the Universe, Arktikum-vierailu.

	• Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun. • Kartografian perustaidot: Ilmansuunnat, koordinaatisto ja mittakaava, karttoihin tutustuminen ja niiden tuottaminen. • Maailman kartan perusnimistö: maanosat, valtameret, joet, vuoristot, aavikot • Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja sijoitetaan uutiset kartalle. • Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. • Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua maapallolla. • Aurinkokunta, Maapallon liikkeet ja vuorovesi-ilmiö.		
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia maapallolla.	• Käsitellään ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä (zoomaus Suomen ja Euroopan kasvillisuusvyöhykkeisiin). • Maapallon valaistus- ja lämpövyöhykkeet. • Lämpövyöhykkeisiin vaikuttavat muut tekijät. • Ilmasto ja sää: Ilmasto ja siihen vaikuttavat tekijät, esimerkkinä Euroopan ilmastoalueet. • Tuulen synty, merivirrat. • Sateen synty ja jakautuminen. • Perusnimistö: sademetsäalueet, aavikot ja arot.		Ilmastodiagrammin laadinta ja tulkinta. www.ilmatiete.enlaitos.fi , www.foreca.fi Säähavaintojen tekeminen ja sääkarttojen tulkinta
Maantieteelliset taidot			
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	• Toteutuu kaikissa sisällöissä.	L1	Pienimuotoiset tutkimustehtävät, kriittinen tiedonhankinta TVT:tä hyödyntäen, paikkatieto-ohjelmiin tutustuminen, syy- ja

			seuraussuhteiden hahmottaminen.
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä.	Kartografian perustaidot, lähimaaston hyödyntäminen oppimisympäristönä.	L4, L5	Geokätköt koulun lähimaastossa, www.geocache.com
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	- Maailman ajankohtaisten tapahtumien sijoittaminen kartalle. - Reittioppaat, karttaohjelmiin tutustuminen ja niiden käyttö, sähköiset kartat, paikannus.	L5, L6	www.kansalaisen.karttapaikka.fi/ www.earth.google.com www.retkikartta.fi
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	Karttojen ja diagrammien tulkinta	L1	
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa	- Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. - Säähavainnointi, uutisseuranta, tutkielma.	L4	
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	Toteutuu kaikissa sisällöissä.	L2	Omien ja ryhmän töiden esittely, draaman ja sarjakuvan käyttö
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	Toteutuu kaikissa sisällöissä.	L7	

MAANTIETO**VUOSILUOKKA 8**

Eurooppa, luonnonmaantiedettä ja kulttuurimaantiedettä

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Esimerkkejä oppimisympäristöistä, työtavoista ja arvioinnista
Maantieteellinen tieto ja ymmärrys			
T1 tukea oppilaan jäsentyneen karttakuvan rakentumista maapallosta	- Sisällöissä keskitytään Euroopan keskeisen paikannimistön omaksumiseen. - Euroopan karttakuvan tarkentuminen.	L1, L4, L5	Karttaohjelmiin tutustuminen (ks. 7.lk) Oppilaiden matkakertomusten hyödyntäminen opetuksessa
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Euroopassa.	- Endogeeniset tapahtumat: Maapallon rakenne ja pinnanmuodot. Litosfäärilaattojen liikkeet ja sen seuraukset: Poimuvuoristot, vulkanismi, maanjäristykset. - Geomediataidot: Euroopan vuoristot, ylängöt, joet, yms. - Eksogeeniset tapahtumat: Rapautuminen ja eroosio. Jääkauden jäljet, esimerkkinä Suomi. - Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnonmaisemia. - Maisema-analyysi ja vertailu, syy - ja seuraussuhteiden hahmottaminen (esim. eroosiomuodot ja maisema)	L4, L5	Kuvat keskeisiä, teemakartat, www.earthquake.usgs.gov/ , www.nationalgeographic.com/ Jääkauden jälkien tutkiminen lähimaastossa, GTK- ja Arktikum-vierailu Kuvien ja karttojen avulla
T3 ohjata oppilasta tutkimaan kulttuurimaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja	- Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. - Euroopan väestö. - Väestön sijoittuminen. - Väestön määrään vaikuttavat tekijät: Syntyvyys, kuolleisuus,	L2, L4	www.migri.fi , www.census.gov/population , www.globalis.fi Muuttotutkimus (oman

ihmisten elämää Euroopassa	- muuttoliikkeet. - Kaupungistuminen - Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri kulttuurimaisemia. - Maisema-analyysi ja vertailu, syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen. - Euroopan kaupunkien maamerkkejä, kaupunkien sijainti, elinkeinot. - Matkailu Euroopassa ja Suomessa - Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan.		perheen muutot), syntymäkotikunnat kartalle (oma, vanhemmat ja isovanhemmat). Diagrammien laadinta excel-työkalun avulla.
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnon ympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys	Oppilaan luonto- ja ympäristösuhteen vahvistaminen.	L7	Retket ja tapahtumat, esim. koulun biojättemäärän seuranta tms. Koulujen pihasuunnittelun osallistuminen.
Maantieteelliset taidot			
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	Toteutuu kaikissa sisällöissä	L1	Pienimuotoiset tutkimustehtävät, maisema-analyysien laadinta
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	Euroopan kartta, teemakartan laadintaa ja tulkintaa, Euroopan valtiot ja liittoumat.	L4, L5	Paikkatieto-ohjelmiin tutustuminen ja niiden käytön harjoittelu
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita	- Reittioppaat, karttaohjelmiin tutustuminen ja käyttö, sähköiset kartat, paikannus. - Euroopan ajankohtaiset tapahtumat kartalle.	L5, L6	Paikkatietoikkuna (teemakartta), Google Maps, Google Earth, 112-sovellus,

malleja maantieteellisistä ilmiöistä			Retkikartta, Mapblast, Natgeo mapmaker
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	Tutkielma jostakin Euroopan valtiosta	L1	Google drive
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia Euroopassa	- Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. - Sanomalehtikatsaus Euroopan uutisista, vertailu Suomeen.	L4	Kootaan ja esitellään uutisia tai tehdään oikea uutislähetys tv-välineiden avulla
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	Toteutuu kaikissa sisällöissä.	L2	Omien töiden ja ryhmän töiden esittely, draaman ja sarjakuvan käyttö, isommat oppilaat opettavat pienempiä
Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet			
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	- Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta. - Maailmankansalaisuus, erilaisuuden hyväksyminen. - Matkailun merkitys.		YK maailmankansalaisen kypsyyskoe tms.

MAANTIETO

VUOSILUOKKA 9

Globaali maailma ja tulevaisuuden haasteet

Tavoite	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Esimerkkejä oppimisympäristöistä, työtapoista ja arvioinnista

Maantieteellinen tieto ja ymmärrys			
T1 tukea oppilaan jäsenytneen karttakuvan rakentumista maapallosta.	Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.	L1, L4, L5	Teemakarttojen ja diagrammien tulkinta. www.globalis.fi, www.ilmasto-oppi.fi Suomen karttakuvan tarkentuminen omien kokemusten kautta.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla.	- Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. - Ympäristöriskit (globaali näkökulma ja Suomi). - Trooppiset pyörremyrskyt, tuulisuus. - Eroosio ja aavikoituminen, ylilaidunnus. - Tulvat.	L4, L5	Earth Hour maaliskuun lopussa, ilmastokokoukset, ajankohtaiset uutiset aiheista, yhteistyö Arktikumin ja GTK:n kanssa, www.earthhour.fi, www.wwf.fi/vaikutuskanssamme/ymparistokasvatust/materiaalipankki/, www.ilmasto-oppi.fi, Kuvatulkinta
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureita, elinkeinoja ja ihmisten elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla.	- Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoin Suomea, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. - Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan.	L2, L4	www.migri.fi, www.census.gov/population, www.globalis.fi Kuvatulkinta Kulttuurilukutaito

	• Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. • Ihmiskunnan riskit (globaali näkökulma ja Suomi). • Väestönkasvu: vesipula, ruokakriisi. • Luonnonvarat ja niiden riittävyys sekä eri energiamuodot. • Pakolaisuus ja ihmisoikeudet. • Alueellinen identiteetti (globaali - lokaali)		
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnon ympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävän käytön merkitys.	• Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. • Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen	L7	Lähialueeseen vaikuttaminen (projekti), esim. alueen ajankohtaiset kaavoituskohteet, Ryhmätyöskentelytaitojen arviointi ja itsearviointi Ekologinen jalanjälki, hiilijalanjälki, piilovesi, kirppispäivä,
Maantieteelliset taidot			
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä.	• Toteutuu kaikissa sisällöissä.	L1	Pienimuotoiset tutkimustehtävät
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä.	• Oma aluesuunnitelma, ajankohtaiset kaavoitushankkeet ja niiden ongelmat.	L4, L5	Oman alueen suunnittelu ryhmissä
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä	• Toteutuu kaikissa sisällöissä.	L5, L6	Ympäristöriskien seuranta ja paikantaminen, tilastojen

lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä.			käyttö ja tulkinta, teemakartat, diagrammit, uutiset, tiedonhaku ja analysointi, kuvatulkinta, karttaohjelmien käyttö ja hyödyntäminen esitelmissä yms.
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja.	• Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. • Tutkiva oppiminen, arkipäivän maantiede ja alueellisen identiteetin hahmottuminen ja vahvistuminen.	L1	Haastattelut, kyselylomakkeen laadinta, aikatila-polku.
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä, Suomessa ja koko maailmassa.	• Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun • Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestäväää käyttöä. • Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. • Syy- ja seuraussuhteiden hahmottaminen.	L4	‘Uutisseinä’, tapahtumat kartalle
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa.	• Toteutuu kaikissa sisällöissä.	L2	Omien töiden ja ryhmän töiden esittely
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja.	• Toteutuu kaikissa sisällöissä.	L7	

Maantiedon asenne- ja arvotavoitteet			
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.	- Keskitytään luonnonvarojen kestäväan käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. - Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.	L7	Esim. 'varjoilmastoko koukset', väittelyt roolihahmojen kautta, järjestöt ja asiantuntijavierailut, haastattelut. Kestävä kehitys koko koulun arkea (kierrätyspisteet, seuranta ja tempaukset, teemapäiviin osallistuminen) oppilaiden aktiivinen toimiminen oman arjen ympäristökäytön äytymisessä
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta sekä kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa.	- Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta. - Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityskysymyksiä. - Maailmankansalaisuus, erilaisuuden hyväksyminen, lokaali- ja globaaliajattelu.		Rovaniemen kaupunkistrategia ja sen tavoitteet.

Maantiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisällöt liittyvät toisiinsa siten, että maapallon karttakuvan kehittäminen (S1) ja ajankohtaisen maailman seuraaminen (S2) sisällytetään muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Maapallon karttakuva ja alueet: Sisällöt valitaan siten, että oppilaiden ymmärrys kartan peruskäsitteistä sekä erilaisista maasto- ja teemakartoista syvenee. Sisällöissä keskitytään koko maailman hahmottamiseen sekä Suomen, Euroopan ja maailman keskeisen paikannimistön omaksumiseen. Karttojen, paikkatiedon ja muun geomedian käyttö yhdistetään maantiedon kaikkien muiden sisältöjen opiskeluun.

S2 Ajankohtainen muuttuva maailma: Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri alueilta ja

sijoitetaan uutiset kartalle. Pohditaan kriittisesti uutistapahtumien taustoja ja alueellisia merkityksiä. Uutisseuranta yhdistetään maantiedon muiden sisältöjen opiskeluun. Tutustutaan työelämässä ja yhteiskunnan eri osa-alueilla tarvittavaan maantieteelliseen osaamiseen.

S3 Elämän perusedellytykset maapallolla: Sisällöt liittyvät planetaarisuuteen ja sen vaikutuksiin maapallolla. Käsitellään vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelua sekä ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä. Tarkastellaan elämän perusedellytyksiä kuten puhdasta ilmaa, vettä ja ravintoa, niiden esiintymistä ja kestävää käyttöä.

S4 Muuttuvat maisemat ja elinympäristöt: Tarkastellaan oman kotiseudun erityispiirteitä sekä Suomen maisema-alueita. Tehdään kenttätutkimuksia omassa lähiympäristössä. Osallistutaan oman lähiympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen sekä sen viihtyisyyden ja turvallisuuden suunnitteluun ja parantamiseen. Tutkitaan esimerkkien avulla maailman eri alueiden luonnon- ja kulttuurimaisemia.

S5 Ihmiset ja kulttuurit maapallolla: Tutustutaan kulttuureihin, ihmisten elämään, asumiseen ja elinkeinoihin Suomessa, Euroopassa ja eri puolilla maailmaa. Tarkastellaan esimerkkien avulla, miten ympäristö vaikuttaa elinkeinoihin, asumiseen ja muuhun ihmisen toimintaan. Pohditaan ihmisoikeuksia ja hyvän elämän edellytyksiä erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta.

S6 Kestävä elämäntapa ja luonnonvarojen kestävä käyttö: Keskitytään luonnonvarojen kestävään käyttöön ja biotalouden mahdollisuuksiin Suomessa ja muualla maailmassa. Tutkitaan tuotteiden elinkaaria sekä pohditaan omia kulutusvalintoja ja toimintaa vastuullisena kansalaisena. Perehdytään ympäristönmuutoksiin, erityisesti ilmastomuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Käsitellään ympäristön tilaa ja yhteistyömahdollisuuksia Itämeren alueella. Pohditaan esimerkkien avulla globalisaation vaikutuksia ja alueellisia kehityksymyksiä.

Maantiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on käyttää monipuolisia oppimisympäristöjä sekä koulussa että koulun ulkopuolella. Maastotyöskentely, kenttäretket luonnossa ja rakennetussa ympäristössä sekä sähköisten oppimisympäristöjen ja paikkatiedon käyttö ovat olennainen osa maantiedon opetusta. Pelillisuus lisää oppilaiden motivaatiota. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee maantieteellisen ajattelun sekä ongelmanratkaisu- ja tutkimustaitojen kehittymistä sekä edistää yhteisöllistä ja vuorovaikutteista työskentelyä.

Opetuksessa seurataan ajankohtaisia tapahtumia ja ilmiöitä lähiympäristössä ja muualla maailmassa. Työtapoja valittaessa otetaan huomioon oppilaiden elämismaailma, kansainvälisyys ja yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Opetuksessa annetaan aikaa oppilaiden ajattelulle, luovuudelle ja toiminnalle.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksen tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita hahmottamaan ympäröivää maailmaa ja ymmärtämään sen ilmiöitä. Ajankohtaisella uutisseurannalla tuetaan kunkin oppilaan maailmankuvan rakentumista. Kenttäopetuksessa lähiympäristöä tulkitaan kaikkia aisteja hyväksi käyttäen ja jaetaan kokemuksia oppilaiden ja opettajan välillä. Maantiedon tavoitteiden kannalta tuen järjestämisessä on keskeistä tiedostaa oppilaiden spatiaalisen hahmottamisen vaikeudet ja erityisesti vaikeudet kartanluvussa ja karttatulkinnassa. Oppilaita ohjataan ja tuetaan käyttämään paikkatietoa ja muuta geomediala arjen tilanteissa. Jokaisen oppilaan taitoja hahmottaa lähiympäristöä ja maailmaa harjaannutetaan tukemalla ja kannustamalla oppilasta hänen omien vahvuksiensa pohjalta sekä tarvittaessa vahvistamalla oppilaan taitoja eri tukimuotoja hyödyntäen. Eriyttämistä voi toteuttaa tutkimustehtävissä, joissa oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa sekä harjoituksissa, joissa on mahdollista edetä yksilöllisesti ajattelun taitojen eri tasoille.

Oppilaan oppimisen arviointi maantiedossa vuosiluokilla 7-9

Maantiedon opetuksessa kannustava ja rakentava palaute opintojen aikana tukee oppilaiden motivaation rakentumista, tutkimustaitojen kehittymistä sekä auttaa oppilaita löytämään omat vahvuutensa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin maantiedon tavoitteisiin. Palautteen avulla oppilaita rohkaistaan toimimaan aktiivisesti ja vastuullisesti omassa lähiympäristössä ja soveltamaan käytännössä oppimaansa tietoa. Maantiedon arvioinnissa oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti. Arviointi kohdistuu sekä oppilaiden tiedolliseen osaamiseen että maantiedon taitoihin kuten geomediataitoihin ja tiedon kriittiseen arviointitaitoon. Lisäksi arvioidaan taitoa käyttää maantiedolle ominaista välineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on osaltaan kehittää jokaisen oppilaan työskentelytaitoja.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona maantiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut maantiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso maantiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Maantiedossa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Maantiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 tukea oppilaan jäsenytneen karttakuvan rakentumista maapallolla	S1-S6	Maapallon karttakuvan hahmottaminen ja keskeisen paikannimistön tunteminen	Oppilas hahmottaa maapallon karttakuvan peruspiirteet sekä tietää keskeisten kohteiden sijainnin ja nimistön.
T2 ohjata oppilasta tutkimaan luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä sekä vertailemaan luonnonmaisemia Suomessa ja muualla maapallolla	S1-S4, S6	Luonnonmaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa selittää esimerkkien avulla Maan planetaarisuuden, vuorokauden- ja vuodenaikojen vaihtelun sekä hahmottaa maapallon kehät ja vyöhykkeisyyden. Oppilas osaa tunnistaa ja kuvailla luonnonmaisemia Suomessa ja maapallolla sekä osaa tuoda esille joitakin niiden syntyyn vaikuttaneita tekijöitä.
T3 ohjata oppilasta tutkimaan ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja kulttuurimaisemia sekä ymmärtämään erilaisia kulttuureja, elinkeinoja ja ihmisten	S1-S6	Ihmismaantieteellisten ilmiöiden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata ihmisten elämän ja kulttuurien piirteiden sekä kulttuurimaisemien vaihtelua Suomessa ja muualla maailmassa.

elämää Suomessa ja maapallon eri alueilla			
T4 kannustaa oppilasta pohtimaan ihmisen toiminnan ja luonnonympäristön välistä vuorovaikutusta sekä ymmärtämään luonnonvarojen kestävä käytön merkitys	S1-S6	Luonnon ja ihmisen toiminnan välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö	Oppilas osaa kuvata, miten luonnonympäristö vaikuttaa ihmisten elämään ja elinkeinoihin sekä millaisia vaikutuksia ihmisen toiminnalla on luonnonympäristön tilaan Suomessa ja eri puolilla maapalloa. Oppilas osaa kertoa, miksi luonnonvarojen kestävä käyttö on tärkeää.
T5 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellistä ajattelutaitoa sekä kykyä esittää maantieteellisiä kysymyksiä	S1-S6	Maantieteellinen ajattelutaito	Oppilas osaa selittää että maantiedossa tutkitaan alueita ja alueiden välisiä eroja sekä hahmottaa kartoilta eri aluetasot: oma lähiympäristö, kunta, Suomi, Eurooppa ja koko maailma. Oppilas osaa esittää maantieteellisiä kysymyksiä ja pohtia vastauksia niihin.
T6 ohjata oppilasta kehittämään tilatajua sekä symboleiden, mittasuhteiden, suuntien ja etäisyyksien ymmärrystä	S1-S6	Tilatajun kehittyminen	Oppilas osaa mitata sekä jana- että suhdelukummittakaavan avulla etäisyyksiä kartalla, suunnata kartan todellisuuden mukaisesti ja liikkua maastossa kartan avulla.
T7 ohjata oppilasta harjaannuttamaan arkielämän geomediataitoja sekä lukemaan, tulkitsemaan ja laatimaan karttoja ja muita malleja maantieteellisistä ilmiöistä	S1-S6	Geomediataidot	Oppilas osaa käyttää kuvia, karttoja, karttapalveluja sekä muuta geomediala maantiedon sisältöjen opiskelussa sekä arkielämässä. Oppilas osaa laatia yksinkertaisia karttoja, diagrammeja sekä muita maantieteellisiä malleja.
T8 ohjata oppilasta kehittämään maantieteellisiä tutkimustaitoja	S1-S6	Tutkimustaidot	Oppilas osaa toteuttaa pienimuotoisen maantieteellisen tutkimuksen. Oppilas osaa havainnollistaa tutkimustuloksia geomedian avulla sekä esittää tutkimustulokset suullisesti.
T9 harjaannuttaa oppilasta havainnoimaan ympäristöä ja siinä tapahtuvia muutoksia sekä aktivoida oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia omassa lähiympäristössä,	S1-S6	Ympäristölukutaito ja ympäristön muutosten arvioiminen	Oppilas osaa havainnoida lähiympäristön muutoksia, osaa antaa esimerkkejä Suomessa ja muualla maailmassa tapahtuvista ympäristön muutoksista ja osaa nimetä keskeisiä muutoksia aiheuttavia tekijöitä. Oppilas osaa tuoda esille maantieteellisiin ilmiöihin liittyvää ajankohtaista uutisointia ja osaa selittää tapahtumien taustoja.

Suomessa ja koko maailmassa			
T10 tukea oppilasta kehittämään vuorovaikutus- ja ryhmätyötaitoja sekä argumentoimaan ja esittämään selkeästi maantieteellistä tietoa	S1-S6	Ryhmässä työskentelyn ja argumentoinnin taidot	Oppilas osaa toimia ryhmän jäsenenä ja arvioida omaa toimintaansa ryhmässä. Oppilas osaa esittää mielipiteitä maantieteellisistä asioista sekä kuunnella ja suhtautua rakentavasti erilaisiin näkemyksiin.
T11 ohjata oppilasta vaalimaan luontoa, rakennettua ympäristöä ja niiden monimuotoisuutta sekä vahvistaa oppilaan osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja	S1-S6	Osallistumisen ja vaikuttamisen taidot	Oppilas toimii projektissa, jossa yhdessä muiden kanssa vaikutetaan lähiympäristön viihtyisyyden parantamiseen tai ympäristön monimuotoisuuden säilyttämiseen. Oppilas ymmärtää ja osaa kuvata globaalin vastuun merkitystä omassa toiminnassaan.
T12 tukea oppilasta kasvamaan aktiiviseksi, vastuullisesti toimivaksi ja kestävään elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi	S1-S6	Kestävän kehityksen edistäminen	Oppilas osaa kertoa, miten toimitaan vastuullisesti koulussa ja koulun ulkopuolella. Oppilas osaa ottaa kantaa kestävän kehityksen kysymyksiin ja osaa antaa esimerkkejä miten toimitaan kestävän elämäntavan mukaisesti.
T13 ohjata oppilasta arvostamaan alueellista identiteettiään sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuutta ja kunnioittamaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa	S1-S6	Alueellisen identiteetin sekä luonnon, ihmistoiminnan ja kulttuurien moninaisuuden tunnistaminen	Oppilas osaa luonnehtia omaan alueelliseen identiteettiinsä vaikuttavia tekijöitä sekä osaa kuvata lähiympäristön ja sen monimuotoisuuden merkitystä. Oppilas osaa kuvata kulttuurien ja ihmisten moninaisuuden merkitystä sekä osaa tarkastella yhteiskunnan ilmiöitä ihmisoikeuksien näkökulmasta.

27.3.7 FYSIIKKA

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Fysiikan opetus auttaa ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia keskustella fysiikan ja teknologian asioista ja ilmiöistä. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Fysiikan opetuksen tehtävänä on tukea fysiikkaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on kvalitatiivisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun ja matemaattisten taitojen kehittyessä laajennetaan työskentelyä joidenkin ilmiöiden osalta kvantitatiiviselle tasolle. Aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat oppilaiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat luonnosta ja teknologisesta ympäristöstä tehdyt havainnot ja tutkimukset. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden omaksumisessa ja ymmärtämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita fysiikan opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan fysiikan osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa fysiikkaa erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

FYSIIKKA

VUOSILUOKKA 7

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohde
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1 Luonnontieteellinen tutkimus Valoon ja ääneen liittyvistä sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä ohjeistettuihin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.	L1	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		L1, L6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		L6, L7	Fysiikan merkityksen arvioiminen
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa sekä		L3, L7	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta

arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestäväen käytön kannalta	S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä Äänen ja valon syntyyn ja ilmiöihin tutustutaan terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Tutustutaan sähkömagneettisen säteilyn lajeihin keskittyen valon aallonpituusalueeseen, valon ominaisuuksiin ja ilmiöihin. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana Valoon ja ääneen liittyviä sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet.		
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		L1, L7	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		L2, L5	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		L2, L5	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		L2, L3, L5	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien		L5	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö

simulaatioiden avulla			
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		L1	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä		L1	Mallien käyttäminen
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla		L2, L4	Argumentointi-taidot ja tietolähteiden käyttäminen
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		L1, L4	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä		L6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

FYSIIKKA

VUOSILUOKKA 8

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohde
Merkitys, arvot ja asenteet	S1 Luonnontieteellinen tutkimus Vuorovaikutuksiin, niiden synnyttämiin voimiin ja liiketilaan liittyvistä sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa. S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä Joihinkin lämpöilmiöihin syvennyttään kvalitatiivisella tasolla. Lämpöilmiöiden sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti oman elämän ja arjen näkökulmasta. Pohditaan voimiin ja niistä aiheutuvien liikeilmiöiden vaikutuksiin omassa elinympäristössä ja yhteiskunnassa esimerkiksi liikenneturvallisuuden näkökulmasta.		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun		L1	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		L1, L6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		L6, L7	Fysiikan merkityksen arvioiminen
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta		L3, L7	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		L1, L7	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		L2, L5	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen

T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S3 Fysiikka yhteiskunnassa Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista.	L2, L5	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä ja energian säilymisen periaate . Ilmiöitä tutkittaessa tutustutaan näihin liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.	L2, L3, L5	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S5 Vuorovaikutus ja liike Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.	L5	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		L1	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä		L1	Mallien käyttäminen

T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla		L2, L4	Argumentointi-taidot ja tietolähteiden käyttäminen
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		L1, L4	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen
T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä (S5)		L1	Tiedollisten jatko-opinto--valmiuksien saavuttaminen
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä		L6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

FYSIIKKA

VUOSILUOKKA 9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohde
Merkitys, arvot ja asenteet	S1 Luonnontieteellinen tutkimus Sähköön ja virtapiiriin liittyvistä sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan ilmiöitä erilaisiin tutkimuksiin, joissa painotetaan		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun		L1	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan,		L1, L6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot

asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	tarkoituksenmukaisesti tutkimisprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa. S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä Perehdytään tarkemmin sähkömagneettisen säteilynlajeihin sekä ydin- ja hiukkassäteilyyn. Ilmiöitä pohditaan erityisesti erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. S3 Fysiikka yhteiskunnassa Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista. S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana Laajennetaan maailmankuvan muotoutumista hyödyntämällä tutkittaviin		
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		L6, L7	Fysiikan merkityksen arvioiminen
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta		L3, L7	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		L1, L7	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		L2, L5	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		L2, L5	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa		L2, L3, L5	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa

osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	ilmiöihin liittyviä uutisia, ajankohtaisia tapahtumia, uusia sovelluksia ja nykypäivän tutkimusta. S6 Sähkö Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.		
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelymiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla		L5	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		L1	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä		L1	Mallien käyttäminen
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla		L2, L4	Argumentointi-aidot ja tietolähteiden käyttäminen
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		L1, L4	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten sähköstä (S6)		L1	Tiedollisten jatko-opinto--valmiuksien saavuttaminen
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä		L6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

Fysiikan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy kaikkiin muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia sisältöjä tarkasti ohjeistettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyjen rakentamista, havainnointia ja mittaamista, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Fysiikka omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö. Tutustutaan sähkömagneettisen ja hiukkassäteilyn lajeihin. Joihinkin lämpöilmiöihin syvennytään kvalitatiivisella tasolla.

S3 Fysiikka yhteiskunnassa: Fysiikan ilmiöihin ja teknologisiin sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti yhteiskunnan toiminnan ja kehittymisen näkökulmista. Pääpaino on energiantuotannossa ja kestävässä energiavarojen käytössä. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan fysiikan osaamista.

S4 Fysiikka maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulevat esiin fysiikan luonne tieteenä, energian säilymisen periaate sekä maailmankaikkeuden rakenteet ja mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen fysiikkaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Vuorovaikutus ja liike: Sisällöt liittyvät erilaisiin vuorovaikutuksiin ja kappaleiden liiketiloihin. Kahden kappaleen vuorovaikutustilanteista siirrytään yhteen kappaleeseen vaikuttaviin voimiin ja niiden vaikutukseen kappaleen liikkeeseen. Liiketilaa kuvataan tasaisen ja muuttuvan liikkeen malleilla.

myös kvantitatiivisesti. Mekaaninen työ ja teho kytketään kvalitatiivisesti energiaan.

S6 Sähkö: Virtapiirin tarkastelussa käytetään lähtökohtana jännitteen ja sähkövirran välistä yhteyttä. Sitä tarkastellaan ensin kvalitatiivisesti ilmiöiden ja ominaisuuksien tasolla, sitten kvantitatiivisesti mittaamalla suureiden arvoja ja tutkimalla suureiden välisiä riippuvuuksia. Sisältöjä valitaan myös kodin sähköturvallisuuteen sekä sähköön käyttöön ja tuottamiseen liittyen. Sähköinen varautuminen ja magnetismi yhdistetään kvalitatiivisesti virtapiirien ilmiömaailmaan.

Fysiikan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan fysiikan tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta fysiikan ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Fysiikan tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi fysiikassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti työskentelyn, havainnoinnin ja mittaamisen perustaidoista ohjeistettuihin tutkimustehtäviin ja lopulta avoimiin tutkimuksiin. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona fysiikan opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päätyttyä saavuttanut fysiikan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso fysiikan päättöarvioinnin kriteereihin. Fysiikassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan

(8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Fysiikan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun	S1-S6		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa fysiikan osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään fysiikan osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	Fysiikan merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata fysiikan osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan energiavarojen kestävän käytön kannalta	S1-S6	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot fysiikan kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten fysiikan osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja energiavarojen kestävän käytön kannalta.
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi	S1-S6	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ja mittauksia ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa erilaisia tutkimuksia.
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä	S1-S6	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta

arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia			sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.
T8 ohjata oppilasta ymmärtämään teknologisten sovellusten toimintaperiaatteita ja merkitystä sekä innostaa osallistumaan yksinkertaisten teknologisten ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin teknologisia sovelluksia ja niiden toimintaperiaatteita. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä teknologisen ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
T9 opastaa oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja mittaustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.
Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 ohjata oppilasta käyttämään fysiikan käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.	S1-S6	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä fysiikan keskeisten käsitteiden avulla. Oppilas osaa yhdistää ilmiöön siihen liittyvät ominaisuudet ja ominaisuuksia kuvaavat suureet.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä	S1-S6	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa käyttää yksinkertaisia malleja ja tehdä ennusteita sekä harjoittelee yksinkertaisten mallien muodostamista mittaustuloksista. Oppilas osaa kuvata mallia ja nimetä mallin rajoituksia tai puutteita.
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla	S1-S6	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä fysiikalle ominaisella tavalla.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata fysiikkaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.

T14 ohjata oppilasta saavuttamaan riittävät tiedolliset valmiudet jatko-opintoja varten vuorovaikutuksesta ja liikkeestä sekä sähköstä	S5, S6	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää vuorovaikutuksen ja liikkeen sekä sähköön keskeisiä käsitteitä, olioita, ilmiöitä, ominaisuuksia, suureita, malleja ja lakeja tutuissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua fysiikan soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää fysiikan tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa fysiikkaa sovelletaan eri ympäristöissä.

27.3.8 KEMIA

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä. Kemian opetus auttaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetus tukee oppilaiden valmiuksia tehdä valintoja sekä käyttää tietoja ja taitoja elämän eri tilanteissa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemialla tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa oppilaita ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Kemian opetuksen tehtävänä on tukea kemiaan liittyvien käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä. Vuosiluokilla 7-9 opiskelun pääpaino on makroskooppisella tasolla, mutta oppilaiden abstraktin ajattelun kehittyessä yhteyttä submikroskooppisiin ja symbolisiin malleihin vahvistetaan. Oppilaiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin eri tilanteissa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Tutkimusten tekemisellä on oleellinen merkitys käsitteiden sisäistämisessä, tutkimisen taitojen oppimisessa ja luonnontieteiden luonteen hahmottamisessa. Tutkimusten tekeminen kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa oppilaita kemian opiskeluun.

Opetuksen tehtävänä on ohjata oppilaita hahmottamaan kemian osaamisen merkitystä myös jatko-opintojen ja työelämän kannalta. Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa edistetään tarjoamalla oppilaille mahdollisuuksia soveltaa kemialla erilaisissa konteksteissa sekä tutustua monipuolisesti ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

KEMIA

VUOSILUOKKA 7

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohde
Merkitys, arvot ja asenteet	S1 Luonnontieteellinen tutkimus Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun		L1	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		L1, L6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot

T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa. S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä Seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksiin sekä reaktionopeuteen liittyviä sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia. S3 Kemia yhteiskunnassa Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista. S4 Kemia maailmankuvan rakentajana Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen	L6, L7	Kemian merkityksen arvioiminen
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta		L3, L7	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		L1, L7	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		L2, L5	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		L2, L5	
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		L2, L3, L5	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten		L5	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö

hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.		
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen	S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista.		
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		L1	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä	S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Harjoitellaan kemian merkkikielen tulkitsemista.	L1	Mallien käyttäminen
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla		L2, L4	Argumentointi-aidot ja tietolähteiden käyttäminen
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		L1, L4	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään peruseräiteitä aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista (S5, S6)		L1	Tiedollisten jatko-opinto--valmiuksien saavuttaminen
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojään ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä		L6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

tai tiedeyhteisöissä			
----------------------	--	--	--

KEMIA

VUOSILUOKKA 8

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohde
Merkitys, arvot ja asenteet	S1 Luonnontieteellinen tutkimus Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Alkuaineiden ja yhdisteiden rakenteeseen ja ominaisuuksiin, sekä energiaan ja happamuuteen liittyvistä sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tietojen ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa. S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä Kemiallisiin reaktioihin, pitoisuuteen ja happamuuteen liittyviä sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. S3 Kemia yhteiskunnassa		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun		L1	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		L1, L6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		L6, L7	Kemian merkityksen arvioiminen
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta		L3, L7	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		L1, L7	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti		L2, L5	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen

ja johdonmukaisesti	Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista. S4 Kemia maailmankuvan rakentajana Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen. S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.		
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia		L2, L5	
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		L2, L3, L5	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla		L5	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		L1	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä		L1	Mallien käyttäminen
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla		L2, L4	Argumentointi-aidot ja tietolähteiden käyttäminen

T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa		L1, L4	Luonnon-tieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista (S5, S6)		L1	Tiedollisten jatko-opinto--valmiuksien saavuttaminen
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä		L6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

KEMIA
VUOSILUOKKA 9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen	Arvioinnin kohde
Merkitys, arvot ja asenteet	S1 Luonnontieteellinen tutkimus Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Hiileen ja sen yhdisteisiin liittyvistä sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa. S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä Hiilen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin liittyviä sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. S3 Kemia yhteiskunnassa Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä		
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun		L1	
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti		L1, L6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa		L6, L7	Kemian merkityksen arvioiminen
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta		L3, L7	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun toiminnan lähtökohdiksi		L1, L7	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti		L2, L5	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien		L2, L5	

tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista. S4 Kemia maailmankuvan rakentajana Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen. S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään monipuolisesti orgaanisiin yhdisteisiin. S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Käytetään kemian merkkikieltä. Tuotetaan ja tulkitaan yksinkertaisia reaktioyhtälöitä.		
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemian soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa		L2, L3, L5	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla		L5	Tieto- ja viestintä-tekniologian käyttö
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä		L1	Käsitteiden käyttö ja jäsentäminen
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä		L1	Mallien käyttäminen
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla		L2, L4	Argumentointi- taidot ja tietolähteiden käyttäminen
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa		L1, L4	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen

tietoa			
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista (S5, S6)		L1	Tiedollisten jatko-opinto--valmiuksien saavuttaminen
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä		L6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa

Kemian tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueet liittyvät toisiinsa siten, että luonnontieteellinen tutkimus (S1) kytkeytyy muihin sisältöalueisiin. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Luonnontieteellinen tutkimus: Turvallisen työskentelyn periaatteet ja perustyötaidot luovat pohjan kokeelliselle työskentelylle. Eri sisältöalueista ja oppilaiden mielenkiinnon kohteista valitaan sopivia aihepiirejä suljettuihin ja avoiimiin tutkimuksiin. Erilaisissa tutkimuksissa painotetaan tarkoituksenmukaisesti tutkimusprosessin eri vaiheita kuten ongelman tai ilmiön pohtimista, suunnittelua, koejärjestelyn toteuttamista, havainnointia, tulosten koontia ja käsittelyä sekä tulosten arviointia ja esittämistä. Tutustutaan tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen tutkimusten eri vaiheissa.

S2 Kemia omassa elämässä ja elinympäristössä: Sisältöjä valitaan siten, että oman elämän ja elinympäristön ilmiöitä pohditaan erityisesti terveyden ja turvallisuuden näkökulmista. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon paikallinen toimintaympäristö ja lähiympäristön tila. Tutustutaan kodin kemikaaleihin ja paloturvallisuuteen. Tutkitaan olomuotojen muutoksia.

S3 Kemia yhteiskunnassa: Kemian ilmiöihin ja sovelluksiin liittyviä sisältöjä valitaan erityisesti ihmiskunnan hyvinvoinnin ja teknologian näkökulmista. Pääpaino on kestävässä luonnonvarojen käytössä, ja tuotteiden elinkaariajattelu on yhtenä tarkastelutapana. Tutustutaan erilaisiin koulutuspolkuihin ja ammatteihin, joissa tarvitaan kemian osaamista.

S4 Kemia maailmankuvan rakentajana: Sisältöjä valitaan siten, että niissä tulee esiin kemian luonne tieteenä, aineen ja energian säilymisen periaatteet sekä luonnon mittasuhteet. Sisältöihin kuuluvat myös tutustuminen kemiaan liittyviin uutisiin, ajankohtaisiin ilmiöihin, sovelluksiin ja nykypäivän tutkimukseen.

S5 Aineiden ominaisuudet ja rakenne: Tutkitaan monipuolisesti seosten ja puhtaiden aineiden

ominaisuuksia kuten vesi- ja rasvaliukoisuutta. Alkuaineiden ominaisuuksien pohjalta tutustutaan aineen koostumiseen atomeista, atomin rakenteeseen ja jaksolliseen järjestelmään. Malleja ja simulaatioita käytetään yhdisteiden rakentumisen hahmottamisessa. Tutustutaan hiileen, sen yhdisteisiin ja ravintoaineisiin. Perehdytään johonkin orgaaniseen yhdisteryhmään.

S6 Aineiden ominaisuudet ja muutokset: Tutustutaan energian ja aineiden muuttumiseen kemiallisissa reaktioissa. Havainnoidaan reaktionnopeutta ja pohditaan siihen vaikuttavia tekijöitä. Perehdytään hiilen kiertokulkuun ja sen merkitykseen elämälle. Tutustutaan pitoisuuteen ja happamuuteen arkisten esimerkkien yhteydessä. Harjoitellaan kemian merkkikielen ja yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tulkitsemista.

Kemian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuolisilla työtavoilla ja oppimisympäristöillä tuetaan kemian tavoitteiden saavuttamista. Tutkimuksellinen lähestymistapa tukee käsitteiden rakentumista ja tutkimisen taitojen oppimista. Tavoitteiden kannalta keskeistä on oppilaiden osallisuus ja vuorovaikutus yksinkertaisten tutkimusten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Kokeellisessa työskentelyssä noudatetaan kemikaali- ja jätelainsäädäntöä sekä työturvallisuuslainsäädäntöä ja erityisesti nuoria työntekijöitä koskevia rajoituksia.

Oppimisympäristöissä käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa luontevalla tavalla. Jotta kemian ja teknologian soveltamiseen voidaan tutustua monipuolisesti, koulun tilojen lisäksi hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia kuten lähiympäristöä sekä yhteistyötä yritysten ja asiantuntijoiden kanssa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kemiassa vuosiluokilla 7-9

Kemian tavoitteiden kannalta keskeistä on ohjata oppilaita itsenäiseen ja pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä tunnistamaan oppimistapojaan. Käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä tuetaan, jotta oppilaille muodostuu käsitteistä selkeitä kokonaisuuksia. Kokeellisessa työskentelyssä oppilaita ohjataan turvalliseen ja sujuvaan työskentelyyn. Tutkimustehtävillä voidaan eriyttää opetusta, jolloin oppilaat voivat toimia erilaisissa rooleissa tai edetä yksilöllisesti ajattelutaitojen eri tasoille. Erilaisilla malleilla ja niiden käyttötavoilla voidaan myös haastaa oppilaiden kehittyviä abstraktin ajattelun taitoja. Ohjaus ja tuki, työtapojen valinta, osallisuus toiminnan suunnittelussa sekä onnistumisen kokemukset tukevat oppilaiden oppijaminäkuvan vahvistumista.

Oppilaan oppimisen arviointi kemiassa vuosiluokilla 7-9

Työskentelyn jäsentäminen pienemmiksi kokonaisuuksiksi, projekteiksi tai kokeellisiksi töiksi, joilla on omat tavoitteensa ja arviointiperusteensa, tukee monipuolista arviointia. Kokeellisen työskentelyn arviointi voi edetä hierarkkisesti turvallisen työskentelyn periaatteista taitotehtäviin ja suljetuista tutkimustehtävistä aina avoimiin tutkimuksiin asti. Oppilaita ohjataan tunnistamaan omia ennakkotietojaan, -taitojaan ja -käsityksiään. Työskentelyn etenemistä ohjataan rakentavan palautteen ja kysymysten avulla. Kannustava palaute tukee erityisesti tutkimisen taitojen kehittymistä ja motivaation rakentumista. Kokonaisuuksien lopussa arvioidaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja suunnataan huomiota kohti uusia kehittämishaasteita. Arviointi perustuu monimuotoisten tuotosten lisäksi työskentelyn havainnointiin. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta sekä opettajan ja oppilaiden välisiä keskusteluja voidaan käyttää arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kemian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kemian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen

taso kemian päättöarvioinnin kriteereihin. Kemiassa oppilaan osaaminen kehittyy yleensä eri tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kemian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä.

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 kannustaa ja innostaa oppilasta kemian opiskeluun	S1-S6		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 ohjata ja kannustaa oppilasta tunnistamaan omaa kemian osaamistaan, asettamaan tavoitteita omalle työskentelylleen sekä työskentelemään pitkäjänteisesti	S1-S6	Tavoitteellinen työskentely ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas osaa asettaa omia tavoitteita pienten kokonaisuuksien osalta ja työskennellä niiden saavuttamiseksi. Oppilas osaa kuvata omaa osaamistaan opettajan antaman palautteen, vertaispalautteen ja itsearvioinnin perusteella.
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään kemian osaamisen merkitystä omassa elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa	S1-S6	Kemian merkityksen arvioiminen	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian tietoja ja taitoja tarvitaan erilaisissa tilanteissa. Oppilas osaa kuvata kemian osaamisen merkitystä eri ammateissa ja jatko-opinnoissa.
T4 ohjata oppilasta käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta	S1-S6	Kestävän kehityksen tiedot ja taidot kemian kannalta	Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla, miten kemian osaamista tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamiseksi. Oppilas osaa kuvata erilaisia valintoja luonnonvarojen kestävän käytön ja tuotteen elinkaaren kannalta.
Tutkimisen taidot			
T5 kannustaa oppilasta muodostamaan kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä kehittämään kysymyksiä edelleen tutkimusten ja muun	S1-S6	Kysymysten muodostaminen sekä tutkimusten ja muun toiminnan suunnittelu	Oppilas osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavasta ilmiöstä. Oppilas osaa tarkentaa kysymyksiä tutkimuksen tai muun toiminnan kohteeksi esimerkiksi rajaamalla muuttujia.

toiminnan lähtökohdiksi			
T6 ohjata oppilasta toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa sekä työskentelemään turvallisesti ja johdonmukaisesti	S1-S6	Kokeellisen tutkimuksen toteuttaminen	Oppilas hallitsee perustyötaidot, osaa työskennellä turvallisesti sekä tehdä havaintoja ohjeiden tai suunnitelman mukaan. Oppilas osaa toteuttaa yhteistyössä muiden kanssa suljettuja ja avoimia tutkimuksia.
T7 ohjata oppilasta käsittelemään, tulkitsemaan ja esittämään omien tutkimustensa tuloksia sekä arvioimaan niitä ja koko tutkimusprosessia	S1-S6	Tutkimusten tulosten käsittely, esittäminen ja arviointi	Oppilas osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia. Oppilas osaa arvioida tulosten oikeellisuutta ja luotettavuutta sekä osaa kuvata tutkimusprosessin toimivuutta.
T8 ohjata oppilasta hahmottamaan kemian soveltamista teknologiassa sekä osallistumaan kemiaa soveltavien ratkaisujen ideointiin, suunnitteluun, kehittämiseen ja soveltamiseen yhteistyössä muiden kanssa	S1-S6	Teknologinen osaaminen ja yhteistyö teknologisessa ongelmanratkaisussa	Oppilas osaa kuvata joitakin esimerkkejä kemian soveltamisesta teknologiassa. Oppilas osaa työskennellä yhteistyössä yksinkertaisen kemiaa soveltavan ratkaisun ideoinnissa, suunnittelussa, kehittämisessä ja soveltamisessa.
T9 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen sekä tukea oppilaan oppimista havainnollistavien simulaatioiden avulla	S1-S6	Tieto- ja viestintäteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologisia välineitä tai sovelluksia tiedon ja tutkimustulosten hankkimiseen, käsittelemiseen ja esittämiseen. Oppilas osaa tehdä havaintoja ja päätelmiä simulaatiosta.
Kemian tiedot ja niiden käyttäminen			
T10 ohjata oppilasta käyttämään kemian käsitteitä täsmällisesti sekä jäsentämään omia käsiterakenteitaan kohti luonnontieteellisten teorioiden mukaisia käsityksiä.	S1-S6	Käsitteiden käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa käyttää kemian keskeisiä käsitteitä oikeassa asiayhteydessä ja yhdistää niitä toisiinsa. Oppilas osaa kuvata ja selittää ilmiöitä kemian keskeisten käsitteiden avulla.
T11 ohjata oppilasta käyttämään erilaisia	S1-S6	Mallien käyttäminen	Oppilas osaa kuvata aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä malleilla tai kuvauksilla.

malleja kuvaamaan ja selittämään aineen rakennetta ja kemiallisia ilmiöitä			
T12 ohjata oppilasta käyttämään ja arvioimaan kriittisesti eri tietolähteitä sekä ilmaisemaan ja perustelemaan erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla	S1-S6	Argumentointitaidot ja tietolähteiden käyttäminen	Oppilas osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja valita joitakin luotettavia tietolähteitä. Oppilas osaa ilmaista ja perustella erilaisia näkemyksiä kemialle ominaisella tavalla.
T13 ohjata oppilasta hahmottamaan luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa	S1, S4	Luonnontieteellisen tiedon luonteen hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata kemiaan liittyvien esimerkkien avulla luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä. Oppilas osaa kuvata esimerkkien avulla tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa.
T14 ohjata oppilasta ymmärtämään perusperiaatteita aineen ominaisuuksista, rakenteesta ja aineiden muutoksista	S5, S6	Tiedollisten jatko-opintovalmiuksien saavuttaminen	Oppilas osaa käyttää aineen ominaisuuksien, rakenteiden ja aineiden muutoksien keskeisiä käsitteitä, ilmiöitä ja malleja tutuissa tilanteissa.
T15 ohjata oppilasta soveltamaan kemian tietojaan ja taitojaan monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa sekä tarjota mahdollisuuksia tutustua kemian soveltamiseen erilaisissa tilanteissa kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä	S1-S6	Tietojen ja taitojen soveltaminen eri tilanteissa	Oppilas osaa käyttää kemian tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kemiaa sovelletaan eri ympäristöissä.

27.3.9 TERVEYSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan pohjautuva oppiaine. terveystiedon opetuksen tehtävänä on oppilaiden monipuolisen terveysosaamisen kehittäminen. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveystieteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ikäkaudelle sopivalla tavalla terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Opetuksessa huomioidaan terveyteen liittyvien ilmiöiden moniulotteisuus ja -tasaisuus: terveyttä tukevat ja kuluttavat fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tekijät sekä näiden väliset yhteydet ja syy-seuraussuhteet. Terveystietä tarkastellaan ihmisen elämänsä eri vaiheissa, yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasolla sekä soveltuvin osin myös globaalisti. Oppilaiden kehittyessä ja elinpiirin kasvaessa terveyteen liittyvien kysymysten tarkastelu laajenee ja syvenee. Keskeistä on ohjata oppilaita ymmärtämään terveyttä voimavarana jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Opetuksen tulee tukea oppilaiden yksilöllistä ja yhteisöllistä tiedon hankintaa, rakentamista, arviointia ja käyttämistä. Lisäksi tuetaan turvallisuustaitoihin, sosiaalisiin taitoihin sekä tunteiden tunnistamiseen ja säätelyyn liittyvien valmiuksien kehittymistä.

Terveysosaamisen avulla oppilaat hahmottavat terveyden laaja-alaisuutta ja saavat valmiuksia tehdä tarkoituksenmukaisia ja perusteltuja terveyteen liittyviä valintoja ja päätöksiä. Terveystietä lisää kykyä tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat oppilaiden oman ja ympäristönsä terveyden ja hyvinvoinnin arvostamisen, ylläpitämisen ja edistämisen. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksia havainnoida ja tutkia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä omassa elin-, ja oppimisympäristössä, tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa sekä harjoitella ja soveltaa osaamista käytännössä.

Terveystietoa opetetaan vuosiluokilla 1-6 osana ympäristöoppia. Vuosiluokilla 7-9 opetuksessa syvennetään ja laajennetaan alempien vuosiluokkien aikana käsiteltyjä teemoja ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa pyritään aiempaa tarkempaan tiedonalakohtaiseen käsitteiden käyttöön ja vahvistetaan kriittiseen ajatteluun, itsetuntemukseen ja eettiseen pohdintaan liittyvää osaamista ikäkauden mukaisesti. Opetuksessa eri vuosiluokilla otetaan huomioon opetettavan aineksen ja siihen liittyvän osaamisen merkitys oppilaiden ikäkauden ja kehitysvaiheen näkökulmasta.

TERVEYSTIETO VUOSILUOKKA 7

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T 1-4 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys		
T1 Ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuus, terveyden edistämistä sekä elämänsä kulkua, kasvua ja kehitystä voimavaroiltaan lähtöisesti	• Terveystietä käsitteenä • Terveystieteen eri osa-alueet • Elämänsäkaari ja terveys eri elämänsä vaiheissa • Murroksien muutokset	L1 L2 L3 L7

T2 Ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	• Murrosiän psyykkiset ja sosiaaliset haasteet • Sosiaalisten taitojen harjoittelu, kiusaamisen ennaltaehkäisy	L2 L3 L4 L7
T3 Ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista Ohjata oppilasta tunnistamaan ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	• Tunteiden ilmaisu ja niiden säätely • Psyykkisen ja fyysisen terveyden väliset yhteydet • Omien mielipiteiden ilmaisemiseen rohkaiseminen	L1 L3 L4 L6
T4 Ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta Tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	• Läheisten ja ystävien merkitys omalle hyvinvoinnille	L1 L2 L3 L4 L6 L7
T5-T8 Terveystta tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkaisy		
T5 Ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	• Hygieniä • Suun terveys • Terveystteen vaikuttavat tekijät (esimerkiksi perimä, elintavat, elinympäristö ja sattuma) • Perusensiapu • Mielihyvä ja riippuvuudet ○ aineriippuvuus: nikotiinituotteet, alkoholi ○ toiminnalliset riippuvuudet	L1 L2 L3 L4
T6 Tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä Edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	• Itsehoito sekä tuen ja avun hakeminen tarvittaessa	L2 L3 L5 L6 L7
T7 Ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä voimavaroja	• Arjen ajankohtaisten terveysilmiöiden käsitteleminen • Omat terveysvalinnat ja elämäntavat	L2 L3 L4 L7

T8 Ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja. Ohjata oppilasta arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	Lähdekritiikki terveyden ja sairauden käsittelyssä	L1-L7
T9-T12 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri		
T9 Ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	- Mahdollisuuksien mukaan yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa (terveydenhuolto, järjestötoiminta) - Liikenneturvallisuus; jalankulkijana ja pyöräilijänä liikenteessä	L2 L4 L5 L7
T10 Ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle Ohjata oppilasta kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä	- Oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin hakeutuminen - Mahdollisuuksien mukaan yhteistyö kouluterveyden ja oppilashuollon kanssa	L1 L3 L6
T11 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveyskäsityksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä ohjata oppilasta muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	- Oma arvomaailma ja sen rakentuminen - Omien opiskelustrategioiden kehittäminen	L1 L2 L3 L7
T12 Tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää. Eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	Kriittinen terveystietäminen ja medialukutaito	L1-L7

TERVEYSTIETO VUOSILUOKKA 8

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1-T4 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys		
T1 Ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuus, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	- Seksuaalinen kehittyminen ja monimuotoisuus - Perhe kasvuympäristönä	L1 L2 L3 L7

T2 Ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	• Tunnetaitojen kehittäminen • "Minäviestintä" • Viha ja sen käsitteleminen • "Ennakoiva katumus"	L2 L3 L4 L7
T3 Ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista Ohjata oppilasta tunnistamaan ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	• Identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen sekä itsensä arvostaminen	L1 L3 L4 L6
T4 Ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta Tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	• Toimiminen konfliktitilanteissa • Tasa-arvoisuus ihmissuhteissa	L1 L2 L3 L4 L6 L7
T5-T8 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy		
T5 Ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	• Arkirytmii • Uni ja nukkumisen ongelmat • Ravitsemus; erilaiset ruokavaliot, painonhallinta, syömishäiriöt • Liikunta terveyttä tukevana voimavarana; liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa • Ergonomia • Seksuaalisuus, sukupuolitaudit, ehkäisymenetelmät ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuus • Mielihyvä ja riippuvuus; huumausaineet	L1 L2 L3 L4
T6 Tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä Edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	• Turvallisuustaidot- ja valmiudet; ensiaputaidot, tapaturmien ennaltaehkäisy ja hoito, paloturvallisuus • Kipu ja sen hoito, turvallista lääkkeiden käyttöä	L2 L3 L5 L6 L7
T7 Ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä	• Omien elämäntapojen havainnointiharjoituksia ja arvioimista (esimerkiksi uni, ravinto, liikunta, omat voimavarat)	L2 L3 L4 L7

voimavaroja		
T8 Ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja. Ohjata oppilasta arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	Lähdekritiikki terveyden ja sairauden käsittelyssä	L1-L7
T9-T12 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri		
T9 Ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	- Sosiaalinen media ja turvallinen verkkoympäristö - Liikenneturvallisuus; mopoilijana liikenteessä - Turvallinen lähiympäristö	L2 L4 L5 L7
T10 Ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle Ohjata oppilasta kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä	- Teknologian hyödyntäminen, esim. erilaiset terveyssovellukset - Terveys yhteiskunnassamme - Stressin hallinta ja ajankäyttö - Rentoutuminen	L1 L3 L6
T11 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystähtäyksiä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä ohjata oppilasta muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	- Omien opiskelustrategioiden kehittäminen - Oma turvaverkkoni - Lähipiirin vaikutus omaan hyvinvointiin	L1 L2 L3 L7
T12 Tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää. Eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	- Terveyteen liittyvät ajankohtaiset ilmiöt mediassa ja niiden kriittinen tarkastelu - Yksilön vastuu ja velvollisuudet (esim. auttamisvelvollisuus, seksuaalioikeudet)	L1-L7

TERVEYSTIETO VUOSILUOKKA 9

Opetuksen tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1-T4 Terveystä tukeva kasvu ja kehitys		
T1 Ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuus, terveyden	Hyvinvointi yksilö- ja yhteisötasolla	L1 L2

edistämistä sekä elämänkulkua, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	• Terveystiedon edistäminen elämän eri vaiheissa	L3 L7
T2 Ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	• Ristiriitojen ja ongelmatilanteiden käsittely • kriisien rakentava ratkaiseminen	L2 L3 L4 L7
T3 Ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista Ohjata oppilasta tunnistamaan ja säätelemään käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	• Itsetuntemuksen vahvistaminen • Omien arvojen selkeyttäminen • Kehon ja mielen viestien tunnistaminen ja käsittely	L1 L3 L4 L6
T4 Ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta Tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	• Terveys eri puolilla maailmaa • Oman mielipiteen ilmaiseminen ja perusteleminen • Kestävä elämäntapa ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen eri näkökulmista	L1 L2 L3 L4 L6 L7
T5-T8 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy		
T5 Ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	• Suomalaisten kansanterveys ja kansantaudit (esim. allergiat ja astma, syöpä, sydän- ja verisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, diabetes) • Mielenterveys, mielenterveyden ongelmat • Kriisin vaiheet ja selviytymiskeinot • Väkivalta, sen ennaltaehkäisy ja seuraukset	L1 L2 L3 L4
T6 Tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä Edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	• Terveystiedon erilaiset lähteet • Terveyspalvelut ja niihin hakeutuminen	L2 L3 L5 L6 L7
T7 Ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä	• Omien elämäntapojen- ja valintojen tarkastelu, voimavarojen tunnistaminen	L2 L3 L4 L7

voimavaroja		
T8 Ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja. Ohjata oppilasta arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	• Terveyteen ja hyvinvointiin liittyvän tiedon luotettavuuden arviointi	L1-L7
T9-T12 Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri		
T9 Ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	• Yleinen liikenneturvallisuus • Ympäristöterveys • Matkailijan terveys • Terveysteknologia	L2 L4 L5 L7
T10 Ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle Ohjata oppilasta kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä	• Mielen hyvinvoinnin merkitys opiskelu-, työ- ja toimintakyvylle • Tuen ja avun hakemisen taidot	L1 L3 L6
T11 Ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämänpäiiriin kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystieteitä, tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä ohjata oppilasta muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista	• Väestöryhmien väliset terveyserot yhteiskunnassamme	L1 L2 L3 L7
T12 Tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää. Eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskeissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä	• Tietolähteet ja terveystietokirjallisuus: vaikuttamisen keinot sekä tiedon luotettavuuden arviointi • Ajankohtaisten terveysilmiöiden käsittely	L1-L7

Terveystiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteiden pohjalta luodaan ehyitä, ikätasoisesti eteneviä opetuskokonaisuuksia. Opintokokonaisuudet rakentavat monipuolista tietoa ja osaamista terveydestä voimavarana, sen fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta osa-alueesta sekä näiden välisestä vuorovaikutuksesta. Opintokokonaisuuksissa otetaan huomioon elämäntapa, lapsuuden ja nuoruuden kasvu, kehitys sekä niiden kehitystehtävät. Sisältöjen valinnoissa hyödynnetään paikallisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita ja sovelletaan niitä tavoitteiden mukaisesti.

S1 Terveystietä tukeva kasvu ja kehitys: Sisällöissä painotetaan terveyden eri osa-alueiden kokonaisvaltaista hahmottamista terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn näkökulmasta.

Opetuksessa käsitellään elämänkulun sekä kasvun ja kehityksen yleisiä tunnuspiirteitä, monimuotoisuutta ja henkilökohtaisuutta. Kasvun ja kehityksen sisällöissä painottuvat identiteetin, minäkuvan ja itsetuntemuksen rakentuminen, seksuaalinen kehittyminen, huolenpidon sekä perheen ja läheisten merkitys, mielen hyvinvointi ja itsensä arvostaminen sekä turvataidot. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sisällöissä kiinnitetään huomiota vuorovaikutustilanteissa toimimiseen, tunteiden ilmaisuun ja niiden säätelyyn. Lisäksi perehdytään ristiriitojen, ongelmatilanteiden, stressin ja kriisien rakentavaan käsittelyyn.

S2 Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät sekä sairauksien ehkäisy: Sisältöjä valitaan syventäen tietoa ja ymmärrystä terveyttä tukevista voimavaroista ja sairauksia ehkäisevistä tekijöistä. Terveysteen liittyvistä tottumuksista käsitellään arkirytmii, uni, ravitseminen ja liikunta. Sisällöissä perehdytään seksuaalisuuteen, seksuaaliterveyden eri osa-alueisiin ja seksuaalisen kehityksen monimuotoisuuteen. Terveysten voimavaroista tarkastellaan mielenterveyttä, hyvinvointia tukevia ympäristöjä ja yhteisöjä sekä mielekäästä vapaa-ajan toimintaa. Lisäksi käsitellään turvallisuustaitoja ja -valmiuksia, ensiaputaitoja, itsehoitoa sekä tuen ja avun hakemista. Sisältöjä valittaessa otetaan huomioon myös ajankohtaisia terveysilmiöitä sekä tarkastellaan terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta.

Terveysten vaaratekijöistä nostetaan esiin liikkumattomuus ja passiivinen elämäntapa, ravitsemuksen ja nukkumisen ongelmat, kiusaaminen ja stressi. Sisällöissä otetaan huomioon nuoren mielen pahoinvointi, riippuvuudet sekä päihteet ja niiden käytön ehkäisy. Sairauksien ehkäisyyn liittyvistä sisällöistä valitaan keskeiset ja ajankohtaiset tartuntataudit sekä kansantaudit ja tapaturmat.

S3 Terveyst, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri: Sisällöissä otetaan esille opiskelu-, työ- ja toimintakyky nuoruudessa. Kestävää elämäntapaa tarkastellessa otetaan huomioon sosiaalinen kestävyys ja vastuullinen kuluttaminen. Elinympäristön terveysvaikutuksia käsiteltäessä nostetaan esille keskeisiä terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn keinoja, terveyspalvelut, kansalaistoiminta ja ympäristön terveysriskit.

Tietolähteitä, erilaisia terveysmarkkinoinnin ja vaikuttamisen keinoja tarkastellaan erityisesti tiedon luotettavuuden ja terveysvaikutusten näkökulmasta. Terveysten edistämisen sisällöissä otetaan huomioon kulttuurin terveyttä edistävä merkitys ja kulttuurinen herkkyys, kestävä elämäntapa, kansalaisten yhdenvertaisuus ja osallisuus sekä ihmisoikeuksien kunnioittaminen. Sisältöjä käsiteltäessä otetaan huomioon eri näkökulmia kuten lapsuus ja lasten oikeudet, vanhuus, vammaisuus tai pitkäaikaissairaus.

Terveystiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Erilaisia työtapoja hyödyntävä tutkiva oppiminen, arjen terveysilmiöiden käsitteleminen ja ajankohtaisuuden huomioiminen luovat perustaa oppimiselle, osaamisen soveltamiselle sekä kriittisen ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymiselle.

Ilmiölähtöisyyden avulla oppilaita rohkaistaan omien tietojen ja kokemusten esiintuomiseen, kysymysten esittämiseen ja vastausten etsimiseen, tietojen jäsentämiseen, johtopäätösten tekemiseen ja niiden perusteleamiseen. Oppilaita ohjataan eri tekijöiden merkityksellisyyden arviointiin sekä laajempien asiakokonaisuuksien hahmottamiseen. Aktiivinen toiminta, tavoitteellisuus ja pohtiva työskentely kehittävät sekä eettisiä valmiuksia että tunne-, vuorovaikutus-, ajattelu- ja yhteistyötaitoja.

Monipuolisen fyysisen ympäristön lisäksi terveystiedon keskeisiä oppimisympäristöjä ovat ihmisten väliset vuorovaikutustilanteet, yhteisöt ja sähköiset ympäristöt. Oppimisympäristöjä ja työtapoja valitessa tulee huomioida, että ne mahdollistavat tiedon rakentamisen yksin ja yhdessä, toiminnallisuuden, liikunnallisuuden, kokemuksellisuuden, draaman ja tarinoiden käytön sekä terveyteen yhteydessä olevien ilmiöiden tutkimisen mahdollisimman luonnollisissa tilanteissa ja ympäristöissä.

Oman oppimisympäristön aktiivinen havainnointi, oppilaiden mukaan ottaminen oppimisympäristöjen ja työtapojen valintaan sekä voimavaralähtöinen terveyden ja turvallisuuden edistäminen tarjoavat mahdollisuuksia terveysosaamisen harjoittelulle ja soveltamiselle kouluyhteisössä. Ne tukevat samalla yhteenkuuluvuutta, yhteisöllistä hyvinvointia ja osallisuutta omassa opetusryhmässä ja koko kouluyhteisössä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Monet terveystiedon aihepiirit koskettavat oppilaiden kehitysvaihetta, yksilöllisiä kokemuksia ja elämäntilannetta. Opetuksessa ja työtapojen valinnassa otetaan huomioon oppilaiden kehitykseen, elämäntilanteeseen ja kulttuuriin liittyvät erityistarpeet. Oppilaita ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan jokaisen oikeutta yksityisyyteen ja koskemattomuuteen itseään koskevilla terveyteen ja sairauteen liittyvissä kysymyksissä.

Opetus suunnitellaan siten, että se mahdollistaa yhteistyön eri oppiaineiden, kouluterveydenhuollon ja muun oppilashuollon kanssa ja tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella ja soveltaa terveysosaamiseen eri osa-alueita osana yhteisöllistä oppilashuoltoa ja koulun toimintakulttuuria. Yhteistyöllä varmistetaan myös oppilaan tarvitsema henkilökohtainen tuki oppimiseen ja elämäntilanteeseen liittyvissä kysymyksissä.

Oppilaan oppimisen arviointi terveystiedossa vuosiluokilla 7-9

Terveystiedon arvioinnin kohteena on terveysosaamisen eri osa-alueiden arviointi. Arvioinnin ja palautteen tehtävänä on tukea oppimista ja kannustaa oppilaita kehittämään terveysosaamistaan sekä soveltamaan sitä arjessa. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osoittaa osaamistaan monipuolisesti, opetuksen eri vaiheissa ja osaamisalueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Oppimisen tukena käytetään myös itsearviointia ja vertaispalautetta. Terveystiedossa on erityisen tärkeää huolehtia siitä, että arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen, sosiaalisuuteen, temperamenttiin tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Eettistä pohdintaa ja itsetuntemusta koskevilla tavoitteilla kiinnitetään huomiota siihen, miten oppilas pohtii ja perustelee käsiteltävää aihetta terveyden näkökulmasta, tiedonalan käsitteitä ja erilaisia lähteitä käyttäen.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona terveystiedon opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut terveystiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso terveystiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen terveystiedossa kehittyä oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Terveystiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Terveyttä tukeva kasvu ja kehitys			
T1 ohjata oppilasta ymmärtämään terveyden laaja-alaisuutta, terveyden edistämistä sekä elämäntapaa, kasvua ja kehitystä voimavaralähtöisesti	S1-S3	Terveyteen liittyvät käsitykset	Oppilas osaa kuvata terveyden osa-alueet ja näiden välistä vuorovaikutusta esimerkkien avulla sekä kuvata esimerkein mitä terveyden edistämällä tarkoitetaan. Oppilas pystyy esittelemään elämäntapojen eri vaiheita, erityisesti nuoruuden kehitystä ja kuvaamaan esimerkkien avulla terveyden, kasvun ja kehityksen merkitystä elämän voimavarana.
T2 ohjata oppilasta kehittämään valmiuksiaan tunne- ja vuorovaikutustaidoissa ja kykyä toimia erilaisissa ristiriita- ja kriisitilanteissa	S1	Vuorovaikutus- ja tunnetaitojen sekä käyttäytymisen säätelyn analysointi	Oppilas osaa nimetä useita tunteita sekä osaa antaa esimerkkejä tunteiden ja käyttäytymisen välisestä vuorovaikutuksesta ja käyttäytymisen säätelystä. Oppilas pystyy tuottamaan ratkaisuja ristiriitatilanteiden selvittämiseen sekä esitellä keinoja stressin ja kriisien käsittelyyn.
T3 ohjata oppilasta kehittämään itsetuntemustaan, omien arvojen ja asenteiden sekä kehon ja mielen viestien tunnistamista ja säätelyä käyttäytymistään, oppimistaan ja opiskeluaan tukevia tekijöitä	S1		Ei käytetä arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

T4 ohjata oppilasta pohtimaan yksilöllisyyteen, yhteisöllisyyteen ja yhdenvertaisuuteen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta sekä tukea oppilaan valmiuksia luoda vastuullisia ratkaisuja ihmisten välisissä vuorovaikutustilanteissa	S1, S3	Terveydellisen kehityksen analysointi ja toiminta vuorovaikutustilanteissa	Oppilas osaa eritellä esimerkkien avulla yksilölliseen kehitykseen liittyviä kysymyksiä terveyden näkökulmasta ja arvioida sosiaalisten suhteiden merkitystä mielen hyvinvoinnille ja terveydelle. Oppilas osaa nimetä ja kuvata yhdessä toimimiseen ja vuorovaikutukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja tilanteita tuottaa niihin vastuullisia ratkaisuja.
Terveyttä tukevat ja kuluttavat tekijät ja sairauksien ehkäisy			
T5 ohjata oppilasta syventämään ymmärrystään fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydestä ja niitä vahvistavista ja vaarantavista tekijöistä ja mekanismeista sekä tukea oppilaan valmiuksia käyttää näihin liittyviä käsitteitä asianmukaisesti	S1-S3	Terveyteen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen ja terveyteen liittyvien käsitteiden käyttäminen	Oppilas pystyy nimeämään useita terveyttä tukevia ja vaarantavia tekijöitä sekä kuvaamaan pääpiirteissään näiden välisiä yhteyksiä ja syy- ja seuraussuhteita. Oppilas osaa käyttää keskeisiä terveyteen ja sairauteen liittyviä käsitteitä asianmukaisesti.
T 6 tukea oppilaan kehittymistä terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon hankkijana ja käyttäjänä sekä edistää valmiuksia toimia tarkoituksenmukaisesti terveyteen, turvallisuuteen ja sairauksiin liittyvissä tilanteissa	S2, S3	Terveyteen, turvallisuuteen ja sairauteen liittyvien tietojen ja taitojen soveltaminen	Oppilas osaa hakea terveyteen liittyvää luotettavaa tietoa erilaisista lähteistä ja käyttää sitä pääosin asianmukaisesti. Oppilas osaa kuvata esimerkein tai esittää asianmukaisia toimintamalleja itsehoidossa, avun hakemisessa ja terveyttä ja turvallisuutta vaarantavissa tilanteissa.
T7 ohjata oppilasta tunnistamaan ja arvioimaan omia terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tottumuksiaan, valintojaan ja niiden perusteluja sekä rohkaista oppilasta pohtimaan oman terveyden kannalta merkityksellisiä	S1, S2		Ei käytetty arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

voimavaroja			
T 8 ohjata oppilasta tunnistamaan ja tarkastelemaan kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä, niihin liittyviä arvoja ja normeja sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä	S1-S3	Terveyteen ja sairauteen liittyvien ilmiöiden tarkastelu ja terveyteen liittyvän tiedon luotettavuuden arvioiminen	Oppilas osaa eritellä terveystottumusten omaksumiseen vaikuttavia tekijöitä ja osaa selittää terveystottumuksiin liittyvien ilmiöiden muodostumista. Oppilas osaa kuvata elämäntapoihin liittyviä eettisiä kysymyksiä ja esimerkkejä käyttäen arvioida elämäntapoihin liittyvien valintojen seurauksia. Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän tiedon luotettavuutta usean-tiedon luotettavuutta kuvaavan tekijän pohjalta.
Terveys, yhteisöt, yhteiskunta ja kulttuuri			
T 9 ohjata oppilasta ymmärtämään ympäristön, yhteisöjen, kulttuurin, ja tieto- ja viestintäteknologian merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille	S3	Ympäristön terveysvaikutusten hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata elinympäristön aiheuttamia keskeisiä suoria ja epäsuoria vaikutuksia terveyteen sekä esitellä yhteisöjen, kulttuurin, median ja tieto- ja viestintäteknologian yhteyksiä terveyteen.
T 10 ohjata oppilasta luomaan perustaa opiskelu-, toiminta- ja työkyvylle ja sen ylläpitämiselle sekä kuvaamaan terveyspalvelujen asianmukaista käyttöä	S1, S2	Työkyvyn edistämisen keinojen hahmottaminen	Oppilas osaa laatia opiskelu-, toiminta- ja työkykyä edistäviä suunnitelmia. Oppilas osaa kuvata miten hakeutua oman koulun ja kunnan terveyspalveluihin ja antaa useampia esimerkkejä siitä, miten niitä voi hyödyntää tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa.
T 11 ohjata oppilasta ymmärtämään ja arvioimaan perheen ja omaan elämäntapaan kuuluvien ihmisten ja yhteisöjen edustamia terveystilanteita,	S1-S3	Terveyshäiriöiden arviointi sekä oppimista edistävien tekijöiden hahmottaminen	Oppilas osaa pohtia esimerkein sitä, miten perhe, lähiyhteisöt, muut sosiaaliset yhteisöt vaikuttavat yksilön terveydestä. Oppilas osaa esimerkein eritellä

tunnistamaan niiden merkitystä itselle sekä muodostamaan kuvaa itselle sopivista oppimisen keinoista.			omaa oppimistaan tukevia tekijöitä.
T 12 tukea oppilaan valmiuksia arvioida kriittisesti terveyteen ja sairauteen liittyvää viestintää sekä eritellä yksilön oikeuksia, vastuita ja vaikuttamiskeinoja terveyttä ja turvallisuutta koskevissa asioissa omassa oppimisympäristössä ja lähiyhteisöissä.	S3	Terveyteen liittyvän viestinnän arviointi sekä terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavien keinojen tunteminen	Oppilas osaa arvioida terveyteen liittyvän viestinnän luotettavuutta ja merkitystä sekä perustella terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä käsityksiä. Oppilas osaa eritellä elämäntapojen seurauksia toisille ja ympäristön terveydelle sekä esitellä esimerkein keinoja ja tapoja miten terveyteen voidaan vaikuttaa lähiyhteisöissä.

27.3.10 USKONTO

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on antaa oppilaille laaja uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys. Opetus perehdyttää oppilaita opiskeltavaan uskontoon ja sen monimuotoisuuteen. Se tutustuttaa uskonto- ja katsomusperinteisiin Suomessa sekä uskontoihin ja katsomuksiin muualla maailmassa. Oppiaine edistää uskonnon ja kulttuurin välisen suhteen ymmärtämistä sekä uskontojen ja katsomusten monilukutaitoa. Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Oppilaita ohjataan kriittiseen ajatteluun sekä tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia eri näkökulmista. Opetuksessa pohditaan uskon ja tiedon suhdetta sekä uskonnoille ominaista kieltä, symboliikkaa ja käsitteistöä. Uskonnon opetus antaa valmiuksia uskontojen ja katsomusten dialogiin, jota käydään sekä katsomusten sisällä että niiden välillä. Opetus kannustaa oppilaita kunnioittamaan elämää, ihmisarvoa sekä omaa ja toisen pyhää.

Opetuksessa tutustutaan opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen sekä katsomusten eettiseen ajatteluun ja rohkaistaan oppilaita pohtimaan omakohtaisesti eettisiä kysymyksiä. Opetus tukee oppilaiden itsetuntemusta, itsensä arvostamista ja elämänhallintataitojen kehittymistä koko perusopetuksen ajan. Opetus antaa oppilaille aineksia oman identiteetin, elämänskatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin. Uskonnon opetus tukee jokaisen oppilaan kasvua yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi ja maailmankansalaiseksi.

Vuosiluokilla 7-9 uskonnon opetuksessa perehdytään opiskeltavaan uskontoon kulttuurisena ja yhteiskunnallisena ilmiönä. Opetuksessa syvennetään ja rikastetaan tietoa opiskeltavan uskonnon juurista, lähteistä, opista ja opetuksista sekä vaikutuksista maailmassa.

Opetuksessa tutustutaan sekä maailman suuriin uskontoperinteisiin että uskonnottomuuteen. Opetuksessa tarkastellaan uskontojen yhteiskunnallista ja poliittista vaikutusta sekä uskonnonvapautta ja opetellaan tunnistamaan ja analysoimaan uskonnollisia teemoja tieteessä, mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.

Opetuksessa käsitellään eettisen ajattelun keskeiset käsitteet sekä opiskeltavan uskonnon eettiset periaatteet. Opetuksessa perehdytään Ihmisoikeuksien yleismaailmalliseen julistukseen sekä eri uskontojen ja katsomusten eettisiin näkemyksiin. Opetuksessa pohditaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja ajankohtaisia eettisiä ongelmia. Uskonnon opetus tarjoaa oppilaille voimavaroja kasvuun kohti aikuisuutta.

Uskonnon eri oppimäärät vuosiluokilla 7-9

Perusopetuslain 11 §:n mukaan perusopetuksessa oppiaineena on uskonto tai elämänskatsomustieto. Uskonto toteutetaan saman lain 13 §:n mukaan oppilaiden uskonnollisen yhdyskunnan mukaisesti oman uskonnon opetuksena erillisten oppimäärien mukaan. Oppiaineen yhtenäisyyden takaamiseksi kaikille oman uskonnon opetuksen muodoille on laadittu yhteiset tavoitteet ja keskeiset sisällöt.

Eri uskontojen oppimääräkuvauksissa tarkennetaan kaikille yhteisiä sisältöjä oppilaan oman uskonnon luonteen mukaisesti. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan perusteiden yhteisten tavoitteiden, sisältökuvausten ja eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten pohjalta.

Uskonnon opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Vuosiluokkakohtaiset tarkennetut oppimääräkuvaukset uskontokunnittain otsikoituna.

Uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamista. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Oppilaiden kokemusmaailma huomioidaan sisältöjen valinnassa ja niiden tarkemmassa käsittelyssä.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

S2 Uskontojen maailma: Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

S3 Hyvä elämä: Valittavien sisältöjen tulee avata elämänkysymyksiä ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

Uskonnon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on ilmentää uskontojen ja katsomusten moninaisuutta kunnioittavasti ja arvostavasti. Asioita tarkastellaan kokemuksellisuuden, toiminnallisuuden ja yhteisöllisen oppimisen avulla. Keskeistä on opittavien asioiden syventävä käsitteellistäminen ja käsitteiden yhteinen pohdinta. Uskonnon opetuksessa käytetään oppimista edistäviä tietoteknisiä sovelluksia siten, että oppilaiden oma aktiivisuus ja vuorovaikutus korostuvat. Opetuksessa pyritään kiireettömyyteen. Keskustelu on tärkeä osa opetusta. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää vierailuja ja vierailijoita. Opetuksessa voidaan toteuttaa yksilö- tai ryhmäprojekteja myös oppiaineen eri oppimäärien kesken sekä oppiainerajat ylittäen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Oppimäärien toteutuksessa tehdään toimintaan ja opetukseen liittyvät ratkaisut huomioiden oppilaiden erilaiset uskonnolliset ja katsomukselliset taustat sekä kehittyvä kielitaito. Opetuksessa luodaan oppimista ja osallisuutta, sekä vuorovaikutus- ja dialogitaitoja edistäviä yhteisiä tilanteita sekä ohjataan ja vahvistetaan oppilaan opiskelutaitoja ja oma-aloitteisuutta.

Oppilaan oppimisen arviointi uskonnossa vuosiluokilla 7-9

Arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita. Arviointi on monipuolista ja oppilaille annettava palaute ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut uskonnon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta

Uskonnon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä-monimuotoisuus	S1, S2	Uskontojen merkityksen hahmottaminen kulttuurissa ja yhteiskunnassa	Oppilas tunnistaa ja osaa nimetä uskontoon liittyviä piirteitä ympäröivässä kulttuurissa.
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1	Uskontoa koskevan tiedon hallitseminen	Oppilas osaa kuvailla opiskelemaansa uskonnon syntyhistoriaa ja vaikutusta. Hän tuntee uskonnon perusopetukset sekä osaa mainita tärkeimmät lähteet.
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2	Maailmanuskontojen ja erilaisten katsomusten tunteminen	Oppilas osoittaa hallitsevansa perustiedot suurista maailmassa vaikuttavista uskonnoista ja uskonnottomuudesta. Hän osaa kuvailla uskonnoissa ja katsomuksissa vallitsevaa moninaisuutta.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	S1-S3	Uskonnon ja kulttuurin lukutaito	Oppilas osaa nimetä eri uskontoperinteiden tapoja ja symboleja. Hän osaa antaa esimerkkejä uskonnollisista aiheista mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3	Ajattelun ja vuorovaikutuksen taidot	Oppilas tunnistaa ja osaa antaa esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista sekä joistakin uskonnon ja tieteen kielen välisistä eroista.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	S3	Etiikkaa koskeva tieto ja ihmisoikeusetiikka	Oppilas tuntee ja osaa nimetä etiikan keskeisiä käsitteitä. Hän osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeussopimukset ja kertoa niiden keskeisestä sisällöstä. Oppilas tuntee opiskeltavan uskonnon sekä muiden uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita.
T7 auttaa oppilasta	S1, S3	Uskontojen ja	Oppilas osaa kuvailla ja arvioida

pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina		katsomusten merkitys globaalisti	uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina.
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3	Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii ihmisyyteen kuuluvia elämänskysymyksiä ja osaa kertoa ajankohtaisista eettisistä kysymyksistä.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	S2, S3	Eettinen ajattelu	Oppilas pohtii omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja osaa kertoa niiden vaikutuksesta omaan ja toisten ihmisten hyvinvointiin ja kestävään tulevaisuuteen.
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1-S3		Ei vaikuta arvosanan muodostamiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

Evangelis-luterilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Suhde omaan uskontoon: Opetuksen sisällöiksi valitaan opiskeltavan uskonnon syntyyn, sen monimuotoisuuteen ja suhteeseen muihin uskontoihin liittyviä teemoja. Tarkastelun kohteena ovat opiskeltavan uskonnon juuret, lähteet, oppi ja opetukset sekä symbolit, levinneisyys ja vaikutus eri puolilla maailmaa ja Suomessa. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskeltavan uskonnon kulttuurivaikutuksiin liittyvät aiheet.

- Opetuksen sisältöjen valinnassa keskeistä on kristinusko eri puolilla maailmaa, painottaen nykytilannetta. Opetuksessa tarkastellaan kristinuskon syntyä, leviämistä ja jakaantumista kirkkokunniksi. Perehdytään suurimpiin kristillisiin kirkkokuntiin: katolinen ja ortodoksinen kirkko sekä protestanttiset kirkot, erityisesti luterilainen kirkko. Opetuksessa perehdytään kirkkokuntien levinneisyyteen, keskeisiin opetuksiin. Tutkitaan Raamatun syntyhistoriaa, keskeistä sisältöä ja tulkintatapoja sekä uskonnon kulttuurivaikutuksia. Perehdytään syvemmin kristinuskoon Suomessa ja sen kulttuurivaikutuksiin. Jäsennetään omaa suhdetta luterilaisuuteen, suomalaisuuteen ja eurooppalaisuuteen.*

Uskontojen maailma: Opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä ovat uskonnot ja uskonnottomuus maailmassa ja Suomessa, uskontojen tunteminen osana kulttuurista yleissivistystä sekä uskonnot tieteellisen tarkastelun kohteena. Keskeisinä aiheina ovat uskonnot yksilön ja yhteiskunnan voimavarana sekä uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus eri puolilla maailmaa, uskontojen vaikutukset yhteiskuntaan ja kulttuuriin, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyvyys populaarikulttuurissa. Valittavien sisältöjen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään uskontojen käsittelyä mediassa ja sen kriittistä arviointia sekä uskontojen välistä vuorovaikutusta ja dialogia.

- Opetuksessa tarkastellaan suurten maailmanuskontojen levinneisyyttä, perusopetuksia ja vaikutusta kulttuuriin eri puolilla maailmaa. Tutustutaan lisäksi luonnonuskontoihin ja uusiin uskonnollisiin liikkeisiin sekä uskonnottomuuteen elämäntarkoituksena. Uskontoja tarkastellaan tieteellisestä näkökulmasta ottaen huomioon uskonnon eri ulottuvuudet. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen, uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. Syvennetään ekumenian sekä uskontojen ja katsomusten välisen dialogin ymmärtämistä osana uskontojen välistä toimintaa ja maailmanrauhaa.*

Hyvä elämä: Valittavien sisältöjen tulee avata elämäntarkoituksia ja ikäkauteen sekä minäkuvaan liittyviä pohdintoja. Opetuksessa käsitellään ajankohtaisia ja yhteiskunnallisia eettisiä kysymyksiä kuten ekososiaalinen sivistys, osallistuminen ja vaikuttaminen yhteisöissä ja yhteiskunnassa sekä uskonnot rakentamassa yhteiskunta- ja maailmanrauhaa. Sisällöissä tulee korostua opiskeltavan uskonnon etiikka ja muiden uskontojen ja katsomusten etiikka sekä YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus. Tarkastelun kohteena ovat myös ihmisoikeuksien loukkaukset kuten holokausti. Sisältöjen valinnassa huomioidaan uskonnon ja katsomuksellisten kysymysten merkitys ihmisenä kasvamisessa.

- Opetuksessa keskeistä on etiikan peruskäsitteiden tunteminen ja ymmärtäminen. Perehdytään syvällisemmin kristinuskon ja muiden uskontojen eettiseen opetukseen ja eri kristillisten kirkkojen eettisiin painotuksiin sekä Raamatun ja etiikan suhteeseen. Tutustutaan YK:n Yleismaailmalliseen ihmisoikeuksien julistukseen ja ihmisoikeusetiikkaan. Opetuksen sisällöiksi valitaan elämäntarkoituksiin, suomalaiseen yhteiskuntaan, globaaliin vastuuseen sekä ympäristöön ja eläimiin liittyviä eettisiä*

kysymyksiä. Tarkastellaan eettisiä kysymyksiä mediasta otetuilla ajankohtaisilla esimerkeillä. Pohditaan omien valintojen eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta omaan ja toisten hyvinvointiin.

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	7. luokalla: Suhde omaan uskontoon - Uskonnon vaikutus esim. tapoihin, ruokakulttuuriin, etiikkaan 8. luokalla: Uskontojen maailma - Kristinuskon vaikutus länsimaiseen kulttuuriin ja tutustuminen eri kirkkokuntiin. Kristinuskon vaikutus omassa lähiympäristössä. Mahdolliset työtavat 7. -8. luokilla: Opetuksessa voidaan käyttää monipuolisia työtapoja: oppikirjat sekä muut kirjalliset- ja sähköiset materiaalit, ryhmä- ja parityöt, yksilötyöt, esitelmät, tutkielmat, esseet, oppimispäiväkirjat, draamaharjoitukset, tiedonhakutehtävät, vierailut (esim. pyhiin rakennuksiin, myös virtuaalivierailut) ja koulussa käyvät vierailijat (esimerkiksi eri uskonnoista tai kirkkokunnista). Lähdekritiikin opettelu erilaisia lähteitä käyttäen, pelillistetty opetus, flipped classroom, askartelu, piirtäminen ja väritystehtävät, karttatehtävät, audiovisuaalinen materiaali, oppilaiden omien älylaitteiden hyödyntäminen opetuksessa, laaja-alaiset oppimiskokonaisuuksia, opettajan kerronta, ilmiöpohjainen oppiminen, keskustelut, väittelytehtävät, yhteistoiminnallinen oppiminen.	L1
T2 ohjata oppilasta syventämään tietoaan opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	Suhde omaan uskontoon 8. luokalla: Syvennetään aiemmin opittuja asioita kristinuskosta. Kristinuskon synty, kehitys, levinneisyys ja vaikutukset eri puolilla maailmaa, Suomessa ja paikallisesti	L2
T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	Uskontojen maailma 7. luokalla: - Maailmanuskonnot - Alkuperäiskansojen uskonnot - Uskonnottomuus 8. luokalla:	L2, L3, L6

	• Kirkkokuntien keskeiset ominaispiirteet • Paikallisesti tärkeitä uskonnollisia asioita: • Lestadiolaisuus: kehitys, oppi ja nykytilanne. • Ortodoksinen kirkko: myös Lapissa. • Vapaat suunnat: kehitys, oppi ja nykyinen tilanne. • Kristillisperäiset liikkeet: myös Rovaseudulla.	
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa	Tämä tavoite toteutuu kaikissa uskonnon oppisisällöissä 7. luokalla: • Eri uskontoperinteiden tavat ja symbolit • Uskonnolliset aiheet mediassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa • Ajankohtaiset uskontoon liittyvät aiheet mediassa 8. luokalla: • Kristillisten yhteisöjen symboliikkaa ja tapoja • Ajankohtaiset aiheet ja uutiset mediassa • Huomioidaan uskon ja tiedon sekä uskonnollisen kielen ja tieteellisen kielen erottaminen • Uskontokritiikki sekä uskontojen näkyminen kulttuurin eri osa-alueilla, mediassa, politiikassa, populaarikulttuurissa, taiteessa ja tapakulttuurissa. 9. luokalla: • Kristinuskon ja muiden uskontojen vaikutukset moraalinormeihin • Ajankohtaiset ilmiöt eettisestä näkökulmasta	L2, L4, L6
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	Seuraavat sisällöt: Suhde omaan uskontoon Hyvä elämä 7. luokalla: • Uskontojen pyhät kirjat • Uskonnon kielen ja tieteellisen kielen ja historiallisen tiedon ero • Tutustutaan digitaalisiin lähteisiin kuten verkkoraamattuun 8. luokalla: • Raamatun syntyhistoria, keskeinen sisältö ja tulkintatavat • Uskonnollisen kielen ja historiallis-kriittisen tutkimustiedon ero 9. luokalla: • Etiikan peruskäsitteet ja -teoriat filosofisesta näkökulmasta • Eri uskontojen ja katsomusten eettisiä periaatteita	L1, L2, L4, L5, L7
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin,	Hyvä elämä 9. luokalla: • YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus • YK:n Lasten oikeuksien sopimus	L2, L7

ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	• Etiikan perusteet kristinuskossa ja muissa uskonnoissa ja katsomuksissa	
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	Seuraavat sisällöt: Suhde omaan uskontoon Hyvä elämä 7. luokalla: • Uskontojen ja uskonottomuuden kannattajamäärät, levinneisyydet ja kehitystrendit 8. luokalla: • Kristinuskon ja suurimpien kirkkokuntien levinneisyydet ja keskeiset opetukset • Kristinuskon vaikutus kulttuuriin 9. luokalla: • Uskontojen ja katsomusten vaikutus moraaliin • Eri kirkkokuntien ja Raamatun tulkintatapojen vaikutukset moraaliin	L5, L6
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	Toteutuu kaikissa sisällöissä ja kaikilla luokka-asteilla: • Eri maailmankatsomusten käsityksiä esim. ihmisarvosta, kuolemasta, hyvästä ja pahasta, ihmissuhteista • Ajankohtaiset ilmiöt eettisinä kysymyksinä. • Etiikka tietoverkoissa. Esimerkiksi näkökulmasta: mikä on minun omaa, mikä toisen omaa myös sähköisessä maailmassa. Eettinen käyttäytyminen sosiaalisessa mediassa	L7
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	Seuraavat sisällöt: Uskontojen maailma Hyvä elämä 7. luokalla: • Eri maailmankatsomusten käsityksiä luonnosta ja tulevaisuudesta 9. luokalla: • Eettisiä näkökulmia nuorten omaan elämään • Omien valintojen ja tekojen pohtiminen ja niiden vaikutukset itseän ja muihin • Omien valintojen vaikutukset kestävään tulevaisuuteen	L1, L2
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-	Toteutuu kaikissa sisällöissä ja kaikilla luokilla: Uskonnon moninaisuuden ymmärtäminen omassa lähiympäristössä ja kunnioitus eri maailmankatsomusten edustajia kohtaan	L6

opinnoissa, työelämässä ja vapaa- ajalla	Yhteistoiminnallisuus verkon avulla esimerkiksi yhteisöpelien ja ystävyystoiminnan avulla.	
---	---	--

ORTODOKSINEN USKONTO

Ortodoksisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat kristillisen kirkon synty ja kehitys ortodoksisen kirkon näkökulmasta. Perehdytään syvällisemmin kirkon leviämiseen ja lähetystyöhön sekä kristinuskon saapumiseen Suomeen idästä ja lännestä. Perehdytään luostarilaitokseen opin kehittäjänä ja säilyttäjänä sekä tutustutaan bysanttilaiseen aikakauteen kirkon hallinnollisen muotoutumisen ja kirkkotaiteen näkökulmasta. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon kirkon opillinen kehitys. Syvennetään tietämystä Raamatusta kirjana ja tutkitaan sen syntyhistoriaa, sisältöä ja käyttöä kirkon toiminnassa. Tärkeitä sisältöjä opetuksessa ovat uskontunnustus, jumalanpalvelukset, mysteeriot, kirkkotaide ja kirkkomusiikki sekä kirkkovuosi kirkon opin ilmentäjinä sekä niihin liittyvä keskeinen ortodoksinen sanasto. Perehdytään ortodoksisen kirkon toimintaan Suomessa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon ortodoksisuus kirjallisuudessa, musiikissa ja taiteessa.

S2 Uskontojen maailma: Tutustutaan uskonnollisuuteen inhimillisen elämän piirteenä, suomalaisten muinaisuskontoon ja tämän ajan uskonnollisuuteen sekä uskonnottomuuteen elämäkatsomuksena. Perehdytään kristillisen kirkon leviämiseen, katoliseen ja luterilaiseen kirkkoon sekä muihin keskeisimpiin kristillisiin kirkkoihin ja yhteisöihin. Keskeisinä sisältöinä ovat suuret maailmanuskonnot, niiden tapakulttuuri ja erityispiirteet, ja uudemman ajan uskonnot sekä perehtyminen uskontojen välisiin yhtäläisyyksiin ja eroihin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Perehdytään ortodoksisiin patriarkaatteihin ja muihin ortodoksisiin tai sitä lähellä oleviin kirkkoihin. Uskontojen ja ortodoksisuuden kulttuuri- ja yhteiskunnallinen vaikutus ja näkyminen sekä Suomessa että ortodoksienemmistöisissä maissa sekä uskontoihin liittyvä ajankohtainen tieto ja sen arviointi tulee ottaa huomioon opetuksen sisältöjä valittaessa. Syvennetään ekumenian ja uskontojen välisen dialogin tuntemusta.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat etiikan yleiset perusteet ja lähtökohdat. Perehdytään kristillisen etiikan ja muiden uskontojen eettisen ajattelun yleispiirteisiin. Tutkitaan ortodoksisen etiikan perustana olevaa ihmiskäsitystä sekä kirkon opetusta ja Raamatun kertomuksia. Syvennetään tietoa ortodoksisista kirkollisista käytänteistä hyvän elämän tukena. Pohditaan omaan elämään, yhteiskunnan jäsenyyteen, ympäristöön ja luontoon sekä globaaliin vastuuseen liittyviä kysymyksiä. Nostetaan keskusteluun mediassa esiintyviä ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä osana yhteiskuntakeskustelua. Pohditaan eettisten arvojen tiedostamista, soveltamista ja merkitystä ihmisenä kasvamisessa ja omassa arjessa. Sisältöjen valinnalla tuetaan oppilaiden ymmärrystä yhteiskunnallisesta sovusta, rauhasta ja kaikkien ihmisten välisestä keskinäisestä kunnioituksesta. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus, YK:n Lapsen oikeuksien sopimus ja ihmisoikeusetiikka.

ORTODOKSINEN USKONTO

VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet Merkattu taulukkoon S-tunnuksella. Katso sisältö taulukon yläpuolelta keskeisistä sisältöalueista.	Laaja- alainen osaaminen	Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista.
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus	S1, S2 7. luokalla: • arjen tavat esim. Kreikassa ja Venäjällä: kaupunkikuva, juhlat, paastot, musiikki • ajanlaskukysymykset • varhaiskristilliset luostarit ja ortodoksiset luostarit: niiden synty ja vaikutus, • luostarien merkitys suomalaiselle ortodoksisuudelle historiassa ja nykyisyydessä, etenkin Petsamon luostari ja sen perintö • bysanttilainen maailma ja sen perintö • Konstantinopolin ekumeeninen patriarkka • luterilainen kirkko Suomessa • luterilainen Suomi • ortodoksivähemmistöt lähihistoriassa, kolttsaamelaiset 8. luokalla: • arjen tavat ortodoksisuudessa ja luterilaisuudessa: kristilliset juhlat, kristinoppileiri ja sen päätös, kummeus, mysteerit ja sakramentit, avioliitot ja avioerot, maallistuminen • muita arjen tapoja oppilaan lähipiirissä esim. uskonnottomuus ja sen vaikutus • uskonnot koulussa ja lähiympäristössä, niiden ilmeneminen ja vaikutus • ortodoksisuuden monimuotoisuus • havaintoja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutuksesta Euroopassa • ajankohtaisia havaintoja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutuksesta muualla maailmassa 9. luokalla: • paastot eri uskonnoissa, myös eri kirkoissa • luostarit: ortodoksiset, muut kristilliset ja ei-kristilliset, niiden synty, kehitys ja vaikutus • suhtautuminen pyhiin ihmisiin ja marttyyriin eri uskonnoissa ja kulttuureissa	L1	Kaikilla luokilla: Opetuksessa hyödynnetään vierailuja, vierailijoita ja erilaisia verkkoympäristöjä havainnollistamaan uskonnon moninaisuutta 7. luokalla: • Petsamon luostarin historiaan tutustuminen • Petsamon perintö

	• riitit, erityisesti siirtymäriitit verrattuna ortodoksinen kaste, mirhavoitelu, avioliitto ja hautaus • erilaiset arjen uskonnolliset tavat: rukoileminen, hiljentyminen, meditaatio, hesykasmi, ja asketismi ilmiöinä • uskonnollisen perinteen vaikutus pukeutumiseen, eri sukupuoliin • uskonnollinen taide: arkkitehtuuri, musiikki, kuvataide ja veistokset • uskonto ja politiikka globaalisti		
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta uskonnosta ja sen vaikutuksista	S1 7. luokalla: • Kirkon syntyvaiheita: apostolien lähetystyö, Paavalin lähetysmatkat, marttyyrikirkko, jakamaton kirkko, suuri skisma, kirkon jakaantuminen • Kirkon opin muodostuminen, uskontunnustus, Traditio • Raamattu kirkon kirjana: synty, sisällön muotoutuminen ja käyttäminen • muita pyhiä tekstejä • Diakoniatyö: julistaminen ja lähimmäisenrakkaus • globaali ortodoksisuus 8. luokalla: • suomalainen ortodoksinen kirkko: historiaa ja nykyaikaa • seurakunnat, hiippakunnat, etenkin Lapin ortodoksinen seurakunta ja sen historia • kirkkokunnat, patriarkaatit • pappeus, pappeuden asteet • luostarit ja asketismi, Petsamon perintö • kirkollisia toimijoita ja järjestöjä • kirkkovuoden kierto ja siihen liittyvät ikonit, veisut, rukoukset ja erityiset toimitukset • ajan pyhittäminen ortodoksin elämässä 9. luokalla: • keskeinen ortodoksinen oppi • opin ilmentyminen uskontunnustuksessa ja keskeisissä rukouksissa • henkilökohtainen rukouselämä opin ilmentäjänä • jumalanpalvelukset ja oppi • kirkkotaide opin ilmentäjänä • kirkolliset rakennukset ja luostarit opin näkökulmasta.	L2	Kaikilla luokilla: Tutustumiskäynnit pyhäköissä, osallistuminen ortodoksisiin jumalanpalveluksiin ja niiden analysointi on keskeistä sisältöjen omaksumisen kannalta 8. luokalla: • Lapin ortodoksisen seurakunnan historiaa, Petsamon perintö • Koltasaamelaiset

T3 ohjata oppilasta perehtymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen	S2 7. luokalla: • kristilliset kirkot Suomessa ja globaalisti • muita suomalaisia nykyuskontoja • suomalaisia muinaisuskontoja • uskonnottomuus • tämän ajan uskonnollisuus ja maallistuminen • juutalaisuus ja islam: syntyhistoriaa, keskeinen opetus, tavat ja rituaalit, symbolit, keskeiset suuntaukset 8. luokalla: • uskonnollisia symboleja ja tapoja Suomessa, Euroopassa ja globaalisti • -uskonnon määrittelyä ja uskontojen luokittelua • Aasian uskontoja: hindulaisuus, buddhalaisuus, kunfutselaisuus, sintolaisuus: syntyhistoriaa, keskeinen opetus, tavat ja rituaalit, symbolit, keskeiset suuntaukset 9. luokalla: • uudempia uskontoja • uskonnottomuus ja ateismi • eri uskontojen yhteisiä ja eroavia tapoja ja piirteitä ilmiöittäin ortodoksisuuteen peilaten esim. : asketismi, luostarilaitos, meditatiivinen rukous, paastot, juhlat, siirtymäriitit, pyhät henkilöt, pyhät paikat ja rakennukset, musiikki, taide, arjen tavat mm. pukeutuminen ja suhtautuminen eri sukupuoliin • uskonnot ja politiikka globaalisti	L2, L3, L6	Kaikilla luokilla: Perehdytään uskontojen välisiin eroihin ja yhtäläisyyksiin suhteessa toisiinsa ja ortodoksisuuteen. Eri uskontojen ja katsomusten moninaisuutta ja ilmennetään kunnioittavasti ja arvostavasti. Opetuksessa otetaan erityisesti huomioon oppilaan omat kokemukset ja havainnot sekä pyritään laajentamaan arkihavainnot yleisemmän tiedon tasolle esim. tekemällä laajempaa tiedonhankintaa ja toteuttamalla pieniä tutkielmia.
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuuri	S1, S2, S3 7. luokalla: • ortodoksiseen perinteeseen liittyviä tapoja ja symboleja yhteiskunnassa, mediassa ja kulttuurissa • kristinuskoon, juutalaisuuteen ja islamiin liittyviä tapoja ja symboleja yhteiskunnassa, mediassa ja kulttuurissa 8. luokalla: • hindulaisuuteen, buddhalaisuuteen, kunfutselaisuuteen ja sintolaisuuteen liittyviä tapoja ja symboleita yhteiskunnassa, mediassa ja kulttuurissa	L2, L4, L6	Kaikilla luokilla: Opetuksessa tutustutaan uskonnollisiin tapoihin, symboleihin ja aiheisiin yhteiskunnassa ja kulttuurissa erilaisin toiminnallisin tavoin esim. itse tekemällä ja yhdessä tutkimalla.

rissa	- uskonnolliset aiheet mediassa ja populaarikulttuurissa 9. luokalla: - taide eri uskonnoissa - uskonnolliset aiheet mediassa ja populaarikulttuurissa - uskonnot ja uskonottomuus kotimaan politiikassa ja maailmanpolitiikassa		Seurataan ajankohtaisia aiheita ja uutisia uskontoon liittyen.
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja	S1, S3 7. luokalla: - Raamattu kirkon kirjana ja uskonnollisena teoksena - erilaisia tapoja tulkita Raamattua - muiden pyhien tekstien tulkintaa ja arviointia - juutalaisuuden ja islamin pyhät tekstit ja niiden tulkintatapoja - ajankohtaisia, uskontoon liittyviä aiheita mediassa ja niiden totuudenmukaisuuden ja objektiivisuuden arviointia 8. luokalla: - teologisen tekstin ja muun tieteellisen tekstin tarkastelemista - esimerkkejä erilaisista argumentaation tavoista esim.: auktoriteetteihin viittaaminen, omiin kokemuksiin vetoaminen, aiempiin tapahtumiin viittaaminen, asian yleisyyteen viittaaminen, tunteisiin vetoaminen, lähteiden ja näkökulmien valikointi. - kriittinen ajattelu - ajankohtaisia, uskontoon liittyviä aiheita mediassa ja niiden totuudenmukaisuuden ja objektiivisuuden arviointia 9. luokalla: - ajankohtaisia, uskontoon liittyviä aiheita mediassa ja niiden totuudenmukaisuuden ja objektiivisuuden arviointia - ajankohtaisten uskonnollisten aiheiden taustalla vaikuttavien pyrkimysten pohdintaa	L1, L2, L4, L5, L7	Kaikilla luokilla: Opetus voidaan toteuttaa esim. erilaisin ryhmäprojektein oppiaineen eri oppimäärien kesken. Opetusmateriaalia valittaessa otetaan huomioon ikätaso ja ajattelun kehittyminen.
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen	S3 7. luokalla: - epäitsekkyys ja yhteisöllisyys alkukirkossa - marttyyrius ja nykyaikainen uskonnonvapaus	L2, L7	Kaikilla luokilla: Opetuksessa on keskeistä yhteinen

ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin	• YK:n Ihmisoikeuksien julistus • holokausti • juutalaisuuden ja islamin keskeinen eettinen opetus • kristinusko, juutalaisuus, islam ja ihmisoikeudet historiassa ja nykyisyydessä 8. luokalla: • ortodoksinen ihmiskäsitys • hengellinen ohjaus ortodoksisen ihmiskäsityksen näkökulmasta • ihmisarvo • ihmisoikeudet • eläinten ja luonnon oikeudet, onko niitä? • buddhalaisuuden, hindulaisuuden, kunfutselaisuuden, taolaisuuden ja sintolaisuuden keskeisiä eettisiä opetuksia • eri uskontojen eettisiä opetuksia ihmisoikeuksien näkökulmasta ja verrattuna kristilliseen, ortodoksiseen etiikkaan 9. luokalla: • ortodoksisen etiikan keskeinen opetus • elämän tarkoitus • vapaus ja vastuu • kasvu ihmisenä, hengellinen ohjaus, paastoaminen, kilvoittelu • sakramentit ja jumalanpalveluselämä • seurustelu ja perhe • vastaavia aiheita myös muiden uskontojen näkökulmasta • ihmisoikeudet, erilaisia ihmisoikeussopimuksia ja niiden toteutuminen lähialueilla ja globaalisti		pohdinta ja kiireetön keskustelu
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuis ta merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina	S1, S3 7. luokalla: • ortodoksinen kristitty: kastettu ja voideltu • ortodoksinen identiteetti • kirkon historiaa ja nykyisyyttä: marttyyrius ja diakonius, pappeus, luostarien enkelielämä, Petsamon luostarin perintö • yhteisöllisyyden ihanne • ristiretket • holokausti, ääriliikkeitä uskonnoissa 8. luokalla: • Uskontojen merkitystä yksilön elämässä • Hengellinen ohjaus ortodoksisessa Traditiossa ja muissa uskonnoissa	L5, L6	Kaikilla luokilla: Koulussa ja opetusryhmässä voidaan ottaa huomioon kansalliset ja paikalliset ekumeeniset tapahtumat ja teemaviikot. 9. luokalla: Sakramentteihin ja kirkkovuoden kulkuun

	• asketismi ja luostarit • ihmiskäsitys ja siihen perustuvat arvot • arvot valintojen ja toiminnan taustalla • buddhalaisuuden, hindulaisuuden, kunfutselaisuuden, taolaisuuden ja sintolaisuuden opetuksia yksilöstä ja yhteisöstä ja siitä seuraava toiminta • ekumenia • uskontojen välinen dialogi 9. luokalla: • uskonnonvapaus • uskontojen ilmeneminen ihmisten arjessa • globaali vastuu ihmisistä ja luonnosta		perehtyminen jumalanpalveluksiin osallistumisen avulla
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämänkysymyksiä, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin	S1, S2, S3 7. luokalla: • oikea ja väärä • synti ja katumus • lähimmäisenrakkaus • ajankohtaiset eettiset teemat • yksilöllisyys – yhteisöllisyys • epäitsekkyys - itsekkyyys • itsenäisyys -epäitsenäisyys • oikeus omiin mielipiteisiin ja ajatuksiin 8. luokalla: • vapaus ja vastuu • katumus • anteeksianto • ajankohtaiset eettiset teemat • oikeus ja velvollisuus omiin mielipiteisiin ja ajatuksiin 9. luokalla: • omien eettisten valintojen sekä niiden vaikutusten pohtiminen ja perusteleminen • kirkon opetuksen ja henkilökohtaisten arvojen pohtimista • ajankohtaiset eettiset teemat ja niiden pohtiminen omien arvojen ja näkemysten perusteella • oman ajattelun ja omien rajojen arvostaminen ja rakentava puolustaminen	L7	Kaikilla luokilla: Opetuksessa kannustetaan itsenäiseen ajatteluun ja tuetaan jokaisen oikeutta omaan näkemykseen. Harkitaan mitkä aiheet sopivat yhteiseen pohdintaan ja mitkä on syytä pohtia itsenäisesti.
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa	S2, S3 7. luokalla: • epäitsekkyys, sitoutuminen ja luottamus • toisen auttaminen, huolehtiminen ja diakonia	L1, L2	

eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan	- vastuu - vastuu toiminnasta sosiaalisessa mediassa 8. luokalla: - hyvinvointi – holistinen ihmiskäsitys – vastuu itsestä - kestävä elämäntapa - vastuu toisista ja luonnosta - vastuu toiminnasta sosiaalisessa mediassa 9. luokalla: - Elämän tarkoitus - elämän ja kuoleman kysymyksiä - seurustelu ja perhe - vapaus ja vastuu - kestävä elämäntapa - bioetiikka - vastuu toiminnasta sosiaalisessa mediassa		
T10 rohkaista oppilaita kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko- opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla	S1, S2, S3 7. luokalla: - kunnioittava ja arvostava suhtautuminen eri uskontoihin ja elämänkatsomuksiin - itsensä ja toisten suojeleminen, nettietiketti 8. luokalla: - kunnioittava ja arvostava suhtautuminen eri uskontoihin ja elämänkatsomuksiin - itsensä ja toisten suojeleminen, nettietiketti 9. luokalla: - Kunniottava ja arvostava suhtautuminen eri uskontoihin ja elämänkatsomuksiin, eri tavalla eläviin ihmisiin, toisten valintoihin - erilaisten ihmisten kohtaaminen työelämässä ja vapaa-ajalla uhka vai mahdollisuus? - itsensä ja toisten suojeleminen, nettietiketti	L6	Kaikilla luokilla: Kaikissa koulutilanteissa ohjataan oppilaita suhtautumaan arvostavasti toisiin oppilaisiin, opettajiin ja henkilökuntaan.

ISLAM

Islamilaisen uskonnon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Tässä oppimääräkuvauksessa tarkennetaan kaikille yhteisiä uskonnon sisältöjä. Paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan uskonnon yhteisten tavoitteiden ja sisältökuvausten sekä eri uskontojen tarkennettujen oppimääräkuvausten perustalle.

S1 Suhde omaan uskontoon: Opetuksessa perehdytään Islamiin eri puolilla maailmaa. Opetuksessa syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen. Keskeisinä sisältöinä ovat islamin monimuotoisuus, sen pääsuuntaukset, modernit islamilaiset liikkeet ja poliittinen islam. Pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloja. Tärkeitä sisältöjä ovat islam ja muslimit Suomessa, Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat, islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin sekä islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä. Jäsennetään omaa suhdetta islamiin, suomalaisuuteen ja islamilaiseen maailmaan.

S2 Uskontojen maailma: Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämäntavaksi. Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä.

S3 Hyvä elämä: Opetuksessa keskeisiä sisältöjä ovat islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Tärkeitä sisältöjä ovat YK:n Ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka sekä erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa. Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille.

ISLAM

VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
	Sisältöalueet merkitty taulukkoon otsikolla. Sisältöteksti löytyy taulukon yläpuolelta. Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista.	
T1 ohjata oppilasta havaitsemaan uskonnon ja kulttuurin vuorovaikutus sekä tunnistamaan uskontoon liittyvä monimuotoisuus S1 S2	7. vuosiluokalla <u>S1 Suhde omaan uskontoon</u> - islamin uskonto eri puolilla maailmaa - islamin monimuotoisuus; pääsuuntaukset - pohditaan uskonnollista suvaitsevaisuutta ja rinnakkaiseloja - islam ja muslimit Suomessa	L1
T2 ohjata oppilasta syventämään tietojään opiskeltavasta	<u>S2 Uskontojen maailma</u>	L2

uskonnosta ja sen vaikutuksista S1	Perehdytään suurten maailmanuskontojen levinneisyyteen, perusopetuksiin ja niiden vaikutukseen kulttuuriin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen elämäntapomuksena. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä. <u>S3 Hyvä elämä</u> Islamilaisen etiikan rakenne, teot ja niiden seuraukset sekä islamilaisen lain tulkinnat yhteiskunnassa ja muslimiyhteisössä. Erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. YK:n ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka. 8. vuosiluokalla <u>S1 Suhde omaan uskontoon</u> - islamin monimuotoisuus; modernit islamilaiset liikkeet - Koraanin ja perimätiedon kokoamisen historia, rakenne ja tulkinnat - islamin opilliset perusteet ja uskonnollisten velvollisuuksien vaikutus elämän eri osa-alueisiin <u>S2 Uskontojen maailma</u> Perehdytään uskonnon tutkimukseen sekä uskonnollisen ja tieteellisen kielen eroihin. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä. <u>S3 Hyvä elämä</u> Pohditaan islamilaisen lain suhdetta lainoppiin ja lakikoulukuntiin sekä perehdytään islamilaisiin käytöstapoihin. Erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. YK:n ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka. 9. vuosiluokalla <u>S1 Suhde omaan uskontoon</u> - islamin monimuotoisuus; poliittinen islam - syvennetään osaamista islamin historiasta profeetta Muhammedin ajoista islamilaisen valtakunnan kasvuun ja islamilaisen teologian vakiintumiseen - islamin kulttuurivaikutus taiteessa ja tieteessä <u>S2 Uskontojen maailma</u> Autetaan oppilaita huomaamaan uskonnot kulttuurissa, mediassa ja populaarikulttuurissa sekä tunnistamaan uskontojen vaikutus politiikassa. Pohditaan uskonnollisen erilaisuuden hyväksymistä sekä uskontoa osana kulttuuri-identiteettiä. <u>S3 Hyvä elämä</u> Perehdytään uskontodialogiin ja uskontojen merkitykseen yhteiskuntarauhan rakentamisessa.	
T3 ohjata oppilasta perhetymään uskontoihin ja katsomuksiin eri puolilla maailmaa sekä uskonnottomuuteen S2		L2 L3 L6
T4 ohjata oppilasta tuntemaan eri uskontojen ja katsomusten tapoja ja symboleita sekä tunnistamaan uskonnollisia aiheita mediassa, maailmanpolitiikassa, taiteessa ja populaarikulttuurissa S1 S2 S3		L2 L4 L6
T5 ohjata oppilasta havaitsemaan ja arvioimaan erilaisia argumentaation tapoja sekä uskonnon ja tieteen kielen välisiä eroja S1 S3		L1 L2 L4 L5 L7
T6 ohjata oppilasta perehtymään eettisen ajattelun keskeisiin käsitteisiin, ihmisoikeuksiin sekä opiskeltavan uskonnon ja muiden uskontojen ja katsomusten eettisiin periaatteisiin S3		L2 L7
T7 auttaa oppilasta pohtimaan uskontojen ja katsomusten maailmanlaajuista merkitystä ihmisten valintojen perusteina ja ohjaajina S1 S3		L5 L6
T8 rohkaista oppilasta pohtimaan ihmisyyteen kuuluvia elämäntapomuksia, ajankohtaisia eettisiä kysymyksiä ja omien arvojen suhdetta niihin S1 S2 S3		L7
T9 innostaa oppilasta tutkimaan omien valintojensa eettisiä ulottuvuuksia ja niiden vaikutusta hyvinvointiin ja kannustaa kestävään elämäntapaan		L1 L2

S2 S3	Pohditaan vastuuta ympäristöstä sekä sen merkitystä ihmisille. Erilaiset ajankohtaiset eettiset kysymykset. YK:n ihmisoikeuksien julistus ja ihmisoikeusetiikka.	
T10 rohkaista oppilasta kohtaamaan erilaisia ihmisiä nyt ja tulevaisuudessa jatko-opinnoissa, työelämässä ja vapaa-ajalla S1 S2 S3		L6

27.3.11 ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

Oppiaineen tehtävä

Elämäncatsomustiedon opetuksen ydintehtävänä on edistää oppilaiden kykyä etsiä hyvää elämää. Elämäncatsomustiedossa ihmiset ymmärretään kulttuuriaan uusintavina ja luovina toimijoina, jotka kokevat ja tuottavat merkityksiä keskinäisessä toiminnassaan ja kanssakäymisissä ympäröivän maailman kanssa. Katsomuksia, inhimillisiä käytäntöjä ja niitä koskevia merkityksiä pidetään yksilöiden, yhteisöjen ja kulttuuriperinnön vuorovaikutuksen tuloksina. Elämäncatsomustiedossa painotetaan ihmisten kykyä vaikuttaa aktiivisesti omaan ajatteluunsa ja toimintaansa. Tämä koskee myös oppilaiden opiskelua ja oppimista. Siksi on keskeistä sovittaa opetukseen ja opiskeluun oppilaan oma ajattelu- ja kokemusmaailma.

Elämäncatsomustiedon opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia kasvaa itsenäiseksi, suvaitsevaiseksi, vastuulliseksi ja arvostelukykyiseksi yhteisönsä jäseneksi. Tavoitteena on täysivaltainen demokraattinen kansalaisuus globalisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa maailmassa. Tämä edellyttää elämäncatsomustiedon opetukselta monipuolisen katsomuksellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen kartuttamisen lisäksi eettisen ja kriittisen ajattelu- ja toimintakyvyn sekä oppimisen taitojen kehittämistä. Elämäncatsomustiedossa kriittinen ajattelu ymmärretään perusteita etsivänä, asiayhteydet hahmottavana ja tilannetaajuisena sekä itseään korjaavana. Siihen liittyy avoin ja pohdiskelleva asenne.

Elämäncatsomustieto tukee laaja-alaisen osaamisen kehittymistä, erityisesti ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja, kulttuurisen osaamisen, vuorovaikutuksen ja ilmaisun taitoja, itsestä huolehtimista ja arjentaitoja sekä osallistumista, vaikuttamista ja vastuullisuutta.

Vuosiluokilla 7-9 elämäncatsomustiedon opetuksen erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaiden kykyä oman tulevaisuutensa hahmottamiseen ja suunnittelemiseen. Oppilaiden identiteetin ja elämäncatsomuksen rakentamisen tukemisessa otetaan erityisesti huomioon yleissivistävän tietoperustan laajentaminen sekä oppilaiden omakohtaiset valinnat perusopetuksen jälkeen. Oppilaita tuetaan omakohtaisten hyvän elämän mallien löytämisessä.

Elämäncatsomustiedon tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille. Sisältöjen valinnassa pyrkimys yleissivistävään tietoon yhdistetään oppilaiden kokemusmaailmaan ja identiteetin ja elämäncatsomuksen etsintään. Olennaista on löytää sisältöjä, joiden kanssa työskenteleminen antaa oppilaalle mahdollisuuden rakentaa tiedosta ja omakohtaisesta pohdinnasta katsomuksellista arvostelukykyä.

S1 Katsomus ja kulttuuri: Perehdytään maailmankuvan ja maailmankatsomuksen käsitteisiin. Käydään oppilaan elämäncatsomuksen ja identiteetin rakentamista tukevia keskusteluja. Perehdytään Unescon suojelemaan maailman kulttuuri- ja luonnonperintöön ja seurataan kulttuurin ilmenemistä muun muassa mediassa ja taiteessa. Perehdytään teistisiin ja ateistisiin katsomuksiin nykymaailmassa, esimerkiksi sekulaariin humanismiin, kristinuskoon ja islamiin. Tutustutaan valittuihin katsomusten historian ja niiden kohtaamisen käännteisiin sekä arvioidaan katsomusvapauden ja yhdenvertaisuuden toteutumista erilaisissa yhteiskunnissa.

S2 Etiikan perusteita: Tutustutaan etiikan peruskysymyksiin ja pääsuuntiin. Pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisinhimillisiä arvoja: totuus, hyvyys, kauneus ja oikeudenmukaisuus. Perehdytään

teon eettisen arvioinnin näkökulmiin, kuten teon tahallisuuteen, tekijän tarkoitukseen ja teon seurauksiin. Sovelletaan eettistä lähestymistapaa ja käsitteistöä nuorten arjessa esiintyviin tilanteisiin. Perehdytään sosiaalisessa mediassa ja muissa tiedotusvälineissä esiintyviin ajankohtaisiin kysymyksiin eettisestä näkökulmasta. Tarkastellaan kulttuurista moninaisuutta rikkautena, oikeutena ja eettisenä kysymyksenä.

S3 Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus: Perehdytään ihmisarvoon, ihmisoikeuksiin ja ihmisten väliseen yhdenvertaisuuteen. Tutustutaan ihmisoikeuksien kehitykseen ja ihmisoikeusloukkauksiin, kuten holokaustiin. Tutustutaan erilaisiin käsityksiin ihmisen ja luonnon suhteesta, esim. humanistiseen, utilistiseen, mystiseen ja luontokeskeiseen. Perehdytään luonnon ja yhteiskunnan kestäväen tulevaisuuden mahdollisuuksiin sekä ympäristöetiikkaan liittyviin kysymyksiin kuten eläinten oikeuksiin. Pohditaan, miten voidaan toimia vastuullisesti kestäväen tulevaisuuden hyväksi.

ELÄMÄNKATSOMUSTIETO

VUOSILUOKAT 7-9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	7.luokalla: Katsomus ja kulttuuri Käsitteiden hallinta ja soveltaminen: • Maailmankuva ja -katsomus • Elämäntutkimuksen rakennusosat Mahdolliset työtavat: • keskustelua luokassa ja erilaisissa sähköisissä ympäristöissä elämäntutkimuksen ja identiteetin rakentamisesta • oma kuva, miellekartat	L1, L2, L4
T2 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmaan	7.luokalla: Katsomus ja kulttuuri Kulttuurien ja katsomusten tunteminen: • mitä kulttuuri on? • kulttuurin kehitys, tieteellinen tutkiminen, kulttuurien kohtaaminen, kulttuurin ilmeneminen mediassa, musiikissa, taiteessa • oppilaiden omat erilaiset/samanlaiset kulttuuritaustat • mahdolliset vierailut lähikohteissa, kuten Korundi, Arktikum, kaupungin historialliset kohteet Eurooppalaisuus, antiikin Kreikka ja Rooma • antiikin tarut piirtäen, kuunnellen ja näytellen. Mahdollisuuksien mukaan hyödynnetään digitaalisia työvälineitä. Tutustuminen Unescon maailman kulttuuri- ja luonnonperintökohteisiin	L2, L7

	oppilaiden tietotaito eri maiden kulttuurikohteista vrt. lomamatkat/asuminen eri kulttuurissa	
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	7.luokalla: Katsomus ja kulttuuri Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu Antiikin kreikan filosofi - filosofien ajatusten vaikutus maailmankatsomukseen, mitä eri filosofit ovat ajatelleet maailmasta ja miten se on muovannut maailmankuvan ja kulttuurin kehittymistä Teistiset ja ateistiset katsomukset nykymaailmassa, esim. humanismi, kristinusko, juutalaisuus, islam, uskonnoton tapakulttuuri - mahdollista tehdä projektityöt eri uskonnoista hyödyntäen tehtävään sopivia työvälineistöä	L1, L2, L5
T4 ohjata oppilasta tuntemaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	7.luokalla: Katsomus ja kulttuuri Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen: Maailmaa selitetään järjellä vai tunteella? filosofit, uskonnollinen maailmankuva	L1, L3
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	8.luokalla: Katsomus ja kulttuuri Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen: Ihmisoikeudet ja niiden turvaaminen Ihmisen ja luonnon suhteet, esim. humanismi, utilismi, mystiikka ja luontokeskeisyys Kestävä tulevaisuus: - tuhoutuuko maapallo?, ympäristönsuojelu, ympäristö tulevaisuuden tekijänä - oman elinympäristön tarkkailu ympäristönsuojelun näkökulmasta	L2, L3, L6, L7
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	Toteutuu kaikissa sisällöissä Toteutetaan kaikilla vuosiluokilla Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu -identiteettini suhteessa toisiin -erilaiset maailman synty -myytit, mihin minä uskon tai en usko?	L1, L2, L4

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	Toteutuu kaikissa sisällöissä Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen 8.luokalla: Maailmankatsomukselliset vähemmistöt, kulttuurivähemmistöt, vammaiset, sukupuolivähemmistöt, maahanmuuttajat, suvaitsevaisuus Mahdolliset työtavat: • esteettömyyskävely koulun tiloissa, miten eri aistien puuttuminen vaikuttaa estettömyyteen ja tilojen saavutettavuuteen • mahdolliset vierailut esim. kuulonhuoltoliitto, vastaanottokeskukset • mahdolliset vierailevat luennoitsijat esim. romanikulttuurin edustaja, maahanmuuttajat jne. • mahdollinen yhteistyö ikäihmisten kanssa. Esimerkiksi nettitaitojen opettaminen isovanhemmille, josta pidetään oppimispäiväkirjaa, blogia tai muuta tehtävään sopivaa raportointitapaa. Toteutuuko yhdenvertaisuus sukupolvien välillä?	L2, L3, L7
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	9.luokalla: Etiikan perusteita Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus Eettisen ajattelun taidot: Etiikan peruskysymykset ja pääsuunnat • Ihanneyhteiskunta "saari", keskustelua etiikan ongelmista • verkkopelien hyödyntäminen esim yhteistoiminnallisesti Moraali ja etiikka, miten pitäisi elää? • pohditaan hyvän elämän lähtökohtia ja yleisiä arvoja, kuten totuus, hyvyys, kauneus, oikeudenmukaisuus • teon tahallisuus, tekojen seuraamukset • onko olemassa "valkoisia valheita"? pahoja tekoja, jotka ovatkin hyviä tekoja? • etiikka nuoren elämässä • etiikka tietoverkoissa	L5, L7
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestäväan tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	Toteutuu kaikissa sisällöissä 8.luokalla: Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen Ympäristö tulevaisuuden tekijänä • mahdolliset vierailut esim. kierrätyskeskus, kirpputorit Ihmisen riippuvaisuus luonnosta • ympäristönsuojelu	L5, L6, L7
T10 ohjata oppilas	Etiikan perusteita	L1, L7

tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	Ihmisoikeudet ja kestävä tulevaisuus 9.luokalla: Eettisen ajattelun taidot Ihmisoikeusetiikka ja ympäristöetiikka • keskustelu, väittely, ryhmätyöt • mahdolliset vierailut esim. kierrätyskeskus, jätteiden käsittelylaitos Tulevaisuuden yhteiskunta • kuvitteellinen tarina omasta tulevaisuudesta, blogi, elokuva, peli yms • projektityö: seikkailu tulevaisuudessa esim. digitaalisia ympäristöjä hyödyntäen	
--	---	--

Elämäkatsomustiedon oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Työtapojen valinnassa on oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä taata turvallinen ja avoin oppimis- ja keskustelu-ympäristö, jossa oppilas kokee tulevaisuutta kuulluksi ja arvostetuksi. Erityisesti kunkin uuden ryhmän aloittaessa ryhmäytyminen on olennainen osa oppimisympäristön rakentumista. Työskentelyssä tuetaan oppimisen itsesäätelytaitojen kehittymistä. Oppilaat elävät globalisoituvassa mediamaailmassa, jota erilaiset digitaaliset sovellukset muokkaavat. Siksi elämäkatsomustiedon oppimisympäristössä on olennaista, että välitön henkilökohtainen yhteisöllinen kanssakäyminen voi yhdistyä erilaisten medioiden ja digitaalisen vuorovaikutuksen pedagogisesti monipuoliseen hyödyntämiseen.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen ja tuen järjestämisessä on vahvistaa oppilaan osallisuuden ja minäpystyvyyden kokemusta. Elämäkatsomustieto oppiaineena tukee oppilaan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista tarjoamalla mahdollisuuksia ja käsitteellisiä välineitä tutkia, jäsentää ja rakentaa omaa katsomuksellista identiteettiä yhdessä muiden kanssa. Ohjausta ja tukea tarvitaan oppiaineen käsitteellisen sisällön hahmottamiseen erityisesti eettisissä kysymyksissä sekä vuorovaikutus- ja ajattelutaitojen kehittymiseen. Oppilaiden yksilöllisen tuen tarpeet sekä mahdollisuus syventymiseen ja yksilölliseen etenemiseen otetaan huomioon työtapojen ja sisältöjen valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi elämäkatsomustiedossa vuosiluokilla 7-9

Elämäkatsomustiedon arviointi perustuu työskentelyn havainnointiin ja keskusteluihin ja argumentaatioon sekä oppilaiden monimuotoisten tuotosten tarkasteluun. Tuotosten sisällön lisäksi arvioidaan opiskeluprosessia ja työn eri vaiheita kuten kysymysten muodostamista, perusteluiden rakentamista, aiheen rajaamista, tiedonhakua, näkökulmien perustelemista, käsitteiden käyttöä, ilmaisun selkeyttä ja työn loppuun saattamista. Oppilaiden itsearviointia ja vertaispalautetta käytetään arvioinnin tukena.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut elämäkatsomustiedon oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso elämäkatsomustiedon valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy kumulatiivisesti oppilaiden ajattelun taitojen syventyessä. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden

osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Elämäkatsomustiedon päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä.

Opetuksen tavoite	sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 ohjata oppilasta tunnistamaan, ymmärtämään ja käyttämään katsomuksellisia käsitteitä	S1	Käsitteiden hallinta ja soveltaminen	Oppilas osaa käyttää katsomuksellisia käsitteitä ja tunnistaa niiden välisiä suhteita.
T2 rakentaa oppilaan kulttuurista yleissivistystä ohjaamalla oppilasta tutustumaan erilaisiin kulttuureihin ja katsomuksiin ja perehtymään Unescon maailmanperintöohjelmään	S1	Kulttuurien ja katsomusten tunteminen	Oppilas osaa hankkia tietoa erilaisista kulttuureista ja katsomuksista. Oppilas osaa kertoa Unescon maailmanperintöohjelman lähtökohdista ja nimetä joitain maailmanperintökohteita.
T3 ohjata oppilasta tuntemaan erilaisia uskonnottomia ja uskonnollisia katsomuksia, niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä tiedon ja tutkimuksen roolia katsomusten arvioinnissa	S1	Erilaisten katsomusten tunteminen ja vertailu	Oppilas osaa nimetä keskeisten maailmankatsomusten ja kulttuurien tärkeimpiä piirteitä ja kehityskulkuja, erityisesti seemiläisen monoteismin ja sekulaarin humanismin historiallisia, kulttuurisia ja yhteiskunnallisia vaiheita. Oppilas osaa kertoa, miten katsomuksia voi tarkastella tutkivasti ja tieteellisesti
T4 ohjata oppilasta tutkimaan uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin perusteita	S1, S3	Uskonnollisen ajattelun ja uskontokritiikin tunteminen	Oppilas osaa selittää uskonnollisen ajattelun luonnetta ja antaa esimerkkejä uskontokritiikin pääpiirteistä.
T5 ohjata oppilasta tuntemaan katsomusvapaus ihmisoikeutena sekä katsomusvapauden turvaamisen kansallisia ja kansainvälisiä keinoja	S1, S3	Katsomusvapauden merkityksen hahmottaminen	Oppilas osaa antaa esimerkkejä katsomusvapaudesta ihmisoikeutena ja joistakin katsomusvapauden turvaamisen mekanismeista sekä niiden puutteista erilaisissa tilanteissa.
T6 ohjata oppilasta hahmottamaan erilaisia katsomuksellisia ratkaisuja sekä niiden taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita	S1, S2, S3	Katsomuksellisten valintojen perusteiden tarkastelu	Oppilas osaa kuvata erilaisten ihmisten katsomuksellisten valintojen taustalla olevia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä perusteita.

T7 kannustaa oppilasta maailman moninaisuuden ja kaikkien yhdenvertaisen kohtelun hyväksymiseen ja ymmärtämiseen	S1, S2, S3	Monikulttuurisuuden ja yhdenvertaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvata monimuotoisuutta ja antaa esimerkkejä ihmisten yhdenvertaisesta kohtelusta
T8 ohjata oppilasta huomaamaan eettisiä ulottuvuuksia elämästään ja ympäristöstään sekä kehittämään eettistä ajatteluaan	S2, S3	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa käyttää eettistä käsitteistöä sekä tulkita ja soveltaa sitä
T9 innostaa oppilasta pohtimaan omien valintojensa vaikutusta kestävään tulevaisuuteen paikallisesti ja globaalisti	S1, S2, S3	Kestävän elämäntavan periaatteiden tunteminen	Oppilas osaa nimetä keskeisiä luonnon ja yhteiskunnan kestävään tulevaisuuteen liittyviä piirteitä ja tarkastella kestävän elämäntavan merkitystä tulevaisuudelle. Oppilas tuntee keinoja vaikuttaa paikallisesti ja globaalisti.
T10 ohjata oppilas tuntemaan ihmisarvon, ihmisoikeuksien ja ihmisten yhdenvertaisuuden merkitys ja eettinen perusta	S2, S3	Eettisen ajattelun taidot	Oppilas osaa nimetä tärkeimmät ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen liittyvät käsitteet ja perustella ihmisoikeuksien merkitystä.

Oppiaineen tehtävä

Historian opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaiden historiatietoisuutta ja kulttuurien tuntemusta sekä kannustaa heitä omaksumaan vastuullisen kansalaisuuden periaatteet. Menneisyyttä koskevan tiedon avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja. Oppilaita ohjataan näkemään yksilön merkitys historiallisena toimijana sekä oivaltamaan toiminnan taustalla esiintyviä tekijöitä ja ihmisten motiiveja. Tarkoituksena on tukea oppilaiden identiteetin rakentumista sekä edistää heidän kasvuaan aktiivisiksi ja erilaisuutta ymmärtäviksi yhteiskunnan jäseniksi.

Historianopetuksessa oppilaat paneutuvat erilaisten toimijoiden tuottaman tiedon kriittiseen käsittelyyn ja historiallisen lähdeaineiston ulottuvuuksiin. Opetuksessa syvennyttään lisäksi historian tutkimuksen lähtökohtaan, jonka mukaan menneestä pyritään muodostamaan mahdollisimman luotettava kuva saatavilla olevan todistusaineiston perusteella. Opetuksen tavoitteena on kehittää historian tekstitaitoja: taitoa lukea ja analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä sekä tehdä päteviä tulkintoja niiden tarkoituksesta ja merkityksestä.

Oppilaita ohjataan ymmärtämään historiatiedon tulkinnallisuutta ja moniperspektiivisyyttä sekä selittämään historiallisessa kehityksessä ilmenevää muutosta ja jatkuvuutta. Historianopetus auttaa oppilaita tunnistamaan yhteiskunnassa olevia arvoja, arvojännitteitä ja niissä tapahtuneita muutoksia eri aikoina.

Vuosiluokilla 7-9 historian opetuksen tehtävänä on syventää oppilaiden käsitystä historiallisen tiedon luonteesta. Opetus tukee oppilaiden oman identiteetin kehittymistä ja perehdyttää kulttuurien vaikutuksiin yksilöihin ja yhteiskuntaan. Opetuksessa korostetaan vuorovaikutuksellisia ja tutkimuksellisia työtapoja.

Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

VUOSILUOKAT 7 JA 8: Historian opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-8 toteutuvat kaikissa oppisisällöissä.

7. luokalla opiskellaan:

Teollisuusyhteiskunnan synty ja kehitys

Perehdytään ilmiöön, joka on muuttanut ihmisen elämää, ihmisen ja luonnon suhdetta sekä maailmaa.

- Teollinen vallankumous: Iso-Britannian teollistuminen ja teollistumisen leviäminen maailmassa, teknologinen kehitys ja kaupungistuminen.
- Kolonialismi ja imperialismi sekä näiden perintö.
- Suomen kehitys maatalousmaasta teollistumiseen. Oman suvun agraariset juuret.
- Siirtolaisuus Suomesta, siirtolaisuus omassa suvussa ja Lapin alueelta mahdollisuuksien mukaan.
- Rovaseudun ja Peräpohjolan historiaa 1800-luvulla.

Ihmiset muuttavat maailmaa

Tutustutaan yhteiskunnallisiin aatteisiin, niiden merkitykseen ja seurauksiin sekä siihen, miten ihmiset ovat pystyneet vaikuttamaan omana aikanaan.

- 1800-luvun aatteiden kehitys ja yhteiskunnallinen vaikutus Euroopassa ja Suomessa.
- Suomen kulttuurinen kehitys 1800-luvulla. Suomen uudistajat.

Suomea luodaan, rakennetaan ja puolustetaan

Perehdytään kulttuurin merkitykseen identiteetin rakentamisessa autonomian ajalla ja itsenäisen Suomen alkutaipaleeseen.

- Autonomian aika: Suomen sota ja muuttuminen suuriruhtinaskunnaksi.
- Sääty-yhteiskunta ja sen mureneminen, 1800-luvun uudistukset.
- Venäläistäminen ja sen vastareaktiot.
- Suomen itsenäistyminen, sisällissota ja itsenäisyyden alkutaipaleet.

Suurten sotien aika

Perehdytään ensimmäiseen maailmansotaan ja sen seurauksiin.

8. luokalla opiskellaan:

Suurten sotien aika

Perehdytään toiseen maailmansotaan, kylmään sotaan ja sodista selviytymiseen erityisesti tavallisten ihmisten ja ihmisoikeuskysymysten näkökulmasta. Paneudutaan ihmisoikeusrikoksiin kuten holokaustiin ja muihin kansanvainoihin sekä ihmisoikeuksien edistämiseen.

- 1920–1930-luvun taloudellinen, yhteiskunnallinen ja kulttuurinen kehitys. Oikeiston nousu, diktatuurit ja totalitarismi.
- Toinen maailmansota, kylmä sota ja jälleenrakennus. Talvi-, jatko- ja Lapin sota. Lapin jälleenrakennus ja sodan jälkeinen aika.
- Kotiseudun ja oman suvun sotahistoriaa ja kokemuksia.

Hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Tarkastellaan arkielämän historiaa ja tämän päivän juuria. Kehityksen yksilölle tuomien saavutusten ohella perehdytään elinkeinorakenteen muutokseen ja palveluammattien yleistymiseen sekä kaupungistumiseen.

- Kaupungistumisen ja Ruotsin siirtolaisuuden ymmärtäminen elinkeinorakenteen muutoksen näkökulmasta. 1960-70-lukujen kokemukset oman suvun historiassa ja paikallishistoriassa.
- Populaari -ja nuorisokulttuuri sodanjälkeisessä ajassa.

Nykyisen maailmanpolitiikan juuret

Syvennytään kehittyneiden ja kehittyvien maiden yhteiseen historiaan sekä uudenlaisten poliittisten jännitteiden syntyyn ja ratkaisuihin maailmassa.

- Sodanjälkeinen aika ja Suomen historia 1980- luvulta nykypäivään saakka.
- Kylmän sodan päättyminen, Neuvostoliiton hajoaminen ja sen vaikutukset Suomessa ja muualla maailmassa.
- Globalisaatio ja Euroopan unionin historia.

HISTORIA

VUOSILUOKAT 7-8

Tavoite	Sisältöalueet	Laaja-
---------	---------------	--------

	Käsiteltävät sisällöt löytyvät taulukon yläpuolelta. Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Esimerkkejä oppimisympäristöistä ja työtavoista	alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 vahvistaa oppilaan kiinnostusta historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	7.luokalla ja 8. luokalla: Historian tapahtumat pyritään kytkemään oman suvun ja Rovaseudun historiaan eri työtapoja, lähteitä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa apuna käyttäen. Harjoitellaan tiedonhakua verkosta, vertaillaan tietolähteitä, suunnitellaan omia esityksiä ja kirjoitelmia, blogeja, videomateriaalia, uutisia ja kirjeitä. Hyödynnetään virtuaalimuseoiden ja verkkoarkistojen materiaaleja kiinnostuksen herättäjinä. Molemmilla vuosiluokilla opiskellaan myös peräpohjalaista kansankulttuuria ja elinkeinoja oman identiteetin lähteinä. Esineistöä voidaan havainnollistaa myös nykyteknologian avulla esimerkiksi 3D - tulosteilla.	L1- L7
Tiedon hankkiminen menneisyydestä		
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	7. ja 8. luokalla: Lähdetyyppien läpikäynti: kirjalliset lähteet, kuvat ja maalaukset, esineistö, luut, verkossa oleva kirjallinen lähteistö, musiikki, suullinen perimätieto jne Oppilaan oma merkitys lähteiden luojana esim verkossa. Hyödynnetään nettiarkistojen materiaaleja. Oppilaan tulisi osata erotella asiaa selittävät tekijät vähemmän tärkeistä ja pystyä lukemaan erilaisia lähteitä sekä tulkitsemaan niitä. Mahdollisia työtapoja: 7. luokalla: Isovanhempien haastattelu hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa (älypuhelimien avulla, blogikirjoitukset, videot yms). Haastattelun aiheina voi olla esimerkiksi agraariset juuret ja siirtolaisuus omassa suvussa. 8.luokalla: Lähdekritiikin opettelu: esimerkiksi propagandan merkitys sotien lähteistössä.	L1- L5
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	Historiassa oppilaan tulee ymmärtää, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä. Yläkoulussa oppilaat myös tekevät ja arvioivat omia historiantulkintoja. Toteutuu kaikessa historianopetuksessa. Esimerkkejä mahdollisista käsittelytavoista:	L1, L2, L4

	7. luokalla: Sisällissodan vastakkainasettelun ymmärtäminen Lapin asukkaiden näkökulmasta. Erot ja yhtäläisyydet Pohjois-Suomen ja Etelä-Suomeen välillä. Vuoden 1918 tapahtumat Lapin alueella ja sodan eri tulkinnat. 8. luokalla: Jatkosodan aikaisen sakasalaisyhteistyön läpikäynti Lapin alueella sekä Lapin sodan ymmärtäminen eri osapuolten näkökulmasta.	
Historian ilmiöiden ymmärtäminen		
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	Opiskelun on tavoitteena ymmärtää historian tapahtumia ja käsitteistöä oman aikansa kontekstissa ja niiden heijastumista historian jatkumossa. Historiallisen ajan ymmärtäminen esimerkiksi eläytymällä menneisyyden ihmisten elämään eri työtapoja hyödyntäen: • draamapedagogiikka, pelit, blogit, videot	L1, L2, L3
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	Oppilaan tulee osata eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan ja pystyä selittämään, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin. Tavoite toteutuu kaikissa historian sisällöissä.	L1-L4,L6,L7
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	Tavoitteena on, että oppilas pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös ny-kyteknologian avulla saamaansa informaatiota. Oppilas pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä. Tämä tavoite sisältyy kaikkiin historian oppisisältöihin yläkoulussa.	L1, L2, L4
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja	Oppilaan pitää pystyä sijoittamaan opiskelemansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aika-järjestykseen. Oppilaan tulee osata esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia. Voidaan jatkaa myös alakoulun puolella aloitettua perinnekulttuurin esim juhlapyyhiin liittyvien perinteiden tarkastelua. Miten menneisyyden tapakulttuuri näkyy nykypäivässämme.	L1, L2, L4
Historiallisen tiedon käyttäminen		
T8 kannustaa	Nämä tavoitteet toteutuvat kaikissa aihepiireissä yläkoulun historian	L1, L2, L4

oppilasta tulkintojen tekemiseen T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksiperiä T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan kriittisesti tulkintojen luotettavuutta	sisällöissä. Historiassa oppilaan tulee ymmärtää, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä. Oppilas osaa selittää, miksi jollain elämänalueella toimittiin ennen toisin kuin nykyään. Kannustetaan oppilasta eläytymään menneen ajan ihmisen asemaan: oppilaan tulisi kyetä selittämään historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä eri toimijoiden kannalta katsottuna ymmärtäen kausaliteetin merkityksen tapahtumaketjuissa. Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen. Tähän apuna voivat toimia museovierailut, virtuaalimuseot - ja maailma, kirjastovierailut sekä ympäröivään historiakulttuuriin sidotut tehtävät ja retket. Erilaiset verkkoympäristöt, elokuvat, pelit, arkistomateriaalit, verkkoarkistot ja dokumentit elävöittävät opetusta. Myös ulkopuoliset yhteistyökumppanit voivat olla mukana tukemassa kokemuseräistä oppimista ja historian muutosten ymmärtämistä. Näitä voivat olla esimerkiksi historian asiantuntijat ja harrastajat sekä eri yhdistykset esim Totto ry. Museovierailut mahdollisuuksien mukaan elävöittämään ja konkretisoimaan historian opetusta: • Seitsemännellä luokalla tutustuminen talonpoikaiselämään Rovaniemen kotiseutu- tai metsämuseossa. • Kahdeksannella luokalla vierailu Arktikumiin ja tutustuminen Lapin maakuntamuseon näyttelyihin liittyen sota-aikaan Lapissa. • Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan myös virtuaalimuseoissa.	L1-L4, L7 L1, L2, L4,L5
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	Tähän tavoitteeseen pyritään sekä seitsemännellä että kahdeksannella luokalla. Oppilaan tulee pystyä lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä. Hänen tulee osata erotella asiaa selittävät tekijät vähemmän tärkeistä. Hän pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös digitaalisista saamaansa informaatiota. Oppilaita rohkaistaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.	L1, L2, L4,L5
T12 ohjata oppilasta arvioimaan	Tähän tavoitteeseen keskitytään pääasiassa kahdeksannella luokalla. Pohditaan Lapin ja Rovaniemen alueen tulevaisuuden näkymiä historian antamien tietojen pohjalta. Menneisyyttä koskevan tiedon	L1-L7

tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksen sä avulla	avulla oppilaita ohjataan ymmärtämään nykyisyyteen johtanutta kehitystä, henkisen ja aineellisen työn arvoa sekä pohtimaan tulevaisuuden valintoja.	
--	---	--

Historian oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Ajankohtaisten tapahtumien historiallisia juuria tarkastelemalla liitetään opiskeltavat sisällöt yhteiskuntaopin keskeisiin käsitteisiin.

Oppiaineiden tavoitteiden kannalta keskeistä on korostaa tutkimuksellisia työtapoja, esimerkiksi erilaisten ikätasolle sopivien ensi- ja toisen käden lähteiden tutkimista sekä avoimien oppimisympäristöjen käyttöä historiallisissa tutkimustehtävissä. Tavoitteena on kannustaa oppilaita omien tulkintojen tekemiseen ja eriävien tulkintojen arvioimiseen.

Oppilaita innostetaan hankkimaan tietoa koulun ulkopuolisesta historiakulttuurista, kuten peleistä, elokuvista ja kirjallisuudesta, sekä kehittämään historiallisen ajattelun taitojaan ja kriittistä arviointikykyään niiden avulla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opiskelussa rohkaistaan monipuoliseen havainnointiin, kommunikointiin, tekstin ja puheen tuottamiseen ja tulkintaan sekä draaman ja kuvallisen ilmaisun käyttöön. Tarvittaessa erilaisten tekstien ymmärtämiseen ohjataan yksinkertaistamalla tekstejä ja avaamalla tekstissä käytettyjä käsitteitä.

Jotkut historianopetuksessa käytetyt käsitteet (esimerkiksi yhteiskunta ja demokratia) ovat sellaisia, joiden ymmärtämistä syvennetään koko peruskoulun ajan oppilaan siirtyessä konkreettisesta ajattelusta käsitteelliseen ajatteluun.

Oppilaan oppimisen arviointi historiassa vuosiluokilla 7-9

Historian opetuksessa palautteella pyritään rohkaisemaan oppilaita omiin tulkintoihin ja näkemystensä argumentointiin. Kirjallisten tehtävien ohella arvioinnissa on otettava huomioon oppilaiden monimuotoiset työskentelyn ja tuottamisen tavat. Sisältöjen muistamisen sijasta arvioinnissa kiinnitetään huomiota tiedon soveltamiseen ja historiallisen ajattelun hallintaan.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona historian opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten kukin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut historian oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla jokaisen oppilaan osaamisen taso historian valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Historian osaamisen kehittyminen on kumulatiivinen prosessi, jossa opiskeltavia sisältöjä käytetään oppilaiden historiallisen ajattelun vahvistamiseen. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Historian päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Historian opetuksen tavoitteena on	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta kiinnostumaan syvällisemmin historiasta tiedonalana ja identiteettiä rakentavana oppiaineena	S1–S6		Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedon hankkiminen menneisyydestä			
T2 aktivoida oppilasta hankkimaan historiallista tietoa sekä arvioimaan tiedonlähteiden luotettavuutta	S1–S6	Historiatiedon hankkiminen	Oppilas osaa etsiä tietoa erilaisista historian tiedonlähteistä ja havaitsee niiden luotettavuudessa eroja.
T3 auttaa oppilasta ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin	S1–S6	Lähteiden tulkitseminen	Oppilas osaa lukea ja tulkita erilaisia lähteitä.
Historian ilmiöiden ymmärtäminen			
T4 vahvistaa oppilaan kykyä ymmärtää historiallista aikaa ja siihen liittyviä käsitteitä	S1–S6	Kronologian ymmärtäminen	Oppilas osaa sijoittaa opiskelemansa asiat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.
T5 ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen toimintaan ja päätöksentekoon vaikuttaneita tekijöitä erilaisissa historiallisissa tilanteissa	S1–S6	Historiallinen empatia	Oppilas pystyy asettautumaan menneen ajan ihmisen asemaan ja kuvailemaan tämän toiminnan motiiveja.
T6 auttaa oppilasta arvioimaan erilaisia syitä historiallisille tapahtumille ja ilmiöille	S1–S6	Syy- ja seuraus-suhteiden ymmärtäminen historiassa	Oppilas osaa erotella historiallisia tapahtumia tai ilmiöitä selittävät tekijät vähemmän tärkeistä.
T7 ohjata oppilasta analysoimaan historiallista muutosta ja jatkuvuutta	S1–S6	Muutoksen ja jatkuvuuden ymmärtäminen	Oppilas osaa selittää, miksi joillain elämänalueilla toimittiin ennen samoin tai toisin kuin nykyään.
Historiallisen tiedon käyttäminen			
T8 kannustaa oppilasta tulkintojen tekemiseen	S1–S6	Historian tulkitseminen	Oppilas osaa muodostaa historian tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja tulkintoja.
T9 ohjata oppilasta selittämään ihmisen toiminnan tarkoitusperiä	S1–S6	Ihmisen toiminnan selittäminen	Oppilas osaa kuvailla ihmisen toiminnan tarkoitusperiä.
T10 ohjata oppilasta selittämään, miksi historiallista tietoa voidaan tulkita ja käyttää eri tavoin eri tilanteissa ja arvioimaan	S1–S6	Historiallisten tulkintojen selittäminen ja arvioiminen	Oppilas osaa arvioida historian tapahtumista tai ilmiöistä tehtyjen tulkintojen luotettavuutta.

kriittisesti tulkintojen luotettavuutta			
T11 harjaannuttaa oppilasta käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun tulkintansa niiden pohjalta	S1–S6	Historiatiedon tuottaminen	Oppilas osaa vastata menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä saamaansa informaatiota.
T12 ohjata oppilasta arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja historiatietämyksensä avulla	S1–S6	Historiatietoisuus	Oppilas osaa kuvailla, miten menneisyyden tulkinnoilla perustellaan tulevaisuuden valintoja

27.3.13 YHTEISKUNTAOPPI

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetuksen tehtävänä on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi, vastuuntuntoisiksi ja yritteliäiksi kansalaisiksi. Oppilaita ohjataan toimimaan erilaisuutta ymmärtävässä, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa kunnioittavassa moniarvoisessa yhteiskunnassa demokratian arvojen ja periaatteiden mukaan.

Oppiaineen tehtävänä on antaa yhteiskunnan toiminnasta ja kansalaisen vaikutusmahdollisuuksista tiedollinen perusta sekä rohkaista oppilaita kehittymään oma-aloitteisiksi yhteiskunnallisiksi ja taloudellisesti toimijoiksi.

Yhteiskuntaopin opetuksessa oppilaita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia kysymyksiä ja tapahtumia sekä ymmärtämään niiden yhteyksiä omaan elämään. Heitä harjaannutetaan hankkimaan ja arvioimaan kriittisesti erityyppisten toimijoiden tuottamaa tietoa sekä soveltamaan sitä kohtaamisissaan tilanteissa.

Oppilaita kannustetaan osallistumaan sekä toimimaan aktiivisesti ja rakentavasti erilaisissa tilanteissa ja yhteisöissä. Heitä ohjataan ymmärtämään, että yhteiskunnallinen päätöksenteko perustuu valintoihin, joita tehdään vaihtoehtoisten mahdollisuuksien välillä pyrkimyksenä löytää yhteisymmärrys.

Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa korostetaan oppilaiden vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja demokratiassa sekä vastuuta omaan elämään liittyvien valintojen tekemisessä. Päätöksentekoa ja vaikuttamista harjoitellaan kouluyhteisössä ja muiden lähiyhteisön toimijoiden kanssa.

Opetuksessa kiinnitetään huomiota yhteiskunnan ja yhteisöllisen elämän rakenteisiin sekä niihin liittyviin käsitteisiin. Oppilaita ohjataan arvioimaan yhteiskunnan ja talouden kysymyksiä sekä vertailemaan niihin liittyviä erilaisia mielipiteitä ja toimintavaihtoehtoja erilaisten ihmisryhmien ja arvopäämäärien kannalta. Yhteiskunnallisten asioiden opiskelussa näkökulma laajenee kattamaan myös globaalit kysymykset.

Yhteiskuntaopin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Arkielämä ja oman elämän hallinta

Perehdytään yksilön vastuihin, velvollisuuksiin, oikeuksiin sekä oman elämän ja talouden hallintaan. Paneudutaan erilaisiin mahdollisuuksiin oman tulevaisuuden suunnittelussa tutustumalla työelämään ja elinkeinoihin. Käsitellään sekä oman että lähiyhteisöjen, kuten perheiden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämistä.

Demokraattinen yhteiskunta

Paneudutaan demokraattisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion periaatteisiin ja toimintatapoihin. Opetuksessa perehdytään ihmisoikeuksiin ja niihin liittyviin kansainvälisiin sopimuksiin. Opetuksen sisältönä ovat yhteiskunnan rakenteet ja vallankäyttö. Tarkastellaan lisäksi mielipiteiden kanavoitumista yksilön, järjestöjen, median ja julkisen vallan toiminnaksi ja päätöksenteoksi Suomessa ja kansainvälisesti.

Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen

Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisen vaikuttamisen kanaviin ja keinoihin. Harjoitellaan

yhteiskunnallisessa osallistumisessa, työelämässä ja taloudellisessa toiminnassa tarvittavia taitoja luomalla aitoja tilaisuuksia koulun arjessa aktiiviselle, vastuulliselle ja rakentavalle yhteistyölle ja vaikuttamiselle myös yhteistyössä koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.

Taloudellinen toiminta

Perehdytään talouden peruskäsitteisiin, ilmiöihin ja keskeisiin toimijoihin sekä tarkastellaan taloutta myös kestävän kehityksen ja erilaisten taloudellisten toimijoiden näkökulmasta. Lisäksi perehdytään talouden ja hyvinvoinnin kysymyksiin muun muassa työn, ammattien ja yrittäjyyden kautta. Talouden ilmiöiden tarkastelussa huomioidaan paikalliset ja globaalit näkökulmat.

YHTEISKUNTAOPPI

VUOSILUOKKA: 9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet		
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana	Toteutuu kaikissa sisällöissä: Seurataan yhteiskunnallista keskustelua eri kanavia hyödyntäen. Ajankohtaiset aiheet mediassa sidotaan kulloinkin opiskeltavaan aiheeseen. Mahdollisia työtapoja: Viikkovisat ajankohtaisista tapahtumista eri medioita hyödyntäen. Jonkin tapahtuman reaaliaikainen seuraaminen ja raportointi eri lähteitä ja työtapoja hyödyntäen esim vaalit.	L4, L5
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	Toteutuu kaikissa sisällöissä: Sisältöjen valinnassa huomioidaan nuoren näkökulma ja ajankohtaiset yhteiskunnalliset ilmiöt erityisesti paikallisella tasolla. Perehdytään taloudenpitoon nuoren näkökulmasta. Huomioidaan myös etiikka tietoverkoissa.	L1, L2, L4, L7
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen ymmärrys		
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	Seuraavat sisällöt: Demokraattinen yhteiskunta Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen Käydään läpi Suomen oikeusjärjestelmä (mukaan lukien Euroopan unionin tuomioistuin) sekä yksilön velvollisuudet ja vastuut oikeudellisesta näkökulmasta katsottuna. Erityisesti painotetaan 15-vuotiaan vastuuta teoistaan, rikosoikeudellinen vastuu. Myös yksilön vastuu digitaalisissa ympäristöissä. Oikeusprosessien läpikäynti hyödyntäen yhteistyömahdollisuuksia käräjä- ja hovioikeuden kanssa. Pyritään	L2, L4, L7

	järjestämään vierailu oikeusistuimeen tai asianajajan vierailu koululle. FINLEX -internetpalveluun tutustuminen.	
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	Seuraavat sisällöt: Arkielämä ja oman elämän hallinta Demokraattinen yhteiskunta Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen Tuodaan taloudellinen toiminta lähelle oppilaan omaa kokemusmaailmaa. • Perheiden talous, tulot ja menot. • Tutustutaan opiskelijan tuloihin ja menoihin, kuinka omasta taloudesta pidetään huolta. • Yksilö ja kotitaloudet kuluttajina ja taloudellisina toimijoina. • Mikä on yksilön kulutusvalintojen merkitys paikallisella-, kansallisella- ja globaalilla tasolla. • Trollaus ja mediakritiikki • Median hyödyntäminen poliittisen vaikuttamisen keinona.	L3, L4, L5
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen		
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka tuntee yrittäjyyttä ja työelämää sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	Seuraavat sisällöt: Arkielämä ja oman elämän hallinta Taloudellinen toiminta Paikallisen yrityskulttuuriin tutustuminen. Pyritään vierailemaan yrityksissä, järjestämään yrittäjiä vierailemaan koululle tai hyödyntämään verkosta löytyviä yritysdemoja esim yrityskylä.fi Opiskellaan yrittäjyyden perusteet ja korostetaan yrittäjyyden merkitystä yhteiskunnan hyvinvoinnin tekijänä. Oppilasta ohjataan sisäiseen yrittäjyyteen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi voidaan hyödyntää useita eri työtapoja ja yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Oppilaat voivat perustaa omia virtuaaliyrityksiään hyödyntäen tietämystään Rovaniemen ja Lapin alueen yrityskulttuurista.	L1, L4, L6, L7
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	Seuraavat sisällöt: Arkielämä ja oman elämän hallinta Demokraattinen yhteiskunta Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen Perehdytään Suomen väestöön, erilaisiin vähemmistöihin ja siirtolaisuuteen. Paikallisella tasolla korostetaan saamelaisuuden tuntemusta. Sisältöön liittyvää käsitteistöä: • tasa-arvo • perusoikeudet • kansalaisuus • maahanmuutto, pakolaisuus	L2, L4,

	• saamelaisuus • saamelaisten oikeudet ja niiden toteutuminen Mahdollisia työtapoja: Harjoitellaan tiedonhakua vähemmistöistä eri lähteitä hyödyntäen. Mahdollista tehdä yhteistoiminnallisia projekteja digiympäristöjä apuna käyttäen. Myös yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.	
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittäväenä kansalaisena	Seuraavat sisällöt: Arkielämä ja oman elämän hallinta Demokraattinen yhteiskunta Aktiivinen kansalaisuus ja vaikuttaminen Perehdytään demokraattisiin toimintatapoihin, esimerkiksi kansalaisjärjestö-toimintaan ja vaikuttamaan omassa koulussa. Sisältöä tarkentavia käsitteitä: • kansalaistoiminta, kansalaisjärjestöt • puolueet, politiikka • äänioikeus, vaalit, kansanäänestys • demokratia, diktatuuri • oikeusvaltio • ihmisoikeudet • vallan kolmijako • eduskunta, hallitus, tasavallan presidentti • kunta • EU Edellä mainittujen sisältöjen lisäksi opiskellaan Rovaniemen kaupungin hallintoon liittyvät asiat. Oman kaupungin tuntemus ja sen päätöksentekoon vaikuttaminen. Hyödynnetään kaupungin tarjoamia sähköisiä sisältöjä. Tutustutaan kaupungin toimintaan. Kansalaisvaikuttaminen ja yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistuminen. Rohkaistaan ja harjoitellaan mielipiteenilmaisua yhteiskunnallisissa asioissa.	L1, L4, L7
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	Seuraavat sisällöt: Arkielämä ja oman elämän hallinta Taloudellinen toiminta Perehdytään omaan taloudenpitoon ja kuluttamiseen nuoren näkökulmasta. Talouden periaatteiden hahmottaminen. Sisältöön liittyviä käsitteitä: • budjetti • kulutus, kuluttajansuoja • markkinatalous • BKT • suhdannevaihtelut, inflaatio	L2, L4, L6, L7

	• verotus • ulkomaankauppa • sijoittaminen • markkinointi, mainonta • talouden etiikka, kestävä kehitys	
T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojään yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	Kaikki sisällöt oppiaineessa toteuttavat tämän tavoitteen. Ajankohtaisia aiheita valitaan siten, että ne tukevat tavoitteen saavuttamista. Päivänpolitiikan seuranta ja sen aiheista keskusteluttaminen eri kanavia hyödyntäen. Tuetaan oppilasta muodostamaan omia mielipiteitään pohjautuen jo opiskeltuihin tietoihin yhteiskunnasta. • Oppilaan tulisi kyetä vertailemaan yhteiskunnallisen päätöksenteon ja taloudellisten ratkaisujen eri vaihtoehtoja ja keskustelemaan niistä. Nuoren yhteiskunnalliset vaikutusmahdollisuudet omassa elinpiirissään esimerkiksi nuorisovaltuuston rooli osana kunnallista päätöksentekoa. • Miten nuori voi saada oman äänensä kuuluville yhteiskunnassa hyödyntäen esimerkiksi median eri kanavia. • Kannustetaan oppilaita osallistumaan omien yhteisöjensä sekä koko yhteiskunnan toimintaan. Huomioidaan myös: • Etiikka tietoverkoissa • mikä on minun, mikä toisen omaa (myös digitaalisissa ympäristöissä) • Chatin ja keskusteluryhmän eroavaisuus, oikean kanavan löytäminen omille mielipiteille. Trollaus ja siihen suhtautuminen. • Demottaminen erilaisissa yhteiskunnan tarjoamissa palveluissa • Kanta.fi, pankit, KELA, vaalikoneet yms.	L1, L2, L7

Yhteiskuntaopin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi kansalaisiksi käyttämällä monipuolisia toiminnallisia työtapoja. Jatkuva ajankohtaisten asioiden ja tapahtumien seuraaminen, analysoiminen ja niistä keskusteleminen on keskeistä. Vuorovaikutus yhteiskunnan eri toimijoiden kanssa on niin ikään tärkeää. Opetuksessa voidaan käyttää myös oppiainerajat ylittäviä lähestymistapoja esimerkiksi erilaisten projektien yhteydessä. Yhteistoiminnallisten työtapojen lisäksi tutkiva oppiminen korostuu. Median tarkastelulla ja tieto- ja viestintätekniikan hyödyntämisellä on keskeinen osa opiskelussa.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden ja luonteen kannalta keskeistä on ohjata oppilaita näkemään itsensä kansalaisyhteiskunnan jäsenenä sekä tukea heidän kasvuun erilaisten yhteisöjen aktiivisiksi jäseniksi. Oppilaiden monipuolista kommunikointia, osallisuutta ja yhteistoimintaa tuetaan käytännön harjoitteilla. Heitä harjaannutetaan etsimään, ymmärtämään ja soveltamaan yhteiskuntaa ja taloutta

koskevaa tietoa, jonka merkitystä he arvioivat paitsi omasta myös yleisestä näkökulmasta. Oppiaineen käsitteellinen luonne ja esimerkiksi kuvien, graafien ja tilastojen avaaminen otetaan huomioon opetusjärjestelyissä ja työtavoissa.

Oppilaan oppimisen arviointi yhteiskuntaopissa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi on yhteiskuntaopissa oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Monipuolisella palautteella oppilaita kannustetaan toimimaan aktiivisesti omissa lähiyhteisöissään ja soveltamaan käytännön arjessa yhteiskunnallista ja taloudellista osaamistaan. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden monimuotoiset toiminnan ja tuottamisen tavat. Arvioinnilla tuetaan yhteiskunnallisten tietojen ja taitojen soveltamista kiinnitetään huomiota siihen, miten monipuolisesti ja näkemyksiään perustellen oppilaat oppivat rakentamaan omaa käsitystään yhteiskunnasta.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona yhteiskuntaopin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut yhteiskuntaopin oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso yhteiskuntaopin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Yhteiskuntaopissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättövaiheeseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Yhteiskuntaopin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Merkitys, arvot ja asenteet			
T1 ohjata oppilasta syventämään kiinnostustaan ympäröivään yhteiskuntaan ja vahvistaa oppilaan kiinnostusta yhteiskuntaoppiin tiedonalana	S1–S4		Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan eettistä arviointikykyään liittyen erilaisiin inhimillisiin, yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin kysymyksiin	S1-S4		Ei käytetä arvosanan muodostumisen periaatteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Yhteiskunnassa tarvittavien tietojen ja taitojen omaksuminen sekä yhteiskunnallinen			

ymmärrys			
T3 ohjata oppilasta ymmärtämään oikeusvaltion periaatteita, ihmisoikeuksien yleismaailmallista merkitystä sekä syventämään tietojaan suomalaisen oikeusjärjestelmän toiminnasta	S2, S3	Oikeusvaltion periaatteiden ja toiminnan hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla ja selittää ihmisoikeusperiaatteita, oikeusvaltion keskeisiä periaatteita sekä suomalaisen oikeusjärjestelmän rakennetta ja toimintaa.
T4 ohjata oppilasta syventämään ja pitämään ajan tasalla yhteiskuntaa, talouden toimintaa ja yksityistä taloudenpitoa koskevia tietojaan ja taitojaan sekä arvioimaan kriittisesti median roolia ja merkitystä	S1–S3	Yhteiskuntaa, mediaa, taloutta ja taloudenpitoa koskevat tiedot ja taidot	Oppilas osaa kuvailla yhteiskunnan, talouden ja median toimintaa sekä tarkastella niihin liittyvää julkista keskustelua.
Yhteiskunnallisen tiedon käyttäminen ja soveltaminen			
T5 rohkaista oppilasta kehittymään yritteliääksi ja vastuulliseksi taloudelliseksi toimijaksi, joka hahmottaa yrittäjyyttä ja työelämää, tuntee niiden tarjoamia mahdollisuuksia ja osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan	S1, S4	Yrittäjyys- ja työelämätaidot	Oppilas osaa kuvailla työelämän ja yrittäjyyden yhteiskunnallista merkitystä ja arvioida niiden tarjoamia mahdollisuuksia myös oman tulevaisuutensa kannalta
T6 ohjata oppilasta tarkastelemaan yhteiskunnallista toimintaa sekä eri yhteisöjä ja vähemmistöryhmiä monipuolisesti ja avarakatseisesti	S1–S3	Eri yhteisöjen ja vähemmistöjen tarkastelu	Oppilas pystyy tarkastelemaan ja keskustelemaan erilaisista yhteisöistä ja vähemmistöistä rakentavasti ja jäsentyneesti.
T7 ohjata oppilasta ymmärtämään yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteita ja demokraattisia	S1–S3	Yhteiskunnallisen päätöksenteon periaatteiden hahmottaminen sekä demokraattisten	Oppilas osaa antaa esimerkkejä poliittisesta päätöksenteosta, vallankäytöstä, yhteiskunnan rakenteista ja toiminnasta sekä paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla että globaalisti sekä toimia omaa

toimintatapoja paikallisella, kansallisella ja Euroopan unionin tasolla sekä globaalisti ja toimimaan aktiivisena, omaa lähiyhteisöä kehittävänä kansalaisena		pelisääntöjen ja toimintatapojen tunteminen	lähiyhteisöä kehittäen demokraattisten pelisääntöjen ja toimintaperiaatteiden mukaisesti.
T8 ohjata oppilasta talouden perusteiden ymmärtämiseen, oman talouden hallintaan ja vastuulliseen kuluttamiseen kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti	S1, S4	Talouden perusteiden hahmottaminen	Oppilas osaa perustella säästämisen, sijoittamisen ja kuluttamisen merkityksen sekä omassa elämässään että kansantaloudessa.
T9 ohjata oppilasta laajentamaan näkemyksiään, osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja keskusteluun sekä käyttämään mediataitojaan ja tietojaan yhteiskunnasta omien käsitystensä muodostamisessa ja kansalaisena toimimisessa	S1–S4	Yhteiskunnallinen ajattelu, osallistumis- ja vaikuttamistaidot	Oppilas osaa ilmaista perustellun mielipiteensä tarkoituksenmukaisin keinoin, käyttää erilaisia vaikuttamistaitoja ja toimia rakentavasti osallistuvana kansalaisena lähiyhteisössä.

27.3.14 MUSIIKKI

Oppiaineen tehtävä

Musiikin opetuksen tehtävänä on luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen toimintaan ja aktiiviseen kulttuuriseen osallisuuteen. Opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin monia merkityksiä eri kulttuureissa sekä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnoissa. Oppilaiden musiikillinen osaaminen laajenee, mikä vahvistaa myönteistä suhdetta musiikkiin ja luo pohjaa musiikin elinikäiselle harrastamiselle. Musiikin opetus rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista musiikkiin ja kulttuuriseen monimuotoisuuteen.

Toiminnallinen musiikin opetus ja opiskelu edistävät oppilaiden musiikillisten taitojen ja ymmärryksen kehittymistä, kokonaisvaltaista kasvua ja kykyä toimia yhteistyössä muiden kanssa. Näitä vahvistetaan ottamalla musiikin opetuksessa huomioon oppilaiden musiikilliset kiinnostuksen kohteet, muut oppiaineet, eheyttävät teemat, koulun juhlat ja tapahtumat sekä koulun ulkopuolella tapahtuva toiminta. Oppilaiden ajattelua ja oivalluskykyä kehitetään tarjoamalla säännöllisesti mahdollisuuksia äänen ja musiikin parissa toimimiseen, säveltämiseen sekä muuhun luovaan tuottamiseen. Musiikin opetuksessa oppilaat opiskelevat musiikkia monipuolisesti, mikä edesauttaa heidän ilmaisutaitojensa kehittymistä.

Vuosiluokkien 7-9 musiikin opetus luo mahdollisuuksia musiikillisen osaamisen ja maailmankuvan laajentamiseen. Samalla opetus ohjaa oppilaita tulkitsemaan musiikin merkityksiä ja jäsentämään musiikkiin liittyviä tunteita ja kokemuksia. Opetuksen tehtävänä on myös kehittää oppilaiden kriittistä musiikkikulttuurien lukutaitoa ohjaamalla heitä analysoimaan ja arvioimaan, miten musiikilla viestitään ja vaikutetaan. Oppilaiden toimijuutta ja ajattelua vahvistetaan kertaamalla ja syventämällä aiemmin opittuja musiikillisia taitoja. Lisäksi oppilaat saavat tilaisuuksia oman oppimisensa suunnitteluun ja arviointiin. Heillä on mahdollisuus monipuoliseen luovaan musiikilliseen ilmaisuun ja musiikin tuottamiseen yksin ja yhdessä muiden kanssa. Tätä tuetaan luomalla yhteyksiä muihin ilmaisumuotoihin. Käyttäessään tieto- ja viestintäteknologiaa oppilaat tutustuvat musiikin ja digitaalisen median tekijänoikeuksiin ja käyttömahdollisuuksiin sekä niihin liittyviin mahdollisiin eettisiin ongelmiin.

MUSIIKKI

VUOSILUOKKA 7

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Osallisuus		
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	• huomioidaan oppilaiden omat aihepiirit • rohkaiseminen osallistumaan ja ilmaisemaan omia ideoita ja mielipiteitä sekä vaikuttamaan lopputulokseen • toisten huomioiminen ja kannustaminen, rakentavan palautteen antaminen	L2, L5, L7

	• ohjataan oppilasta sovittamaan oma osuutensa musiikilliseen kokonaisuuteen • oppilas tiedostaa, hyödyntää ja kehittää vahvuuksiaan	
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen		
T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	• oman äänen käyttäminen: oikea laulusento, rohkea äänenkäyttö, äänenavaukset, mikrofonin käyttö • 2- ja 3-ääniset laulustemat • äänenmurroksesta keskusteleminen • kiinnitetään huomiota fraseeraukseen ja artikulointiin • eri musiikkityylien estetiikkaan tutustuminen • äänialat	L2
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimin	• kehosoitimet • omat tuotokset • rytm-, melodia- ja sointusoittimet • bändisoittimet • soittimien roolit bändissä • bändisoittoon liittyvät käsitteet • säestystaitojen monipuolistaminen • improvisointikokeilut yhtyesoitossa • säveltäminen ja sanoittaminen oman taitotason mukaisesti • onnistumisen kokemukset	L2
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	• monimuotoinen kehollinen aistiminen, improvisointi ja ilmaisu	L2
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	• ohjattu kuuntelu • omat kokemukset, tuntemukset ja mielipiteet ja niiden perusteleminen • konsertit ja työpajat (myös virtuaalikonsertit)	L2, L5
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	• improvisointi yksin ja yhdessä • sävellysten tuottaminen improvisoinnin pohjalta • esiintymisten mahdollistaminen • musiikin alan ammatteihin tutustuminen • vierailut ja yhteistyö ammattilaisten kanssa	L1, L2, L6

T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tieto- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	• äänentoistolaitteiston käytön opettelua • teknologian hyödyntäminen monipuolisesti, esim. demoäänitykset, nuotinnus, esitysten tallentaminen, omat musiikkivideot • tutkitaan äänen syntymistä eri materiaaleja käyttäen, soitinrakennuskokeilut	L1, L2, L5
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito		
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa	• käsitellään oppilaiden kokemuksia ja havaintoja musiikista ja musiikin tekemisestä eri tilanteissa • musiikki oppilaiden omissa kulttuureissa • yhteistyö paikallisten toimijoiden kanssa • paikallisen musiikin tuntemus ja historiaa • populaarimusiikki, kansanmusiikki ja taidemusiikki • vähemmistökulttuurien musiikit • maailmanmusiikki • musiikin ja median yhteys, esim. mainokset, elokuvat, Internet, TVT • tekijänoikeudet	L2, L4, L5
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta keskustelemaan musiikista käyttäen musiikin käsitteitä ja terminologiaa	• vahvistetaan käsitteiden ja merkintätapojen tuntemusta • oppilaiden kokemukset ja havainnot musiikista • palautteen antaminen ja vastaanottaminen	L4
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa		
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	• huomioidaan toiset • oman toimintatavan löytäminen ryhmässä • välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen • positiivisten kokemusten löytäminen musiikin kuuntelusta ja tuottamisesta • musiikin synnyttämien tunnetilojen tiedostaminen • kannustetaan löytämään oma tapa toimia musiikin kuluttajana, esim. kuuntelija, harrastaja, kulttuuripalvelujen käyttäjä	L3, L4, L5

T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	• äänen fysikaaliset ominaisuudet • yhteydet muihin oppiaineisiin • kuulon suojaaminen ja turvallinen äänenvoimakkuus eri tilanteissa • välineiden ja soittimien asianmukainen käyttäminen	L3, L4, L5
Oppimaan oppiminen musiikissa		
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin	• kannustavan ja rohkaisevan ilmapiirin luominen • kunnioitus omaa ja toisten tuotosta kohtaan • tavoitteiden asettaminen ja niiden toteutumisen arvioiminen • oppilaat ohjaavat toisiaan • itsenäiseen, pitkäjänteiseen harjoitteluun ohjaaminen • oppimisprosessin ymmärtäminen • kiinnitetään huomiota tulkintaan • tuotosten viimeistely • musiikkiesitysten valmistaminen	L1, L5

Musiikin tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Musiikillisten tietojen ja taitojen oppiminen tapahtuu musisoiden eli laulaen, soittaen, kuunnellen, liikkuen, improvisoiden ja säveltäen sekä taiteidenvälistä työskentelyä ja teknologiaa hyödyntäen. Sisällöt valitaan siten, että oppilas tutustuu musiikkikulttuureihin ja -tyyleihin monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät paikallisia mahdollisuuksia ja oppilaiden kokemuksia.

S1 Miten musiikissa toimitaan: Opetuksessa on keskeistä musiikillisten ilmaisutaitojen monipuolinen kehittäminen sekä omien ideoiden ja ratkaisujen tuottaminen. Äänenkäyttöä, laulutaitoa ja käytössä olevien keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimien soittotaitoja syvennetään yhteismusisoinnissa.

S2 Mistä musiikki muodostuu: Musisoinnissa käytetään aiemmin opittuja musiikkikäsitteitä ja musiikin perusmerkintätapoja. Taitojen kehittyessä käsitteellistä osaamista syvennetään ja sovelletaan musisoinnin eri tilanteissa. Opetuksessa huomioidaan myös tulkinnan merkitys musiikillisessa ilmaisussa.

S3 Musiikki omassa elämässä, yhteisössä ja yhteiskunnassa: Musiikillisten taitojen ja tietojen ohella opetuksessa käsitellään oppilaiden esille tuomia aihepiirejä sekä heidän musiikkiin liittyviä kokemuksiaan ja havaintojaan. Myös kuluttamisen ja kestävän hyvinvoinnin näkökulmat ovat olennaisia musiikissa. Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä musiikin ja muiden oppiaineiden sekä erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välille. Samalla pohditaan ja arvioidaan kriittisesti musiikin merkityksiä elämän eri tilanteissa eri aikoina ja aikakausina.

S4 Ohjelmisto: Ohjelmistoon ja erityisesti kuunteluohjelmistoon valitaan monipuolisesti eri kulttuurien ja aikakausien musiikkia kansanmusiikista taidemusiikkiin ajankohtaiset musiikilliset ilmiöt huomioiden. Äänenkäyttöä ja laulutaitoa harjoitetaan yksi- ja moniäänisten yhteislaulujen tai soololaulujen, äänikokeilujen ja erilaisten ääniharjoitteiden avulla. Ohjelmiston valinnassa otetaan huomioon kulttuuriperinnön vaaliminen, oppilaita innostavat teokset ja tehtävät sekä ohjelmiston

käyttökelpoisuus musiikillisten taitojen oppimisessa. Ohjelmistoon sisältyvät myös oppilaiden omat luovat tuotokset ja sävellykset.

Musiikin oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on luoda pedagogisesti monipuolinen ja joustava musiikin opiskelukokonaisuus, joissa erilaiset musiikilliset työtavat ja vuorovaikutustilanteet sekä yhteismusisointi ja muu musiikillinen yhteistoiminta on mahdollista. Oppimisen ilo, luovaan ajatteluun rohkaiseva ilmapiiri sekä myönteiset musiikkikokemukset ja -elämykset innostavat oppilaita ja sitouttavat heidät kehittämään musiikillista osaamistaan. Opetustilanteissa luodaan mahdollisuuksia tieto- ja viestintäteknologian käyttöön musiikillisessa toiminnassa. Musiikkikäsitteitä opiskellaan musiikillisin työtavoin. Opetuksessa hyödynnetään taide- ja kulttuurilaitosten sekä muiden yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa ja työskentelyn suunnittelussa otetaan huomioon oppilaiden erilaiset tarpeet, aikaisempi oppiminen ja kiinnostuksen kohteet. Työtapoja, opetusvälineitä ja soittimistoa sekä ryhmätyöskentelyä koskevat ratkaisut tehdään oppilaita kuullen. Ratkaisuilla luodaan musiikin oppimista edistäviä yhteismusisoinnin tilanteita sekä vahvistetaan oppilaiden itsetuntoa, työskentelytaitoja ja oma-aloitteisuutta. Työtapojen valinnassa kiinnitetään huomiota musiikkikulttuurin ja musiikin opetuksen mahdollisten sukupuolittuneiden käytäntöjen muuttamiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi musiikissa vuosiluokilla 7-9

Musiikin opetuksessa oppilas tarvitsee realistista ja samalla kannustavaa ja rohkaisevaa palautetta myös perusopetuksen 7-9 vuosiluokilla. Ohjaava palaute auttaa oppilasta hahmottamaan yhä paremmin soivaa musiikillista toteutusta, musiikillista ilmaisua ja musiikin merkityksiä. Palautetta oppilas tarvitsee erityisesti, kun hän toteuttaa luovaan tuottamiseen ja musiikkiteknologiaan liittyviä kokonaisuuksia.

Musiikin päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona musiikin opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut musiikin yhteisenä opetettavan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso musiikin valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Musiikissa oppilaan osaaminen kehittyy kaikilla tavoitealueilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Musiikin päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä.

Musiikin opetuksen tavoitteena on	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Osallisuus			
T1 kannustaa oppilasta rakentamaan toimintaan musisoivan ryhmän ja musiikillisten yhteisöjen jäsenenä	S1-S4	Musiikillisen ryhmän jäsenenä toimiminen	Oppilas toimii musiikillisen ryhmän jäsenenä, huolehtii osuudestaan ja kannustaa toisia.
Musiikilliset tiedot ja taidot sekä luova tuottaminen			

T2 ohjata oppilasta ylläpitämään äänenkäyttö- ja laulutaitoaan sekä kehittämään niitä edelleen musisoivan ryhmän jäsenenä	S1-S4	Äänenkäyttö ja laulaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas käyttää ääntään musiikillisen ilmaisun välineenä ja osallistuu yhteislauluun sovittaen osuutensa osaksi kokonaisuutta.
T3 kannustaa oppilasta kehittämään edelleen soitto- ja yhteismusisointitaitojaan keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimin	S1-S4	Soittaminen musiikkiryhmän jäsenenä	Oppilas soittaa keho-, rytmi-, melodia- ja sointusoittimia ja osallistuu yhteissoittoon melko sujuvasti.
T4 rohkaista oppilasta monipuoliseen musiikkiliikunnalliseen kokemiseen ja ilmaisuun	S1-S4	Musiikkiliikunta	Oppilas osoittaa hahmottavansa musiikin perussykkeen liikkeudessaan ja sovittaa liikeilmaisuaan kuulemaansa musiikkiin.
T5 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia ääniympäristön ja musiikin elämykselliseen kuunteluun ja havainnointiin sekä ohjata häntä keskustelemaan havainnoistaan	S1-S4	Ääniympäristön ja musiikin kuuntelu ja siitä keskusteleminen	Oppilas kuuntelee ääniympäristöä ja musiikkia ja osaa kertoa havainnoistaan.
T6 kannustaa oppilasta rakentamaan luovaa suhdetta musiikkiin ja ohjata heitä improvisointiin, sovittamiseen ja säveltämiseen sekä taiteidenväliseen työskentelyyn	S1-S4	Musiikin luova tuottaminen	Oppilas osaa käyttää musiikillisia tai muita äänellisiä elementtejä kehittäessään ja toteuttaessaan uusia musiikillisia ideoita yksin tai ryhmän jäsenenä.
T7 ohjata oppilasta musiikin tallentamiseen ja tietö- ja viestintäteknologian luovaan ilmaisulliseen käyttöön sekä musiikin tekemisessä että osana monialaisia kokonaisuuksia	S1-S4	Musiikkiteknologian käyttö	Oppilas osaa käyttää musiikkiteknologian tarjoamia mahdollisuuksia omassa tai ryhmän ilmaisussa.
Kulttuurinen ymmärrys ja monilukutaito			

T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan musiikkia taiteenlajina ja ymmärtämään, miten musiikkia käytetään viestimiseen ja vaikuttamiseen eri kulttuureissa	S1-S4	Kulttuurinen osaaminen	Oppilas osaa jäsentää musiikin käyttötapoja ja ilmenemismuotoja ja kertoa havainnoistaan.
T9 rohkaista ja ohjata oppilasta käyttämään musiikin merkintätapoja, käsitteitä ja terminologiaa musiikillisessa toiminnassa	S1-S4	Musiikillisten käsitteiden ja symbolien käyttö	Oppilas käyttää musiikin peruskäsitteitä ja merkintätapoja sekä termejä musiikillisessa toiminnassa.
Hyvinvointi ja turvallisuus musiikissa			
T10 ohjata oppilasta tunnistamaan musiikin vaikutuksia tunteisiin ja hyvinvointiin	S1-S4	Musiikin hyvinvointivaikutusten tunnistaminen	Oppilaan kanssa keskustellaan musiikin vaikutuksista hyvinvointiin ja tunteisiin, mutta tavoitetta ei oteta huomioon päättöarvosanan muodostamisessa.
T11 ohjata oppilasta huolehtimaan kuulostaan sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta	S1-S4	Kuulosta sekä musisointi- ja ääniympäristön turvallisuudesta huolehtiminen	Oppilas käyttää laitteita ja soittimia musisointitilanteissa ottaen huomioon muun muassa äänen ja musiikin voimakkuuteen sekä muut turvalliseen toimintaan liittyvät tekijät.
Oppimaan oppiminen musiikissa			
T12 ohjata oppilasta kehittämään musiikillista osaamistaan harjoittelun avulla, asettamaan tavoitteita musiikilliselle oppimiselleen ja arvioimaan edistymistään suhteessa tavoitteisiin	S1-S4	Oppimisen taidot	Oppilas asettaa ohjattuna musisointiin, musiikkiliikuntaan tai säveltämiseen ja muuhun luovaan tuottamiseen liittyviä tavoitteita sekä arvioi edistymistään suhteessa niihin.

27.3.15 KUVATAIDE

Oppiaineen tehtävä

Kuvataiteen opetuksen tehtävä on ohjata oppilaita tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Oppilaiden identiteettien rakentumista, kulttuurista osaamista ja yhteisöllisyyttä vahvistetaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Oppilaiden omat kokemukset, mielikuvitus ja kokeileminen luovat perustan opetukselle. Kuvataiteen opetus kehittää kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä. Oppilaille tarjotaan tapoja arvottaa todellisuutta ja vaikuttaa siihen. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistamalla tuetaan traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetus tukee oppilaiden kriittisen ajattelun kehittymistä sekä kannustaa heitä vaikuttamaan omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan. Kuvataiteen opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden paikalliselle ja globaalille toimijuudelle.

Taiteelle ominainen työskentely harjaannuttaa kokemukselliseen, moniaistiseen ja toiminnalliseen oppimiseen. Oppilaat tarkastelevat kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria historiallisista ja kulttuurisista näkökulmista. Opetuksessa tutustutaan erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä. Oppilaita ohjataan käyttämään monipuolisesti erilaisia välineitä, materiaaleja, teknologioita ja ilmaisun keinoja. Opetuksessa kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta sekä muita tiedon tuottamisen ja esittämisen tapoja. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin yhteistyössä muun opetuksen ja koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Opetuksessa tutustutaan museoihin ja muihin kulttuurikohteisiin sekä tarkastellaan kuvataiteen harrastusmahdollisuuksia.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaita ohjataan syventämään omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin sekä asettamaan määrätietoisia tavoitteita toiminnalleen. Opetuksessa vahvistetaan oppilaiden kuvallisen tuottamisen taitoja sekä kannustetaan häntä toimimaan erilaisissa visuaalisissa ympäristöissä. Oppilaita harjaannutetaan tutkimaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä sekä käyttämään niitä osallistumisen ja vaikuttamisen muotoina. Opetuksessa kehitetään yhdessä toimimisen taitoja sekä rakennetaan yhteyksiä ajankohtaisiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin toimintatapoihin ja ilmiöihin. Opetus harjaannuttaa hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja verkkoympäristöjä luovasti, kriittisesti ja vastuullisesti. Oppilaille tarjotaan riittäviä edellytyksiä perusopetuksen jälkeisille opinnoille sekä huomioidaan työelämässä ja yhteiskunnassa tarvittavia yleisiä valmiuksia.

**KUVATAIDE
VUOSILUOKKA 7**

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja- alaisen osaaminen
	Omat kuvakulttuurit Sisältöinä oppilaiden tekemät kuvat ja heidän arjessa kohtaamat kuvakulttuurit. • käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta • omaan identiteettiin liittyvää pohdintaa omien tuotosten kautta Ympäristön kuvakulttuurit • erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitys sekä nuorten oman elinpiirin, että globaalin maailman näkökulmasta (Pohjoinen kotikaupunkini ja lappilaisia taiteilijoita) • tutkitaan ympäristön kuvakulttuureja ja käytetään niitä oman työskentelyn lähtökohtana (Rakennettu, luonnonympäristö ja mediakulttuuri, esinekulttuuri, katutaide) • pohditaan erilaisiin ympäristöihin ja medioihin liittyviä laajempia kysymyksiä ja ilmiöitä • nuorisokulttuurit ja viihteen maailmat Taiteen maailmat Eri aikakausien taideteoksiin tutustuminen ja niiden pohjalta työskentely • tutustutaan kuvataiteen maailmaan tarkastellen erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. • syvennyttään erilaisiin taidekäsityksiin ja pohditaan niitä taitelijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmasta • mahdollisuuksien mukaan tutustuminen Korundin, Arktikumin, kirjastojen ja kaupungin omien gallerioiden näyttelyihin ja teoksiin. • Rovaniemen julkiset taideteokset: http://julkisetteokset.rovaniemi.fi/	
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu		

T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	- tutkitaan ympäristön kulttuurisia viestejä - tutustutaan omaan elinympäristöön ja sen kulttuuriperintöön - havainnoidaan taidetta omien kokemusten kautta - tutkitaan taidetta eri aistien ja koko kehon yhteistyön avulla - kokeillaan ja harjoitellaan monipuolisesti erilaisia taiteenteckemisen tekniikoita	L1, L3, L4, L5
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	- omien ajatusten jäsentäminen kuvien äärellä - ryhmässä oppiminen, elämysten ja tiedon jakaminen - erilaisten näkemysten vertailu ja ymmärtäminen	L2, L4, L5, L6
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	- harjoitellaan erilaisia taiteenteckemisen tapoja - opitaan valitsemaan tarkoituksenmukainen ilmaisutapa omien ajatustensa esille tuomiseen eri ympäristöissä	L2, L3, L4, L5
Kuvallinen tuottaminen		
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan	- tehdään opitun syventämistä tukevia tehtäviä - kerrataan harjoiteltua - opitaan soveltamaan tutkimalla ympäristön kuvakulttuuria - opitaan suurilta taiteen mestareilta eri aikakausilta	L2, L3, L5, L6
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	- ohjataan tutkimaan ja havainnoimaan itsenäisesti ja yhteistoiminnallisesti siten, että saatua aineistoa voidaan käyttää kuvataiteellisen työskentelyn lähtökohtana - perehdytään taiteilijoille ominaiseen prosessinomaiseen työskentelyyn	L1, L2, L3, L5
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	- kantaaottavaan taiteeseen tutustuminen ja vaikuttaminen taiteen avulla - nuoren omassa elinpiirissä - oppia tiedostamaan millä keinoin ympäristössä ja mediassa pyritään vaikuttamaan - esimerkkejä taiteilijoiden ja yhteiskunnan vuoropuhelusta eri aikakausina (esim. Suomen kultakausi ja taiteen merkitys itsenäistyvässä Suomessa)	L1, L2, L4, L7
Visuaalisen kulttuurin tulkinta		

T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	• opetellaan tulkitsemaan ja keskustelemaan omista ja kavereiden tuotoksista • opetellaan tulkitsemaan ympäristössä esiintyvää kuvastoa mediasta katutaiteeseen • tarkastellaan eri kulttuurien ja eri aikakausien taidetta ja harjoitellaan tulkitsemaan taiteen viestejä	L1, L4; L5, L6
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	• oman taideilmaisun merkitys itselle ja itselle merkittävistä asioista viestiminen toisille kuvailmaisun keinoin • tutkitaan oman ympäristön julkista taidetta osana kulttuuriamme ja pohditaan millä tavoin se heijastelee merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle • tarkastellaan eri aikakausien taidetta ja pohtien sen merkitystä kontekstissaan (esim. Suomen kultakauden taiteen merkitys identiteettillemme)	L2, L3, L6, L7
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessa	• oppilas tutustuu eri aikojen ja kulttuurien taiteeseen ja sovelletaan niiden ilmaisukeinoja tehtävien yhteydessä	L1, L2, L5, L6
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen		
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	• rohkaistaan oppilasta ilmaisemaan arvojaan kuvallisin keinoin • ohjataan havainnoimaan ympäristössä esiintyvän kuvakulttuurin heijastamia arvoja ja ottamaan siihen kantaa • tutustutaan siihen, miten taiteilijoiden teokset kertovat arvoista ja vertaillaan niitä nuoren omiin arvoihin	L3, L4, L6, L7
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	• laajentaa nuoren käsitystä erilaisista kulttuureista ja kestävästä kehityksestä, että hän voi soveltaa tietojaan omassa kuvailmaisussaan	L1, L2, L4, L7

Kuvataiteen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Kuvataiteen opetuksen tavoitteita lähestytään omia kuvakulttuureja, ympäristön kuvakulttuureja ja taiteen maailmoja tutkimalla. Sisältöalueet ovat toisiaan täydentäviä ja opetuksessa tarkastellaan myös niiden välisiä yhteyksiä. Sisältöjen valinnan lähtökohtia ovat oppilaille merkitykselliset taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin teokset, tuotteet ja ilmiöt. Sisällöt rakentavat yhteyksiä oppilaille tuttujen ja heille uusien kuvakulttuurien välille. Oppilaita kannustetaan ottamaan osaa opetuksen sisältöjen, tarkasteltavien kuvastojen, työskentelymenetelmien ja välineiden valintaan. Sisältöjen valinnassa hyödynnetään paikallisia mahdollisuuksia.

S1 Omat kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. Opetuksen sisältöjä valitaan myös oppilaiden omia kuvakulttuureja uudistavista ilmiöistä. Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä omaan elinympäristöön sekä yhteiskuntaan vaikuttamisen kannalta.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit: Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Sisältöjen valinnoilla kehitetään oppilaan tietoisuutta erilaisia ympäristöjä ja medioita koskevista laajemmista kysymyksistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään erilaisten ympäristöjen ja medioiden merkitystä sekä oppilaiden elinpiirin että globaalin maailman näkökulmista.

S3 Taiteen maailmat: Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat syvenyvät erilaisiin taidekäsitteisiin ja taiteen ilmiöihin tarkastelemalla niitä taiteilijan ja vastaanottajan sekä taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuurisen moninaisuuden vaikutuksia sekä taiteen tuottamiseen että tulkintaan yksilön ja yhteiskunnan näkökulmista.

Kuvataiteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena on tarjota oppimisympäristöjä ja työtapoja, joilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, teknologioiden ja ilmaisukeinojen käyttäminen sekä niiden luova soveltaminen. Opetustilanteissa luodaan aktiiviseen kokeilemiseen ja harjoitteluun rohkaiseva ilmapiiri. Pedagogisilla ratkaisuilla tuetaan moniaistista havainnointia, pitkäjänteistä työskentelyä sekä tutkivaa ja tavoitteellista taideoppimista. Opetuksessa otetaan huomioon yksilölliset kuvailmaisun tarpeet ja mahdollistetaan tarkoituksenmukainen työskentely yksin ja ryhmässä. Tavoitteena on luoda oppimiseen ja vuorovaikutukseen kannustava toimintakulttuuri sekä koulussa että koulun ulkopuolisissa ympäristöissä. Vuosiluokilla 7-9 tuetaan tutkivaa ja ilmiökeskeistä työskentelyä taiteen traditioita ja aikaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä. Opetuksessa luodaan mahdollisuuksia verkko- ja mediaympäristöjen monipuoliselle käytölle, taiteidenvälisille ja koulun ulkopuolisille projekteille sekä globaalien kysymysten käsittelylle.

Ohjaus, tuki ja eriyttäminen kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Tavoitteena ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden sosiaalisten, psyykkisten ja motoristen lähtökohtien ja taitojen huomioon ottaminen. Taideoppimisen yksilöllinen ja yhteisöllinen luonne tukee oppilaan identiteettien rakentumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Opetuksessa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset ohjauksen tarpeet. Opetusta eriytetään tarvittaessa esimerkiksi ilmaisukeinojen, työtapojen ja oppimisympäristöjen valinnoilla. Opetustilanteissa oppilaat voivat hyödyntää vahvuuksiaan, soveltaa erilaisia työtapoja ja käyttää vaihtoehtoisia lähestymistapoja. Taideoppimiselle luodaan turvallinen, moninaisuutta kunnioittava ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva ilmapiiri, jossa oppilaat saavat henkilökohtaista ohjausta ja tukea. Vaihtoehtoisia pedagogisia lähestymistapoja voidaan tarvita erityisesti havaintojen ja tunteiden visuaalisessa ilmaisussa sekä motoristen taitojen kehittämisessä. Ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi leikinomaisuutta, pelejä ja eri aistialueisiin liittyviä kokemuksia. Vuosiluokilla 7-9 tavoitteena on vahvistaa oppilaan osaamista kuvataiteessa perusopetuksen jälkeisiin opintoihin valmistavasta näkökulmasta.

Oppilaan oppimisen arviointi kuvataiteessa vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi kuvataiteessa on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaiden yksilöllisen edistymisen huomioivaa. Arvioinnilla tuetaan kuvan tuottamisen ja tulkinnan taitojen, taiteen ja muun

visuaalisen kulttuurin tuntemuksen, pitkäjänteisten työtapojen sekä itsearviointitaitojen kehittymistä. Oppilaita ohjataan arvioinnilla omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen. Oppimisen arviointi kohdistuu kaikkiin opetuksen tavoitteissa määriteltyihin taideoppimisen ulottuvuuksiin.

Päätösarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona kuvataiteen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päätösarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kuvataiteen oppimäärän tavoitteet. Päätösarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kuvataiteen valtakunnallisiin päätösarvioinnin kriteereihin. Kuvataiteessa oppilaan osaaminen kehittyy kaikissa opetuksen tavoitteissa kuvatuilla taideoppimisen ulottuvuuksilla oppimäärän päättymiseen saakka. Päätösarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päätösarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kuvataiteen päätösarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö- alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu			
T1 kannustaa oppilasta havainnoimaan, taidetta, ympäristöä ja muuta visuaalista kulttuuria moniaistisesti ja käyttämään monipuolisesti kuvallisen tuottamisen menetelmiä	S1, S2, S3	Taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin havainnoiminen	Oppilas osaa käyttää erilaisia havaintovälineitä ympäristön ja sen kuvien tarkastelussa.
T2 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajattelun vaikutusten pohtiminen	Oppilas osaa sanallistaa havaintojaan ja ajatteluaan taiteesta, ympäristöstä ja muusta visuaalisesta kulttuurista.
T3 innostaa oppilasta ilmaisemaan havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen eri ympäristöissä	S1, S2, S3	Havaintojen ja ajatusten kuvallinen ilmaiseminen	Oppilas osaa ilmaista havaintojaan ja ajatuksiaan kuvallisesti erilaisia välineitä ja tiedon tuottamisen tapoja käyttäen.
Kuvallinen tuottaminen			
T4 ohjata oppilasta soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja sekä	S1, S2, S3	Kuvailmaisun taitojen syventäminen	Oppilas osaa käyttää tavoitteellisesti erilaisia kuvallisen tuottamisen materiaaleja, tekniikoita ja keinoja kuvailmaisussaan.

syventämään kuvallisen tuottamisen taitojaan			
T5 ohjata oppilasta tutkivaan lähestymistapaan itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä	S1, S2, S3	Tutkivan lähestymistavan käyttäminen	Oppilas osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisesti tai ryhmässä työskennellessään.
T6 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan	S1, S2, S3	Kuvallisen tuottamisen avulla vaikuttaminen	Oppilas pyrkii vaikuttamaan ympäristöön ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kuvallisin keinoin.
Visuaalisen kulttuurin tulkinta			
T7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä	S1, S2, S3	Kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen	Oppilas osaa käyttää joitakin kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä.
T8 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista	S1, S2, S3	Visuaalisen kulttuurin merkityksen tarkasteleminen	Oppilas osallistuu tulkinnoillaan keskusteluun taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksestä.
T9 innostaa oppilasta soveltamaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja kuvallisessa tuottamisessaan	S1, S2, S3	Kulttuuristen kuvailmaisun tapojen soveltaminen	Oppilas osaa soveltaa joitakin kulttuurisesti erilaisia kuvailmaisun tapoja.
Esteettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen			
T10 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin	S1, S2, S3	Näkemyksen esittäminen	Oppilas osaa ilmaista näkemyksiään taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmenevistä arvoista.
T11 kannustaa oppilasta ottamaan kuvailmaisussaan huomioon kulttuurinen moninaisuus ja kestävä kehitys sekä vaikuttamaan kuvien avulla	S1, S2, S3	Kuvallinen ilmaiseminen ja vaikuttaminen	Oppilas tarkastelee kuvailmaisussaan kulttuurista moninaisuutta ja kestävä kehitystä sekä tunnistaa kuvilla vaikuttamisen mahdollisuuksia.

27.3.16 KÄSITYÖ

Oppiaineen tehtävä

Käsityön oppiaineen tehtävänä on ohjata oppilaita kokonaiseen käsityöprosessin hallintaan. Käsityö on monimateriaalinen oppiaine, jossa toteutetaan käsityöilmaisuu, muotoiluun ja teknologiaan perustuvaa toimintaa. Tähän kuuluu tuotteen tai teoksen itsenäinen tai yhteisöllinen suunnittelu, valmistus ja oman tai yhteisen käsityöprosessin arviointi. Käsityön tekeminen on tutkivaa, keksivää ja kokeilevaa toimintaa ja siinä toteutetaan ennakkoluulottomasti erilaisia visuaalisia, materiaalisia, teknisiä sekä valmistusmenetelmällisiä ratkaisuja. Käsityössä opetellaan ymmärtämään, arvioimaan ja kehittämään erilaisia teknologisia sovelluksia sekä käyttämään opittuja tietoja ja taitoja arjessa. Käsityössä kehitetään oppilaiden avaruudellista hahmottamista, tuntoaistia ja käsillä tekemistä, jotka edistävät motorisia taitoja, luovuutta ja suunnitteluosaamista. Opetuksella vahvistetaan edellytyksiä monipuoliseen työskentelyyn. Käsityön merkitys on pitkäjänteisessä ja innovatiivisessa työskentelyprosessissa sekä itsetuntoa vahvistavassa, mielihyvää tuottavassa kokemuksessa.

Opetuksessa painotetaan oppilaiden erilaisia kiinnostuksen kohteita ja korostetaan yhteisöllistä toimintaa. Käsityössä lähtökohtana on erilaisten laaja-alaisten teemojen kokonaisvaltainen tarkastelu oppiainerajat luontevasti ylittäen. Ympäröivän materiaallisen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Tähän sisältyy myös oppilaiden oma elämänpiiri, paikallinen ja eri ryhmien kulttuuriperintö sekä yhteisön kulttuurinen moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuu sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

Vuosiluokilla 7-9 käsityön opetus vahvistaa ja syventää oppilaiden omasta elämysmaailmasta nousevaa innovointia ja ongelmanratkaisua sekä käsityön tekemiseen, ilmaisuun ja suunnitteluun liittyvien tietojen ja taitojen osaamista. Käsityön opiskelu pohjautuu rakennetun ympäristön ja monimateriaalisen maailman havainnointiin, tutkimiseen ja tiedon soveltamiseen. Tekemisen taitoja syvennettäessä tunnistetaan myös erilaisia teknologisia toimintaperiaatteita ja niihin liittyviä käytännön ongelmia. Käsityön kasvatustehtävänä on tukea oppilaiden hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä työelämään ja ammattiin liittyviä valintoja.

KÄSITYÖ

VUOSILUOKKA 7

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Ideointi ja suunnittelu		
T1–T3, T5, T6, T8	Pyritään aktiiviseen, itsenäiseen ja /tai yhteistoiminnalliseen, ongelmalähtöiseen ja luovaan suunnitteluprosessiin. Suunnittelun lähtökohtana on oppilaan oma elinympäristö, tarve- ja kokemusmaailma, omat mielenkiinnon kohteet, vahvuudet, lahjakkuus ja harrastuneisuus. Suunnittelu tähtää esteettiseen ja laadulliseen tuotokseen, jossa otetaan huomioon kestävä kehitys periaatteita. Valitaan käyttötarkoitukseen soveltuvat materiaalit ja ratkaisut soveltamalla omia tietoja, taitoja ja luovuutta. Laaditaan omalle tai yhteisesti suunnitellulle tuotteelle tai teokselle	L1-L7

	työjärjestys (esimerkiksi muotoilemalla, kuvallisesti, sanallisesti, käsin tai tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen). Yrittävä lähestymistapa voi olla osana käsityön tuotesuunnittelua. Innovoinnissa voidaan hyödyntää digitaalisuutta ja sen antamia mahdollisuuksia.	
Kokeilu, tekeminen ja soveltaminen		
T1–T5, T8	Kaikessa kokeilussa ja tekemisessä huomioidaan työturvallisuus ja ergonomia. Kiinnitetään huomiota turvallisiin työmenetelmiin, opasteiden noudattamiseen, suoja- ja turvalaitteiden oikeanlaiseen käyttämiseen. Työskennellessä opitaan käyttämään alan peruskäsitteistöä ja tutustutaan turvallisiin materiaaleihin ja työtapoihin. Oppilasta rohkaistaan kokeilemaan käsityön eri materiaaleja, soveltamaan omassa työskentelyssään niiden ominaisuuksia, käyttötarkoitusta, työstettävyyttä, rakenteellista kestävyyttä ja muokkaamista. Kokeillaan ja keksitään erilaisia käyttötapoja perinteisille rakenteille. Tekemisessä pyritään hyödyntämään kierrätettäviä, uusiutuvia ja luonnonmukaisia materiaaleja, korjataan rikkoutuneita esineitä, vaatteita, tavaroita sekä keksitään uusia käyttötapoja vanhentuneille tai rikkoutuneille laitteille. Tutustutaan käsityön tavallisimpien laitteiden turvallisiin toimintaperiaatteisiin ja sovelletaan osaamista omassa työskentelyssä (esimerkiksi kirjova ompelukone, saumuri, kangaspuut, pylväsporakone, hiomakoneet, vannesaha, nauhahiomakone, puusorvi, konehöylät). Kehitetään lankatekniikkataitoja (esimerkiksi erilaiset silmukkapinnat, kaventaminen, leventäminen, suljettu rakenne). Opiskellaan elektroniikan komponentteja ja niihin liittyvien työvälineiden ja käsitteiden käyttöä. Opiskelussa voidaan käyttää esimerkiksi sähkösarjoja ja elektroniikkarakentelua. Voidaan tutustua mekaniikan perusteisiin ja erilaisiin rakenteisiin. Tutustutaan erilaisiin liitoksiin (esimerkiksi tappi-, lovi-, lamello- ja jiiriliitokset sekä hitsausmenetelmät) Tutustutaan vaateompelun perusteisiin (mittojen ottaminen, kaava, kaavamuutokset ja vaateen sovittaminen) sekä korjausompeluun. Valmistetaan erilaisia yksilöllisiä tai yhteisöllisiä tuotteita ja teoksia, joiden toteuttamisessa käytetään monenlaisia käsityössä tarvittavia valmistustekniikoita, työvälineitä, koneita ja laitteita. Oppilasryhmässä voidaan toteuttaa yhteisprojekti (esimerkiksi pienen sarjatuotteen valmistaminen). Työskennellään itse tai yhdessä tehdyn suunnitelman ja työjärjestyksen mukaan.	L1-L7

	Työskentely on tavoitteellista ja itsenäistä.	
Dokumentointi ja arviointi		
T1, T2, T5-T7	Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään osana ideointia, suunnittelua ja dokumentointia. Suunnitelmat ja prosessi dokumentoidaan (sanallisesti ja visuaalisesti). Dokumentoinnin avulla avataan käsityön käsitteitä, prosessia, prosessin sekä työn lopputuloksen tuomia tunteita, ajatuksia sekä opittuja asioita. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä. Opetellaan antamaan ja vastaanottamaan yksilö- ja ryhmäpalautetta monipuolisesti.	L1-L7

Käsityön tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisältöjen toteuttaminen antaa oppilaalle monipuolisen kokemuksen käsityön alueista ja mahdollisuuden useiden käsityötaitojen omaksumiseen. Sisältöalueista muodostetaan yhtenäisiä oppimistehtäviä, joissa useat sisällöt limittyvät yhtäaikaaisesti toisiinsa.

S1 Innovointi: Ratkaistaan erilaisia tuotesuunnittelutehtäviä luovasti ja kekseliäästi käyttäen käsityön käsitteistöä, merkkejä ja symboleja. Toteutetaan suunnitelmat itseilmaisua vahvistaen. Tehdään käsityöprosessin itse- ja vertaisarviointia prosessin edetessä.

S2 Muotoilu: Perehdytään asumisen, liikkumisen ja pukeutumisen yhteiskunnalliseen, kulttuuriseen ja teknologiseen kehitykseen sekä hyödynnetään paikallisuutta ja eri kulttuurien perinteitä, nykyisyyttä ja tulevaisuutta suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa.

S3 Kokeilu: Harjoitellaan erilaisia tapoja muokata, yhdistää ja käsitellä materiaaleja sekä käytetään luovasti ja rohkeasti erilaisia perinteisiä ja uusia materiaaleja ja valmistustekniikoita. Käytetään sulautettuja järjestelmiä käsityöhön eli sovelletaan ohjelmointia suunnitelmiin ja valmistettaviin tuotteisiin.

S4 Dokumentointi ja arviointi: Tutustutaan eri menetelmien tarjoamiin mahdollisuuksiin tuotteiden suunnittelu- ja valmistusprosessissa. Analysoidaan tuotteiden muotoilua ja käytettävyyttä. Kokonainen käsityöprosessi dokumentoidaan hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa.

S5 Tekeminen: Valmistetaan erilaisia laadukkaita ja toimivia, ekologisesti ja eettisesti kestäviä tuotteita tai teoksia. Käytetään käsityön tekemiseen tarvittavia työvälineitä, koneita ja laitteita monipuolisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

S6 Työturvallisuus: Perehdytään työturvallisuuteen ja kartoitetaan ja arvioidaan työn vaaroja sekä riskejä osana käsityöprosessia. Työskennellään turvallisesti.

S7 Yrittäjämäinen oppiminen: Tutustutaan yrittäjämäiseen oppimiseen, yrittäjyyteen ja

järjestöyhteistyöhön havainnollisesti, virtuaalisesti, opintokäynneillä tai yritysvierailuilla. Huomioidaan käsityöosaamisen merkitys työelämälle. Hyödynnetään kulttuurilaitosten tarjontaa ideoinnin lähteenä.

S8 Tiedostaminen ja osallistuminen: Tutkitaan käsityön ja tuotteiden erilaisia merkityksiä yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmasta. Pohditaan käsityötä hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edistäjänä arjessa. Harjoitellaan käsityöllä osallistumista, vaikuttamista ja viestimistä.

Käsityön oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Monipuoliset laitteet, koneet, työvälineet ja ympäristöt mahdollistavat monimateriaalisen käsityön oppimisen ja vastuullisen työskentelyasenteen omaksumisen. Arkielämää, luontoa, rakennettua ja esineympäristöä havainnoidaan ja hyödynnetään käsityön suunnittelussa ja valmistuksessa. Käsityössä hyödynnetään mobiililaitteita ja harjaannutaan kolmiulotteisten piirrosten ja mallien tekemiseen. Opetuksessa käytetään teknisen työn ja tekstiilityön työtapoja. Toiminnallista oppimista tuetaan tutkivan oppimisen projekteilla yhteistyössä ulkopuolisten asiantuntijoiden ja eri tahojen kanssa oppiaineiden rajoja ylittäen. Käsityöhön tutustutaan museo- ja näyttely- ja yritysvierailuilla.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen/tuen järjestämisessä on huomioida pedagogisesti erilaiset työ- ja vuorovaikutustavat, joilla tuetaan oppilaiden käsityötaitojen oppimista, suunnittelua ja yhteisöllistä työskentelyä. Yksilö-, ryhmä- ja yhteisöllisillä työtavoilla kannustetaan oppilaita osallisuuteen, aktiivisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Opetuksessa huomioidaan oppilaiden erilaiset edellytykset ja tarpeet käsityön opiskeluun ja tehdään sen mukaisia eriytettyjä ratkaisuja esimerkiksi käytettävien oppimisympäristöjen, työvälineiden, työtapojen ja työtehtävien valinnassa.

Oppilaan oppimisen arviointi käsityössä vuosiluokilla 7-9

Oppimisen arviointi on oppilaita ohjaavaa ja kannustavaa. Arviointi perustuu kokonaiseen käsityön prosessiin, sen tavoitteisiin ja kriteereihin sekä opiskelun aikana tehtyyn jatkuvaan arviointiin ja dokumentointiin. Huolehditaan siitä, että oppilaat tietävät arvioinnin perusteet. Eri vaiheiden dokumentointi toimii arvioinnin välineenä. Oppilaat saavat monipuolista palautetta edistymisestään ja osaamisestaan. Arvioinnilla tuetaan laaja-alaisen käsityötaitojen kehittymistä. Oppilaille annetaan erilaisia mahdollisuuksia osoittaa edistymistään ja kannustetaan omien vahvuuksien ylläpitämiseen sekä kehittymässä olevien taitojensa hallitsemiseen. Oppilaita ohjataan arvioimaan omaa oppimistaan ja tarjotaan erilaisia tapoja tehdä itse- ja vertaisarviointia. Palautteen anto on vuorovaikutteista, jolloin myös opettaja saa palautetta käyttämistään menetelmistä tai työtavoista.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut käsityön oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso käsityön valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko opiskelun ajan. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta. Numeroarvosana laaditaan yhdessä käsityön opetukseen osallistuneiden opettajien kesken.

Käsityön päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Käsityön opetuksen tavoitteena on	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
T1 ohjata oppilasta	S2-S5	Työskentely ja tuottaminen	Oppilas suunnittelee

suunnittelemaan työskentelyään sekä ideoimaan, tutkimaan ja kokeilemaan yritteliäästi			työskentelyään, osaa tehdä valintoja ja etsiä työhönsä omia ratkaisuja.
T2 ohjata oppilasta asettamaan käsityöhön omia oppimisen ja työskentelyn tavoitteita sekä toteuttamaan niiden perusteella kokonainen käsityöprosessi ja arvioimaan oppimistaan	S1-S5	Kokonaisen käsityöprosessin toteuttaminen	Oppilas osaa asettaa työskentelylleen tavoitteita sekä työskentelee käsityöprosessin mukaisesti ja arvioi realistisesti oppimistaan käsityöprosessin aikana.
T3 opastaa oppilasta tutustumaan ja käyttämään monipuolisesti erilaisia työvälineitä, materiaaleja ja tarkoituksenmukaisia työtapoja sekä kehittämään innovaatioita	S1-S5	Valmistaminen, tekniikat ja työstömenetelmät	Oppilas osaa valita tarkoituksenmukaisia materiaaleja sekä tekniikoita ja työstömenetelmiä ja osaa käyttää niitä valmistaessaan suunnittelemaansa tuotteita/teoksia.
T4 ohjata oppilasta käyttämään sujuvasti käsityön käsitteitä, merkkejä ja symboleja sekä vahvistamaan visuaalista, materiaalista ja teknologista ilmaisuaan	S1-S5	Visuaalinen materiaallinen ja teknologinen ilmaisu	Oppilas käyttää käsityön keskeisiä käsitteitä ja osaa esittää ideansa selkeästi sekä toteuttaa ne suunnitelmaan perusten ottaen huomioon esteettisyyden ja toimivuuden.
T5 ohjata oppilasta havainnoimaan, ennakoimaan ja reagoimaan työtilanteisiin liittyviin riskitekijöihin ja toimimaan turvallisesti käsityöprosessissa	S6	Turvallinen työskentely	Oppilas osaa arvioida työskentelyn vaaroja ja riskejä sekä toimia turvallisesti käsityöprosessissa.
T6 ohjata oppilasta käyttämään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia käsityön suunnittelussa, valmistuksessa ja dokumentoinnissa, sekä yhteisöllisen tiedon tuottamisessa ja jakamisessa	S1-S5	Tieto- ja viestintäteknologiset taidot Yhteisöllinen työskentely	Oppilas osaa käyttää itsenäisesti ja yhdessä toisten kanssa suunnittelussa ja valmistamisessa sekä oman tai yhteisen käsityöprosessin dokumentoinnissa tieto- ja viestintäteknologiaa.
T7 ohjata oppilasta	S7	Kädentaitojen ja käsityön	Oppilas osaa esimerkkien

tuntemaan käsityön, kädentaitojen ja teknologisen kehityksen merkitys omassa elämässään, yhteiskunnassa, yrittäjyydessä ja muussa työelämässä		merkityksen hahmottaminen arkielämässä ja yhteiskunnassa	avulla kuvailla käsityön merkitystä arjessa, yhteiskunnassa ja työelämässä.
T8 ohjata oppilaita taloudelliseen ajatteluun ja kehittämään käsityöprosessiin liittyviä valintoja, jotka edistävät kestävää elämäntapaa	S8	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut	Oppilas osaa perustella käsityön merkityksen kestäväälle elämäntavalle ja tehdä sen mukaisia valintoja työskentelyssään.

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on vaikuttaa oppilaiden hyvinvointiin tukemalla fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyä sekä myönteistä suhtautumista omaan kehoon. Oppiaineessa tärkeitä ovat yksittäisiin liikuntatunteihin liittyvät positiiviset kokemukset ja liikunnallisen elämäntavan tukeminen. Oppitunneilla korostuvat kehollisuus, fyysinen aktiivisuus ja yhdessä tekeminen. Liikunnan avulla edistetään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja yhteisöllisyyttä sekä tuetaan kulttuurien moninaisuutta. Opetus on turvallista, ja se perustuu eri vuodenaikojen ja paikallisten olosuhteiden tarjoamiin mahdollisuuksiin. Liikunnassa hyödynnetään koulun tiloja, lähiliikuntapaikkoja ja luontoa monipuolisesti. Oppilaita ohjataan ja sitoutetaan turvalliseen ja eettisesti kestävään toimintaan ja oppimisilmapiiriin.

Liikunnassa oppilaat kasvavat liikkumaan ja liikunnan avulla. Liikkumaan kasvamisen osatekijöitä ovat oppilaiden ikä- ja kehitystason mukainen fyysisesti aktiivinen toiminta, motoristen perustaitojen oppiminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittelu. Oppilaat saavat tietoja ja taitoja erilaisissa liikuntatilanteissa toimimiseen. Liikunnan avulla kasvamiseen kuuluu toisia kunnioittava vuorovaikutus, vastuullisuus, pitkäjänteinen itsensä kehittämishallittavuus iloon, keholliseen ilmaisuun, osallisuuteen, sosiaalisuuteen, rentoutumiseen, leikinomaiseen kisailuun ja ponnisteluun sekä toisten auttamiseen. Liikunnassa oppilas saa valmiuksia terveytensä edistämiseen.

”Liikutaan yhdessä minäkäsitystä ja osallisuutta vahvistaen, taitoja soveltaen.”

Vuosiluokilla 7-9 pääpainoinen, tunteiden tunnistaminen ja säätely sekä myönteisen minäkäsityksen kehittyminen. Liikunta tarjoaa monipuolisessa perustaitojen soveltamisessa ja fyysisten ominaisuuksien harjoittamisen opiskelussa eri liikuntamuotojen ja -lajien avulla. Erityisen tärkeää on vahvistaa oppilaan myönteistä minäkäsitystä ja oman muuttuvan kehon hyväksymistä. Opetus tukee oppilaiden hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen, osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävään omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Oppilaat osallistuvat kehitysvaiheensa mukaisesti toiminnan suunnitteluun sekä ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta.

Liikunnan opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	L1, L3
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja	S1	L1, L3, L4
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	L3
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri	S1	L3

välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa		
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	L3
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	L3
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	L3, L6, L7
Sosiaalinen toimintakyky		
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätelemään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	L2, L3, L6, L7
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista	S2	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	L1, L2, L3
T11huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3	L1, L2
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3	L3
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3	L1, L3

LIIKUNTA **VUOSILUOKKA 7**

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1-T5, T7	- Liikuntaleikit, viitepelit - Palloilu (esim. maalipelit, pallottelupelit, linja- ja tarkkuuspelit) - Perusliikunta (esim. yleisurheilu, juokseminen, hyppääminen, heittäminen) - Jää-, lumi- ja luontoliikunta (esim. luistelu, hiihto, suunnistus) - Tanssi ja musiikkiliikunta, voimistelu (esim. paritanssit, eri tanssilajit, telinevoimistelu) - Kehonhallinta ja kehollisuus (esim. jooga, pilates, parkour, venyttely, rentoutus) - Kestävyyden, voiman, nopeuden, liikkuvuuden ja koordinaatiokyvyn harjoittaminen - Toiminnalliset harjoitukset - Uudet lajikokeilut mahdollisuuksien mukaan - Fyysisen toimintakyvyn seuranta (mm. Move! -järjestelmä, juoksutestit)	L1, L3, L4, L6, L7

T6	• Uinti, vesiliikunta, vesipelastus	L3
Sosiaalinen toimintakyky		
T8	• Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa kehitetään minäkuvaa, itsesäätelyn taitoja, tunnetaitoja, ihmissuhdetaitoja	L2, L3, L6, L7
T9	• Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan reilun pelin periaatteita, empaattisuutta ja vastuullisuutta	L2, L6, L7
Psyykkinen toimintakyky		
T10-13	• Erilaisia tehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä • Monipuoliset ja turvalliset sisällöt • Fyysisen aktiivisuuden merkityksen pohdinta • Eri liikuntamuotoihin tutustuminen	L1, L2, L3

LIIKUNTA **VUOSILUOKKA 8**

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1-T5, T7	• Liikuntaleikit, viitepelit • Palloilu (esim. maalipelit, pallottelupelit, linja- ja tarkkuuspelit) • Perusliikunta (esim. yleisurheilu, juokseminen, hyppääminen, heittäminen) • Jää-, lumi- ja luontoliikunta (esim. luistelu, hiihto, suunnistus) • Tanssi ja musiikkiliikunta, voimistelu (esim. paritanssit, eri tanssilajit, telinevoimistelu) • Kehonhallinta ja kehollisuus (esim. jooga, pilates, parkour, venyttely, rentoutus) • Kestävyyden, voiman, nopeuden, liikkuvuuden ja koordinaatiokyvyn harjoittaminen • Toiminnalliset harjoitukset • Uudet lajikokeilut mahdollisuuksien mukaan • Fyysisen toimintakyvyn seuranta (mm. Move! -järjestelmä, juoksutestit)	L1, L3, L4, L6, L7
T6	• Uinti, vesiliikunta, vesipelastus	L3
Sosiaalinen toimintakyky		

T8	• Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa kehitetään minäkuvaa, itsesäätelyn taitoja, tunnetaitoja, ihmissuhdetaitoja	L2, L3, L6, L7
T9	• Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan reilun pelin periaatteita, empaattisuutta ja vastuullisuutta	L2, L6, L7
Psyykinen toimintakyky		
T10-13	• Erilaisia tehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä • Monipuoliset ja turvalliset sisällöt • Fyysisen aktiivisuuden merkityksen pohdinta • Eri liikuntamuotoihin tutustuminen	L1, L2, L3

LIIKUNRA

VUOSILUOKKA 9

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Fyysinen toimintakyky		
T1-T5, T7	• Liikuntaleikit, viitepelit • Palloilu (esim. maalipelit, pallottelupelit, linja- ja tarkkuuspelit) • Perusliikunta (esim. yleisurheilu, juokseminen, hyppääminen, heittäminen) • Jää-, lumi- ja luontoliikunta (esim. luistelu, hiihto, suunnistus) • Tanssi ja musiikkiliikunta, voimistelu (esim. paritanssit, eri tanssilajit, telinevoimistelu) • Kehonhallinta ja kehoisuus (esim. jooga, pilates, parkour, venyttely, rentoutus) • Kestävyyden, voiman, nopeuden, liikkuvuuden ja koordinaatiokyvyn harjoittaminen • Toiminnalliset harjoitukset • Uudet lajikokeilut mahdollisuuksien mukaan • Fyysisen toimintakyvyn seuranta (mm. Move! -järjestelmä, juoksutestit)	L1, L3, L4, L6, L7
T6	• Uinti, vesiliikunta, vesipelastus	L3
Sosiaalinen toimintakyky		
T8	• Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa kehitetään minäkuvaa, itsesäätelyn taitoja, tunnetaitoja, ihmissuhdetaitoja	L2, L3, L6, L7

T9	• Erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan reilun pelin periaatteita, empaattisuutta ja vastuullisuutta	L2, L6, L7
Psyykkinen toimintakyky		
T10-13	• Erilaisia tehtäviä, harjoituksia, pelejä ja leikkejä, joissa harjoitellaan vastuunottamista ja pitkäjänteistä työskentelyä • Monipuoliset ja turvalliset sisällöt • Fyysisen aktiivisuuden merkityksen pohdinta • Eri liikuntamuotoihin tutustuminen	L1, L2, L3

Liikunnan tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

S1 Fyysinen toimintakyky: Opetukseen sisältyy runsaasti fyysisesti aktiivista toimintaa. Liikunnan opetukseen valitaan havainto- ja ratkaisuntekotoitoja ja niiden soveltamista monipuolisesti kehittäviä turvallisia tehtäviä (kuten liikuntaleikit ja pallopelit). Tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaitoja vahvistetaan liikuntamuotojen (kuten jää-, lumi-, luonto-, perus-, musiikki- ja tanssiliikunta sekä palloilut ja voimistelut) ja liikuntalajien avulla monipuolisesti eri vuodenaikoina ja erilaisissa oppimisympäristöissä. Liikunnan opetukseen kuuluu uinnin, vesiliikunnan ja vesipelastuksen opetusta.

Monipuoliset tehtävät, leikit, harjoitteet ja pelit mahdollistavat osallisuuden, pätevyyden, itsenäisyyden sekä kehollisen ilmaisen ja esteettisyyden kokemuksia. Liikunnan opetukseen valitaan tehtäviä, joilla opetellaan harjoittelemaan voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta. Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään omaa fyysistä toimintakykyään. Valtakunnallisen fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä Move!-n mittaukset tehdään niin, että ne tukevat 8. vuosiluokalla koulussa järjestettäviä laajoja terveystarkastuksia.

S2 Sosiaalinen toimintakyky: Liikuntatehtävien avulla oppilaat oppivat arvioimaan ja kehittämään omaa sosiaalista toimintakykyään. Liikunnan opetukseen valitaan erilaisia pari- ja ryhmätehtäviä, leikkejä, harjoituksia ja pelejä, joissa opitaan ottamaan toiset huomioon sekä auttamaan ja avustamaan muita. Tehtävien myötä opitaan vastuun ottamista yhteisistä asioista ja niiden järjestelyistä sekä säännöistä. Myönteistä yhteisöllisyyttä lisätään ryhmätehtävillä.

S3 Psyykkinen toimintakyky: Liikunnan opetuksessa käytetään tehtäviä, joissa opitaan pitkäjännitteisesti ponnistelemaan yksin ja yhdessä muiden kanssa tavoitteen saavuttamiseksi. Erilaisilla tehtävillä harjoitellaan vastuun ottamista. Iloa ja virkistystä tuottavilla liikuntatehtävillä edistetään myönteisten tunteiden kokemista, jotka vahvistavat pätevyyden kokemuksia ja myönteistä minäkäsitystä. Opetuksen yhteydessä annetaan tietoa liikunnan merkityksestä kasvu- ja kehitykselle, tutustutaan harjoittelun periaatteisiin sekä annetaan tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista ja toimintatavoista eri liikuntamuodoissa.

Liikunnan oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla turvallisesti ja monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä sisä- ja ulkotiloissa oppilaita osallistaen. Opetuksessa otetaan huomioon vuodenaikat, paikalliset olosuhteet sekä koulun ja ympäristön tarjoamat mahdollisuudet tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen yhteydessä korostetaan fyysistä aktiivisuutta ja yhteistoiminnallisuutta ylläpitäviä työtapoja, kannustavaa vuorovaikutusta ja toisten auttamista sekä henkisesti ja fyysisesti turvallista toimintaa. Liikuntateknologian hyödyntämisellä tuetaan

liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamista. Koulun ulkopuolisille liikuntapaikoille siirtymisessä edistetään turvallista liikennekäyttäytymistä.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri on edellytys liikunnanopetuksen tavoitteiden saavuttamiselle. Toiminnan tulee antaa kaikille oppilaille mahdollisuus onnistumiseen ja osallistumiseen sekä tukea hyvinvoinnin kannalta riittävää toimintakykyä. Opetuksessa on keskeistä oppilaiden yksilöllisyyden huomioon ottaminen, turvallinen työskentelyilmapiiri sekä organisoinnin ja opetusviestinnän selkeys. Pätevyydenkokemuksia ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta tuetaan oppilaslähtöisillä ja osallistavilla työtavoilla, sopivilla tehtävillä ja rohkaisevalla palautteella. Vuosiluokkien 7-9 opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota toimintakyvyn tukemiseen ja mieluisan liikuntaharrastuksen ylläpitämiseen tai löytämiseen.

Oppilaan oppimisen arviointi liikunnassa vuosiluokilla 7-9

Oppilaiden kasvamista liikuntaan ja liikunnan avulla tuetaan monipuolisella, kannustavalla ja ohjaavalla palautteella ja arvioinnilla. Ne tukevat oppilaiden myönteistä käsitystä itsestä liikkujana. Palautteessa ja arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden yksilölliset vahvuudet sekä kehittymistarpeet ja tuetaan niitä. Liikunnan opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.

Liikunnan arviointi perustuu fyysisen-, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arvioinnin kohteina ovat oppiminen (tavoitteet 2-6) ja työskentely (tavoitteet 1 ja 7-10), joten fyysisten kuntoominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Move!-mittausten tuloksia ei käytetä oppilaan arvioinnin perusteina. Arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä siten, että oppilailla on mahdollisuus osoittaa parasta osaamistaan. Oppilaita ohjataan itsearviointiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut liikunnan oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso liikunnan valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen liikunnassa kehittyy kumulatiivisesti. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Liikunnan päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Fyysinen toimintakyky			
T1 kannustaa oppilasta fyysiseen aktiivisuuteen, kokeilemaan erilaisia liikuntamuotoja ja harjoittelemaan parhaansa yrittäen	S1	Työskentely ja yrittäminen	Oppilas osallistuu liikuntatuntien toimintaan yleensä aktiivisesti kokeillen ja harjoitellen erilaisia liikuntamuotoja.
T2 ohjata oppilasta harjaannuttamaan havaintomotorisia taitojaan eli	S1	Ratkaisujen teko erilaisissa liikuntatilanteissa	Oppilas tekee useimmiten tarkoituksenmukaisia ratkaisuja erilaisissa liikuntatilanteissa.

havainnoimaan itseään ja ympäristöään aistien avulla sekä tekemään liikuntatilanteisiin sopivia ratkaisuja			
T3 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään tasapaino- ja liikkumistaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Motoriset perustaidot (tasapaino- ja liikkumistaidot), eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa tasapaino- ja liikkumistaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
T4 ohjata oppilasta harjoittelun avulla kehittämään välineenkäsittelytaitojaan, jotta oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa niitä monipuolisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, eri välineillä, eri vuodenaikoina ja eri liikuntamuodoissa	S1	Motoriset perustaidot (välineenkäsittelytaidot) eri liikuntamuodoissa	Oppilas osaa käyttää, yhdistää ja soveltaa välineenkäsittelytaitoja useimmissa opetetuissa liikuntamuodoissa.
T5 kannustaa ja ohjata oppilasta arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysisiä ominaisuuksiaan: voimaa, nopeutta, kestävyyttä ja liikkuvuutta	S1	Fyysisten ominaisuuksien arviointi, ylläpito ja kehittäminen	Oppilas osaa arvioida fyysisiä ominaisuuksiaan ja sen pohjalta harjoittaa voimaa, nopeutta, liikkuvuutta ja kestävyyttä.
T6 vahvistaa uima- ja vesipelastustaitoja, jotta oppilas osaa sekä uida että pelastautua ja pelastaa vedestä	S1	Uima- ja vesipelastustaidot	Oppilas osaa uida, pelastautua ja pelastaa vedestä.
T7 ohjata oppilasta turvalliseen ja asialliseen toimintaan	S1	Toiminta liikuntatunneilla	Oppilas toimii turvallisesti ja asiallisesti liikuntatunneilla.
Sosiaalinen toimintakyky			
T8 ohjata oppilasta työskentelemään kaikkien kanssa sekä säätämään toimintaansa ja tunneilmaisuaan liikuntatilanteissa toiset huomioon ottaen	S2	Vuorovaikutus- ja työskentelytaidot	Oppilas osaa toimia eri liikuntatilanteissa yhteisesti sovitulla tavalla.
T9 ohjata oppilasta toimimaan reilun pelin	S2	Toiminta yhteisissä oppimistilanteissa	Oppilas noudattaa reilun pelin periaatteita ja osoittaa ottavansa

periaatteella sekä ottamaan vastuuta yhteisistä oppimistilanteista			vastuuta yhteisistä oppimistilanteista.
Psyykinen toimintakyky			
T10 kannustaa oppilasta ottamaan vastuuta omasta toiminnasta ja vahvistaa oppilaan itsenäisen työskentelyn taitoja	S3	Työskentelytaidot	Oppilas osaa pääsääntöisesti työskennellä vastuullisesti ja itsenäisesti.
T11 huolehtia siitä, että oppilaat saavat riittävästi myönteisiä kokemuksia omasta kehosta, pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T12 auttaa oppilasta ymmärtämään riittävän fyysisen aktiivisuuden ja liikunnallisen elämäntavan merkitys kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
T13 tutustuttaa oppilas yleisten liikuntamuotojen harrastamiseen liittyviin mahdollisuuksiin, tietoihin ja taitoihin, jotta hän saa edellytyksiä löytää itselleen sopivia iloa ja virkistystä tuottavia liikuntaharrastuksia	S3		Ei vaikuta arvosanan muodostumiseen. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.

27.3.18 KOTITALOUS

Oppiaineen tehtävä

Kotitalouden opetuksen tehtävänä on kehittää kodin arjen hallinnan sekä kestävän ja hyvinvointia edistävän elämäntavan edellyttämiä tietoja, taitoja, asenteita ja toimintavalmiuksia. Opetuksessa edistetään kädentaitoja ja luovuutta sekä kykyä tehdä valintoja ja toimia kodin arjessa kestävästi. Opetuksessa luodaan perustaa oppilaiden kotitaloudelliselle osaamiselle, mikä merkitsee taitoa toimia eri ympäristöissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Opetuksella tuetaan oppilaiden kasvua kodin arjen perusedellytysten ylläpitämisestä huolehtiviksi kuluttajiksi. Kotitalousopetuksessa kehitetään kanssaihmisistä huoltapitäviksi lähimmäisiksi ja kasvetaan perheen, kodin ja yhteiskunnan aktiivisiksi jäseniksi.

Opetus antaa valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhdessä elämiseen. Kotitalousopetuksessa luodaan perusta kestäväan asumiseen, ruokaosaamiseen ja kuluttajuuteen. Oppilaat saavat käsityksen kodin teknologisoituvasta arjesta, kustannustietoisesta toiminnasta sekä tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä kotitalouden toiminnassa.

Kotitalouden keskeisten sisältöjen ja oppimistehtävien avulla kehitetään oppilaiden suunnittelu-, organisointi-, työskentely- ja voimavarojen hallinnan taitoja. Kotitalouden tehtävänä on vahvistaa valmiuksia pitkäjänteiseen työskentelyyn, yhdessä toimimiseen ja kriittiseen tiedonhallintaan. Erityistä huomiota kiinnitetään jokaisen oppilaan yhdenvertaiseen ja tasapuoliseen osallisuuteen oppimistilanteissa. -Oppiaine kasvattaa toiminnallisuuteen ja yritteliäisyyteen sekä vastuullisuuteen ja taloudellisuuteen.

Oppiaine soveltaa toiminnaksi eri alojen tietoa, ja yhteistyö muiden oppiaineiden kanssa monipuolistaa oppimiskokemuksia. Eheyttävä opetus tukee erilaisten kodin arkeen liittyvien käsitteiden, asioiden tai ilmiöiden keskinäisten yhteyksien ja syy-seuraussuhteiden ymmärtämistä syventäen oppimista. Kotitalouden opetus kattaa laaja-alaisen osaamisen kaikki osa-alueet.

Kotitalousopetus rakennetaan suunnitelmalliseksi oppimista tukeväksi jatkumoksi, jolloin tiedot ja taidot syvenevät vaiheittain kokonaisuuksiksi. Oppilaiden itsenäisyys ja vastuu kasvavat vähitellen, ja opetus ohjaa ongelmanratkaisuun, tiedon ja taidon soveltamiseen ja luovuuteen. Opittua sovelletaan ja syvennetään omassa kodissa ja lähipiirissä kotitehtävien avulla.

Kotitalousopetusta voidaan opetuksen järjestäjän niin päättäessä antaa jo alemmilla vuosiluokilla. Tällöin noudatetaan kotitalouden oppimäärän opetussuunnitelman perusteita oppilaiden iän huomioon ottaen. Opetuksen tavoitteet, keskeiset sisältöalueet ja toteutus määritellään paikallisessa opetussuunnitelmassa opetussuunnitelman perusteita soveltaen.

KOTITALOUS
VUOSILUOKKA 7

Tavoitteet	Sisältöalueet		Laaja-alainen osaaminen
Käytännön toimintataidot		Ruoanvalmistus- ja leivontataidot Ohjeen seuraaminen ja noudattaminen	Yhdessä eläminen L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri	Hyvät tavat, vuorovaikutustaidot Työhygieniä ja ergonomia	Välittämisen ilmiö L1, L2, L3, L5, L6, L7
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen		Elintarviketuntemus Kodinkoneiden käyttö ja turvallisuus	Arjenhallinta L1, L2, L3, L4, L5
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävää ja kestävästä kulutuksesta mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa		Ravitsemustiedon perusteet, ateriaritmi, ruoan valinta Aterioiden suunnittelu, toteutus ja arviointi	Osallisuus L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana		Ruoan alkuperä, ruokaketju, teollinen ruoka Ruokakulttuuri ja perinteet	Kestävän tulevaisuuden rakentaminen L1, L3, L4, L5, L6
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin		Erityis- ja elämäntaparuokavaliot Kalenterivuoden juhlat, elämäntapajuhlat	Vastuullisuus L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
Yhteistyö - ja vuorovaikutustaidot	S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa	Estetiikka Kodin tekstiilien hoito	Toiminnalliset työtavat L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7
		Oman asun hoito Kodin puhtaanapito	
		Jätteen vähentäminen, hävikin vähentäminen, kierrätys	Ruokataju L1, L3, L4, L7
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa		Kuluttajan vastuu ja oikeudet Rahankäyttö, hintavertailu	Kuluttajataidot L3, L4, L5

ja toteuttamisessa T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa		Taloudellisuus, kohtuus, harkitut valinnat Yhteistyö, työnjako ja neuvottelu Ajankäyttö, vastuullinen työote	TVT-taidot L1, L2, L3, L4, L5, L6, L7 Yrittäjyys L4, L5, L6 Luovuus L1, L2, L3, L6, L7 Monikulttuurisuus L1, L2, L3, L6, L7
Tiedonhallintataidot			
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja			

Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisältöjen valinnoissa otetaan huomioon monipuolinen kotitaloudellisen osaamisen ja ajattelun kehittyminen sekä kestävään tulevaisuuteen tähtäävä toiminta. Paikallisia, alueellisia ja globaaleja ajankohtaisia aiheita hyödynnetään, ja niitä sovelletaan oppimistehtävien suunnittelussa. Kotitalouden tavoitteisiin liittyvät oppimistehtävät vaihtelevat oppilaiden, oppimisen paikallisten olosuhteiden ja koulun omien painotusten mukaisesti.

S1 Ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri: Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat ruoanvalmistus- ja leivontataitojen kehittymistä. Aterioiden suunnittelu, toteutus ja erilaiset ruokailutilanteet tähtäävät ruokaan ja syömiseen liittyvien valintojen ja tottumusten pohtimiseen ravitsemussuosituksen, ruokaturvallisuuden, ruokaketjun, elintarviketuntemuksen, taloudellisuuden, eettisyyden ja ruokaan liittyvän luotettavan tiedon näkökulmasta. Opetussisältöihin kuuluvat ruoka- ja tapakulttuuri osana identiteettiä sekä kodin juhlia.

S2 Asuminen ja yhdessä eläminen: Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat yhdessä elämisen, asumistaitojen ja asumisen ympäristö- ja kustannustietoisuuden kehittymistä. Puhtaanapito samoin kuin tekstiilien ja materiaalien hoito tarkoituksenmukaisine aineineen, laitteineen, välineineen ja työtapoineen tähtäävät arjessa tarvittavien taitojen kehittymiseen. Sisältöjen avulla perehdytään hyviin tapoihin, tasapuoliseen voimavarojen käyttöön ja vastuunottoon perheessä. Sisällöt johdattavat arvioimaan asumiseen ja kotitalouteen liittyviä palveluita.

S3 Kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa: Sisällöt valitaan siten, että ne ohjaavat oppilaita asioimaan sekä tuntemaan vastuitaan ja oikeuksiaan valintoja ja sopimuksia tekevinä kuluttajina. Sisällöt johdattavat median- ja teknologian käyttöön arjen työvälineenä ja kannustavat pohtimaan vertaisryhmän ja median vaikutusta omiin kulutusvalintoihin. Sisällöt harjaannuttavat vastuulliseen päätöksentekoon ja ajankohtaisen tiedon hankintaan sekä evästävät tunnistamaan kotitalouksien rahankäyttöön liittyviä tilanteita ja ongelmia.

Kotitalouden oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä oppimisympäristön valinnassa on, että se mahdollistaa seuraavat tekijät: vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon rakentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Työn arvostaminen ja loppuun saattaminen, pitkäjänteinen tapa tehdä työtä, kunnioittava ja kiireetön ilmapiiri sekä mahdollisuus oppia myös epäonnistumisista ovat osa turvallisuutta. Opetuksessa hyödynnetään niin luokkayhteisöä, koulutiloja ja kouluympäristöä kuin digitaalisia ympäristöjä ja yhteistyöverkostoja. Oppimistehtävät vahvistavat oppilaiden näkemystä arjen rakentumisesta ja monimuotoisuudesta sekä harjaannuttavat soveltamaan koulussa opiskeltuja asioita omaan perhevaiheeseen. Työtapojen ja menetelmien valinnassa on keskeistä tiedon ja taidon kietoutuminen yhteen ja soveltaminen käytäntöön.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitalouden oppiaineen tavoitteiden kannalta keskeistä ohjauksen, eriyttämisen ja tuen järjestämisessä on oppilaiden motivaation, oman toiminnan ohjauksen ja itseohjautuvuuden asteittainen lisääntyminen. Lisäksi olennaista on työskentelyn kehittyminen vuorovaikutteiseksi, pitkäjänteiseksi ja tietoperustaiseksi. Oppimistilanteen ja tietoympäristön selkeä rakenne sekä vaikeustason mielekkyys korostuvat opetuksen suunnittelussa. Eriyttämisen lähtökohtana ovat oppilaiden osaamistason mukaiset arkipäivän rakentumiseen liittyvät oppimistilanteet ja joustavat opetusjärjestelyt.

Käytännön toimintataitojen tukemisen suunnittelussa korostuu arkipäivän ilmiöiden ja kotitalouden oppimistilanteiden kietoutuminen toisiinsa. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen tukemisessa

keskitytään sosiaalisten tilanteiden harjoitteluun. Tiedonhallintataitojen kehittymistä tuetaan käyttämällä yksinkertaisia ja selkeitä ohjeita ja kuvia. Oppitunnin siirtymävaiheiden tunnistaminen edellyttää ohjausta ja tukea ajanhallinnassa ja oppimistehtävän jäsentelyssä. Kotitalous oppiaineena antaa mahdollisuuden soveltaa koulussa opittuja ja harjoiteltuja asioita oppilaiden omassa arjessa.

Ohjauksella tuetaan oppilaiden kiinnostusta syventää ja laajentaa kotitalouden oppimista sekä luodaan valmiuksia siirtyä perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen ja sen kautta kotitaloudellista asiantuntijuutta edellyttävään työelämään.

Oppilaan oppimisen arviointi kotitaloudessa vuosiluokilla 7-9

Kotitaloudessa oppimisen arviointi on monimuotoista, ohjaavaa ja kannustavaa. Oppilaat saavat palautetta taidostaan toimia eri asiayhteyksissä ja toteuttaa kotitalouden tehtäviä. Ajattelua tuetaan ohjaamalla oppilaita pohtimaan tapaansa hahmottaa ja käsitellä omaa ympäristöä. Huomiota kiinnitetään myös kotitalouden käsitteiden hahmottamiseen ja sisältöjen omaksumiseen. Opetuksessa huolehditaan siitä, että jokainen oppilas ja hänen huoltajansa ovat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä. Oppilaille annetaan säännöllisesti tietoa oppimisen edistymisestä ja suoriutumisesta suhteessa asetettuihin tavoitteisiin.

Päättöarviointi sijoittuu siihen lukuvuoteen, jona oppiaineen opiskelu päättyy kaikille yhteisenä oppiaineena. Päättöarvioinnilla määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut kotitalouden oppimäärän tavoitteet. Päättöarvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso kotitalous-oppiaineen valtakunnallisiin päättöarvioinnin kriteereihin. Osaaminen oppiaineessa kehittyy koko yhteisen kotitalouden opetuksen ajan vahvistuvana ja etenevänä oppimisena. Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki valtakunnalliset päättöarvioinnin kriteerit riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin kriteerien määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerit hyvälle osaamiselle (arvosanalle 8) oppimäärän päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Arvosanan kahdeksan osaaminen
Käytännön toimintataidot			
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2, S3	Tavoitteiden asettaminen, työn toteutus, ja oppimaan oppimisen taidot	Oppilas asettaa tavoitteita toiminnalleen ja työskentelee niiden saavuttamiseksi. Oppilas arvioi itse tavoitteiden saavuttamista ja omaa työskentelyään. Oppilas tunnistaa omaa osaamistaan itsearviointiin, opettajan antaman palautteen ja vertaispalautteen perusteella.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa	S1, S2	Kädentaidot ja estetiikka	Oppilas osaa käyttää tavallisimpia työmenetelmiä ruoan valmistuksessa ja leivonnassa sekä asumiseen liittyvien perustehtävien toteuttamisessa ja ottaa huomioon

luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen			esteettiset näkökulmat
T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävasti ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	Kuluttajataidot sekä terveyden edistäminen ja teknologian käyttö	Oppilas valitsee ja käyttää taloudellisesti materiaaleja ja teknologiaa kotitalouden toiminnassaan sekä pohtii valintoja terveyden ja kestävyysnäkemyksien kannalta.
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas osaa toimia annettujen ohjeiden mukaisesti vaihteittain ja järjestystä ylläpitäen sekä suunnitella ajankäyttöään sen mukaisesti.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaan hygieenisen ja turvallisen työskentelyn periaatteita noudattaen sekä ajan, kustannusten tai energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti. Oppilas pyrkii kiinnittämään huomiota ergonomiaan.
Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot			
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua ja rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas pyrkii kuuntelemaan eri näkökulmia ja ilmaisemaan rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	Arjen rakentumisen ja kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas osaa kuvailla kodin arkirutiineita. Oppilas osaa antaa esimerkkejä erilaisista perherakenteista ja kotitalouksien perinteistä sekä pohtia niiden vaikutusta arjen rutiineihin.
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Voimavarojen käyttäminen ja sopimuksen tekeminen	Oppilas osaa työskennellä yksin ja pyrkii toimimaan ryhmässä rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas osaa selittää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen

			ajankäytöstä ja työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3		Ei käytetä oppiaineen arvosanan muodostamisen perusteena. Oppilasta ohjataan pohtimaan kokemuksiaan osana itsearviointia.
Tiedonhallintataidot			
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas osaa etsiä kotitalouden sisältöalueisiin liittyviä tietoja eri tietolähteistä ja pohtia erilaisen tiedon luotettavuutta sekä osaa tulkita pakkausmerkintöjä. Oppilas tuntee ruoka- ja ravintoaineryhmät ja niiden ominaisuuksia.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2, S3	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttö ja jäsentyminen	Oppilas osaa tulkita ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja osaa nimetä tyypillisiä kotitalouden merkkejä ja symboleja sekä tulkita niitä arjen ilmiöiden yhteydessä.
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Käsitteiden omaksuminen, tietojen ja taitojen soveltaminen, luova ilmaisu sekä palveluiden tunnistaminen	Oppilas pystyy käyttämään kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan monialaisessa oppimiskokonaisuudessa tai tilanteessa, jossa kotitalouden osaamista sovelletaan eri ympäristöissä Oppilas osaa kuvailla erilaisia kotitalouden palveluita ja pohtia niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1, S2, S3	Mittaamisen ja laskemisen sekä kierrättämisen soveltaminen omaan toimintaan ja päätöksentekoon	Oppilas osaa huolehtia kodin jätteiden peruslajittelusta ja osaa selittää mittaamisen ja laskemisen sekä ympäristöä säästävän kodin arjen toiminnan yhteydet osana kustannus- ja ympäristötietoista toimintaa.

Oppiaineen tehtävä

Oppilaanohjauksella on keskeinen merkitys sekä oppilaiden, koulun että yhteiskunnan näkökulmasta. Ohjaustoiminnan tulee muodostaa koko perusopetuksen ajan kestävä, perusopetuksen jälkeisiin opintoihin ulottuva jatkumo. Oppilaanohjauksella edistetään oppilaiden koulutyön onnistumista, opintojen sujumista sekä koulutuksen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on edistää oppilaiden kasvua ja kehitystä siten, että oppilaat pystyvät kehittämään opiskeluvalmiuksiaan ja vuorovaikutustaitojaan sekä oppimaan elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaanohjaus tukee oppilaita tekemään omiin valmiuksiinsa, arvoihinsa ja lähtökohtiinsa sekä kiinnostukseensa perustuvia arkielämää, opiskelua, jatko-opintoja sekä tulevaisuutta koskevia päätöksiä ja valintoja. Ohjauksen avulla oppilaat oppivat tiedostamaan mahdollisuutensa vaikuttaa oman elämänsä suunnitteluun ja päätöksentekoon. Oppilaita kannustetaan pohtimaan ja kyseenalaistamaan koulutukseen ja ammatteihin liittyviä ennakkokäsityksiään ja tekemään valintansa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja. Oppilaanohjausta toteutetaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. Ohjaussuunnitelman tavoitteiden toteutumista arvioidaan systemaattisesti. Oppilaiden opintojen sujuvuutta nivelvaiheissa edistetään perusopetuksen aikana ja jatko-opintoihin siirryttäessä opettajien välisellä ja opinto-ohjaajien keskinäisellä sekä tarvittaessa moniammatillisella yhteistyöllä. Opettajat hyödyntävät työssään ajantasaista tietoa jatko-opinnoista, työelämästä ja työtehtävistä sekä niissä tapahtuvista muutoksista.

Oppilaanohjaus yhdistää koulua yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Oppilaanohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaltaan osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaiden siirtymistä vuosiluokkien 7-9 oppimisympäristöön ja työskentelytapoihin. Vuosiluokkien 7-9 aikana jokaista oppilasta ohjataan edelleen kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja opiskeluvalmiuksiaan. Oppilaita autetaan hahmottamaan valintojen vaikutusta opintoihin ja tulevaisuuteen. Oppilaanohjauksen tehtävänä yhdessä muiden oppiaineiden kanssa on selkeyttää opiskeltavien oppiaineiden merkitystä jatko-opintojen ja työelämätaitojen kannalta sekä laajentaa oppilaiden käsityksiä työelämästä, työtehtävistä, yrittäjyydestä ja tulevaisuuden osaamistarpeista. Päävastuu oppilaanohjauksen toteuttamisesta on opinto-ohjaajalla.

Oppilaanohjauksen tehtävänä on kehittää oppilaiden valmiuksia selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa, opintojen nivelvaiheissa sekä työuran siirtymissä. Oppilaat oppivat käyttämään ja hyödyntämään erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita. Ohjauksella vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja oma-aloitteisuutta koulutus- ja uravalintojaan koskevassa päätöksenteossa. Oppilaanohjaus tarjoaa oppilaille tietoa ja tutustumismahdollisuuksia peruskoulun jälkeisiin koulutus- ja opiskeluvaihtoehtoihin yhteistyössä vastaanottavan oppilaitoksen sekä huoltajien kanssa.

Ohjauksen tehtävänä on edistää opintojen loppuun saattamista sekä yhteishaun yhteydessä tehtävän jatkosuunnittelun avulla tukea siirtymistä perusopetuksen jälkeisiin opintoihin.

**OPPILAANOHAUS
VUOSILUOKAT 7-9**

Tavoitteet	Sisältöalueet	Laaja- alainen osaaminen
Osallisuus ja aktiivinen toiminta		
T1 auttaa oppilasta muodostamaan kokonaiskäsitys vuosiluokkien 7-9 toimintatavoista ja opiskeluympäristöstä, kehittää oppilaan valmiutta toimia kyseisessä ympäristössä ja erilaisissa ryhmissä sekä tukea oppilasta itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen opiskelustaan ja tekemistään valinnoista	Oppiminen ja opiskelu Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu Oppilas harjaantuu itsenäiseen toimintaan ja vastuun ottamiseen omasta opiskelusta. Oppilas harjoittelee oman ajankäyttönsä hallintaa sekä pohtii yhteistyötaitojen merkitystä koulussa ja työelämässä. Oppilas osallistuu oman opiskelunsa, yhteisen koulutyön ja oppimisympäristön suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Oppilas ymmärtää omien valintojen, elämäntapojen ja tekojen merkityksen itselleen ja lähiympäristölle. Kaikilla vuosiluokilla 7-9 Sisällöt syvenevät opintojen eri vaiheissa • Itsetuntemuksen ja itsearviointitaitojen kehittäminen • Vastuun ottaminen omasta oppimisesta, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä ja opintojen etenemisestä sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen (esim. arvot, asenteet, taidot, sosiaaliset verkostot) Vuosiluokalla 7 • Koulun toimintatavat ja oppimisympäristöt • Vastuu omasta koulutyöskentelystä • Ajankäytön suunnittelu opiskelussa • Omassa kouluyhteisössä vaikuttaminen • Ryhmytyminen ja yhteistyötaidot • Valinnaisaineet ja niiden merkitys Vuosiluokalla 8 • Opiskelutaitojen ja oppiman oppimisen taitojen kehittäminen eri ryhmissä ja työelämään tutustumisessa • Työelämään tutustuminen, TET- jakso Vuosiluokalla 9 • Tulevaisuuden suunnittelutaitojen sekä päätöksentekotaitojen	L3, L7

	laajentaminen • Vastuun ottaminen opiskelusta ja valinnoista urasuunnittelussa • Työelämään perehtyminen ja osallistuminen TET -jaksolle	
Oppimaan oppimisen taidot		
T2 kannustaa ja ohjata oppilaita kehittämään opiskelutaitojaan sekä oppimaan oppimisen taitojaan	Oppiminen ja opiskelu Oppilas syventää tietojaan itsestään oppijana. Oppilas ymmärtää koulun ulkopuolella, esimerkiksi harrastuksissa, opitun merkityksen opiskelussa ja myöhemmin työelämässä. Vuosiluokilla 7 - 9 Sisällöt syvenevät opintojen eri vaiheissa • Oma vastuu opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen kehittämisessä • Erilaiset tavat oppia ja niiden hyödyntäminen • Oppimistyyliä ja -strategiat, opiskelutekniikat • Urasuunnittelu • Tiedonhankintataidot	L1
Elinikäinen oppiminen		
T3 luoda edellytyksiä oppilaan halulle oppia, arvioida osaamistaan, tunnistaa ja hyödyntää taitojaan ja vahvuuksiaan, kehittää kykyään tunnistaa oppimiskohteitaan sekä antaa valmiuksia muuttaa tarvittaessa suunnitelmiaan ja toimintamallejaan	Oppiminen ja opiskelu Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu Oppilas tunnistaa omia vahvuuksiaan oppijana ja soveltaa näitä taitojaan osana omaa urasuunnitteluaan. Oppilas harjoittelee tarttumaan asioihin aloitteellisesti ja etsimään erilaisia vaihtoehtoja. Oppilasta rohkaistuu suhtautumaan uusiin mahdollisuuksiin avoimesti ja toimimaan muutostilanteissa joustavasti ja luovasti. Vuosiluokalla 7 • Omien taitojen ja vahvuuksien tunnistaminen • Oppimisen rakentaminen aikaisemmin opitun avulla • Osaamisen ja valintojen tekemisen merkitys, opiskelumotivaatio Vuosiluokalla 8 • Opiskelu- ja urasuunnittelun harjoittelu • Omien taitojen ja vahvuuksien kehittäminen ja hyödyntäminen • Omien oppimiskohteiden tunnistaminen Vuosiluokalla 9 • Oman tulevaisuuden suunnittelu • Opiskelu- ja urasuunnitelman tekeminen • Elinikäinen oppiminen	L1

	• Ongelmanratkaisutaidot	
Itsetuntemus		
T4 ohjata oppilasta tunnistamaan omiin valintoihinsa vaikuttavia tekijöitä sekä suhteuttamaan omaa toimintaansa kykyjensä, edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti	Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu Oppilas oppii ymmärtämään , että jokainen vaikuttaa toiminnallaan niin omaan kuin toistekin hyvinvointiin. Oppilas harjoittelee oman elämän ja arjen kannalta tärkeitä taitoja koulu- sekä työyhteisössä. Vuosiluokalla 7 • Itsetuntemus, myönteinen minäkuva • Vuorovaikutustaidot • Omat kiinnostuksen kohteet • Omien valintojen merkitys esim. valinnaisaineet, arkipäivän valinnat Vuosiluokalla 8 • Arvot, asenteet • Omat kiinnostukset, kyvyt, lahjakkuudet ja koulutusten vaatimukset • Omien valintojen merkityksen kehittäminen tulevien valintojen tueksi (omat kehittämiskohteet ja jatko-opiskelusuunnitelma) Vuosiluokalla 9 • Valintojen vaikutus urasuunnitteluun • Omien kykyjen, edellytysten ja kiinnostusten suhteuttaminen opiskelu- ja urasuunnitteluun	L3
Tavoitteiden asettaminen		
T5 ohjata oppilaita asettamaan sekä pitkän että lyhyen aikavälin tavoitteita, tekemään niitä koskevia suunnitelmia sekä arvioimaan niiden toteutumista	Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen Oppilas asettaa ikäkaudelleen sopivia tavoitteita, suunnittelee työtään ja arvioi edistymistään. Oppilas oppii hankkimaan tietoa koulutuksesta ja työelämästä sekä pohtimaan niihin liittyviä kysymyksiä eri näkökulmista. Vuosiluokalla 7 • Tavoitteiden asettaminen • Työskentelyn suunnittelu • Opiskelun edistymisen arviointi • Arvioinnin merkitys; itsearviointi, vertaisarviointi, jaksoarviointi, päättöarviointi Vuosiluokalla 8 • Opiskeluun liittyvien tavoitteiden suunnittelun kehittäminen • Toisen asteen koulutuksen valintakriteerit	L1, L3

	• Erilaiset jatko-opintomahdollisuudet • Omat tavoitteet jatko-opiskeluun Vuosiluokalla 9 • Jatko-opiskelusuunnitelman ja varasuunnitelman tekeminen • Yhteishaku ja muut jatko-opintomahdollisuudet • Korkea-asteen valintakriteereihin tutustuminen	
Työelämään suuntautuva oppiminen		
T6 auttaa oppilasta ymmärtämään työn merkitys oman elämänsä ja yhteiskunnan kannalta sekä edistää oppilaan taitoa tunnistaa opiskeltavien oppiaineiden merkitys tulevien opintojen sekä työelämässä ja työllistymisessä tarvittavan osaamisen kannalta	Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot Työelämään tutustuminen Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen Oppilas hankkii yleisiä valmiuksia, jotka edistävät kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan. Oppilas hankkii kokemuksia, jotka auttavat oivaltamaan työn ja yritteliäisyyden merkityksen, yrittäjyyden mahdollisuudet sekä oman vastuun yhteisön ja yhteiskunnan jäsenenä. Oppilas oppii tuntemaan lähialueen elinkeinoelämän erikoispiirteitä ja keskeisiä toimialoja. Oppilas tutustuu työelämään ja saa kokemuksia työnteosta sekä yhteistyöstä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Oppilas harjoittelee työelämässä tarvittavaa asianmukaista käyttäytymistä ja yhteistyötaitoja. Oppilas huomaa vuorovaikutustaitojen ja kielitaidon merkityksen. Oppilas oppii ryhmätoimintaa, projektityöskentelyä ja verkostoitumista.	L6, L7
T7 ohjata oppilasta kehittämään taitoaan arvioida eri työtehtävissä tarvittavaa osaamista, vuorovaikutus- ja viestintätaitoja sekä itselleen sopivia ammattialoja ja vahvistamaan valmiuksia hakea tietoa vaadittavan osaamisen hankkimisesta perusopetuksen jälkeen	Vuosiluokalla 7 • Toimiminen ryhmässä ja muissa sosiaalisissa kontakteissa, vuorovaikutus- ja viestintätaidot • Mahdollinen TET -päivä Vuosiluokalla 8 • Työelämä tietous ja elinkeinorakenne Suomessa ja Lapissa • Yrittäjyys • Ammattitietous, työtehtävät ja niissä tarvittava osaaminen • Vuorovaikutus- ja viestintätaidot työelämässä • TET -jakso Vuosiluokalla 9 • Tasa-arvo yhteiskunnassa ja työelämässä • Nuori työelämässä; lait, asetukset, vastuut • Työnhakutaidot • Tulevaisuuden työelämä • Työelämä meillä ja muualla • Pääsy- ja soveltuvuuskokeisiin valmistautuminen • TET -jakso	L4, L5, L6

Koulutus- ja työelämätiedon hyödyntäminen omassa urasuunnittelussa		
T8 antaa oppilaalle ja huoltajalle tietoa Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteistä ja sen mahdollisuuksista, tukea oppilaan taitoa etsiä koulutus- ja työelämätietoa sekä Suomesta että ulkomailta	Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot Työelämään tutustuminen Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen Oppilas syventää tietämystään oppilaanohjauksen tietolähteistä ja tiedon tuottamisen välineistä. Oppilas tarkastelee kriittisesti tietolähteitä, esimerkiksi tunnistaa eron virallisesti ja tieteellisesti tuotetun tiedon ja muiden tietolähteiden välillä. Oppilas syventää osaamista tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämisestä tiedon hankinnan, käsittelyn ja tuottamisen välineenä. Oppilas arvioi erilaisia verkkoympäristöjä, sovelluksia ja verkostoja. Oppilas arvioi tieto- ja viestintäteknologian hyötyjä ja haasteita oppilaanohjauksen ja oman urasuunnittelun näkökulmasta. Oppilas tutustuu hakupalvelujen ja tietokantojen tapaan toimia ja tuottaa tietoa. Oppilas oppii tunnistamaan ammatillisia kiinnostuksen kohteitaan sekä tekemään urasuunnitelmansa perustellusti ja omista lähtökohdistaan, perinteisten sukupuoliroolien ja muiden roolimallien vaikutukset huomioiden. Vuosiluokalla 7 • Suomen koulutusjärjestelmän pääpiirteet • Monipuoliset tiedonhankintataidot Vuosiluokalla 8 • Suomen koulutusjärjestelmä • Koulutusalat • Ammatillisen koulutuksen perustutkinnot • Lukio-opinnot • Toisen asteen koulutuksen valintakriteerit • Tiedonhankintataitojen kehittäminen Vuosiluokalla 9 • Yhteishaku ja muut vaihtoehdot • Toisen asteen koulutus • Muu koulutus • Valmistavat koulutukset • Oppilaitosvierailut • Korkea-asteen koulutus • Tulevaisuuden työelämä • Tiedonhankintataidot, lähdekriittisyys • Lähialueen tieto-, neuvonta ja ohjauspalvelut • Opintososiaaliset edut	L4, L5 L4, L5, L6

Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys		
T10 tukea oppilaan taitoja tunnistaa kulttuuritaustansa sekä kykyä toimia kulttuurien välisissä kohtaamisissa ja yhteistyötilanteissa, opastaa oppilasta hankkimaan ja omaksumaan tietoa opiskelu- ja työskentelymahdollisuuksista monikansallisissa työympäristöissä sekä ulkomailla	Työelämään tutustuminen Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen Oppilas tunnistaa kulttuurisen moninaisuuden myönteisenä voimavarana ja oman tulevan opiskelu- ja työuran mahdollisuutena. Oppilas oppii hankkimaan tietoa opiskelu- ja työmahdollisuuksista ulkomailla. Vuosiluokalla 7 • Oman kulttuurin moninaisuus • Tutustumista koulutukseen eri maissa esim. Pohjoismaat Vuosiluokalla 8 • Työskentelymahdollisuudet Suomessa ja Lapissa • Suomalaisen työelämän monikulttuurisuus Vuosiluokalla 9 • Opiskelu- ja työmahdollisuudet ulkomailla	L2

Oppilaanohjauksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7-9

Sisällöt valitaan siten, että ne tukevat tavoitteiden saavuttamista. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Oppiminen ja opiskelu: Keskeisinä sisältöalueina oppilaanohjauksessa ovat kouluyhteisössä toimimisen sekä opiskelutaitojen ja oppimaan oppimisen taitojen harjoittelu yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa elinikäisen oppimisen ja yhteisöllisyyden näkökulmista. Oppilaat harjoittelevat asettamaan itselleen opiskeluun liittyviä tavoitteita opintojen eri vaiheissa, arvioimaan itsenäisen toiminnan kehittymistä ja tavoitteiden toteutumista sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan, opintoihin liittyvien valintojen tekemisestä sekä opintojensa etenemisestä.

S2 Itsetuntemus ja elinikäinen urasuunnittelu: Oppilaanohjauksessa käsitellään sisältöalueita, joiden avulla oppilaat laajentavat itsetuntemustaan ja itsearviointitaitojaan, tulevaisuuden suunnittelu- ja päätöksentekotaitojaan sekä kehittävät taitojaan ratkaista ongelmia tilanteessa, jossa valmista ratkaisua ei ole annettu. Harjoitettavat taidot koskevat mm. urasuunnittelu- ja urahallintataitoja, motivaatiota sekä yleisiä elämässä tarvittavia taitoja. Analysointivalmiuksia sekä omiin valintoihin vaikuttavien tekijöiden tunnistamista harjoitetaan. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi arvot ja asenteet, oppilaan taidot sekä sosiaaliset verkostot.

S3 Opiskelussa ja työelämässä tarvittavat taidot: Oppilaanohjauksessa tarjotaan oppilaille mahdollisuuksia harjaannuttaa taitojaan toimijana erilaisissa ympäristöissä. Huomiota kiinnitetään monipuolisten opiskelussa ja työelämässä tarvittavien taitojen sekä monikanavaisten vuorovaikutus- ja viestintätaitojen kehittymiseen. Viestintätaitoihin kuuluu myös eri tietolähteiden kautta saadun tiedon luotettavuuden arviointi urasuunnittelun kannalta.

S4 Työelämään tutustuminen: Eri elinkeinoihin, työelämään ja ammattialoihin tutustuminen sekä työn hakemisen harjoittelu lisäävät oppilaiden työelämätietoutta. Samalla oppilaat tutustuvat itseään kiinnostaviin aloihin, ammatteihin ja yrittäjyyteen. Työelämätaitoja harjoitellaan erityisesti työelämään tutustumisjaksoilla (TET), joista saatua kokemusta, tietoa ja palautetta hyödynnetään eri

oppiaineiden opiskelussa sekä tulevaisuuden suunnitelmia tehtäessä. Huomiota kiinnitetään työelämän tasa-arvokysymyksiin.

S5 Jatko-opinnot ja niihin hakeutuminen: Oppilaiden jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelun taitojen kehittyminen on jatkumo, jota syvennetään oppilaanohjauksen sisällöissä koko perusopetuksen ajan. Oppilaanohjauksessa oppilaat tutustuvat Suomen koulutusjärjestelmän tarjoamiin erilaisiin jatko-opintomahdollisuuksiin ja oppivat etsimään tarkempaa tietoa jatko-opinnoista sekä niihin hakeutumisesta sekä hyödyntämään eri tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluita.

Oppilaanohjauksen oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvät tavoitteet vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksen työtapoja käytetään monipuolisesti oppilaiden yksilölliset sekä ryhmäkohtaiset tarpeet ja valmiudet huomioiden. Ohjausmuotoina ovat yksilöllisiin kysymyksiin syventyvä henkilökohtainen ohjaus, pienryhmäohjaus ja luokkamuotoinen ohjaus. Ryhmiä muodostetaan joustavasti ohjauksen sisältö ja vertaistuen mahdollisuudet huomioiden. Henkilökohtaisessa ohjauksessa oppilaalla on mahdollisuus keskustella opintoihinsa, koulutus- ja ammatinvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmäohjauksessa oppilas oppii ryhmässä käsittelemään kaikille yhteisiä tai kunkin ryhmään osallistuvan oppilaan henkilökohtaisia, muiden oppilaiden kanssa jaettavissa olevia ohjauksellisia kysymyksiä. Ohjauksen jatkumo turvataan tarjoamalla oppilaanohjausta kaikilla luokkatasoilla. Huoltajalle järjestetään tarvittaessa tilaisuuksia neuvotella oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyvistä kysymyksistä opettajan, opinto-ohjaajan, oppilaan ja huoltajan yhteisissä tapaamisissa.

Oppimisympäristöinä hyödynnetään koulun ja verkkoympäristöjen rinnalla lähiympäristöä ja työelämää. Oppilaalle tulee järjestää perusopetuksen 7-9 vuosiluokkien aikana työelämään tutustumisjaksoja (TET) koulutus- ja ammatinvalintojensa perustaksi ja työn arvostuksen lisäämiseksi. Oppilaan tulee voida hankkia omakohtaisia kokemuksia työelämästä ja ammasteista aidossa työympäristössä. Työelämään tutustumisen yhteydessä oppilaalle tulee järjestää mahdollisuus arvioida hankkimiaan tietoja ja kokemuksia. Työelämään tutustumista toteutetaan yhdessä muiden oppiaineiden kanssa hyödyntäen niiden oppisisältöjä ja työtapoja.

Ohjaus, eriyttäminen ja tuki oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksessa huomioidaan jokaisen oppilaan yksilölliset lähtökohdat ja tarpeet. Ohjausta eriytetään ottamalla huomioon oppilaiden henkilökohtaiset tavoitteet, kokemukset, harrastukset, kiinnostuksen kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Keskeistä on eri toimijoiden yhteistyö erityisesti opiskeluun kuuluvien siirtymä- ja nivelvaiheiden ohjauksessa. Moniammatillista ja -hallinnollista yhteistyötä tehdään erityisesti tukea tarvitsevien oppilaiden ja koulutuksen ulkopuolelle jäämässä olevien nuorten opintojen jatkumisen turvaamisessa.

Tukea tarvitsevan oppilaan kohdalla jatko-opintoihin liittyvä ohjaus aloitetaan riittävän varhain. Jatko-opintoja suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajansa, sekä tarvittaessa vastaanottavan oppilaitoksen ja peruskoulun edustajien kesken. Suunnittelussa otetaan huomioon oppilaan yksilölliset taipumukset, tuen tarve ja koulutuksen mahdollistamat työllistymisnäkymät. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tarjotaan mahdollisuuksia tutustua oppilaalle soveltuviin perusopetuksen jälkeisiin opintoihin järjestäviin oppilaitoksiin. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan riittävästi tietoa tuen jatkumisen mahdollisuuksista perusopetuksen jälkeisissä opinnoissa sekä muista tukimuodoista.

Oppilaan oppimisen arviointi oppilaanohjauksessa vuosiluokilla 7-9

Oppilaanohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista. Oppilaanohjauksessa arviointi perustuu oppilaiden itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä.

Oppilaat pohtivat yhdessä opettajan kanssa ja oppivat arvioimaan valmiuksiaan, osaamistaan ja taitojaan, toimintakykyään, toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarpeensa määrää ja laatua sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Oppilaita ohjataan tunnistamaan arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin. He harjaantuvat arvioimaan tiedonhankinta-, tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa. Oppilaita kannustetaan kiinnittämään huomiota myös taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Oppilaita ohjataan tiedostamaan erilaisten itsearviointimenetelmien ja -välineiden taustat sekä tunnistamaan niiden käyttömahdollisuuksia omassa urasuunnittelussaan. Opettajan tuella oppilaat oppivat löytämään tuki- ja ohjauspalveluita tarjoavat tahot koulussa ja yhteiskunnassa sekä kehittävät taitoaan hakea tarvitsemiaan palveluita.

LIITE 1 PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄN SAAMEN KIELEN OPETUKSEN TAVOITTEET, SISÄLLÖT JA OPPILAAN OPPIMISEN ARVIOINTI

Opetuksen tehtävä

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Erillisrahoitettuna, perusopetusta täydentävänä opetuksena saamen kieltä voivat opiskella saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella kaikki ne oppilaat, joiden äidinkieli tai jokin perheen kielistä on saame. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tällöin tukea oppilaan aktiivisen monikielisyyden kehittymistä sekä herättää kiinnostus kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen.

Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä muiden kieliaineiden sekä muiden oppiaineiden opetuksen kanssa. Yhteisen kielikasvatuksen tehtävänä on lisätä oppilaiden ymmärrystä kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle sekä ohjata heitä arvostamaan saamen kieltä ja muita kieliä. Lähtökohtana on oppilas aktiivisena toimijana, jolloin oppilaiden kielitaitoa ja muuta osaamista hyödynnetään opetuksessa. Lisäksi koko koulun toiminnassa hyödynnetään koulun kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.

Opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mahdollisuutta kehittää kielitaitoaan koulun ulkopuolella. Opetus tukee ja rohkaisee oppilaita käyttämään omaa kieltään monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa koulun toiminnassa. Näin saamen kielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja oppilaat oppivat viestimään koulun oppiainesisällöistä myös saamen kielellä. Oppilaiden omat valinnat, osallisuuden kokemukset sekä opittavien asioiden merkityksellisyys ovat keskeisiä motivaatiotekijöitä. Kielen opetuksessa painotetaan vuorovaikutusta ja viestinnällisyyttä.

Saamen kielen opetuksen tavoitteet, sisällöt ja oppilaan oppimisen arviointi on määritelty koko perusopetuksen ajan annettavaa kahden vuosiviikkotunnin laajuista saamen kielen opetusta varten. Opetuksen järjestäjä laatii perusteiden pohjalta paikallisen opetussuunnitelman, jossa voidaan hyödyntää perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden äidinkielen ja kirjallisuuden kuvauksia oppiaineen tehtävästä, oppimisympäristöihin ja työtapoihin liittyvistä tavoitteista sekä ohjauksesta, eriyttämisestä, tuesta ja oppilaan oppimisen arvioinnista.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ SAAMEN KIELI VUOSILUOKILLA 1–2

Vuosiluokilla 1–2 opetuksen erityisenä tehtävänä on rohkaista oppilaita käyttämään saamen kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaat oppivat kuuntelemaan, kysymään, vastaamaan ja kertomaan. Sana- ja käsitevarantoa laajennetaan systemaattisesti kattamaan elämän eri osa-alueita. Opetuksen avulla kehitetään oppilaiden ajattelu- ja itseilmaisutaitoja yhteistyössä kotien kanssa. Oppilaat omaksuvat lukemisen ja kirjoittamisen perustaitoja sekä tutustuvat ikätasoaan vastaavaan lastenkirjallisuuteen sekä kertomus- ja kulttuuriperinteeseen. Tavoitteena on oppia käyttämään kieltä erilaisissa oppimisympäristöissä ja hankkimaan tietoa saamen kielen avulla. Tavoitteena on oppia tiedostamaan äidinkielen merkitys ja luoda positiivinen suhde saamen kieleen.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 1-2

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 auttaa oppilasta kehittämään kuuntelemisen taitoja sekä rohkaista oppilasta kysymään ja esittämään ajatuksiaan ja kokemuksiaan ilman virheiden pelkoa	S1	L2
T2 virittää oppilaan uteliaisuutta ja kiinnostusta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöä kohtaan	S1	L2
T3 kannustaa oppilasta kielen ja mielikuvituksen sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen	S1	L2
Tekstien tulkitseminen		
T4 ohjata oppilasta luomaan myönteistä ja uteliasta suhtautumista lukemiseen sekä kannustaa omaehtoiseen lukemiseen kielitaidon mukaan	S2	L1, L4
T5 innostaa oppilasta peruslukutaidon sekä tekstien ymmärtämistaidon oppimiseen	S2	L1, L4
T6 ohjata oppilasta erilaisiin teksteihin tutustumisessa sekä niistä keskustelemisessa ajatusten ja kokemusten jakamiseksi	S2	L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 auttaa oppilasta luomaan positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T8 ohjata oppilasta tutustumaan saamenkieliseen kirjoitusjärjestelmään sekä edistämään kirjoittamisen perustaitoja	S3	L2, L5
T9 ohjata oppilasta harjoittelemaan tekstin tuottamista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan kirjallisesti ajatuksiaan ja havaintojaan kielitaidon mukaan	S3	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 rohkaista oppilasta käyttämään saamen kieltä koulussa, kotona ja lähiympäristössä sekä ohjata häntä havainnoimaan omaa kielenkäyttöään ja tutustumaan kielen perusrakenteisiin	S4	L1, L2, L3
T11 kannustaa oppilasta tutustumaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön tapa- ja juhlaperinteisiin sekä ohjata käyttämään ja arvostamaan saamenkielistä kulttuuritarjontaa	S4	L2, L7
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 kannustaa oppilasta käyttämään saamen kieltä erilaisissa opiskelutilanteissa	S5	L1, L2, L5
T13 rakentaa hyvä yhteistyö saamen kielen opetuksen ja muun alkuopetuksen välille	S5	L1, L7

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 1–2

Saamen kielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan ympäristön kielellistä jäsentämistä ja nimeämistä, kuuntelemista, kysymistä, vastaamista ja kertomista. Tutustutaan erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin ja ilmaisukeinoihin muun muassa leikkejä, pelejä ja draamaa hyödyntäen.

S2 Tekstien tulkitseminen: Tutustutaan erilaisiin teksteihin, kuten satuihin, kertomuksiin, runoihin, yksinkertaisiin tieto- ja mediateksteihin sekä kuviin. Harjoitellaan lukemista sekä kysymysten tekemistä ja niihin vastaamista erityisesti kertovien ja kuvaavien tekstien pohjalta. Keskustellaan teksteistä ja jaetaan kokemuksia niistä. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa teksteihin tutustumalla.

S3 Tekstien tuottaminen: Tutustutaan kirjoitusjärjestelmän ominaispiirteisiin ja harjoitellaan kirjoittamista yksin ja yhdessä sekä leikitellään kielellä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Havainnoidaan saamen kielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä sekä rohkaistaan käyttämään saamen kieltä yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan opiskelun kieleen ja harjoitellaan tiedonalojen kielen perusteita yhteistyössä muun alkuopetuksen kanssa.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä saamen kielessä vuosiluokilla 1–2

Vuosiluokilla 1-2 oppimisen arvioinnin lähtökohtana ja tavoitteena on saada kokonaiskuva kunkin oppilaan kielellisen kehityksen edistymisestä. Arviointiin perustuvan palautteen kautta oppilaat saavat tietoa kielitaitonsa vahvuuksista sekä edistymisestään saamen kielen oppijoina. Oppilaat saavat myös monipuolisesti palautetta siitä, miten ymmärtävät ja käyttävät kieltä, ilmaisevat itseään, osallistuvat yhteiseen keskusteluun sekä tuottavat ja tulkitsevat tekstejä. Kannustava palaute osaamisen eri alueilta on tärkeää.

Oppimisprosessin kannalta keskeisiä arvioinnin ja palautteen antamisen kohteita saamen kielessä ovat

- edistyminen itsensä ilmaisemisessa ja vuorovaikutustaidoissa, sana- ja käsitevarannon karttuminen
- edistyminen lukutaidossa sekä tekstien ymmärtämisessä, lukemisharrastuneisuuden vahvistuminen
- edistyminen tekstien tuottamisessa
- edistyminen kielen ja kulttuurin ymmärtämisessä, erityisesti havaintojen tekeminen sanojen merkityksestä ja arjen kielenkäyttötilanteista

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ SAAMEN KIELI VUOSILUOKILLA 3–6

Vuosiluokilla 3–6 opetuksen erityisenä tehtävänä on kannustaa oppilaita toimimaan aktiivisesti saamen kielellä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Oppilaat oppivat lukemaan erilaisia lukemistapoja käyttäen, jäsentämään lukemaansa ja jakamaan lukukokemuksiaan sekä vahvistavat kirjoitetun kielen

ja oikeinkirjoituksen hallintaa. Oppilaat tutustuvat kielen keskeisiin ominaispiirteisiin. Oppilaat oppivat vertailemaan kieliä ja hyödyntämään kielitaitoa erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla saamen kielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Tavoitteena on syventää suhdetta omaan kieleen ja oppia arvostamaan eri kielten taitoa. Tavoitteena on myös oppia arvioimaan ja ohjaamaan omaa oppimista. Oppilaan opiskelumotivaatiota vahvistetaan yhteistyössä kotien ja kieliyhteisön kanssa.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 3-6

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	L2
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta	S1	L1
Tekstien tulkitseminen		
T4 innostaa oppilasta omaehtoiseen lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	L1, L4, L5
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista, kehittämään tekstien ymmärtämisen taitoja sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	L4, L5
T6 ohjata oppilasta käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	L2
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa	S3	L1, L2, L5
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	L1, L2
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T10 auttaa oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen merkitystä	S4	L1, L2
T11 ohjata oppilasta tutustumaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin	S4	L1, L2
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään saamen kielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S5	L1, L4
T13 tarjota oppilaalle välineitä saamenkielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella saamen kieltä	S5	L1, L4, L5

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 3–6

Saamen kielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Harjoitellaan yhteistyötaitoja, kuten kuuntelemista ja aloitteiden tekemistä sekä tehdään esityksiä hyödyntämällä omakielisen lähiympäristön ja median mahdollisuuksia. Harjoitellaan oman toiminnan arviointia ja palautteen antamista ja vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Työskennellään monipuolisesti erilaisten tekstien kanssa niin, että suhde saamenkieliseen tekstimaailmaan vahvistuu. Syvennetään lukemisen ja tekstien tulkinnan taitoa tutustumalla erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin, erityisesti kertoviin, kuvaaviin ja yksinkertaisiin kantaa ottaviin teksteihin. Harjoitellaan tekstin ymmärtämisen strategioita, muun muassa kysymistä, silmäilyä ja tiivistämistä. Keskustellaan teksteistä, jaetaan lukukokemuksia ja syvennetään tuntemusta siitä, miten erilaiset tekstit rakentuvat. Kartutetaan sana- ja ilmaisuvarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan tekstin tuottamisen vaiheita sekä tekstin rakennetta. Harjoitellaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja sekä saamen kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteitä ja niiden käyttöä omassa tekstissä. Kirjoitetaan yksin ja yhdessä tekstejä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Pohditaan kulttuurisen identiteetin muodostumista sekä saamen kielen käyttöä kotona, koulussa ja lähiympäristössä. Tutustutaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Tutustutaan eri oppiaineiden käsitteisiin ja tekstikäytänteisiin sekä vertaillaan tiedonalojen tekstejä. Harjoitellaan saamenkielisen tiedon hakua ja median käyttöä. Esitellään ja harjoitellaan erilaisia kielenoppimisen strategioita.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä saamen kielessä vuosiluokilla 3–6

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä sekä ohjata ja kannustaa oppilasta. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja miten hänen ilmaisuvarantonsa on monipuolistunut. Arviointi tuottaa tietoa myös opetuksen suunnittelulle. Palautteen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä sekä itsestään saamen kielen oppijana ja taidostaan hyödyntää kielitaitoaan oppimisen tukena.

Saamen kielen sanallista arviota tai arvosanaa antaessaan opettaja arvioi oppilaan osaamista suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Määritellessään osaamisen tasoa 6. vuosiluokan päättyessä opettaja käyttää valtakunnallista hyvän osaamisen kuvausta. Oppimisen edistymisen kannalta keskeisiä ovat saamen kielen eri tavoitealueiden perustaidot ja niihin johtavat työskentelyprosessit ja oppimisstrategiat.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen hyvän osaamisen kuvaus 6. vuosiluokan päätteeksi

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteiss			

a toimiminen			
T1 kannustaa oppilasta toimimaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas osallistuu erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Oppilas kuuntelee ryhmän jäsenten näkemyksiä, ottaa heidät huomioon ja tekee aloitteita vuorovaikutustilanteissa.
T2 kannustaa oppilasta erilaisten ilmaisukeinojen käyttöön ryhmä- ja vuorovaikutustilanteissa	S1	Ilmaisukeinojen käyttö	Oppilas osaa käyttää erilaisia ilmaisukeinoja
T3 ohjata oppilasta arvioimaan omaa toimintaansa sekä vastaanottamaan ja antamaan palautetta	S1	Oman toiminnan arvioiminen sekä palautteen vastaanottaminen ja antaminen	Oppilas osaa ohjatusti arvioida toimintaansa sekä ottaa vastaan ja antaa palautetta.
Tekstien tulkitseminen			
T4 innostaa oppilasta lukemiseen ja omakielisten tekstien käyttöön kielitaidon mukaan	S2	Lukeminen ja omakielisten tekstien käyttö	Oppilas lukee sovitut teokset tai tekstikatkelmat.
T5 ohjata oppilasta edistämään peruslukutaidon sujuvoitumista, kehittämään tekstien ymmärtämisen taitoja sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoa	S2	Lukutaidon sujuvuus ja tekstien ymmärtäminen, sana- ja käsitevarannon laajentuminen	Oppilas lukee sujuvasti ja hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon.
T6 ohjata oppilaita käyttämään lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä keskustelemaan teksteistä	S2	Lukutaidon ja tekstien käyttötaidot sekä teksteistä keskusteleminen	Oppilas osaa hyödyntää lukutaitoaan ja tekstejä elämysten saamiseksi, tiedon hankkimiseksi ja arvioimiseksi sekä osaa keskustella teksteistä omien kokemustensa pohjalta.
Tekstien tuottaminen			
T7 auttaa oppilasta kehittämään ilmaisuaan sekä positiivista suhtautumista kirjoittamiseen kielitaidon mukaan	S3	Ilmaisu tekstien tuottamisessa	Oppilas osaa käyttää teksteissään jossain määrin erilaisia ilmaisuja.
T8 kannustaa oppilasta harjoittelemaan ja sujuvoittamaan	S3	Kirjoittamisen taidot	Oppilas tuntee pääosin kielen kirjoitusjärjestelmän ja oikeinkirjoitusta sekä pystyy ohjatusti laatimaan

kirjoittamisen perustaitoja sekä tekstien tuottamisen taitoa			kaunokirjallisia tekstejä ja asiatekstejä.
T9 innostaa oppilasta edistämään ajatusten ja kokemusten ilmaisemista asiateksteissä ja kaunokirjallisissa teksteissä	S3	Ajatusten ja kokemusten ilmaiseminen teksteissä	Oppilas pystyy ohjatusti teksteissään kertomaan ja selostamaan ajatuksia ja kokemuksia.
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T10 auttaa oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen merkitystä	S4	Kielelliseen ja kulttuuriseen identiteetin sekä äidinkielen merkityksen havainnointi	Oppilas osaa kertoa, mitä tarkoittaa kielellinen ja kulttuurinen identiteetti ja kuvata äidinkielen merkitystä.
T11 ohjata oppilasta tutustumaan saamen kielen keskeisiin rakenteisiin ja käyttämään niitä ilmaisussaan	S4	keskeisten rakenteiden tuntemus	Oppilas tuntee saamen kielen keskeisimpiä rakenteita ja osaa käyttää niitä jossakin määrin.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T12 ohjata oppilasta hyödyntämään saamen kielen taitoa kaikessa oppimisessa ja kehittämään eri tiedonalojen kieltä	S5	Saamen kielen käyttö oppimisessa	Oppilas osaa käyttää ohjatusti saamen kieltä opiskelun tukena ja tuntee jonkin verran eri tiedonalojen kieltä.
T13 tarjota oppilaalle välineitä saamenkielisen tiedon etsimiseen, pohtimiseen ja arviointiin sekä tukea oppilasta omaksumaan itseohjautuva tapa opiskella saamen kieltä	S5	Tiedonhakutaidot	Oppilas tuntee jossakin määrin saamenkielisen tiedonhaun lähteitä ja osaa etsiä tietoa. Oppilas osaa opiskella saamen kieltä itseohjautuvasti.

PERUSOPETUSTA TÄYDENTÄVÄ SAAMEN KIELI VUOSILUOKILLA 7–9

Vuosiluokilla 7–9 opetuksen erityisenä tehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaiden saamen kielen taitoa kunkin kielitaidon mukaisesti. Oppilaat tutustuvat erilaisiin suullisiin ja kirjallisiin teksteihin sekä

oppivat tulkitsemaan, analysoimaan ja tuottamaan niitä. Oppilaiden suhde saamenkieliseen kirjallisuuteen ja kertomus- ja kulttuuriperinteeseen sekä kieliyhteisöön syvenee ja monipuolistuu. Oppilaat syventävät kielen ominaispiirteiden osaamistaan sekä hyödyntävät kielitietoaan ja -taitoaan erilaisissa oppimisympäristöissä hankkimalla äidinkielen avulla tietoa eri oppiaineissa. Oppilaiden arvostus saamen kieltä kohtaan vahvistuu ja heidän kykynsä käyttää kieltä tietoisesti ja luovasti kasvaa. Oppilaat omaksuvat tiedonhaluisen ja itseohjautuvan tavan opiskella saamen kieltä ja syventävät taitoaan vertailla kieliä sekä hyödyntävät eri kielten taitoaan monipuolisesti. Oppilaat omaksuvat keinoja kehittää kielitaitoaan myös perusopetuksen päätyttyä. Oppilaat syventävät opiskelumotivaatiotaan yhteistyössä kotien ja saamenkielisen yhteisön kanssa.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet vuosiluokilla 7–9

Opetuksen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen		
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	L1, L2
Tekstien tulkitseminen		
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	L2, L5, L7
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista	S2	L2, L4, L5
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	S2	L1, L2, L4
Tekstien tuottaminen		
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumistaan kirjoittamiseen	S3	L2, L5
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa	S3	L1, L2
T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	S3	L1, L2, L7
Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen		
T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä saamen kielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa	S4	L2, L2, L7
T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa	S4	L2, L4
T10 ohjata oppilasta syventämään tietojaan saamen kielen keskeisistä rakenteista ja analysoimaan niitä	S4	L2, L4, L5
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena		
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää saamen kieltä tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	S5	L1, L4, L6

Perusopetusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteisiin liittyvät keskeiset sisältöalueet vuosiluokilla 7–9

Saamen kielen kieli-, vuorovaikutus- ja tekstitaitojen oppiminen tapahtuu kielenkäyttötilanteissa sekä

monipuolisessa työskentelyssä kielen avulla. Sisällöt valitaan siten, että oppilaat voivat laajentaa omaan kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin liittyvää osaamistaan monipuolisesti. Sisällöt tukevat tavoitteiden saavuttamista ja hyödyntävät sekä oppilaiden kokemuksia että paikallisia mahdollisuuksia. Sisältöalueista muodostetaan kokonaisuuksia eri vuosiluokille.

S1 Vuorovaikutustilanteissa toimiminen: Keskustellaan nuorten maailman, kotien ja kieliyhteisön tapahtumista, harjoitellaan keskustelua, väittelyä ja mielipiteiden ilmaisemista sekä vertaillaan eri kieliyhteisöjen vuorovaikutus- ja keskustelutapoja. Harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita hyödyntämällä omakielisen ympäristön ja median mahdollisuuksia. Arvioidaan omaa toimintaa sekä harjoitellaan palautteen antamista ja vastaanottamista.

S2 Tekstien tulkitseminen: Vahvistetaan oppilaiden kiinnostusta saamenkielisiin teksteihin hyödyntämällä oppilaiden ehdottamia tekstejä. Laajennetaan lukemisen kohteita ja ohjataan käyttämään erilaisia lähteitä saamenkielisten tekstien löytämiseksi. Syvennetään tekstin ymmärtämisen strategioita ja harjoitellaan lähteiden luotettavuuden arviointia. Tutustutaan myös pohtiviin ja ohjaaviin teksteihin. Jaetaan lukukokemuksia ja tulkintoja teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä. Kartutetaan sana- ja käsitevarantoa.

S3 Tekstien tuottaminen: Harjoitellaan kertovien, kuvaavien, kantaa ottavien, pohtivien ja ohjaavien tekstien tuottamista erilaisia tarkoituksia varten sekä syvennetään kirjoittamisprosessin vaiheiden hallintaa. Sujuvoitetaan käsinkirjoittamista ja näppäintaitoja. Syvennetään saamen kielen oikeinkirjoituksen erityispiirteiden tuntemusta ja niiden hallintaa omassa tekstissä sekä pohditaan eri sanojen ja ilmaisujen merkitysten ja sävyjen vaikutusta tekstiin. Kirjoitetaan tekstejä yksin ja yhdessä sekä keskustellaan ja annetaan palautetta niistä.

S4 Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen: Tutustutaan saamenkieliseen mediaan ja kulttuuritarjontaan sekä harjoitellaan niiden kriittistä tarkastelua. Syvennetään saamen kielen keskeisten rakenteiden ja muiden piirteiden tuntemusta ja vertaillaan niitä suomen kieleen. Hankitaan tietoa myös Suomen kansalliskielistä ja muista vähemmistökielistä sekä niiden merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.

S5 Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena: Syvennetään eri oppiaineiden käsitteiden ja tekstikäytänteiden tuntemusta. Laajennetaan saamenkielisen tiedonhaun käyttöä kaiken oppimisen tukena.

Oppilaan oppimisen arviointi perusopetusta täydentävässä saamen kielessä vuosiluokilla 7–9

Arvioinnin tehtävänä on tuottaa tietoa oppilaan oppimisen edistymisestä sekä ohjata ja kannustaa oppilasta. Oppilas saa monipuolista palautetta siitä, miten hänen taitonsa ymmärtää ja käyttää kieltä suullisesti ja kirjallisesti on sujuvoitunut ja monipuolistunut. Oppilaan tekstilajituntemus on monipuolistunut ja hänen taitonsa tulkita ja tuottaa erilaisia tekstilajeja on syventynyt. Arviointipalaute tuottaa tietoa opetuksen suunnittelulle. Sen avulla oppilas saa tietoa kielitaitonsa vahvuuksista ja edistymisestä sekä itsestään saamen kielen oppijana ja taidostaan hyödyntää kielitaitoaan kaiken oppimisen ja lukuharrastuksen tukena.

9. vuosiluokan päätteeksi määritellään, miten oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut saamen kielen tavoitteet. Arvosana muodostetaan suhteuttamalla oppilaan osaamisen taso saamen kielen valtakunnalliseen hyvän osaamisen kuvaukseen 9. vuosiluokan päättyessä. Osaaminen saamen kielessä kehittyy kumulatiivisesti. Arvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki hyvän osaamisen kuvaukset riippumatta siitä, mille vuosiluokalle vastaava tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin hyvän osaamisen kuvauksen määrittämää osaamista. Arvosanan kahdeksan tason ylittäminen joidenkin

tavoitteiden osalta voi kompensoida tasoa heikomman suoriutumisen joidenkin muiden tavoitteiden osalta.

Perusopetusta täydentävän saamen kielen hyvän osaamisen kuvaus 9. vuosiluokan päättyessä

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Arvioinnin kohteet oppiaineessa	Hyvän osaamisen kuvaus
Vuorovaikutustilanteissa toimiminen			
T1 ohjata oppilasta edistämään taitoaan toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja arvioimaan omaa toimintaansa niissä	S1	Vuorovaikutustilanteissa toimiminen	Oppilas osaa toimia monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa ja pystyy arvioimaan toimintaansa niissä.
Tekstien tulkitseminen			
T2 kannustaa oppilasta monipuolistamaan lukuharrastustaan kielitaidon mukaan sekä kartuttamaan sana- ja käsitevarantoaan	S2	Sana- ja käsitevaranto	Oppilas on monipuolistanut lukuharrastustaan. Oppilas hallitsee kohtuullisen sana- ja käsitevarannon.
T3 innostaa oppilasta kehittämään erittelevää ja kriittistä lukutaitoa sekä erilaisten tekstien ymmärtämistä ja tulkitsemista	S2	Erittelevä ja kriittinen lukutaito	Oppilas osaa lukea tekstejä käyttäen joitakin lukutapoja sekä ymmärtää sisällön ydinasiat, mielipiteet perusteluineen ja pystyy tekemään jossakin määrin havaintoja kielen ja kuvien keinoista teksteissä.
T4 ohjata oppilasta vahvistamaan taitoaan käyttää tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi, elämysten saamiseksi sekä keskustelemaan teksteistä erilaisissa viestintäympäristöissä	S2	Taito hyödyntää tekstejä ja lukutaitoa	Oppilas osaa käyttää erilaisia tekstejä ja lukutaitoaan tiedon hankkimiseksi ja elämysten saamiseksi. Oppilas osaa keskustella erilaisista teksteistä kysyen, tiivistäen, kommentoiden ja pohtien.
Tekstien tuottaminen			
T5 rohkaista oppilasta kehittämään teksteissään omaa ilmaisuaan sekä auttaa oppilasta vahvistamaan positiivista suhtautumistaan kirjoittamiseen	S3	Tekstien tuottaminen ja ilmaisu	Oppilas osaa tuottaa saamenkielistä tekstiä käyttäen monipuolisia ilmaisuja.
T6 ohjata oppilasta sujuvoittamaan ja monipuolistamaan kirjoittamisen taitoa	S3	Sujuva ja monipuolinen kirjoittamisen taito	Oppilas kirjoittaa sujuvasti ja selkeästi käsin ja hän on omaksunut tarvittavia näppäintaitoja.
T7 kannustaa oppilasta tuottamaan kertovia, kuvaavia, ohjaavia, kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä	S3	Taito tuottaa eri tekstilajeja edustavia tekstejä	Oppilas pystyy laatimaan ohjatusti kertovia, kuvaavia, kantaa ottavia, pohtivia ja ohjaavia tekstejä siten, että tekstiä on helppo ymmärtää.

Kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin ymmärtäminen			
T8 ohjata oppilasta pohtimaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä saamen kielen käyttöä, merkitystä ja asemaa osana erilaisia kieliyhteisöjä sekä hyödyntämään erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa	S4	Kulttuuritietoisuuden kehittyminen	Oppilas osaa kuvailla kielellisen ja kulttuurisen identiteetin sekä saamen kielen merkitystä ja saamen kielen asemaa muiden kielten joukossa. Oppilas osaa hyödyntää erikielistä mediaa ja kulttuuritarjontaa.
T9 kannustaa oppilasta tunnistamaan kielen erilaisia rekistereitä, esimerkiksi puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen käyttöä eri tilanteissa	S4	Kielitietoisuuden kehittyminen	Oppilas tunnistaa kielen eri rekistereitä, puhutun ja kirjoitetun kielen eroja sekä kielen tilanteista käyttöä.
T10 ohjata oppilasta syventämään tietoa saamen kielen keskeisistä rakenteista ja analysoimaan niitä	S4	Keskeisten rakenteiden tuntemus ja käyttö	Oppilas tuntee saamen kielen keskeiset rakenteet ja osaa käyttää niitä.
Kielen käyttö kaiken oppimisen tukena			
T11 auttaa oppilasta kehittämään taitoa käyttää saamen kieltä tiedonhaussa ja tiedonkäsittelyssä eri oppiaineissa ja ympäristöissä	S5	Monipuolinen saamen kielen käyttö	Oppilas osaa käyttää saamen kieltä tukena opiskelussa ja tiedonhaussa.

TODISTUKSET

Oppilaalle annetaan lukuvuoden päättyessä osallistumistodistus perusopetusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista. Myös 9. vuosiluokan päättyessä oppilaalle annetaan erillinen osallistumistodistus.